

Pawlicki Stefan, ks. prof. dr.

Notaty i wyciągi z zakresu teologii dogmatycznej. Około 1880 r.

Theol-Fund.

Pawlicki III P.

8335

1 Theol. Fundam. 1.

Introd.

a/ θεολογία = scientia quæ de Deo disserit
θεολογεῖν = divinit. alicui tribue; de eo
sic loqui, tanquam Deus sit c̄ divin-propriet.
præditus.

Unde Maxim. Mart. in lib. de or. domini:
Theologiā docuisse incarnatū Dei Verbū,
ut qui in se Patrē ostendat c̄ Sp. S.

Unde theol: i. ē. doctrina de Deo disting.
ab oeconomia v. doctr. de incarnat.

Gregor. Naz: nō de divinitate propositū
ē mᵒ agere, sed de incarnatione.

Eodē spect: verb: Dionys: ad Demophilū:
οἱ πνευματικοὶ δαίμονες ἀληθῶς θεολογοῦντες
τὸν Ἰησοῦν - tyranni: dæmo: vere
Iesū esse Deū confitentur.

Theodor. lib. IV vero Valent. imp. dicit fuisse
hostē illos qui Xū ἐθεολόγουν:
Τῶν τὸν δεσπότην Χριστὸν θεολογούντων
ὁ πολέμιος. –

Euseb. Demonstr. evang. lib. VIII in fin: Τῷ
παρὰ μόνοις Ἑβραίοις θεολογουμένῳ
θεῷ. –

Ioann: evang. vocat. θεολόγος, nempe
qui Filii divinitate aperte expressit.

H. mᵒ usurpata theol. vox dispute.
de Deo ejsqꝫ attribu. signif. noviunque
tamē latiori sensu sumit:

Handb. d. klass. Alterthumsw.
von Iwan Müller
Bd. III. Nördling. 88. Beck

Geogr. u. Gesch. d. klass. Alterth.: Hummel, Lolling
Gesch. d. antiken
Bd. V. Naturwissensch. u. Philos.
von Günther u. Windelband
Nördl. 88.

ut nō solū ea quæ propr. sunt Dei, contine:
verū etiā res creat. quateng ad D. referu.
u. ejg sunt instrum. u. opera.

Sic accept. erit Theol. scient. de Deo ē
de iis ōnibg quæ qualiumq; mº ad D. ptinent.
Quæ tam. crudis atq; imprf. Theol. defin.
pō magis explica: ē prfici. At priusquā
accedang ad eā ppoliendā ē absolvend.
de ejg divis. agend. ē, prspecta enī ē
cognit: divis. facilio: reddet definit.

Pō aut. Theol. bifariā dividi:
a) De Deo ē quæ Dei sunt propr.
b) de operibg Dei.

Iā 2ex est oper divinog geng nā aut
ad naturā spect. aut ad grat.

Iā ea quæ ad D. ptin. 2g Tract:
absolvunt:
a) de Deo uno
b) de Deo trino
Altera vero Theo: pars cōstab: his Tract:
c) De Deo creat: v. de mundi opificio
d) De Incarnat.
e) de Grat.
f) de Sacrem:
g) de virtutibg infusis.
Iā vero hæc nō totā Theol. materiā
exhauriunt neq; totā ejg agendi ratione
in plena luce collocant.

Introd.

Inprimis monend. qd. multa ex illis rebg quas tractand. Theol. tradidi: etiā a philos. coluntur. Philos. quoq de Deo disput: atq de rebg creat: sed alio plane m°. Ut igit: diversa indol: apper: Theol: ejg q specie: natu: præ oculis habend discrim. q. interc: inter natural: cognit. e supernat.
„duplicē, videlicet, esse ordinē cognitionis, nō solū principio, sed objecto etiā distinctū: principio quidē, quia in altero naturali ratione, in altero fide divina cognoscimq; objecto autē, quia præter ea, ad quæ naturalis ratio pertingere pō, credenda nobis proponantur mysteria in Deo abscondita, quæ, nisi revelata divinitg, innotescere nō possunt"
(Concil. Vatic. Sess. III. Constit. de fide c. IV)

Unde apper: obj: theol. natur: quæ ē pars philos. oīa essē quæ ratio natur. m° de Deo scire pō ex operibg ejg. Object. vero theol: supernat: ea esse quæ a Deo ipso nobis sunt revel:
Illa vero ptoīo ē diversa qua ~~theol~~ utraq sciat: sui finē obtin: nā theol. natur. viribg natur: quæ insunt lumini rationi e factis quæ per sensq cognoscimd.

operatur, theol. vero supernat: a fide procedit & quandam verit: a Deo revelatas propter Dei revelantis auctoritatem tanquam certissima cognitionis suae fundam. ponit, ita ut tota a fide pendeat & sua certit: a Divin. auctor: mutuetur. Unde pulchre nominib. veter:

σοφία θεοδίδακτος

christianae philosophiae, divino splendore collustratae - quae opponitur scientiae saeculari, sapientiae hujus mundi.

Ut porro tam subli: munus sub quoq. respectu perficiat, theol: quatuor tanquam stadia quaedam percurrenda sunt, quae quatuor diver: exigentiis animi hum. respondent.

Cum enim ordo supernat: rebus natur: nititur, fides vero cert: verit: quae humi. ratio. dignoscunt. primus gradus theol: discipl: & laboris is erit, ut demonstr. ea quae fidei praeambula vocantur videl. Deum esse, Deum esse veracem, Deum instituisse Eccles: in eamq. deposuisse revelatam doctri: omnibus iis notis praeditam, ex quibus ratio solo lumine naturali possit eruere & veracit. Eccles: & divinit. revelat:

Quae theol. pars olim vocab: demonstratio christiana & cathol: ejusq. antiquum & luculent. monum: habemus Summa

Introd.

D. Thom. adver: gentil: quæ etiā inscrib. de veritate fidei cath. Hod. vulgo appell. Apologetica. Cū vero ex parte nitat: etiā argum: philos: quamquā nunquā debet abesse persuasio supernat. ex lumine fidei - erit quidā pons a theol. natur: ad supernat. ducens -

II. Alter vero gradus erit, ut theol. explicet ē princip. sua ē fontes. Cū eni ex fide procedat ē revelationi inhær: erit explican. fidei natura ejusq cū ratio: relatio. Ē hæc quid. ad princip. pertin. Font. vero s. script. sunt ē tradit. in quib. contin: verb. verit. revel: Cū vero revel: cujusquus custos ē magistr. sit Eccl. a Deo institu. erit agend. de Eccl. dotibus ē impri. de ejus magist. infallib. de regula fidei ē penes quē sit suprem. de rebus fidei judiciū. -

Hæc ē illa theol. fundam. quā nos h. anno aggredimur - a PP. primor sæcul: maxime exculta: e scholast: potius neglectā quū nemo oppugna: tū tempor: revelat: n. Eccl. auctor. At Exorto protest: cū ipsa Eccl. fundam: ab ejus inim. concuter: ~~[illegible]~~ debat clero

m° exponere quibus princip. initerent. theol. christia: ex quibus fontib. hauriv. decreta sua. Q. primus oñ Melchior Canus effecit, conscripto opere celeberr: loci theologici - Hod. eā doctrin. potius theol. fundam. appellem.

III. Quibus princ. ac font. exposit. theol. oport: ōes verita: fidei u. revela: scientia ē ratio: explica: explicatas demonstr: demonstratas ad legit. mar sequelas ē applicat: perducere.

Quæ operatio 2ex ōo erit:

nā v. 1° explicab: quænā dogm: ē quo sensu in divi. velat: contineau: teste ē interpr. Eccl.

v. 2° tu ex S. Scr. tu ex Tradit. ē eccles. decision. demonstr. haec dogm. re vera a Deo fuisse revel: ē ab Eccl: tradita

Quæ oīa si præst. theol. vocatur positiva quæ vox signif. i.q. ab auctori: posit. v. datū ē nullo qs m° cohæret cū positivismo moderno

IV. Tandē his peractis debet theol: inniti ut verit: fidei oēs quā optime intellig. ē cōprehen: quatenus patit. hum. infirm.

Introd.

Q. multa subli. e arduu dr perfi: vocat. theol. specul: tanquã per medita: e intentio. mentis unicè oculos verit. intir. secret: perpendet:

De nomine vero hæc monen. censeo:

Speculat: (θεωρητικός) opp: practica (πρακτικός)

ap. Antiq: metaph: erat philos: specul: quippe abstr: a negot: vitæ ethica vero appell: philos. pract. quæ tracta: quæst: ad vit: homin: e populos specta.

H. quid: rem. oes quat: quatuor u. part. theol: de quibus equidem, vocari pos: theol: speculat: eritque illi oppos: theol. moralis v. pract: quæ circ: hom action. versat.

Sed vulgo theol. specul: vocat: ut distinguatur: a posit. quum enim posit: ~~provid: ex variis~~ demonstr: aliquas verit: contine: in deposito fidei e certo sensu intellecta semper fuisse a matre Eccl: theol. specul: assum. verit. illa tanq: demonstr: ope ratiocinii quær: ejus intellig: interio: Quum vero h. sæpiss: u. fere semp: medio ævo fiet: fact. e, ut theol. specul.

idē signif. atq. schol: Hod. tamē duæ illæ methto: ita conjung: ut theol. easdē verit: ē mº posit. ē specul: amplect:

Erit igit. theol. scient. specul: de Deo ē operib9 ej9, quateng ex revelat. ē oculis fidei cognosc. Verb. illis indicat. ē materiale objectū Theol. ē formale Propt. utrūq. aute Theol. ē maxime ē praecipua: oīu scient. Ne quis vero me nimiū ipsi tribuere: existim: hæc duo observo:

Scientiæ vis et moment. metiend. sunt

a) ex ej9 objecto formali

b) ex ej9 obj: materiali

Jā q. ad 1ū attin: cert: ē obj: v. rationē form. Theol: esse quā max: perfecta. Proced. enī a fide ē revel: nititur div. veracit: indeq. quā maxi. gign. certitud.

Q. ad 2ū attin. tōs scient. eo altior æstimar. ē, quo altiq ē universaliq ē obj. ej9 mat. Cuj9 rei exempl. præb. Philos. apud quā altiss: locū metaphy. occupat in eaq ea pars specia: quæ vocat. Theol. natur. nā ej9 obj: ē causa altiss: oīu rer, ens sumu ē sumopere perfecta

Introd.

1) Si talis ē philos. dignit. quaquā solo lumine ratio. virib. q. natur. opera: generales laud. tribuen. sunt Theol. quæ tanto excelsior ē philo: quanto superat fidē illustra: cogni: Dei vulgarē ratio. cognitio.-

a) Quæ Theol. præstan. etiā ex fine ejq ultimo appa: Duo enī sunt fin. disting: prox: ē ultim. Prox: ē cognit. ē scien: oīū artiū: fidei. Fin. vero ult. ideq ē ūtq oīū creat: Gloria Dei ē salq animaz. ≠

Ex fine ulti: manif. fit pergran. ejq utilit.

Tria vero necess. sunt theol:

a) fides

b) scientia

c) recta inten.

≠ Præclare ad rē nostr: S. Bonav: Ē ideo ipsa (i.e. theol.) sola ē scientia perfecta, quoniā incipit a primo q. ē primū principiū ē pervenit ad ultimū q. ē premiū æternū: incipit a summo q. ē D. altissimq creator oīū ē pervenit ad infimū q. ē infernale suppliciū. Ipsa etiā sola ē sapientia perfecta, quæ incipit a causa summa, ut ē principiū causatoz, ubi terminatur cognitio philosophica ē transit per eā, ut ē remedi- peccatoz, ē reducit in eā, ut ē præmiū meritoz ē finis desideriorz. Ē in hac cognitione ē sapor perfectq, vita ē salq animaz, ē ideo ad eā addiscendā inflamari debet desideriū oīū Xanoz. [Breviloq. Pars I. c. 1.)

Th. I. De Revelationis ~~esse~~ ~~possibilitas~~ sensu et natura

1) Rev. = remotio veli
= manifestatio rei occultæ
= manifestatio veritatis

Alia ē hum. alia div.
Hæc iter. pō 2^ex esse: alia naturalis
alia supernat.

a) naturalis: si Deū cognosc. per exercit.
virib natur: s. lumi. natur. ratio.
Mundq h. sensu pō dici: revelat. Dei.

Concil. Vatic. Constit. Dei Filiq c. 2:
Eadē S. M. Eccles. tenet ē docet, Deū
reҁ oū princip. ē finē, naturali hum.
rationis lumine e rebq creatis certo cognosci posse; invisibilia enī ipsiq, a creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur ..

b) supernat. qua Deq directe veritat-quasd.
manifest. nō per naturalē rationis hum.
evolutionē, sed pr formal. Dei locutionē.

Concil. Vat. ibid. ... attamē placuisse ejq
sapientiæ ē bonitati, alia eaq supernat.
via se ipsū ac æterna voluntatis suæ
decreta hum. generi revelare, dicente
Apō: multifariā multisq mis olī Deq loquens
patribq in prophetis: novissime, diēbq istis,
locutq ē nobis in Filio "

Hæc divi. revel. supernat. propr. dicit. revelatio eaq pō esse v. imed. vel mediata

a) imed. quando Deus certas person. quand. directe alloqui.

b) med. quando hæ person: tamquē Dei legati aliis comuni. veritat. a Deo audit.

Rev. imed: a) ~~ex~~terne. } sensitiva
~~imaginarie~~
b) ~~in~~terne } imaginarie
intellectualis

Cf. S. Thom. 2a 2æ q. 173. a. 2.

Revel. imed. s. exter. s. inter. vere ē supernat: nō enī debetur hum. natu. Hum. natu. debit. ē ut per exercit. propriaꝝ viriū perveniat ad verit. cognit. videli: ex creatur: assurg. ad Creator. ope ratiocinii ē observat: Imedi. vero revelat. ei nō debet: sed ē gratia - unde 2ex defin: revel: ~~divin~~.

a) subjecti: alicujus veritatis manifestatio homi: a Deo per locution. intern. aut extern. medi. aut imed. facta.

b) objec: ipsa veritas v. veritat. suma ~~per via~~ mo naturæ indebito manifestata per format. Dei locut.

2) Quæ. etiā pō de obj: revelat. quid ē quale sit.

Resp. Deq pō revela. tū veritat. natura: s. quæ ope ration. hum. inveni. poss. tū veritat. supernat. v. mysteria quæ nullo mº pr sola intelligent. cognoscu.

De primo nulla ē difficult.

de altero docet Concil. Vatic. Constit. Dei Filiq cap. 4:

„præter ea, ad quæ naturalis ratio pertingere pō, credenda nobis proponuntur mysteria in Deo abscondita, quæ, nisi revelata divinitq, innotescere nō possunt."

—

Mysteriū = res aut veritas occulta

a) Pō res occulta esse 1) absolute
2) secundū quid

b) Pō quoq. res occulta esse
a) per se
b) per accidens

c Pō tandē res occulta esse
a) quoad existentiā (an sint)
b) quoad essentiā (quid sint)

Quoad existent. tantū sunt res occultæ quas absq revelatione scire nō possumq, ea tamē supposita, intelligere valemq quid sint (ex. gr. institut. primatq), quoad essent. vero occult. sunt res, quaz

intrinsecā ration. neq pō revelat. intellig.

Ita myste. de quib̄ agit Conc. Vatic. sunt veritat. absolute ē pr se occultae tū quoad exist. tū quoad essent.

scil:

„divina myst. suapte natura intellectū creatū sic excedunt, ut etiā revelatione tradita ē fide suscepta, ipsiq tamen fidei velamine contecta ē quadā quasi caligine obvoluta maneant, quādiu in hac mortali vita peregrinamur * a Dōno: pr fidē enī ambulamq ē nō pr speciē" (Conc. Vatic. ibid.)

Huc spect. etiā can. I eid. cap. 4° subjunctq:

„Si quis dixerit, in revelatione nulla vera ē proprie dicta mysteria contineri, a. s."

<u>Mysteria</u> ~~sunt~~ <u>dicuntur incomprehensibilia</u>

non 1° tanquā verba, quib̄ proponun. nullū sensū habeant
(In Deo una natū. ē tres perso:)

non 2° q. nō intelliga. <u>exist.</u> myster: facta revelat:
(intellig: Dei unā esse ~~pers.~~ substat. ē tres person.)

sed 3° nō comprehenditur, neq pō revelat.

factū intim. myster. natur. — nō intellig. cur aut quomº subject. in prædic. conveniat aut ab eo discrepet: nō perspicimus cur aut quomº sint in Deo una sanct. natura ē tres pers.

Nō tamē propt. pauci ē faciendα revelatio aut inutilis judicanda; imo maxima affert ē utilitat. ē perfectio ē incomparabili felicitate præstantiā, nē homi credent. Nā sec. S. Aug:

„Deū ex quantulacunq particula piā mente sentire, quā illa universa (sc. creata) comprehendere" Aug. de Gen. ad litt. V. n. 34.

S. Thom: De rebq nobilissimis quantumcunq imperfecta cognitio maximā perfectionē animæ confert ē ideo quāvis ea, quæ supra rationē sunt, ratio hum. plane capere nō possit, tamē multū sibi perfectionis acquiritur, si saltē eā qualitercunq teneat fide" (contr. gent. I. c. 5)

Th. 2.

Revelatio divina ē possibilis

Tria disting. in operat. revelat:

1° Deus revelat

2° homo cui Deus aliq. revel.

3° verit. quas homi. Deus revel.

Jam Th. nostra pro demon. habe. pō, si nullū ex tribus istis elemen. contin. contradic.

scil: si Deo adsit potestas revel:

si homini adsit facult. perspien. v. revel.

si verit. sunt ejusm. ut hōm. a Deo possint communicari.

Tria hæc demonstr. absq. ullo negot. v. diffinet.

1° Deus revel. pō, habet enī

a) scient. infin.

b) habet medi. aptiss. propt. infin. potent. suā

c) nihil inē in revel: q. repugn. div. volunt: v. sapien. v. sanctit. quin servit potiq manifestan. gloriæ Dei ē homin. utilitati.

d) Deus a fortio. id pō q. poss. hoes

e) Constans est gener. hum. persua. Deū divers. temp. verit. complu. revel: ergo ex commu. populoz senten. nō repugn. Deū revela.

2° Homo pō revelat. excipere

a) hab. facult. cognosc. ita ut erudiri possit s. a Deo s. ab hōibq

b) pō ūi verit. conscī fieri se verit. aliq. direc. a Deo percep. eodē mō quo pō certo scire se verit. aliq. didicis. v. ex libro v. ab hōibq

c) pō Deq ipsū hōem certu redde: de revelat. sue, videl: se esse, nō aliū, qui revel:

3° Verit. revel. sunt ejq natr. ut comu. possi. a Deo hōibq

a) oīs verit. pō esse aliquo mō objec. intell. unde ejq manif. nō repugn.

b) s. manifes. fiat a Deo s. ab hōibq, s. quoad exist. s. quoad essent. quoq semper ē manifest. ista convel. natr. intell. hum.

Conclus: Pō. Deq dā medā. quē incidā: Hōmibq veritā. revel: supernat.

<u>Satisfit quibqdā rationalist. objectionibq.</u>

Rationalis: contend. ration. hum. sibi suffice: eiq plenā autonomiā v. independ. vindicant. In h. cū naturalist. conveniunt nullā direct. esse revelat. supernat. nulla mysteria, divers. argum: error. suos defend: divers. objectio. labefactari studen. factū revel. Obstacl

Obj. 1ª Deus revelan. ibi contrad. Quum enim ~~instit~~ dedit hoi hum. ration. no po velle ut alio mº ~~[illegible]~~ homo verita: inven.

Resp. Deber. demostr. ration. tale fuisse ab init. Dei consil. ut homo unire propr. virib: oẽu verit. obtin: q. qui minime efficia: neq effice. possunt, nos 2em verit. ordin. a Deo instit. esse inde ab init. credim. unu qui pertin. ad natur. cognit: alter. qui no nisi fide cognoscitur.

Obj. 2ª Dedecet divin. majest. ut creatur. miser. alloqua.

Resp: si no dedecuit condere creatu: neq dede: eas erudire, imo quã maxi. conven. ut Deus hoi ad ætern. beatitud. destinat. indicet viã qua tuto perven. ad destinat. suã.

Obj. 3ª Revel. pugnat cu ~~dignit~~. e decore hum. ratio.

Resp. Si homin. no deder. a Deo ~~homine~~ erudi. multo minus affert ipsi despect. imo quã maxim. hono. si a Deo ipso min. verit. magist. doceat. Qui dignit. hum. auget. per novas verit: acquisit. quae absq revela: habe. nequivent.

Obj. 4ª Revel. media. repugn. quae neq. de ejs origi. certa po notit. haberi e corruptio. quã maxi. obnoxia e.

Resp: Deber. adversa demonstr. Deo mediā deesse quibq ē origi. revelat. redd. credib. ē ejq corruptio. imped. (De mediis his quid. pote. agem.) At neutr. effec. advers. nostri ergo –

2ª Si possib. ē revel. imedia. uti ajunt nonulli ex advers. nostr. multo magis imedia. deb. possib. videri, maxime quū illa sine hac nullū possit affer. emolum. societ. hum. imo ē ebusibq ē sum. incertitud. pateat. –

In Eccles. cath. adē specia: instit. revelat. imediat. origi. eāqꝫ infallibi. custod.

Obj. 5ª Nulla sunt myst.

Resp. ad. 1

Int. hoēs etiā tanta est ingenioꝫ diversi. ut unus nō intellig. qꝫ alter facile penig. Rustic. nullo mº pō subtilit. philo. conseq. Ita quoq. angeli. intelle: plura intelli. quæ homi. sunt occult. Quid mirū si D.O. quemlib. creat. intell. incredib. mº exced. etiā perfectis hoibq mult intellig. (Cf. D. Thom. con. gentil. I. 3)

b) Plena ē perfecta rei alicu. cognit. pend. a mº quo ejq substan. cognosci. Si rei alicujq subst. compreh. etiā oia elementa quæ rē v. rei concept. intrinsq. constitutiv. coponunt, coprehen. possum. Hæc vero fieri nō poss. circa Dei Na ad substan. ejq capiend. intell. nost.

natur. lumi. idone. nō ē cū cognit. nos. a sensib. incip. Res vero sensib. nō poss. ment. nostr. eleva: ad cognosc. quid D. sit quū sint effect. inferior. causa sua v. quor virtq nō exæqu. caus. creatr. virtu. Tam. ope rer sensib. pō intell. nost. cogno. quod D. sit ē alia ~~nupp~~ quæ cū ejq exist. cohær.

Unde quæd. divina intellegibilia (notæ concept. Dei) pat. ratiō. hum. alia ea exced. (Cf. S. Thom. con. gentil. I. 3)

Lact. Inst. div. III. 6: Neq te oīa scire putes q. ē Dei, neq oīa nescire, q. ē pecudis. Ē enī aliquid mediū q. sit hōis i.e. scien. cū ignoran. cōjuncta ē semper.

c) Multa etiā sunt in rebq creat. quor existen. certiss. ē, intima vero natu. ignota

Electri: magne: attractiō. v. gravit. facta phys: oībq nota, natura metaph. etiā ꝑ sapienti. abscond. Sunt igit. myst: in rebq creat.

A fortiō in D. erunt, cujq essent. nō intuem. ~~cujqf~~ perfectiō. vero tant. analogi. attingim.

S. Tho: Rer sensib. plurimas propriet. ignor. earūq propriet. quas sensu apprehendimq rationē perfecte in plurībq inveni. nō possumq.

Multo igit. amplius illius excellen. substantiæ transcendentis oïa intelligibilia, hum. ratio investigare nõ sufficit. (Con. Gent. I. 3)

Obj. 6ª Etiamsi essent myst. nõ poss. revel. utpote captũ ratio. hum. super. unde nemo eas intellig. nemo cõprehend. Foret igit. inutil. revela.

Resp. a) Facta revela. possunt myster. cõprehendi quoad exist.

b) Concil. Vatic: „Ratio quid. fide illust. cũ sedulo, pie ẽ sobrie quærit, aliq. Deo dante, mysterior. intellig. eamq. fructuosissimam assequi. tũ ex eor. quæ naturali. cogno. analogia, tũ ex mysterior. ipsor. nexu inter se ẽ cũ fine hois ultimo"

Obj. 7: Myst. sunt verit. superintellig. nihil aut. q. supra ratio. ẽ, hab. propor. cũ intell: Unde verit. superintell. contrad. involvit, dicit. enĩ verit. in relatio. ad intell. Sed si verit. superintell. carent ratione verit. nihil oïo sunt.

Resp. Verit. superint. esset quid contradic. si talis esset resp. oïs intell. esset enĩ verit. eademq. nõ ess. At nos myst. nõ dicim. superintell. præ oĩ intell. v. absolute, sed relate tant. ad intell. creat. ẽ ordin. natu.

Unde verit. illæ cognos. ab intell. div. nobis vero manifest. aliquatenus.

Obj. 8. Neq e relate ad intell. hum. datur ulla verit. superintelligib.

Objectum enim hum. intell. ē ipsū ens, sed praet. ens nō dat. nisi nihil, si ergo atigu. est inaccessibi: ratio. hum. ē nihil.

Resp. Object. intell. hum. ē ens, cognoscib. sec. mū intellectio. hum., nō vero idē ens, cognoscib. sec. mū ē grad. pfectior, nisi accedere gratia. adjut. i revelat.

Ita Deg lumi. natur. ratio. cognosci. imperfecte ē analogice, multa etiā oīo ignoran. quae revelatio. nob. patefiunt.

Obj. 9 Myst. si supr. ratio. sunt, nō sunt ratio. conform. = ratio. contr. = nihil

Huic Baylii object. jā resp. Leibnitz verū esse q. myst. nō emanant. ex princip. v. veritat. lumi. natur. cognit. falsū esse q. myst. pugnent cū princip. ratio. hum. neq quis h. umq. demonstr.

Th. 3. Revel. div. ē necessaria.

Revel. xanā fuisse absolu. necess. seq. ex natura myste: quā supr. explici. Cū eni ratio proprio lumi. no pertinge. neque ad ejusm. verit. necesse ē ipsi a Deo O. revel. Sed nos hac the: affirm. etiā veritat: quæ ad religio. natur. pertin. debuisse revela: nō quid. necessita. absolu: pō eni ad ea ascende. ratio hum. sed necessit. ~~relat.~~ morali quæ appell. quid sibi velit, ~~mor~~ brevi indicab.]

Posse quid. Deū nō solū supernat. sed natr. quoq verit. revela: cert. ē, nā qui pō plus, etiam minus posse censendq ē sec. antiqu. axio.

Quā 2ea revela: Concil. Vatic. respex: Constit. Dei Filius c. 2:

Huic div. revelationi tribuend quid ē, ut ea, quæ in rebq div. hum. rationi per se impervia nō sunt, in præsenti quoq generis hum. conditione ab omibq expedite, firma certitudine e nullo admixto errore cognosci possint. Nō hac tam. de causa revelatio abs. necessaria dicenda ē, sed quia D. ex infin. bonit. sua ordinav. hom ad fin. supernat. ad participan. sc. bona div. quæ hum. mentis intelligen. omo superant; siquidē oculq nō vidit, nec auris audivit, nec in cor hom ascendit, quæ præparavit D. iis qui diligunt illum.

] Res dicit. absolu. necessa. sine qua finis nō pō obtineri; moraliter vero necessa. sine qua pō quidē obtine. sed tam difficil. ut de facto nō obtineatur.

Ibid. can. 2° Si quis dixerit, fieri nō posse, aut nō expedire, ut pr revelat. div. homo de D. cultuq ei exhiben. edoceatur, a. s.

Syllab. prop. 4 damn: Oēs religionis veritates ex nativa hum. rationis vi derivant; hinc ratiō ē princeps norma qua homo cognitionē oīu cujqunq generis veritatu assequi possit ac debeat.

Quib. docum. tota fere thes. nost. contine. qua effice: cognam. illas quoq. verita. quas PP. Vatic. dixe: ratiō: hum. nō impervias esse, debuisse revela: necessit. salt. morali. Nō tam. quascunq. verit. ration. hum. accessibi: nostra thes. amplecti: sed eas tant. quæ pertin. ad res div: ad religio. ē cult. div. ut pat. ex verb. Concil.

Ita quæst. tota arctiq circumscripta praeterea substan. ear a m° cognoscen. distingui: Facta enī revel. sana nō solū myste: supernatur: sunt tū quoad substan. tū quoad m° cognosci. sed veritat. quoq quæ lumin. natur. inveniri poss: si a De revelen: debent cognosci m° supernaturali ē h. sensu absolute exig. revelat:

Considerau. igit. eor substan. ē, qua in re in 2ª turma adversarior nob. praeno conservendæ sunt, cū rationalistis ē cū traditionalistis.

Rationalist. quid. oes revelat. necess. fuisse contendunt negant. Sit pro exem. Wegscheider qui propterea dixit hominibus datam esse facult. quae intellig. ut sola ratio possint fin. suum ultim. obtin.; imo eo processit, caeco furore abreptus, ut non haesitar. affirm. revelatione vera hominis natura tolli atque everti

Traditionalistae e contra (Bonnetty, Bautain, Ventura alii, etiam Lamennais) doceb. revelat. earum veritat. quae ad religion. pertinent, absolu. esse necesse. Quorum error est saepius a Congreg. Indicis emendatus est et aperte pugnat cum verb. Concil. Vati. quae protulim.

Nos estar. revelatione verit. non absolute, sed tant. moraliter necessar. Dicimus, agim. aut. de earum substan. non de modo cognosc. qui pro revelad: absolute necess. quippe supernaturalis dicend. est.

Monemus aliam esse impot. physi. aliam moral.; illa habet: quando defectus phys: tollit proportio. int. ration. hum. et veritat. cognoscend. qui defectus variis ex causis oriri solet

moralis vero, quando facult. physice quid. capax est ad agend, sed propt. impedim. ordin. moral. actu ad finem non perduxit v. omnino non exserit. Possunt impedim. esse ex part. subi. v. ex parte obi. v. ex utraque.

Morali impoten. respon. moralis necessit.
ut facult. impedi. accipi. alig. adjutor.
ad actu ponend:

Dicimg igit. ration. hum. moraliter impoten.
esse ad veritat. assequendas quæ ad relig.
natur. pertin: absolute vero impot. si
agatur de myster. religio. revel.

I Exponen. sanit difficult. moral. quæ
ration. hum. impedi. quomin. veritatis
inveniat.

Cicero Quæst. Tusc. III.1 dicit hum.
ration. malis morib. opinionibq fere
penitq restingui; pergit deinde:

„simul atq editi in lucē e suscepti
sumq, in omī continuo pravita. e in
summa opinionū perversita. versamur
ut pæne cū lacte nutricis errorē suxisse
videamur. Quū vero parentibq redditi,
deinde magistris traditi sumq, tū
ita variis imbuimur erroribq, ut
vanitati veritas e opinioni confirmatæ
natura ipsa cedat... Quū vero accedit
eodē, quasi maximq quidā magister,
populq atq oīs undiq ad vitia consentiens
multitudo, tū plane inficimur
opinionū pravitate a naturaq desciscimq."

S. Thom. Con. Gentil. I.4, ut revelatio.
revelatæ ostend. relig. necessita. primū
enumerat difficult: e incomod. quibq natural.
Dei cognitio in gene. hum. præpediretur,

si nulla dare. revel. Tria enimvero inconvenien. praevid. secutu. si ex. gr. Dei existen. relinque. soli ration. inquirenda.

1. q. paucis hominb. inesset Dei cognitio (triba ex caus.) plurimi enim aut non sunt disposi. ad studiu aut impediun. necessita. rei familiaris aut laborent pigrit. Sic Dei cognit. magnu studiu exigens, a paucis tent. obtiner.

2. Illi qui apti sunt ad hujusmi stud. colen. non pervenir. ad Dei cognit. nisi po tempo longiss. unde „Dei cognitio, ait D. angelicus, quae hoes maxime perfectos e bonos facit, nonnisi quibusdam paucis e his paucis etiam po temporis longitudine, perveniret"

3. in investigad. hum. plerumq falsitas admiscea tur, apud multos etia ea remaner. dubia, quae fuer. verissim. demonstra. praeterea e errores multi adspargere.

Unde conclud. D. Angeli.
„Salubriter ergo div. providit clementia, ut ea etiam quae ratio investigare po, fide tenenda praeciperet; ut sic oes de facili possent div. cognitionis participes esse e dubitatione e errore." #

Ead. aliis verb. docuer: Locke de necessit. agens revela. Xnae, Spencer vero de aliq. moralit. codice, religio. auctor. confirmando.

Adde qd philos. non inesse auctor. necess. ut multitu. teneat. illis crede. ua. ser. Lactant. „Nihil ponderis habent ista praecepta, quia sunt hum. e auctorita. majori i. e. divina illa carent. Nemo igitur credit, quia tam se hoem putat esse qui audit, quam e ille qui praecipit." (Instit. div. III. 27)

II. Secund. argum. e histor.

Oes popu. revelatio. destitu. in error. graviss. incider. e mor. pessim. depravat. Quod fact. univers. aliter explica. nequit, nisi per impoten. (aliquâ moral.) ratio. hum. assequ. oes verita. cardinal. quae ad relig. e mores

spect.

Opq nō ē, ut oēs gent. penurr. suffic. ut secundū. ē eosd. cultibus. ex. gr. propon.

1) Tū Græc. tū Rom: polytheis. colebant: multos admitten. deos deasq sæpe colebant. contamin. Sunt apud eos philos. multæ invent. multæ indign. de Deis profess. sunt. Ita ut Cicero diceret: e relatio. homin. ad Deū

Recte Bossuet: oīa Deū fuisse ipsis, præter Deū ipsū

Nescio, quomo nihil tā absurde dici pō, q. nō dicatur ab aliquo philosophor. (De divinat. II. 58)

Idem: Qui deos esse dixerunt, tanta sunt in varietate ac dissensione, ut eoz molestū sit dinumerare sententias (De nat. Deo. I. 1)

2) Eorū opinio de virtutib: erat perque falsa, necdū impia –

Cicer: de natur. deor. III. 36: Cotta sic loquent. induc: Hoc quid. oēs mortal. sic habent, externas commoditat. vineta, segetes, oliveta, ubertat. frugū ē fructuū, omnem denique commoditat. prosperit.que vitæ a Diis se habere. Virtut. autē nemo unquā accept. Deo retulit. Nimirū recte: propter virtut. enī jure laudamur ē in virtu. recte gloriam: quod nō continge. si id donū a Deo, nō a nobis haber. Nā quis, q. bonus vir esset, gratias Diis egit unquā?

Hor. Epist. I. 18:

Sed satis ē orare Jovē, qui donat ē aufert

Det vitā, det opes; æquū mi animū ipse parabo.

3) De immort. anim. apud sapient. veter. magna erat sententi. ē diversit. ē fluctuatio

Cic. Tusc. I. 1: Ea quæ vis, ut potero, explicabo; nec tam. quasi Pyth. Apollo, certa

ut sint e fixa, quae dixero; sed ut homunculus unus e multis, probabilia conjectura sequens: ultra enim, quo progred. quam ut verisimile videam, non habeo."

Ibid:
Nescio quomodo, dum lego, assentior; cum posui libr. e mecum ipse de immortali. animorum coepi cogitare, assensio omnis illa elabitur.

Ipse Socrat: ultimo ante mort. sermon. de anim. immortali: multa dubitant. modo disser.

Itaque philos: optim. sentieb. absque certe de anim. immortal: senteb. non poss. stare res hum:
Cic:
"nisi haec pro certis habeantur, necesse e homines in maxima rer. ignorat. versari, quibus sublatis nulla potest esse pietas, nulla sancti. nulla relig. e perturba. vitae sequitur magnaque confusio: fides etiam e societ. hum. generis e una excellentiss. virtus justi. tollitur.

4) Major adh. circa mor. error caligo obnubilab. antiquor. ment. philos. Ut innum. tant. philos. notem, Platon. e Aristot. senter aut de suicidio, aut de fil. educan. relig. erga D. e proxim. offic: certe semper disput.

Neque ipsor. vita priva. semper. careb. opprobriis vel mores ipsiz. ingentis quo fieb. ut eor. auctor.
~~Quidem etiam philos. accid. qui relig.~~
~~sana relig. conati sunt~~ vor. suor. theorias componere — si qua erat, vix labefactar: nam exigu: tant. eor. numer. careb. vituperat. justa, de plurim. Cic: videt. optimo jure dixisse:

Videre licet .... alios pecuniæ cupidos, gloriæ nonnullos, multos libidinu servos, ut cu eor vita mirabiliter pugnet oratio. (Tusc. II. 4)

5) Tand. neq. vera iner. in ipsis verit. amor unde neq. prompti erant, pro verite. mori neq. audeb. populis verit: quæ inven. manifest. v. pr timo. s. pr superb. Unde neq. abhorreb. a princip: imoralib. e aperta hypocris: quid ant. imoralius esse pot, quæ ager. alit. atq. sentias

Scævola Pontif. ap. August. Regulæ ad instar inter sapientes receptu: expedire in religione falli civitates (De Civ. Dei IV. 10)

Socrat: Deos ex instituto civitatis esse colendos.

Cicero id. prædic: (de divin. II) licet domi deos patrios irrideret

Plato in Timæo: Deu invenire difficile, e quu ja inveneris, indicare in vulgus nefas. –

Objectiones

I. Videt. revelat. necessi. pugna. cu div. justit. si tam tard. Deus revela. dederit pr Xu. –

Resp: Deus ipso mundi init. hominibus se manifest. q. volunt adversa: ignor. Optim. respo. apud S. Leon. Pp. Sermo de Nativ. III - c. 4:

„Cessent igit. illor querelæ, qui impio murmure div. dispensationibus obloquentes,

de dominicæ nativitatis tarditate causantur, tanquam præteritis temporibus non sit impensum quod in ultima mundi ætate sit gest. Verbi autem Incarnatio hoc contulit faciend. quod factum; et sacram. salut. hum. nulla unquam antiquitate cessavit. Quod prædicav. Apostoli, h. annuntiave. prophetæ; nec sero est implet. quod semper est credit... Non itaque sero consilio Deus rebus hum. nec sera miseratione consuluit, sed a constitutione mundi unam eandemque omnibus caus. salut. instituit."

—

Quæ div. secundo. loco. quoque observa:
D. Thom: "Si aliquis, nutrit. in silvis v. inter bruta animal. ducta ration. natur. sequere. in appeti. boni et fuga mali, certiss. est creden. quod ei D. v. per intern. inspirat. revelaret ea, quæ sunt ad credend. necessa: v. aliq. fidei prædicato. ad eum dirigeret" (de Verit. q. 4. a. 11. ad 1.)

—

Object. II^a Si homo non pot. absque revela. cognosc. verita. ad legem et religio. natur. pertinentes, erit revelatio debita, ergo neque supernat. dici.

Resp: Nisi hom. poss. poten. phys: vera esset object.: at nos eum dicimus ~~sing~~ non posse poten. moral. — præterea esset revelat. debita, si unicum esset medium

quo subveni. pr̄ impoten. hum. Habet aut.
De. aliā med. inter. v. externe ad idē efficie.
Unde revelat. nō eret moral. necesse.
simplicii. sed hypothe: - in praesen. aut.
rer. ordi. nō vult aliis mediis uti
Nihilomi. haec revel: indebi. ē, nam
a) in praesen. ordi. dirigi. ad fin. supernat.
b) ē modo cognoscen. veritat. qui ea
vedit natu. exigent.

Th. 4. De notis v. criteriis revelat. divinæ

Si revelat. ē necess: ad vit. recte instituen. ē salut. ætern. assequen. absq. dubio accipien. ē pia cū obedien. ē sum. gratitr. At nō debem. irrationabil. peind. more quidq. cred. tanq. a D. revelat. nā rationab. esse obsequi. nostr. jub. Ap. Unde debet dignos. revelat. vera a falsa, secq errorib. continu. fluctua. animq. Neq. prodess. aliq. revelat. nisi adess. mediā quæd. quib9 ē vera ē divin. esse certo cogno. possit.

Unde S. Thom. con. gent. III. c. 154: „Oportuit igitur aliquibq indiciis confirmari praedicandū sermonē procensis. a Deo"

Cf. I. Petr. 3, 15: parati semper ad satisfactionē om̄ poscenti vos rationē de ea, quæ in vobis ē, spe.

Pius IX, Encycl: Qui pluribq 9 Nov. 1846:

„Hum. quid. ratio, ne in tanti momenti negotiō decipiatur ē erret, div. revelat. facta diligent. inquirat, oportet, ut certo sibi constet D. esse locutū, ac eid. quemadmū sapientiss. docet Ap. rationab. obseq. exhibeat."

Quæ: quibq nā notis possit revel. div. certo cogno:

Dicunt. etiā criter: quia eāz ope dijudicet. revelat. verit. ē origo.

Dividunt. criter:

a) negat. quæ si desunt, dubi. aliq. habend. ē nō revela: si adsunt pō esse revela: sed illico nō oport. eā re vera esse revelat.

b) posit. si adsunt, m° irrefragab. doctri. aliq. testificar. origi. divi. esse.

c) extrinse: quæ doctrin. extrinse. superveniant

d) intrinse. quæ doctrin. ipsi inhær.

1) Inter criter. negat. præcip. ē conformitas cū princip. ration. Deq enī, auctor ~~revelat~~ verita: nō pō sibi ipsi contradic. ē eni cultu. ē natural. lumin. ē supernat. Unde oīs revel. falso haben. erit, quæ

a) pugnat cū veritat. certo aliunde cognit. –

b) " cū princip. moralit.

c) quæ ~~sibi~~ habet partes inter se pugnant.

d) si in m° propagatio. detegere. certa fraus aliqua v. vis v. aliud quid div. bonitat. aut sanctitat. repugn.

Hoc tam. criter. caute adhiben. ē, maxime si agat. de myster. neq. sejungend. ē ~~atq~~ ab inquiren. testimon. histor. quibq nitit. revelat. Aliit. periculi. exorir. quæ medi; ne ratio hum. suā veritat. arbitre constitu. veritat. rejici: quæ conform. cū princip: ratio. nō primo intuit. appare; Non ē igit. criter. Hoc absq. ~~periculo~~ neq usui esse pō, nisi contradic: evidens sit, ut ex. gr. in religionibq pagan. Unde ÷

÷ sæpiss. a PP. primor sæcul: cont. infidel: adhibeba.

2) Criter. posit. intrinsec. ē sublimit. pulchrit. doctri. revela. quæ continet. hoīs vir. excedit, q. si consid. nō absq. jure censet. auct. nō a se, sed a Deo habe: ea quæ scrips.
At nō ē suffic. hoc arg. ad inveniend. revelad: v. oībq eā manifestar: pauci enī tā sunt exculti, ut poss: perspect. hab. doctr. excellent.

Unde primo loco semp. recurrend. erit ad argum. extrins. v. posit. quæ sunt facta quæd. oībq accomod. Sunt aut. dua facta, quæ dato fin. hunc obtin: mirac. videli. ē propheti.

Neq aliq. ratio. gravis. Salvat. asser:
Jo. XV. 24: Si opera nō fecisse, quæ nemo alis fecit, peccatū nō haberent. –

De miraculi natura et significatione
Th. 5. ~~Miraculũ ē possibile~~.

Rationalistĩ probe sciũ: oñ argumentoꝝ quibꝰ probe: pō divin. revelatiō. orig. maxim. ē solidiss. esse miracn. sua oper: in h. ponunt, ut miracn: negent fieri possē, nedū cognosci. cos vero qui miracn. admitt: hoẽs procla: mant: imperitos. – Emg. Pie. Oeuvres V. V. p. 106. 19.

Concil. Vatic: Constit. Dei Fil. c. 3. can. 4o.
Si quis dixerit, miracula nulla fieri posse, proindeq. oẽs de iis narrationes, etiã in S. Script. contentas, inter fabulas v. mythos ablegandas esse, aut miracn. certo cognosci nunquã posse, nec ita divinã religionis Xanæ originẽ rite probari, a. s.

a) posse fieri
b) posse cognosci
c) cognita rite probare divin. relig. nostr. orig.

1) de nominibꝰ miracn:
D. Thom. 2 II æ. qu. 178. a. 1: „In miracn. duo possunt ostendi: unũ quid. ē i. q. fit q. quidẽ ē aliquid excedens facult. naturæ, ē sec. h. miracn. dicuntur virtutes. Aliud ē i. propter q. miracn. fiunt, sc. ad manifestand. aliquid supernatu. ē sec. h. communiter dicuntur signa; propt. excellentiã autẽ dicunt. portenta v. prodigia, quasi procul aliquid ostendentia“

2) Definit: Miraculũ ē effectꝰ, qui divinitꝰ fit præt. ordin. communit. servatu (Thom. con. Gent. III. c. 101) unde ad miracn. essentiã duo requir:

a) ut sit causa ejus Deus
b) ut sit effectus praet. ordin. naturae s. contrarius rei dispositioni sec. naturam".

Quae duo accurat. sunt explanan.

Primum: Miracu. nom. a mirando Ita miracu. propt. 2e caus: (Cf. Thom. Qq. disputt. de miraculis a. 2): a) si causa ejus rei quam admira. sit occult.; b) si in re illa apper. aliquid q. deberet contrar. esse ejus q. miracu. Ita causa effectus pot esse v. occulta simpliciter v. quoad nos. Ita sec. se aliqu. e mir., si ejus causa simplic. e occulta e praeterea in re apparet contrar. disposit. sec. natu. effectus. Causa vero occultiss. e Deus "cujus essent. nullus homo in statu hujus vitae intellectu capere pot" (Thom. con. gent. III. c. 101)

Secund: Si deest condit. altera, n. ut sit effect. praet. ordi. natu. quamvis excedat facultat. natu. e caus. habe. occult. Deum sc. non e nec dici. miracu.

D. Thom. I. qu. 105. a. 7. ad 1: Creatio e justificatio impii, ~~~~ quamvis a solo Deo fiant, non tam. proprie loquen. miracu. dicun. quia non sunt natae fieri per alias caus. e ita non conting. praet. ordi. natu. cum haec ad ordi. natur. non pertineant."

Animadv: Revel. 20.

a) ordo = multiplicitas ad unit. reduc.
plures effect. si ad un. caus. reduc. ordo ē
ordo 3ex:

α) particular. s. alicu. natu. cui p̄ē D. Thom. con. gent. III. c. 98.
aliq. effect. oppo.

β) ordo universalis = ordo oīu creat.
ad invic.

γ) universalissimus ordo oīu rer
creat. ad Deū.

1) Tā miracu. nō dicit: de ordin. particu:
D. Thom. I. q. 110. a. 4: nō sufficit ad ra-
tionē miracu. si aliq. fiat praet. ordi.
natu. alicuj9 partic; quiā sic, cū aliquis
projicit lapid. sursū, miracu. facer. cū
h. sit praet. ordi. natur. lapid. Ex h.
ergo aliq. dicit. esse miracu. q. fit
praet. ordi. totiq natu. creat.

2) Neq. miracu. dicit. praet. ord. universalis,
totiq natu. Quae locut. quid sibi velit
ex his, quae sequu. appareb.
In ordi. totius natu. duo consider. poss:
a) res quae ordinan.
b) princip. ordi. = praeordinat. divin.
Hinc res quae dicit. praet. ordi. totius
natu. fieri pō̄ compara: v. cū reb9, quae
a D. ordinan. v. cū praeordi. div. quae ē ipsa
scient. ē bonit. div. oēs ordin. in bonitat. sua
sunt in fin. ultim.

Pō igit. quæ:

1) an miracul. sit opq præt. div. præord. h. e. opq a Deo nō præordinat.

2) an miracul. sit opq præt. res natu. quæ subjac. div. præordinat. h. e. præt. ordin. ipsis indit.

Evid. ē miracul. nō dici præt. div. præord. esse s. præt. ordin. universaliss.

D. Thom. cont. gent. III 98: nō ē possib. q. D. aliquid faciat q. nō sit ab eo volit. cū creatur. ab ipso nō proced. natural. sed pr volunt. ut ostens. ē. (ib. II. 23) Neq etiā ē possib. ab eo aliquid fieri q. ejq scient. nō cōprehendatur cū volunt. esse nō possit nisi de aliq. noto. Neq iterū ē possib. q. in creatur. aliq. faciat q. in suæ bonit. nō sit ordinatu sicut in fin. cū sua bonitas sit propr. object. voluntat. ipsiq. Similit. aut. cū Deq sit oīō immutabil. impossib. ē q. aliquid velit q. priq noluerit aut aliq. de novo incipiat scire v. in suā ordinet bonitat. Nihil igit. D. facere pō quin sub ordin. suæ providen. cadat sicut nō pō aliq. facere q. ejq operation. nō subdatur.

Quæ d. Thom. argument. suffic. ad duas object. exclud. qæ a rational. solent fieri miracul. si fier. aut scient. div. labora. defec. aut volunt. div.

Quæ dubia ut oīō tollant: audiat. iterū

ē text. D. Thom:

de potent. qu. 6. a. 1. ad 6: „D. nō facit contr. rationes natural. mutabili volunt. nā D. ab æter. prævidit ē voluit se factur. q. in tempo. facit. Sic ergo institu. natur. cursū ut tam. præordinaretur in æter. sua volunt. q. præt. curs. istū quandoq. factur. erat."

ibid. ad 12: „Ars divin. nō totā se ipsā explicat in creatur. productione ē ideo sec. artē suā pō alio mº aliq. opera: quā habeat cursq natu. Unde nō seq. q. si pō facere contr. cursū natu. possit face. contr. suā artē. Nā ē homo artif. pō aliud artificiat. facere pr suā artē contrario mº quā prius fecit."

3) Reman. igit. h. unū, ut mirac. dica. præt. ordi. universal. natu. Quæ verb. ut rect. intellig. animadv.

a) natur: = substant. rei creat. prout ē suar. operation. idoneū princip.

b) sumā om creatur = natur. univers.

c) normæ constan: sec. quas substan. creat. vires suas regular. exercent = leges naturæ.

d) modq const. har. action. = ordo natu:

e) effect. qui proced. ab actio. subit. = cursq natu.

c) d) e) ~~mutuo~~ proxime sumuntur: quoniam mutuo se infer.

4) Est igit. miracu: praet. tot. natu. ordin. v.

α) quia super. vires creatar. substantiar. (= natu. univers.) h. e. nulla in ~~natura~~ inē vis producen. tal. effect. –

β) quia praetergredit. legē e[?] nā operan. (= ordin. natu.) quamvis nō super. vires natu. h. e. quamvis vires natu. sint capac. producen. effect. aliq.

D. pō produce. effect.:

α) ad quē producen. nulla vis inē in natu.

β) quē vir. natu. produc. poss. at sine iis

γ) contra. vires natu. ~~ce~~ quo minus agant i. q. age. ~~valent~~

5) Quae: utrū mira. sit necne cont. ordin. natu?

Resp: nō ē simplic. sed sec. quid. Videl. esset simplic. cont. natu. si esset cont. ordin. universaliss. sed quon. ē solum contr. ord. universalē ē dicen. contr. natu. sec. quid. Nō pō esse simplic. cont. natu. q. ad natu. ē in potent. sunt aut. relate ad D. oēs creatu. in potent. obedientiali

Si quis vero objic. Deū nihil posse cont. ordin. moral. facere, ergo neq. cont. ordin. phys. respond. verb. D. Thom. de potent. qu. 6. a. 1. ad 3: Licet D. possit facere cont. ordin. qui ē unius creatu. ad aliā q. ē quasi natu. particula: respectu ipsius, nō tam. pō facere cont. ordin. creatu. ad se ipsū. Justi. aut. hōis consist. principali. in debito ordi. hōis ad D. Unde cont. ordin. justit. D. facere nō pō. Cursus aut. natu. ē sec. ordin. unius creatu. ad aliū, ē ideo cont. curs. natu. Deus facere pō.

Scholion.

Cum supr. demonst. miracu. cans. per sē occultā essē. appar. nonnisi D. poss. ejus auctor. esse. Quæ. tam. utrū angeli quoq. possint nec ne esse causæ miracu.? Cujus quæstio. solutio: paucis tant. hic indicab. pertinet enī ad al. tract. eū sc. qui ē de angel.

~~Duplicior qui~~ Distinc. caus: principa. e minister. v. impetrator. respond. quodsi quære. de causa minister. v. impetra. nihil obsta: quin angeli miracu. facia: q. etiā de hōibus tenend. ē s. imo de dæmonibus (Cf. Bened. XIV de Canoniz. SS. Lib. IV. pars 1ª c. 3. n. 13)

De causa ~~aut.~~ principa: hæc statu: Aliā ē veritas operis, aliā verit. miracu. Ita possunt mult. res s. ab ange. z.

a dæmonib. fieri quæ nobis viden. mira esse, quin tam. sint, quamq. sunt res veræ. Videlic. appellam. miracu. quæ nostris virib9 ea pfire: nō possum. ē qs. causa eoꝝ occul. Sed hic quoq. monend. quasd. res neqꝫ ab angel: fieri posse, multo vero minꝰ a dæmoni: quoad veritat. rei, ex. gr. resuscitat. mort.

(nonnulla a dæmon. fiunt rei. apparen. tantu. D. Thom. I. qu. 114. a. 4. ad 2.

At hujqmi facta extraordi: quæ ab angel. v. dæmon. producun. quoad veritat. rei, nō hab. verit. miracu. h. e. nō sunt vera miracu.

(Cf. Bened. XIV loco citato).

De verit. ontolog. miracu.

D. Thom. I. qu. 114. a. 4: Si miracu. proprie accipia. dæmon. miracu. facere nō poss. nec aliqua creatu. sed solq D. quia miracu. propr. dicitur q. fit præt. ordi. totiq natu., sub quo ordi. contine. oīs virtq crea. D.ri. tam. quandoq miracu. large q. exced. hum. facult. ē considerationē, ē sic dæm. poss. facere mira. quæ sc. hoēs miracu. in quant. eoꝝ facultat. ē cognit. excedunt.

Id. I. qu. 110. a. 4. ad 2: Miracu. simplici. loquen. dicunt. cu aliqs. fiunt præt. ordi. totiq natu. creat. Sed quia nō oīs virtq natu. creat. ē nota nobis, ideo cu aliqs. fit præt. ordi. natu. creat nobis notæ pr virtu. creat. ÷ nobis ignot. ē miracu. quoad nos. Sic igit. cu dæmon. aliqs. faciunt sua virtu. natura. miracu. dicunt. nō simplici. sed quoad nos. —

Cf. Id. con. gent. III. 102.

Pat. etiā ead. facta habe. poss. veritat. operis, si a D. fiant s. ab angel. quin tam. habeant ratio. v. verit. miracr. si ab angel. propr. virt. producerent.

Ratio haec ē q. ang. (v. daemo.) semp. egent interver. ē ope causar. naturā. D. nō itē

Th. 6. Miraculū ē possibile

Miracu. = event⁹ totiq natu. creat. facultat. ordin. q. consuet. excedens.

= op⁹ q. fit divinit⁹ praet. ordin. communit. servatū. (cf. Tho. I. q. 105. a. 7. Con. gent. III. c. 101.)

Mira: ē possib: si ej⁹ concept. nullā involv. contradict. Pō aut. demonstr. nullā in eo inesse contradict. neq ex part. natu. neq ex par. Dei.

I. Nō ex part. ordin. natu.

Ordo universalis praet. quē fit mira: nō ē necessa: sed contingens

a, substan: oēs creat: sunt conting.

b, ordo nō pertin. ita ad ear essent. ut absq. eo neque. existe.

c, nō ita ē constitu. ut absq levi ~~com~~mutatio. nō possit mane: maxime quū mutatio illa nō a quolib. sed a D. Max. ordinis aucto. procedat.

D. Thom. I. qu. 105. a. 6: D. pō face. praet. ordin. rer quia ordini semndar causar ipse nō ē subjectus, sed tali ordo ei subjici. quasi ab eo proced. nō pe necessita. natu. sed pr. arbitr. volunta. Potuisset nāq ē alin ordin. rer institue. Unde pō praet. hunc ordin. institu. agere, cū voluerit."

Si homo pō age: contr. particula. ordin. alicuj. rei cur nō poterit D. face. aliq. q. sit praet. ordin. totis natur?

Neq. de essent. legis ē ut nunq. ei derogetur aut ut derogatio aliqua sit destruct. v. abrogat. ejs.

D. Thom. de potent. q. 6. a. 1. ad 20: Licet D. faciat aliq. effectu praet. action. caus. natural. nō tam. tollit ordin. caus. ad suū effectū, unde ē in igne fornacis remanebat ordo ad comburend. licet nō comburere: tres puer. in camino.

Animad. praet: miracu: esse ~~mir~~ a) aliquar. supra leg. natu. quatenus producit. effect. ad quē producen. nulla ~~vis~~ vis inē in natu. H. posse fieri quis neget? certo D. virt. infin. ampl. valet quā rer creat. vires finitae

b) aliquar. miracu. ē praet. leges

quando produci. effect. ad quē producend.
aptæ sunt vires natu.; sed v. producit. sine
iis v. nō observato eaz mº ager. Neq h. impossi. dicend. Deo ē, cū ipse possit effic. i q. facit creatu.

c) aliquan. miracu. ē cont. leg. natu.
quando impedi. effect. just. viriū natu.
H. esse possib. facit. concede. ~~Deum~~ si consider.
essent. aliq. creat. exige. vires quasd.
ipsi proper. nō vero ut semp. agant.

II. Neq. ex par. Dei

a) nō repugn. miracu. neq. scient. div.
nem praeord. D. suspens. ordi. a se
perpetrand.

b) neq voluntē. divi. tamque
eā mutabil. ē nutant. ostend. cū
miracu. oē sit praeordinat. ab eād.
divi. volunt.

c) neq justit. v. sanctit. repugn.
cum ordo creatuz ad D.

d) neq. sapient. nō enī D. emend.
opg suū

Ipse Bayle, neptiviz longe prox:
hujqui dubitatio. esse mem verboz hujuss
(Cf. Diction. ejg s. v. Spinoza)

Cf. verba praecla: D. Thom. de hac re
(cont. gent. III. 99) de quib. haec tant.
delibemus: nullo mº meliq manifestari
pō. q. tota natu. divin. subjecta ē volun-
tati, quā ex h. q. quandoq ipse praeter

natu. ordin. aliq. operatur. Ex h. enī appar. q. ordo rer processit ab eo, ē nō pr necessit. natur. sed pr liber. volunt. etc.

Cf. etiā S. Aug. in Joan. Tr. 24. n. 1..

III. Mirac. nō solū nō repugn. cū attrib. divin. sed ab iis necessar. ponuntur. Scili. patrand. esse mirac. potest. vindic. sibi

a) div. intellect. cognoscit enī plur. ordin. natur.

b) div. sapient.

c) div. bonit.

d) div. potent.

Th. 7. De vi probandi
quæ inē in miraculis

Tota vis ē sens. miracu. in eo ē ut aliq. verū esse prob. h.q. edixere PP. Vatic.
Iā 2^is^ m^o^ consider. miracu. poss.

a) in se

b) quoad nos

a) in se si consider. cert. ē in ill. inesse vi proban. quā max. nō eni pū D. q. fals. ē tanq. verū affirm. brachio poten. sue. Unde eo ipso q. miracu. fit ad doctrin. aliq. confirm. certi esse possum. de verit. doctrin: At

b) quoad nos nō tā plane res proced. Debem eni certi esse de eoz verit. object. Ad h. aut. tria requir:

1° verit. histor. miracu: i.e. ut certo ~~ut~~ const. re vera contig. fact. illud phys. q. miraculos. celebra:

2° verit. philos. mirac. = i.e. ut certo constet fact. illud ita esse praet. tot. natu. ordin. ut nōn̄ D. hab. auct.

3° verit. relativa mira: = i.e. ut constet fact. illud esse ad confirman. revelat. Unde sens: verboz Concil. Vatic: quæ thes. præced. attuli: hic ē:

Tō etiā appella: ~~veri~~tas demonstrativa

Corssen Pet: die altercatio Simonis Iudaei et Theophili Christ. Berlin 90. Weidmann

Fr. Delitzsch, messian. Weissagungen in geschichtl. Folge. Leipzig 90. Akad. Buchhdlg.

Chantepie de la Saussaye: Lehrb. d. Religionsgesch. Freibg. Mohr 87–90 – 2 Bde.

posse nos cū certitu. cognosc. miracu. quæ
narran. facta esse ad revelat. confirmat.
ac vera facta esse;
etiā vera fuisse miracu., tand. vere facta
fuisse ad confirm. revel. Xanā.

Jam tria hæc nobis proban. sunt, præmiss. de miracu. vi quoad se:

I. Miracu. confirm. verita. revelat. ee
probandi vi quā i̅ se habent.

D. nō p̄ō loqui falsa. Atqui miracu.
sunt quodd. verb. divi. Ergo si fiant ad
confirm. verit. aliq. debent ipsa esse vera

D. Thom. quodlib. 2. a. 6. ad 4:
Continge. nō p̄ō q. aliquis falsā doc-
trinā annuntians vera miracu. faciat, quæ
nisi virtu. divi. fieri nō poss. nā eū
D. enet falsitat. testis q. ē impossi.

Unde a mult. theolog. rectiss. miracu.
cū sigillo reg. compare: quo apposi.
litteræ cognosc. regiæ esse

II. Stiā vi proban. quoad nos hab. mira.
Sane hæc erat commun. hoīū persuas.
unde nō solū Xani sed etiā pagani
ad asserend. religiōn. suaꝝ præstant.
ad miracu. appellar. Quæ commun.
hoīū opin. ē tendentia nov. fact. ē argum.
quo incredu. miraculoꝝ possibil. v. cognoscibilit.
oppugn. direct. religiōn. quā maxim. divers.
ē sibi contrar. ad miracu. provocā.

Minim. tam advers. nostr. q. volunt, effici.
Nā si pagan. quoq. v. impostor. pro doctri.
nes fals. aut impi. cert. miracu. quibqdā
defend. inde non seq. miracu. nō esse crider.
pro revelat. Nunc et seq. hoīb. oīb.
fiunt ñecesse persnes: de vi miracu. ad
probend. aliq. revelat. tang. divin.

III verit. miracu. histor. cogno. pō

Dico. advers. de verit. miracu. histor. nō
posse consta. nisi ex testimo. hoīu, h. vero
propter interitited. nū nullā gignit
certitud. absolut. sed ad sumū moral.
quæ nō ē nisi probabilit. quæd.

Resp. A. Si verū ē q. advers. jactant, oēs
erit certitu. histor. ē moral. contemn.
q. tam. nemo sane mente quedebit. Sane
testimon. hum. debit. condition. instruct.
nec se fert eā quæ dri. certit. histor.
ē quæ ipsa resolvi: in princip. logi: certiss.
nullq effectq sine causa. Miracu. porro
nō differ. ab aliis fact. histor:

a) Quæ vi miræ: sūt fact. supernat.
pertin. tam. ad ordū. sensib. unde si
a mult. testibq referan. hi nō minore
fide digni sunt, quā si enarr. fact.
aliq. nati.

b) Hoīes ævi præteri. eadē atq.
nos adhibeb. diligent. ē attentio. in examin.
factis insolit. ē portentos. major. certo quā
in fact. vulgar. Unde testimon. eoq de miracu.
major. ē auctorit. quā circa facta natural.

c) crevit eor auctorit. si multor interer. neg. miracu. ea quippe quae molest. v. damnosae essent eor s. praejudici. religiös. aut philos. s. eor reb. public. e sociali. –

Resp. B. ad object. Humii quae ita heb. (Opp. T. III. p. 178 edit. 1770)

„Facilius e mille testi. erra. aut decipe. quam factum legibus natu. repugn. existere; primum moralit. tant. impossib. e experien. consonum, secun. vero physi. impossi. e experien. contrar. e. Ita si porro mira. contra unum test. mille insurg. sic ex gr. si unus testetur, mortuum resuscita. fuisse, milleni testes affirm. mortuos ad vitam haud redire. –

Resp: a) argum. Hum. nimis prob. quia neq ipsi debere: crede: oculis nost. si percipe: aliq. devium a consue. ordi. natu.

(qr. vere: Zeller affirm. se factur. fuisse, si praesto fuiss. domin. resurrec.)

b) Physi: impossib. subjac: omnipot. divi. quam advers: flocci faciunt v. omn ignor.

c) no e verum, con. unum test. mira. mille exsurg: test. contrar. no hi non sunt test. cont. miracu. illud suffrag. ferent: sed pro stabilitat. legum natu. quam nemo negat.

Ceter. hic quoq censend: contra fact. non valet argum.

IV. Verit. philos. miracu. cogno. pō.

a) Miracu. quid. advers. neg. perspect. ac cognit. esse natu. vires, hinc impossib. esse discern. int. natu. opg ē prodigios. Hoēs percep. judicas. nō posse aliq. natu. q. post. falsū apparu scient. natural. provectis. Remane. igit. semp. possibil. ut miracu. aliq. nō a Deo patrat. sit, sed virib. natu. occult.

Resp: a) vires occult. aut semp. agu. aut aliquan. et neutr. dici pō, ergo –
nō prim. quia miracu. accid. rariss.
nō sec. quia ipsi advers. fatent. leg. natu. ea esse stabilit. ut neq a D. solvi queant – ergo multo minq ab occult. quib. ejqd. natu. viribq
Praeter. semp. miracu. fit impera. hoē nomi. ē auctori. div.

b) Nō cognosc. oēs leg. natu. positive unde affirm. nō possu. quousq protenda. eaq efficacia – at cognosc. eas negative ut dice. possim. quousq nō perting.

Ex. gr. nescim. posit. quid valea: medic. ars, at certe persuas. nobis ē negat. ea nō poss. homin. vere mort. ad vit. revoca. Nescim. quid possit vox huma. perfice. at hoc certo nob. const. ea nō posse cæco redde. ~~faunt~~ lum. oculo.

c) H. porro confirma. modo quo perpetran. miracu. ē mediis quae adhibea.

2) Respon. advers. miracc. poss. explicc. mo natur. per fid. e volunt. eor qui operab. miracc. e eor qui ea patiebar. hujqq operatio. hod. quoq. exempll. haberi in magnetis anim. s. mesmerismo qui etiã a fide agent. repeti.

Resp: nõ õia miracc. erant sanatio: ut suppor. ardent. advers. ita ut phantasia nihil possit in iis praestand. neq sanation. ipsae per soté imaginat. explica: posse. e qu. maxim. ĕ nõ semp. fides requireb. velati in mortu. u absentib. aegris.

3) Objic. adv: miracc. fieri posse virib. naturel. s. angelo. s. daemor. Quo facto incert. erit, utrũ nt miracc. ea fact. natur aliuq. potent. invisib.

Resp. angel. bonos nõ posse ~~fa~~ mire factis confirma: doctrin. fals: quel quae se revela: esse trad. ~~qua~~ nõ ~~sint~~ sit doctr. illa aut revelat. aut vera angel. vero malos certo prohibe: a D. ne hujsmi quid facerent, cũ impostura miraculis exornat. in D.ũ redundaret.— Tand. si tanta esset angelor s. bonor s. malor potest. ut contend. spiritist. nonnull. oĩs tollere: certitu. phys.

Neq. obstant verb. Salvator:
Surgent enĩ pseudochri e pseudoprophetae e dabunt signa magna e prodigia, ita ut in errorẽ inducantur, si fieri põ, etiã electi. Matth. XXIV. 24.

4/ Obj: veritat. miracu. proba. ex verita. doctri. doctri. aut. verit. ex verit. miracu. qui ē circu. vitios.

Resp: veritat. doctri. adhib: ad dijudican. ~~fals~~ vere mira. a falsis: Concedo –
adhibe: ad fact. aliq. tanq. miracul. comproban. Nego –

Videlic: primo casu jā habet. aliq. fact. prodigios. ē h. quaeri. utru sit a D. necne secun. casu haberet. fact. aliq. de quo oio nō constar: esse miracu.

V. Miracu. sunt perpetra. ad confirm. revelat.

Profec: si quis doctri. aliq. praedic: ejq. veritat. miracu. corrobor: – miracu. aut sunt vere miracu. tu evid. est D. volui: doctri. ab hoē isto proposit. + confirm. tanq. verā ē suā. Cu eni mirac: nō possit fieri nisi a Deo, ille qui nomi. Dei miracu. perficit, hab. D. consentien. verbis suis oēq qui miracu. a D. esse cred. hoc ita putab. Unde si D. nō intend. miracu. quae pergit ad prare: aliu. ejq doctri. corrobor: hoēs in error. induce. Tō sane D. permitte. ut aliquis per fals. miracu. hoēs in error. induced, ut nō pō per cooperatiō. posit. imposto. juva: ad animas seducen. +

Th. 8. De nomine prophetiæ ac natura.

Propht. a) sensu latiss: = interpreta.

Exod. VII. 1. ꝶ: Dixitq Dñs ad Moys. Ecce constitui te D. Pharaonis et Aaron frat. tuus erit prophetc tuus. 2. Tu loqueris ei oia quæ mando tibi, e ille loquet. ad Pharao. ut dimitt. filios Isra. de terra sua.

b) homo prædit. cognitio. occult. quã vulgus possid:

Tit. I. 12. Dixit quidã ex illis, propriq ipsor. propht: Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. 13. Testimon. h. verum ē etc.

c) compositor hymnoz eorq cantor in laud. Dñi.

1 Reg. X. 5. ~~Po hec~~ cu ingressq fueris ibi urb. obviu habeb. gregẽ prophetaz, descendent. de excelso e ante eos psalteriũ et tympanũ e tibiã e citharã ipsosq prophetantes. 6. E insiliet in te Sp. Dñi e prophetabis cu eis e mutaberis in virũ aliũ.

d) doctores e interprett. legis filii prophetaz

e) Scriptt. oẽs inspira. licet nõ promulgavε propheti. propr. dict.

f: proprio sensu: propht. qui cognoscit e annuntiab. occulta, ea videl. quæ nõ poter. cognos. nisi lumi. supernatu.

D. Thom. 2 II^æ q. 171. a. 1: prophetia primo ē principali. consist. in cognitiō, quia videli. prophet. cognosc. ea quæ sunt procul ē remo. ab hom. cognitiō .... prophetia secundario consist. in locutiō. prout prophetæ ea quæ divinit. edocti cognosc. ad ædificat. aliorum enuntiant ...

Jā si prophetiæ vox h. sens. propr. accipiā: comprehend. cognitiō. om. rer. a cognitiō. naturæ. remotar. s. futuræ sint s. præteri. s. præsent.
S. Gregor. in Ezech. hom. I.

g) Sensu strictiss. prophetia ē cognit. event. libere futuri

Cassiod. in prolog. sup. Psal. c. 1: Prophetia ē inspirat. v. revelat. divin. rer. eventus immobi. verita. denuntians.
De hac propt. sens. strictiss. sumpta nob. agend. ē.
Quæ defin. singul. partib. suis expon. ē.

1) inspiratio v. revelatio nam, ut obser. D. Thom. (2 II^æ q. 171. a. 1. ad 4) ad prophetiā requiri. inspirat. quant. ad mentis elevatio. sec. illud Job. 32: Inspira. omnipotentis dat intelligentiā; revelatio aut. quant. ad ipsā perception. divinor., in quo perficitur prophetia ē per ipsā removetur obscuritatis ē ignorantiæ velam. sec. illud Job. 12: Qui revelat profunda de tenebris.

2) divina, nã requiri. lum. supernat. cũ natur. cognit. nõ suffici.

D. Thom. 2 II^æ. q. 171. a. 2. Sicut manifesta. corporal. vision. fit pr lum. corpora. ita etiã manifesta. vision. intellectu. fit pr lum. intellectuale.

ibid. a. 3. ad 3: formale in cognitio. prophet. ẽ lum. divin. a cujus unita. prophetia hab. unita. speciei, licet sint diversa quæ pr div. lum. prophetice manifestantur.

De indole lumi. prophetici cf. D. Thom. 2 II^æ q. 173. a. 4.

3) rer eventus = object. prophet. sec. strictiss. acceptio. ẽ futur. cõting. nõ cognosci in suis caus. natural.

D. Th. 2 II^æ q. 171. a. 3 ad 1

de Bastard. agens definit:

Prophetia ibi defini. sec. i. q. propriè significatur nomine prophetiæ. & pr hunc etiã m^u prophetia dividitur cont. alias gratias gratis datas.

4) denuntians h. e. ~~praedat~~ al prædicatio aliis facta ab prophe:

5) imobili veritate, requiritur enim in prophet. certitu. quæ maxi. tũ de verita. eor quæ dicit tũ quoad m^u prophetizandi sc. ut nõ sit conjectural. aut vagus, sed præcis. ẽ clarus.

de m° quo fiat inspirat. prophet.
lege D. Tho. 2. II^æ qu. 173. a. 2.

Th. q. Prophetia ē possibilis

Suppo. ex theol. natu. D. habe: scient. perfectiss. cui nih. pō supercedi. novi, nihil reman. ignot. Ergo cognosc. eti. oīa quæ eventu. sunt, quamqu. pend. a liberæ agent. volunt. — .

S. Aug. ad Simplician. II. q. 1. n. 2. demonstr. in Deo potiq scient. esse quā præscient. futur. cū nihil accid. Ejq scient. eaq. quæ præscrib. esse futu. temp. Ipsi præsent. fueria. ab oī æternit.

Quo in tempor.

D. Thom. 2. IIæ q. 171. a. 6. ad 1: certitu. div. præscient. fertur in ea sec. q. sunt præsentia ē jā determin. ad unū.

—

Præcognitio evend. libe. futu. nō requir. phys. ejq existen. ab æter. sed solū logic. s. object. verita. illiq physi. existen. quā habeb. pro sua tempo. differen.

Object.^{a}: futur. liber. nō ē, ergo neq. cogno.

Respo. nō ē sec. esse reale ē phys: at ē sec. esse intentionale.

Object. 2a Præscient. divin. destrue. hum. liberta.

Resp. libert: ē immunit. a princip. intrinse. quæ anteceden. determin. ad unū

at D. pr. sua praescient. nō pon. in hōe tale princip. ergo homo lib. man.

Und. melius dic: D. certo praevid. aliq. futur esse quā necessario

Orig. cont. Cels. II. 20:

Si igit. illud oīo (πάντως) necessa. intellig. ut significetur, ex causae necessita. (ἀναγκασμένως) proveni. nō damq (i.e. nō concedi. ita facta futur.) si sent. enuncie. fut. certo futur. nō vero in., qui esset necessit. ex par. causae, illud concedi.

Altera resp. Si praescient. div. nō ē nisi scient. futur. tanq. praesent. ab aetern. evid. est scient. objec. nunc libe. existen. neq. libert. ejq tolle. neq. immuta. naturā.

Boeth. de cons. V. pr. 6: Quid postulas, ut necessaria fiant, quae divi. lumi. lustrentur, cū ne hoēs quid. necessaria faciant esse, quae videant.? Nū enī quae praesentia cernis, aliquā eis necessit. tuq addit intuitq.? Minime. etc.

Obj. reb. Celsq: Deq erat qui praedidit Judae proditionē ē Judaeoq scelere ē oīo fieri debuit (πάντως ἔχρην γένεσθαι) q. erat praedict.

Erit ergo possib. proph. q si D. pū cognosc. ea quae sunt futu. b, si pū eoq notit. alūs commun. atq. prom. nunc demonst. alter. in ttter. quae asserebt. possibil. revelat. ergo. —

Respon. Orig: (loco citato:): Celsq putat q. praedict. ē ab aliqua praescientia, ideo fieri, quā praedict. ē; nos ante h. minime concedent. dicimq, nō in praedicen. causā esse futuri, quā praedixit illud futur. sed rē futur. quae atiq futura erat, etiāsi praedicta nō fuisset, causā praebere praescientiae praenuntiandi illā. —

Th. 10. In proph. inē vis suffic: ad proband. divin. orig. revelat.

Proph. hab. auct. ipsū D.s unde, si a D.o manifest. ad doctrin. aliq. confirm. ipse D.s ē qui confirm. Cū vero D. nō pō nisi verit. confirm. ergo doctri. pr propheti confirm. nō pō esse nisi a Deo.

Iā D. solū esse proph. auct: ita prob:

1) Futuror quæ a volunt. libe. pend. eventy
2.do pō tant. mo cogno:

a) in causa sua

b) in se ipso

Iā prim. Dixi neq. nā res quæ a volunt. liber. pend. nō sunt determin. mo defini: volunt. enī lib. pō agere v. nō age: pō h. v. illud face. unde fact. ea e pendeant eod. mo in ea, tanq. causa sua determin. ē atq. ejs oppositū & contrariā sit & contradictoriū

Neq. altē: intellig. creatā: obtin. pō Nā res aliq. ut cognoscā: in se ipsā, præsens sit, necesse ē, intell. cognoscē. Iā res quæ nond. sunt, sed eventu. sunt, nullo mo præsen. sunt intellig. nisi in causis suis. Atq. facta futu: quæ a libe. volunt. pend. neq. in caus: præsent. sunt, ergo nullo mo —

Sola intellig. divin. quae (in) immutab. e aetern. contempl: libere futura tanq. praesen. in plen. veritat. object. Ergo solq D. neq. vero angel. v. homo ea cognosc. pro virib. natur.

2) Omnes popu: semp. persuas. habeb. propt. nisi a D. esse no posse, unde propt. apud antiq. habeb. deo plen, furore divino quod. abrepti etc:

Hor: Quo me Bacche rapis tui plenum?

praesagire v. praesentire fut. dicel.

Rom: = divinare

Cic. de divin. I. 1: Vetus opinio e, jam usq ab heroicis ducta temporibus, eaq e populi rom. e om gentium firmata consensu, versari quandam inter homines divinationem quam Graeci μαντικὴν appell. i.e. praesensionem e scient. rer futurar. Magnifica quaed. res e salutaris, si mo e ulla, quaq proxime ad deor vi natura mortal. possit accede. Itaq ut alia nos melius multa quam Graeci, sic huic praestantissimae rei nomen nostri a divis, Graeci, ut Plat. interpret. a furore duxerunt.

3) Tand. quoad nos prophet. hab. max. vi probau. dum° hæc tria certa sunt:

a) prædictio. de que agit. vera esse proph.

b) eā re vera adimpl. esse

c) eā fact. essē ad revel. confir.

Tem tria hæc cogno. poss:

primū quid. quan. prædic. ē de rebq quæ pend. a libe: aliorq. volun. maxim. vero si ē de rebq quæ unicè a D. pend: Ta hujqmi preses aliq. eventur. nō poter. nisi D. scire ē apu se constitu.

secund. proba: iisd. m[is] quibq alia fact. histor. eveni: demonstr:

tertiū probat. iisd. argum. quibq miracu: cogno. possē efferimq

Objiet. quæd.

1a Obj: Rousseau (Emile ~~tome~~ Pars III): ~~ē~~ nullā esse prophetic. auctorit. quon. iungq. demon: pō. event. qui prædict. ē nō potuis: fortuito eveni:

Resp: quamq. accide. solet, ut aliqs. temere v. conjecturali: ab aliq. prædicē: ē postea re vera eveniat, tam: hujqmi prædict. v. potiq conjecturatio caret iis not. quib. prophet. oport. præcell: Videli: nō solū factū. ipsū deb. clare ē præci: annuntiē: sed singul. etiā circumstant. quibqcū coher.

tempus quoque clare indicare debet. Qui vero praetend. oia haec omnia esse fraudulent. ab hominibus conjectura fuisse in eventibus divinatis

Iam si credit. ea facti, et praedict. natur. ut a solo D. praedeter. nullo vero mo hominibus competat, absque dubio tale fact. neque dissim. v. conjectur. ab aliquo. pot. Iam hujusmodi sunt v. V. T. de Messia prophet. s. ea quae Xus de se ipso v. de Eccl. sua eventu esse praedix.

Objec: 2a Poss: prophet. explica: per vi magneti: quae animus exalt: v. excitat. multae fide. vid. Tangs. praeca.

Resp: pat. e D. Tho. 2 II ae q. 172 a. 1. ad 1 - ubi praevisiones natur. quasd. reper. in veris prophet. dupl. discrim. statui. intened. has int. et illas

" primo quidem, quia proph. pot esse quorumcumque eventuum et infallib. haec aut. praecognit. quae naturali. haberi pot, est circa quosd. effect. ad quos se pot extend. experien. hum. Secundo quia prima proph. est sec. immobil. veritat. non aut. secunda, sed pot ei subesse falsum."

Object. 3a : Nulla est relig. etiam absurdiss. quae suas non habe. propl.

Resp: ead. quae fit. circa miracu. paganos Praet. animad.

1o non oes prophet: paganos esse fraudulent. compositas, sed

1o nonull: a sacerdot. confict. qui bene cognovel: aliquas circumstant. iis occult: qui oracul. consulebat.

2o alia fuisse tam aliqua, ut poter. adimplet: quoquo mo

3o nonull. a daemon. fuisse suggestas

4o nonull. potius. a Deo proveni. quaeque non trib. ad confirm. superstit. pagan.

Disputatio II

De missione Xi Messiæ

Suppon. libr. tū V. tū N. T. ess. a Deo inspir. ē veracis; suppon. praeter. ē olī primis patriarch. ~~fuit~~ revelat. esse (divinitg. vanas) leges ē aliq. relig. primitiv. postea vero Judaei: per ~~Abrah~~ Moysen ē manifest. esse verā relig. quamvis incompl. ē constitu: religio: ~~atq~~ polit: juben. ē revelan. Deo. Haec oīa vera esse suppon: ē mo veraci in libr. V. T. enarrari. Quae si admitten: etiē admitti deb. quae D. postea revelav. Hebr: de Mess. ventur: ē nova relig: in locū relig. mosai. substitu. Cohaer. aut. ita cū relig. nostr. ut ejus orig. div. luculen. prob: Nostra enī relig. a Xo instit. ē, deb. ergo probari divin. ejus missio, solus enī D. pō relig. revela. ē instit. Jā relig: revela: criter. certiss. sunt mira. ē prophet: unde si Xus creder. ē verā relig: instituī: deb: adess. utrumq. criter. extrins. Jā quāvis suffici. miracu. a Xo ~~edita~~ perpetra. ē prophet. ab ipso edit. ut plena fides ~~praeste~~ amplecta: divin. miss. ejus, nihilomi: magis adhuc robur ipsi cred. si advent. ejus olī variis ē accurat. mis fuerit praedict. Quae oīa re vera ita se habe.

the: hoc effici:

Th. 1. Vaticinia V. T.

de abrogan. lege Mosai. pr. Messiā

Comunis erat propht. serm. clar. ē apar. temps. for ventur. esse quar. oēs gent. pr. mund. disper. cult. idolog. fr essent relictū: ē ad D. Israel, ad D. vert. se conversur.

Ps. 85. Omes gent. quascung. fecisti, venient ē adorab. corā Te, Dñe, ē glorific. nomē Tuū, quoniā magn. es tu et faciens mirab: Tu es D. solo

Ps. 21. Reminiscent. ē convert. ad Dñ univers. fin. terr. ē adorab. in conspec. ejg univers. famil. gent. Quonā Dñ ē regn. ē ipse domin ab. gentiū.

Cf. Isai. c. 2. c. 66. c. 11.

Jā hæc gent. convers: de qua late agunt propht. nō pote. compo. cū relig judai: quæ nation. erat, uni popu. ~~dort~~ accomod. quæ unū tempt. habeb. ē sacerdot. uni famil. adhær. Neq. propht: ~~aliqu~~ intellig. popul. idololatras ~~pagan~~ ad moseis. conversu. esse ē oēs in Templo Hierosomyti. sacrifi. ne esse oblatu: Dicit quid. Isai: c. 2.

Et erit in novis. dieb. præpar. mons domg Dñ in vertice montiū ē elevab: super colles ē fluent ad eū oēs gent. ē ibunt popu. mult. ē dicent: venite

Jerem. c. 3: In tempo. illo vocab. Jerus. soliū Dñ ē congregab. ad eā oēs gent. in nom. Dñ in Jerse. ē nō ambulab. pō pravit. cord. sui pessimi.

ē ascenda. ad mont. Dñi ē ad dom. D. Jacob, ē doceb. nos vias suas ē ambulab. in semit. ejq, quiâ de Sion exib. lex ē verb. Dñi de Jerus. ē judicab. gente. ē arguet popu. multos.

Cf. Jerem. c. 3: ~~In tempo.~~

Nē hoc ē aliis, qui simil. tenoris sunt, locis, mons Dñi intellig. ē de ~~Eccle: spirit~~ sensu spiritu. nova.

E re quid. vera propt. saepiss. duo haec conjung: reprobat. popu. judai: ē convers: gent. ita ut null. relinqu. dub. haec duo sec. ment. illor mutuo se exclud.

Malach. c. 1: No ē mihi volun. in vobis, dicit Dñq exercit. ē mun. no suscip. de manu vest: ab ortu eni solis usq ad occas. magn. ē nom. meu in genti. ē in oī loco sacrificia. ē offer. nomi. meo obla. ~~[illegible]~~ munda quià magn. ē nom. meu in gent. dicit Dñq exerci.

Quo in loco expre: conjung: reprob: Judaeo: ē nov. sacrif. qd offer. erat ~~oīq~~ oībq in terr. Jā sacrif. judai: no offer. nisi Hierosolq.

Sed quando etiā no fit direc: mentio reprobat. Judaeoq. nov. den. foed. in verb. indica. ut sit abrogat. antiq.

Jerem. c. 31. Ecce dies venient, dicit Dñq ē feria domui Isra: ē domui Ju. foed. nov. no secun. pact. q. pepigi cū patrib. eoq in die, quo apprehendi man. eoq, ut educe. eos de ter. Aegypti pact. q. irrit. fecer: ē ego dominatq sū eoq, dicit Dñq.

Sed h. erit pact. q. feriā cū domo Isr. pō
dies illos, dicit Dn̄s: dabo leg. meā in visceri
eoꝝ ē in cor. eoꝝ scribā eā ē ero eis in
D. ē ipsi erunt mihi in popu. ē nō doceb.
ultra vir proxim. suū ē vir fratr. suū, dicens,
cognosce Dn̄ū; oēs enī cognoscent me a
minimo eoꝝ usq ad maxi. ait Dn̄s, quia
propitiabor iniquitati eoꝝ ē peccati eoꝝ
nō memorabor amplius. –

Jā sec. eosd. prophet. hæ gent.
convers. quæ secutu. erat reprobat. populi
Judæ. ē abrogat. legis mosai: nō pr.
aliū operari erat nisi pr Messiā.

Antiquissi. vaticin. ē de Mess: q. prædix.
Jacob patriar. morit:

Nō auferet. sceptr. de Juda ē dux
de femore ejs. donec veniat, qui mittend.
ē ē ipse erit exspecta. gent. (Gen. c. 49)
Quāmv. aliqui Hebræo. modernoꝝ ē rational.
neg: h. vaticin. ad Mess. specta. nihilom.
accura: verboꝝ interpret. est nullū nisi
dub. patit. Jacob. moribun. voluiss. Messiā
nō aliū quē designa. Q. pat. tū ex
proxi part. vatici. tū ex sec.

a) mittendus = shiloh = ~~Messias~~ habit. ē pro Messias.
ita antiq. Hebræ:

Talmud babylon: Tr. Sanhedrin c. 11:
quā ē nom. Messiæ? Shiloh ē nom. ejs
uti dict. ē Gen. donec veniat Shiloh –
Targum Jonathan: donec veniat rex
Messias
Targum Onkelos: donec veniat Mess.
cujs ē regn.

Unde videntur. sunt modera. qui shiloh = Jerobo. v. Ahia Silonites v. Saul v. Nabuchod.

b) exspect. gent. nō poss. referri nisi ad aliq. qui habit. sit auctor. in oēs nation. ē aliq. magni operatu. in bon. gene. hum.

Q. melius pat. ex vatic. Aggæi proph. Quum redux. ex captiv. babylon. Jud. fabricab. templ. nov. Cyro permitt. nonn: senu. qui adh. recordaban. templi antiq: q. extinct. a Salom. dirut. fuer. a Nebucad. amare fleb: compara. humilit. ædif. novi cū magnit. ē splendo. antiq. Tū proph. eos consolat. hæc ore prædic. inspir: Agg. c. 2: Quis in vob. ē derelictus qui vid. domū istā in glor. sua prima? ē quid vos videt. hanc nunc? Nunquid nō ita ē quasi nō sit in ocul. vestr. E. nunc conforta. Zorobab. dicit Dñs ē conforta. Jesu, f. Josedec, sacerd. magne, ē conforta. oēs popu. terræ... Quia hæc dicit Dñs exercit.: adh. unū modic. ē ē ego commoveb. cœl. ē terr. ē mare ē aridā S. moveb. oēs gent. ē veniet desiderat. cunctis gentib. ē impleb. domū ist. gloriā dicit Dñs exercit. Magna erit glor. domus istius noviss. plus quā prim. dicit Dñs exerc. ē in loco isto dabo pacē, dicit Dñs exercit.

Quæ verb. diligen. si expendat. evid. ē
proph: appell: desider. gentib. eund. Messiā
design. quā multo ante sæc. annunt. Jacob
præter. eide desider. gent: vindicat. supre.
~~aliquā~~ auctoritat: nova vero splendo.
domq Dei. conjunge: cū advent. Messiæ
ē conversio. genti.

Neq. differunt. sentē præb. diversit.
locorq q. aliquas. prophe: prædic: splendo.
templi ē urb. Jerus: ~~conjungunt cū~~
convers. gent. nonnung. vero destruct.
templi zē præcipat. polit. amissione.
Optim. enī hæc compon. possu. Destin.
erat Judæi: prim. obtine. locū in regno.
spiritual. mundi, sed quoniā noluerunt
cf. verba Paul. et Barn. ad Judæ: in urbe Antioch.
Pisid: Vobis oportebat primū loqui verbū Dei
sed quoniā repellitis illud et indignos vos judicatis
æternæ vitæ, ecce convertimur ad gentes (Act. Apost. XIII. 46)
Unde destruct. templ. nō erat per se
necessa. sed tanq. pœn. perversa: judæ.

Simil. de Mess. futu. Zacher. c. 9.

Loquet. pacē gentib. ē potest. ejq
a mari usq ad mare ē a flumin. usq
ad fin. terræ

Isai. c. 42 Ecce servo. meq, suscip. eū,
elect. meq, complacuit sibi in illo anima
mea, dedi spirit. meū sup. eū, judic.
gentiū proferet ... ē legē ejq insul. exspectab.

Isai. c. 49 E. dixit: parū ē ut sis mihi
servo ad suscitand. tribq Jac. ē fæces Isr.
convertendas. Ecce dedi te in luc. genti. ut
sis salq mea usq ad extrem. terr... Reges

videb. ē consurg. princip. ē adorab. propt. Dnū quiā fidel. ē ē sanctū Isra. qui elegit te.

Is. c. 55: Ecce test. populis dedi eū ducē ē præceptor. gentib. Ecce gent. quā nesciebas, vocabis ē gent quæ te nō cognover. ad te curre. propt. Dnū D. tuū ē sanctū Isr. quiā glorificāvit te.

Cf. ps. 71.

ps. 109.

ps. 2.

Tand. Judæ: ut Talm. locis innume. docet, Messi. semp. expect. qui fundatu. sit regn. univers. ē abolitu. sacrifi. antiq. ritq. qui tant. typi ē formæ ejs fuerint —

Ita Rab. Simeon in Talkut

Midrash expos. in Cantic. Cant. c. 2.

Rab. Pinhas in Num. c. 28.

Rab. Hakkadosh in Gale Razayā

Corollariū. Neq. h. loco prætereun. ē fere oēs popu. antiq. ~~fuisse fide~~ inde a remotiss. tempori. expectavi: salvato. aliq. allatur. ipsis nov. pacis ē oīs felicitat. ætat.

Persæ, aucto. Plutar. (de Isid. ē Osir. c. 47) dicunt ventur. esse temp. quando Ariman destrue. terra fiet lævis ē plana ē fundabi. imperi. q. habitab. hoēs felices unic lingua.

Vendidad quæ ē pars ~~Zend~~ Avestæ prædicit ~~exhibet~~ Sosiosh quend. i.e. adjutor. (çaoshyaç = proditurus adjuturus) qui dæmon. (deus) vincet ē hoēs liberab.

Bundehesch qui lib. script. ē pō Avestā, nō solū eū exhib. tanq. dæmon. victor. sed etiā mortis debellator mundiq. judic. suprem. Quin prædicit eū, auctorita. ab Ormuzd accepta, mortuos resuscitatu. ē immortalit: ipsis tribu. post. oēs judicatu. esse.

Cf. libb. de Avesta ē de Persar. religione conscript. a Spiegel, Windischmann, Kleuker, Rhode — Cf. etiā Lüken, die Traditionen d. Menschengeschlechtes qui demonstr. oēs fere popu. pege: habuis. oracul. aliq. de interi. dæmon. mali, qui mund. gubern: ē de instauran. (aureæ) ætatis. Tā ista mundi redintegratio perfi. ciend. ē ab aliq. filio summi Dei, nato ex semine primæ parentis; ventur. eū esse sub fine ferr. ætat. v. etiā sub fine mundi, ut etiā apud prophet. V. T. communq. primq. Xi advent. et secun. confundit.

Simil. fid. exstat ap. Indos — Wurm, Gesch. d. indisch. Relig.

Desguignes not. Sinos ab antiquiss. tempor. habuis. prædict. quend. cult. idolor. aliquan. aboliti. iri

Rémusat apud eosd. Sinos demonstr. inde a saec. VI ~~nost.~~ post Xu commun. fuiss. opinio de sapien. aliq. qui in Occiden. sit appariturus.

Apud Græcos notissi. ē Prometh. fabu: ab Æschylo in form. dramat. redact. Qui Prom. gene. huma. auctor, illud ab interi. ipsi a Jove intentato libera: Cuj. rei pœn. luit Caucaso alligatus ē a vulture arrosus: acerbq in torment. prædixit Jovis, summi dei, ruinā. Hermes, Jovis nuntius prophetizat ipsi liberatio: si deor. aliquis liben. pro ipso mort. sit oppetiturus. Q. re verā even. uā Hercul: vultur. occid. Chiron vero, justiss. Centauror. in Tartaru descend.

Quæ Prometh. fabu. pulcherr. exhib. ap. pagan. futu. Salvator. præsagium — 0-0

Th. 2. In Xo Iesu
quoad tempus
adimple. sunt oia vaticin. messia:

Ut Xus idē esse appare. ac Messi: quē expectab: Judæ. rec. promissio propheta. nos, necess. ē, demonstrem. Xū natu esse ē tempo. eo venisse, quo prædict. erat ē loco eo natū esse quo qui indicat. erat ē circumstant. in quas olī enumerave. prophet. antiq. Tand. oia quæ de vitæ ejus ē missione ē morte et actio. annuntiabantur prædic. erant, re vera ita evenisse, ut prædic. erant. - Q. ut facil. praest: demonstr. plur. in part. divid. ē hac quid. thes. affirm.

I. Xus eo tempo: natus esse quo ventur. erat Messi: a Judæ. expecta.

Quamquā nō oēs prophet: temp: clare indicab: quando Messi. esset ventu. nonnull. tam. ea præcisiō: illud annuntiave. ut dubiu circa temp. nō esset possib:

a) Vaticin. quid. & Jacob moribun.

Gen. XLIX: Nō auferet. sceptr. de Juda ē dux de femo. ejus, donec veniat qui mittend. ē ē ipse erit expect. genti. - nō indic. ann. præcis: tam. clare annunti. Mess. tū tem. ventu. esse, quan. sceptr: ablat. fuer. de Juda ē suppre. potest. nō pen. reg. e stirp. David erit, sed pen. homin. alter alien. regni. Jā tempo. Herod. regis, teste Talmud hierosolymi. Tr. Sanhedrin, lamentab.

o-o. Jā Voltaire sæc. præter. observav: Indos ē Sinos experta: Sapient. aliq. ab occid. Europæos vero eund. expectavisse ab orien. Oēs vero nation. opus habui: sapien. aliquo -

Boulanger qui scrips. lib. imp: de oriental. despot. (Recherches sur l'origine du despotisme oriental) hæc hab. (sect. 10. p. 116): Hebræ: experta: aliquan. victo: bellicos. aliqu. vero person. mysterios. ē felic. sim. ē infelic. ē adhuc expect... Orac. Delphis, ut e Plutar. const. servab. antiq. ē secret. vaticin. de filio quod. Apollin. aliquan. nascitu. qui regn. justit. esset allatu. totque paganism. ē græc. ē ægypt. possideb. turb. vaticinior. dummoq., quæ oē hanc chimeræ universal. contineb perfic exprimeb: mo. obscur. ē diffic. intell. Chimera illa caus. exstit. ut tot reg. ē princip. se dixiss esse Jovis filio. fact glorian. Relig. terr. nation. nō minor. avidit. amplectebān. has vision. portentos.... Americ. oēs ab orien. expecta. aliq. qui ē veluti polus expectatio. omn gent. Mexicani expectab. aliq. ex suis reg. antiq. qui ventur. erat ab aurore, postq. perfec. gim totiq mundi. Tand. nō ē popu: qui caruer. hujusmī expectatio.ⁿ Hæc ille.

Quam expectat. comper: sunt lucentiō. bibli: Zachar. VI. 12. Ecce vir, oriens nomē ejus. Gen. XLIX: ipse erit expect. gentiu etc.

Jud. sceptr. ablat. esse de Jud. ē tam. nō venisse Messiā. Neq. unqu. ante aliq. homin. ap. Judæ. se aut Mess. se dix. aut esse credit. ē, Tempo. vero Herod: ē eta. J-Xi commun. erat Messi. expecta. Jā evang. plen. ē expectat. illa

histor. magor. — Matth. II. 2.3. magi ab orien. vener. Jerosol. dicent. ubi ē qui nat9 ē rex Jud? vidim. eu stell. ej9 in orien. ē venim. adora. eū.

præsenta. Jesu in templo. Luc. II. 26-38: & ecce hom. erat in Jerus. cui nom. Sim. ē homo iste just9 ē timorat. expect. consolatio. Isr. ē Sp. S. erat in eo. & respon. accepe. a Sp. S. nō visur. se mort. nisi prius vide. Xū Dñi. Et venit ~~Simeo~~ in spiritu in templ. etc.

Anne ... loquebatur de illo oib9 qui expectab. redemption. Isr.

legat. Judæor. ad Joan. bapt. Luc. III. 15. Existiman. aut. populo ē cogitanti. oib9 in cordib. suis de Jo. ne forte ipse esset X9

Joan. I. 19: Tu quis es? ... quia nō sū ego X9. 23. Ego vox clamantis in deserto: dirigite viā Dñi, sicut dixit Is. proph. —
Cf. Luc. I. 76. & tu puer proph. altissimi vocabe: præib. enim ante faciē Dñi para. vias ej9

legat. Joan. ad Jes. — Matth. XI 2.

Jo. aut. cū audisset in vinculis opera Xi, mittens duos de discipulis ej suis, & ait illi: Tu es, qui venturus es? an aliū expectemus?

colloq. Jesu cū mulie. Samarit.

Jo. IV. 25. Dixit ei mulier: scio quia Mess. venit (qui dicit. X9) cū ergo vener. ille, nobis annunciabit oīa —

Et i. ap. catern. gent. erat fama
ubiq. diffus: de Judæ: expect.

Suetor. Vesp. 4: Percrebuerat Oriente toto vetq e constans opinio, esse in fatis, ut eo tempo. Judæa profecti rer potirentur

Tacit. Histor. V. 13. Pluribq persuasio inerat fore, ut convalesceret Oriens e e Judæa profecti rer potirentur

Virgil. Eclog. IV.

v. 4. Ultima Cumæi venit jā carminis ætas
Magnq ab integro sæclor. nascit. ordo,
Jā redit e Virgo, redeunt Saturnia regna,
Jā nova progenies cœlo demitti. alto
. . . .
15. Ille deū vitā accipiet divisq videbit
permixtos heroas e ipse videbitr illis
pacatumq reget patriis virtutibq orbē
. . . .
50. Adspice convexo nutantē pondere mundū
terrasq tractusq maris cœlumq profundū
adspice, venturo lætentur ut oīa sæclo.

Jos. Flav. Bell. jud. VII. 31: ἦν χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ἀπὸ τῆς χώρας τις αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης —

Th. 3. De vaticinio Danielis.

Daniel bis de Mess. propht. in captiv. babylo:
Prim. quid. explicr. Nabuch. regi somnii quod.
q. rex vider. e(magnope. conterritq erat, at somnu
fugit ab eo, dixit Scr: i.e. excid. e memo. ips.
Tu Dan. per visio. ide. somn. divinitq vid. e regi
explic: ne perir. sapient. Chaldæi e ipse cu eis.
Narrat quid. vidis. reg. statu. quend.
II. 32-35. Hujq stat. cap. ex auro optio erat,
pect. aut. e brach. de argen. porro vent. e femora ex ære. Tibiæ aut. ferr; pedu quæd. pars
erat ferree. quæd. aut. fictilis. Videbas ita
donec abscis. e lapis de mon. sine manib. e percussit stat. in pedib. ejq ferre. e fictil. e comminuit
eos. Tunc contrit. sunt parit. ferru, testa, æs
argent. e aure e redacta quasi in favillã æstivæ
areæ quæ rapta sunt vento; nullqq locq inventq e eis; lapis aut. qui percusserat stat.
factq e mons magn. e implev. univers. terr.
Seq. v. 36: explicat. somni:
Tu rex regu es ... tu es ergo cap. aure.
39. E pô te consurg. regn. aliud minq te
argente. e regn. terti. aliud ære. q. imperab.
univers. terræ. 40. E. regn. quart. erit velut
ferre. quom ferru comminuit e domat oia
sic comminuet e conteret oia hæc.
v. 41 – 43 adh. describ. e explic. indol.
regni quart.

Quatu. hæc regn. e recen. interpret.
pert. putant. fuisse: babyl. persi. maced.
roman.
Tu perg. propht.
v. 44. In diebq aut. regnor illor suscitab. D.
cœli regnu q. in ætern. no dissipabi e regn.

ejq alteri popu. nō tradetur, comminuet autē
ē consumet universa regna hæc, ē ipsū stab.
in æternū. etc.

Nov. regn. h. q. impletur. ē univers. terr.
ē duratur. in ætern. oēs notas præsefert
quib. regn. messian. a proph. indicaba. Unde
nunqu. dubitat. ē ap. interpre. designa: hic
regn. Messi:

Qu. vero Nabuch. regi obvin: indicat.
ē de regn. futur. univers: tot. terr. occupat.
(potiq ēni rex dream. ē vidisse somn. Dan.
nonnis. interpreta: ē) idē meliq ē clariq
vidit Dan. in visio. quad. noct. Nabucho
ann. primo reg. Baltassar

v. VII. 1. Dan. somniū vidit — x.
v.3 - v.7 describun. quat. best. ē pugn. ear
leæna alata, ursq, pardq alatq quat.
hab. capita, tand. bestia quar. terrib.
in dentes hab. ferre. ē cornua decē
v.8. describun. cornua quart. best.
v.9.10. descript. antiqui dier
v.11-12 Bestiæ oēs sunt interfec.
v.13. Aspiceb. ergo in visione noctis ē
ecce cū nubibq coeli quasi filiq hōis
(כְּבַר אֱנָשׁ) venieb. ē usq. ad antiq.
dier (וְעַד־עַתִּיק יוֹמַיָּא) pervenit; ē in
cōspectū ejq obtulerant eū.
14. Ē dedit ei potest. ē honor. ē regn. ē oēs
popu. ē tribq ē linguæ ipsi servient; potest.
ejq, potestas ætern. quæ nō auferet. ē regn.
ejq q. nō corrumpe.

Itā hæc alte: proph. nō ē nisi repeti.
eadq interpreta: prior. Quidq. eni sentiend. sit
de quat. bestiis ē de cornib. quartæ, evid. ē
eas responde*. quat. metall. quibq constab. stat: quē vidit. Nabucho. ē signifi. quat. regna.

Tert. vaud. prophet. eaq gravissi: legit. c. IX in lib. Danie: Cu proph. ~~Dan~~ cu lacry. Deu precat. ess. ut patefacere. ipsi futur. sort. popu. Israi apparui. Gabr. e verba ita:

v. 24. Septuag. hebdomad. abbrevia. sunt sup. popu. tuu e sup. urb. sanct. tua, ut consumetur praevarica. e fine accipia. peccat. e delea. iniquit. e adducat. justit. sempiter. e implea. visio e ungat. S. ~~Sct~~ (לִמְשֹׁחַ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים)

25. Scito ergo e animadverte: Ab exitu sermonis, ut iteru aedificetur Jerus. usq ad Xu duce (עַד־מָשִׁיחַ נָגִיד) hebdom. sept. e hebdom. sexagin. duae erunt: e rursu aedificabi. platea e muri in august. tempor.

26. E pō hebdom. sexag. duas occide. Xs e no erit ejs popu. qui eu negatu. e. E civitat. e sanctuariu dissipab. popu. cu duce ventu. e finis ejs vastit. e pō fini. belli statu. desolatio.

27. Confirmab. autē pactu multis hebdom. una e in dimidio hebdom. deficiet hostia e usq ad consummation. e fine. perseverab. desolatio.

—

Qua in prophet. plur. praedicuu.

1ᵘ: iteru Jerus: aedificat. iri quae tu tempor. erat destruc.

2ᵘ aedificatū iri cu august. tempor q. revera accid. Artaxer. rege, duce vero Nehem. Jud.

3ᵘ ventur. esse Xu aliq.

4ᵘ Xu illu occis. iri

5ᵘ civita. ē sanctuar. denuo eversū iri a popul. quod. potent:

6ᵘ ruinā v. desolatio. templi destrui. mansur. esse usq. ad consummatio. saecul.

Evid. porro ē, fact. princip. i.e. advent. ē mort. Xi attascrib: duob. termin. quor alt. ē reaedificat. templ. alter ejs destruc. defini:

Notant praet. theolo: hebdom. illas sev. communis. Hebraeo. usū esse hebdom. ~~annor~~ ~ disput. vero de termi: a quo nonnulli eum VIIᵘ ann. imper. Artax. Longimani, ~~alteri~~ alii meliore jure ann. XXᵘ ejsd. reg. ponunt. Narrat. eni lib. Nehem. c. II. anno vigesimo Artax. reg. Nehemiā obtinuisse facult: reaedificar. Jerus. Jā an. XX. Artax. reg. = 454 ante Xū = 298 ab ur. con. Cū vero proph. praedixiss: ab exitu sermon. ut iterū aedifre. Jerus. usq ad Xū ducē hebdom. fore septē ~~dua~~ ē sexagin ~~septuag~~: duas = 69 hebd. = 483 ann. ita ut Xs publi: suā missio. inceper. a. 787 ab urb. (298 + 483 = 781)

Quidquid tand. censend. ē de singu: partib. hujs prophet. ejsq sensib, cert. ē pnd. adimplet. esse ē tā clare indicar. ē mort. Xi ē urb. destruct. ut Porphyr. philos. acerrim. Xanoz inimi: ÷

753 a. ub. = 1 a. Chr

754 ~ ~ = 1 po Chr

754 a. Chr. = 1 ab urb.

454 ~ ~ = 300 (298) ~ ~

27 po. Chr. = 781 (781

÷ aucto. Hierony. juctitar. Xanos pō facta adimple, illud vaticī: confinxisse.

Th. 4. Vaticinia messiana
in Xo Jesu adimpleta sunt
quoad vitā e mortē

~~ut~~ de origine Messiæ constab. int Judæos
q. oriundus foret ex Abrahā (Gen. XII. 3. in te benedicentur universæ cognationes terræ)

ex Isaac — Gen. XVIII. 18 = Cū futurus
sit in gente magnā e robustissimā
e benedicendæ sint in illo oēs
nationes terræ

ex Jacob — Gen. XXVIII. 14 : benedicentur in te e in semine
tuo cunctæ tribus terræ —

ex Juda Gen. XLIX. 10
nō auferetur sceptrū de Juda
e dux de femore ejus, donec
veniat qui mittendus ē

ex David Isa. XI. 1. Egredietur
virga de radice Jesse e flos
de radice ejus ascendet —

Jā talis esse origi. Jes. Nazar. prob.
genealog. Matthæ. e Luc. quas Jud.
nunqu. revocar. in dubiū sed confirmar.
sæpi. Jesū appell. filiū Dav. ex gr. in
solemni ejus Jerosolymā ingressu — Matth. XXI. 9,

Porro deinit Messi. nasci ex virgi. intemera.
q. prædict. ab Isai. VII. 14: propt. h.
debit Dnq ipse vob. sign. Ecce virgo
concipi. e pariet fil. e vocabi. nom.
ejq Emanuel.

credit. a Jud. (ut consent. theol.)
exspectat. a gentib. (q. demonst. ex
eaq tradition. religioss)

Iā hujqmi matr. hab. Jes.

Matth. I. Luc. I

Natq ē in Bethleh. Judæ - juxta
prophet. Mich. V. 2:

Ē tu Bethl. Ephra. parvulq
es in millibq Judæ: ex te mihi
egredietur qui sit dominat. in
Isr. e egressq ejq ab initio
a dieb. æternitatis.

H. credeb: Jud: qui ap. Matth. II. 5
Herodi regi respond: Mess. nascitu.
esse in Bethl. Jud. sic enī scrpt.
ē pr. proph. etc. adducen. vaticin.
Michæ.

Cfr Joan. VIII. 42: Nonne Scriptu. dicit.
quia ex semine David e de Bethleh.
castello ubi erat David, venit Xq

ē populoq om exspectat. quā supra
adduximq e. -

2) de vitâ Mess: prædix. propt.

cum annuntiatur. esse Evang. vem

Isa: XI

Luc. IV. 17. & Traditus ē illi lib.
Isai. propt. ē ut revolvit libr. invenit
locū, ubi script. erat:

18. Sp. Dni super me: propter q.
unxit me, evangelizare pauperibus misit
me, sanare contritos corde.

19. Prædicare captivis remissionē
ē cæcis visū, dimittere confractos in remissionē,
prædicare annū Dni acceptū ē diē retri-
butionis

20. Ē cū plicuisset libr. etc.

Quibuscū verb. cf. Is. LXI.

patratur. esse miracu. mult.

Isaiæ: XXXV. 5. Tunc aperientur
oculi cæcorū ē aures surdor patebunt etc.

ubi cf. Matth. XI, ubi enarratur
legatiō discipulos Joan. ad Xū ē
Xi responsio

cū ingressurū esse Jerus: pauperē
sedent. super asinā

Zach: IX. 9. Exulta satis filia
Sion, jubila filia Jerus: ecce rex
tuus veniet tibi justus ē salvator,
ipse pauper ē ascendens super asinā
ē super pullū, filiū asinæ

3/ de passio. e mor. praed. propht:

eu proditū iri a discipulo - ps. XL
venditū iri triginta argenteis, impensis
postea ad emend. agr. figuli - Zach. IX.
derelictū iri a suis - Zach. XIII.
accusat. nō esse responsurū - Is. LIII
sputa e alapas perlatur. Is. L
a Jud. e gentib. damnat. iri - ps. II
cruci affixū iri - ps. XXI. Zach. XIII
cū sceleratis reputat. iri Is. LIII
derisū in cruce a praetereunt. ps. XXI.
felle e aceto potatū iri ps. LXVIII
lancea confixū iri Zach. XII. 10
in vestes ej9 sortes ~~forte~~ missas - ps. XXI
in ~~sepulchro~~ sepulchro divitis depositū iri
e ~~[illegible]~~ ej9 sepulcro appositi - Is. LIII
ossa ej9 nō confractū iri - Exod. XII. 46.
Num. IX. 12.
Joa. XIX. 36.

quoad resurrectiō. certo const:
Messi. debuisse in aetern. regna. e tam.
mori, debuisse igit. resurge: q. innuit
Is. II. David rex ps. XV

Tand. propht. praedix. Xm moriturum
esse pro salute popu. (Is. LIII) e
nova e univers. leg. instit. cuj. gentes in ver. Dei cognit. vocatur.

Jā oīa haec adimple. sunt in vita
Xi Salvat. nostri.

Th. 5.

Divina Xi missio probatur ex miraculis ejq.

Observ. D. Thom. (3. qu. 44. a. 4): q. mirac. Xi ad h. ordinabantur q. virtq divinitatis cognoscere: in ipso ad hone salud. Pertin. aut. ad virtu. divinita. ut ois creatu. sit ei subjecta. E ideo in oibq creaturaq generibq mirac. eu face: oportuit.

1e in natr. quid. inanima.

Jo. II. de aqua in vinu conversa in nupt. Can. Galil.

Matth. VIII. Mar. IV. Luc. VIII narr. Xu quan. navicu: operieb. fluctibq, "imperavisse venti e mari e facta esse tranquilli: magn." Ja illi qui aderant, visa permegn. aeris permu. dreb: Quis e hic, quia venti e mare obediunt ei?

Matth. XIV. 24 sq. narr. Jes. ambulav. sup. mare ideq fecisse Petr. auxil. Xo.

Matth. XIV. XV. Jo. VI narr. panes e pisce: mirabili. multiplicat. a Xo in mu ingent.

2o in hoibq aegrotis

Matth. IV. 23. E circuib. J. tot. Galil. docens in synagog. eoq e praed. evang. regni e sanans oem languoq. e omne infirmit. eoq.

v. 24. Ē abiit opin. ejq in tot. Syriā ē obtuler ei oēs male haben. variis languoribq ē torment. is cōprehensos ē qui dæmon. habeb. ē lunati. ē paralytic. ē curavit eos. –

Cf. Luc. VI. 19: oēs turbæ quære. eū tange. quia virt. de illo exib. ē sanab. oēs

Joan. V narr. insign. aliq. hōis paralyt. sanati. qui multis ann. jaceb. a medi. relict. Xq vero sanav. eū soliq verbi imper: surge, tolle grabat. tuū ē ambu. Ē stat. sanq fact. ē homo ille ē tul. grab. suū ē ambul.

Luc. VIII. 43 nō minq mirab. trad. sanat. mulie: duod. ann. laboran. fluxu sangui: mulier quædā erat in fluxu sangui. ab an. duodeciī, quæ in medi. erogave. oēm subst. suā nec ab ullo potuit curari: accessit retro ē tetig. fimbr. vestim. ejq ē confestī stet. flux. sangui. ejq.

9ũo Matth. VIII. XV. Jo. IV narr. eū sanav. absent. quoq: qui nec audi nec vide. nec tange. potc: videl. centurion. serv, filiā mulie. chan. regu. fil.

3° mortuos suscitavit

filiā archisynag: ap. Matth. IX. Mar. V. Luc. VIII

in urbe Naï juve. matr. fil. uni.
ap. Luc. VII.

Lazar. quad. dieb. javent. in sepul.
ap. Jo. XI

ubi clar. mort. indic. sunt verb. Marth.
Dñe, jā foet. quatridu. ē.

4° majo: operat. ē mira. in anim. hoūm
fecit. eor. cord. passio. sedanś, peccamenos.
sonans inclinat. ~~Unde sc~~ Recte videl.
S. Thom. 3. q. 44. a. 3: Sed tam. circa animas hoū, maxime quant. ad imutan. inferior. vires Dq aliqua mirac. fecit.

Matth. IX. 9. E. cū transiv. inde J. vidit hoē sedent. in telonio, Matth. nomi. E ait illi: Seq. me. E surgens secut. ē eū. +

Ad quē loc. hæc adnotav. D. Hieron:
„Fulgor ipse ē majestas Divinit. occultæ quæ etiā in facie reluceb. hum. videntes ad se trahe. poter. ex primo adspectu. √

Matth. XXI, 12. E intrav. J. in templ. Dei ē ejicieb. oēs vendent. ē ement. in templ. ē mensas numularior. ē cathed. vendent. columb. evertit +

Iter. audia. D. Hieron: Mihi int. oīa signa, quæ fecit Dñq h. videtur esse mirabilis q. unq homo ē illo tempo. contemptib. potuer. ad unius flagelli verbe. tant. ejic. multitu: √

igneū erat quidd. atq sidere. radiab. ex ocul. ejq, ē divinita. majest. lucéb. in facie ejq.

Orig: h. id. miracu. majq fuisse dixit eo, q. operat. ē Dnq Canæ Gali: „illic inanimata subsistit materia, hic vero sese nullius hoīn domand. ingenia"

Joan. XVIII. 6. Ut ergo dixit eis: ego sū, abier. retrors. ē ceciderū. in terr.

ubi hæc obser. D. Aug. in Joan. tr. 112:

„Una vox tantā turbā odiis ferocē armisq terribil. sine telo ullo percussit, repulit, stravit: D. eni lateb. i carne.

5º Sum. Pat. coelest: Filii sui mission. signis mult. confirmav.

a) Durar. baptis:

Luc. III. 21. Fact. ē aut. cū baptizare. oēs popu. ē J. baptizato ē orante, apert. ē coel. 22. Ē descend. Sp. S. corporal. specie sicut colum. in ips. ē vox de coe. facta ē: Tu es fil. meq dilectq, in te complacui mihi.

b) duran. transfigur.

Matth. XVII. 5: Adhuc eo (i.e. Petr.) loq. ecce nub. lucida obumbrav. eos. Ē ecce vox de nube dicens: Hic ē fil. meq dilectq, in quo mihi bene coplacui: ipsū audite.

6° Const. erat ē univers. Judæoꝝ opin.

X̄ū fecis. quā pluri. miracu. divinit. accep. poteid:

a) Ipsē sæpiss. repet. X̄ū fecis. ingent. numer. miracu. quibꝫ merit. præstan. esse fid. eū a D. miss. esse.

Joan. XX. 30. Multa quid. ē alia signa fecit J. in cōspectu discipu. suoꝝ, quæ nō sunt scripta in lib. h. 31. Hæc aut. scrip. sunt ut credatis, quiā J. ē X. F. Dei ē ut credent. vita habeatis in nomi. ejꝫ.

(Cf. ibid. c. XXI. 25.)

b) Testim. Nicod.

Joan. III. 2: Rabbi scimꝫ quiā a D. venisti magist. nemo enī pō hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit D. cū eo.

c) Testim. scrib. ē pharis.

Jo. XI. 47. Colleger. ergo Pontiff. ē Pharisæi concil. ē dicebā: Quid facimꝫ quia hic homo multa signa facit? 48. Si dimittim. eū sic, oēs cred. in eū ē venient Romani ē tollent nostr. locū ē gent.

Matth. XII. 23. Estupeb. oēs turbæ ē diceb: nūquid hic ē fil. Dav.? 24. Pharis. aut. audiēt. dixer: Hic nō ejicit dæmon. nisi in Beelz. princi. dæmonioꝝ –

Quæ oia si in unu colligant. tanta ~~exercent~~ habent vi probatio. ut oïe tollant dubiu de Di miss. div.

S. Cyrill. Hierosol. in catech. X. n. 19:

"Test. flumi. testis e Jord. int maria Tiberi. mare. Testantur ~~fecerunt~~ cæci, testan. claudi, testan. mortui ad vita revoca. Testim. feru. dæmo. ajent. Quid nob. e tibi, J. Novim. te quis sis, Sanct. Dei. Testifican. venti ejs imper. pressi e refrenati, testan. quinq pan. ~~.~~ multiplicati. etc."

Arnob. adv. gent. I. c. 50:

"Quid? q. istas virtut. quæ sunt a nobis sumatim no ut rei posceb. magnitu. depromptæ, no tant. ipse prfecit vi sua, veru q. erat sublimius, multos alios experiri e facere sui nominis cu affectione prmisit. Na cu vider. futur. vos esse gestar abs se rer divinar operis abrogatores, ne qua subesset suspicio, magicis se artibs munera illa beneficiaq largit. ex immensæ illa popu. multitudine quæ sua gratia sectabat. admirans, piscatores, opifices, rusticanos atq. id genus delegit imperitor, qui pr varias gentes missi cuncta illa miracu. sine ullis fucis atq adminiculis ~~adminicul~~ perpetrarent."

Th. 6: De vi probandi quæ inē in resurr. Xi
Th. 6.

I. Absq dubio div. censen. ē relig. Xana, si vere Xq resurr. nō ē plur. ad eā provoā. tamq ad primar. divin. missio. suæ argum. ē miracu. profecto om maxim. ē ē evid. divin.

Sæp. quid. Xq prædix. se resuscitan. h.q. fore verit. doctri. ejq fortiss. docum.

Jo. II. 19-22: Solvite templ. h. ē in tribq dieb. excitab. illud. - Ille aut. dreb. de temp. corporis sui. Cu ergo resurrexis. a morte. recorda. sunt discip. ejq quia h. dreb. ē crediderunt. scripturæ ē sermoni quē dixit J.

Jā attend. dign. ē Xū verba illa pronunciā. corā Judæ: postulantib. ab ipso sign.: Q. sign. ostendis nob. quia hæc facis ?

Unde appar. vis tota miracu. istiq

Matth. XXII. 38-40: Tunc responder. ei quidā de scrib. ē pharis. dicent: Magis. volum. a te sign. videre. Qui respon. ait illis: generā. mala ē adult. sign. quærit, ē sign. nō dabit. illi, nisi sign. Jon. proph. Sicut eī fuit Jon. in ventre ceti trib. dieb. ē trib. noctib. sic erit filiq hois in corde terræ trib. dieb. ē trib. noct.

Jā videre, absq fign. id. præd. discip. suis:

Matth. XVI. 21: cœp. J. ostend. discip. suis quia oporter. eū ire Jeros. ē multa pati a seniorib. ē scrib. ē princip. sacerdot. ē occidi ē tert. die resurge.

Matth. XVII. 21. 22. Conversantib. illis in Galil. dix. illis J: Fil. hois tradend. ē in man. hom ē occid. eū ē tert. die resurget

Ibid. XX. 19. Ē tradent eū gentib. ad illud. ē flagell. ē crucifig. ē tert. die resurget

Quæ ead. simi. m° legun. ap. Mar. IX. 30. X. 34. Luc. XVIII. 33

atq Jud. bene nota erat ē persper. X. vita prædic:

Matth. XXVII. 63. Dñe recorda. mu. quā sedu. ille dix. adh. viv. pō tres dies resurgā. Jube ergo custodi. sepulcr. usq in diē tert. ne forte venia. discip. ejs ē furen. eū ē dicant pleb: surrex. a mortu. ē erit novissi. error pejor priore

II. Xū reve. a mortu. resurrex. testan. evangelist: qui verb. ange: tradid. ad mulier:

„Nō ē hic, surrex. eū sicut dix.

Matth. XXVIII. Mar. XVI. Luc. XXIV

Eand. resurr. enarr. Joan. XX

prædicat intrepi. corā popu. Hieros. B. Petr. in prima concio. sua

Act. II: Hunc J. resuscitav. D. cujs oēs nos test. sumus

Id. 1a Epist. I: Benedic. D. qui regenerav. nos in spē vivā pr resurr. J. Xi a mortuis.

Eand. resurr. Paul. Verba: 1 Cor. XV.
Nunc aut. Xus resurrex. a mortu. primitiæ dormient.

ē cor. Areop: Athen. (Act. XVII)

Præter. resurr. Xti prob. apparit. variæ

Appar. Mari. Magd. sub forma hortula. – Jo. XX

mulierib. a monum. redeunti. – Matth. XXVIII

duob. discip. euntib. Emaus – Luc. XXIV

Simoni Petro — ib.

Apis excep. Thom. Jo. XX

iter. Apis. præs. Thom. – ib.

plurib. discip. ad mare Tiber. Jo. XXI.

undeci Apis in Gali: in monte – Matth. XXVIII

visq ē plq quā quingen. fratrib. simul 1 Cor. XV –

Neq. appar. instar umbræ v. spectri sed palpand. manduc. docens, familiā. cū discip. convers.

Act. I. Præbuit se ipsū vivū pō passion. suā in multis argum. pr dies quadragi. appar. eis ē loq. de regno Dei

Tand: apparit. illæ pō resurr. finit. mat glorio. in coel. ascens.

Marc. XVI. 19. Ē Dūs quid. J. postquē locut. ē eis, assumpt. ē in cœl. ē sedet a dextris Dei.

Objectiones

I. Celsus, Xanae relig. calumniat. e pō cū plur. incredu. interrogav. cur Xs nō apparue. multis hoībus publi:

Resp: Xs appar. satis amplo test. nume. ut pat. ex locis cita.

2) Inimi. Xi. constab. de Xi resurr. tū ex custod. testimo. tū ex cadaveris disparit. e prædicat. ac miracu. Apoz

3) Neq publi: cū Judæi. conversat. Xi redivivi eos ad verit. agnitio. pertraxisset, cū neq. Xi vita sanctissi. neq miracu. innume. ab ipso perpetra. neq Lazar. a mortu. resurrecto. id perfecer:

4) Nō e ille Deo agendi mos, ut invitos cogat ad verita: amplectend,

5) Incōmo. gravissi: exort. fuiss: si Xs pō resurrectio. ī Palæst. temps longū remansisset —

II. Xi corpus sublat. fuisse a discip. alii dicunt.
Dixerant h. primi custod. sepulchri, pecun. a Judæ. accept. pō eos multi rationalist.

1) Obsta: Apoz indoles, quippe qui erant simpli. timidi, probi, tantæ fraud. incapa. Neq. adev. scelens ejus'mi motivū suffic: nā si Xs nō resurrexisset, Apī ipsi fuer. decepti mō indignissimo, qui oīa quæ habeb: ejs amore reliqu.

Jā quid, quæro, emolum. spera. poter. ex cadave. ablatiōn? Noue Paul: 1 Cor. XV. Si Xq nō resurrexit, inanis ē prædicatio nostra .... miserabiliores sumq omībq hōbq.

2) Obst. materia. facti impossibili. Ad fraud. Jā ingent. adimplend. necesser. erat multoq consens. ē secret. tenax q. ne ab uno quid. fraudis conscio violaret. int. mort. & acerbiss. supplic. Jā apī erant homunculi de plebe, aderant etiā mulier. genq garrul. ē infirm. Tam. nemo invent. ē fraud. prodidiss nec levita. animi nec studioq diversi: nec invidiā, nec conscient. remors. nec lucri spe nec fractq suppliciorq vi, sibi uniq intentatorq Porro ut fraud. suā exequer. aut debuiss. vi aut dolo ex sepulcro obligua. ē custodib. circumsepto corpq inane, nihil in se habens auxil: auferre. Hoc sane credat Judæq Apella.

3) Obstat Judæor. agendi mq nā

neq milit. poenā inflig.

neq Apōs crimine sepulcri viole. q. graviss. erat crimen: sed quæ nō cessant Apī prædica: Xū a mortu. resuscita: eosq solū prohib. ne ultra loquant. in nomine Jesu ulli hoū – Act. Apost. IV. 17. V. 28 –

4) Obstat Apoq agendi ratio erant enī tardissimi ad creden. Xi resurr.

Appor. hoc ex Luc. XXIV. 11: visa sunt ante illos sicut deliramenta verba ista ē nō crediderunt illis (sc. mulierib. redeunt. a sepulcr.) — cf. XXIV. 36. Stetit J. in medio eoꝝ ... conturbati vero existimab. se spirit. videre ē dixit eis ... Palpate ē videte ... Adhuc antē illis nō credentibꝰ .... dixit. Habetis hic aliquid quod manducetur? etc.

Adde quoq. Thom. incredulit.

Praeterea nequit negari Apōs pō Xi e terris discessū cū major. exhibu: devotiō. quā dū inter eos versare. cosq pro mortuo gravio: passos esse quā pro vivo, tand. plur. Xū pō mort. suā assectas esse quā paucis mensibꝰ quā durand. vita suā. Jā haec oīa nō poss. eunde explica: maxi: si ratiō habea: Apōꝝ imperit: ingenioꝝ tardita: fidei exigu: quā exhibeb: Xo adhuc vivo.

III Xū sepult. esse vivū excogitav. Dr. Paulꝰ, Dr. Strauss, aliique complur. ad Xi resurrect. labefactand. At nullo poss. argum. confirm: suppositiō. prab. surdā

1) Oēs Scriptt. sacri Xū in cruce mortuū tradunt. Matth: XXVII: clamans voce magna emisit spiritū

id. Marc. XV. Luc. XXIII. Joan. XIX addit Joan: milit: propte: nō fregisse Xi crura quia eū vider. jā mortuū esse

2) Oēs scriptt. posterio-ævi, si excipia. doctas, s. Xani s. judæ. s. gentil. mort. Xi in cru: admitt. sanguin. fact. certiss.

3) Tormen. quæ Xus pertuler. ante crucifixio. e in cru. ipse mort. ejus quæ maxi. probabil. redd. Lanceæ tand. ictus qui vuln. t graviss. inflixit. corpor. ejus, per se suffici. fuisset mort. causa

4) Milit. eu ~~pro~~ mortuu esse agnov. mortuu agnov. centur. qui auctori. publi. mortis poen. debuit in eu exercere e qui Pilat. superio suo de morte ejus retulit ex officio

5) Mortuu agnover. Maria mater ejus e piæ mulie e Joan. discipu. e Nicodem. doct. in Israe. e Jos. ab Arimath. nobil. decur. qui longa tractatio. cadav. e cruce deposue. diligent. ad sepult. parave: e procul dub. ven. cura, ut per erat, eger. ne vivu sepelir. sa capu caput.

6) Mortuu agnove. Pharis. qui ad fraud. præcavend. obsignav. sepulcr. e custod. apposue.

7) Tand. considerent. sepelien. mos ap. Judæ. qui man. ped. facie stricte obligab. linteis e fasciolis, apposit. plurim. aromat. libris in sepulcr. undiq clauso quæ res e vivu certo suffocavisset

Neq. homo tundiq ligatq, abundant. sanguin. effusion. passq, jejunio extenuat. torment. e vulnerib. fractq potius. Tā grav. lapid. remove: ab ostio sepulcr.

81 Ne ipsi Jud. quid. usi sunt simili effugio, unde mir. ē cur rationalist. placeat Tā absurda suppesit. –

Audiant. duo protestan: Greneq pat ē fil: de morte Xi vera, nō simulata Halæ 1805:

« Ē syncope, si quis alig. corporis affectq oīu periculosissimq, auctore Aretæo. Debilitas nunc præit, lipothymia incipit, syncope sequitur, mors ipsa demū clausulā malorq subitā facit. – In loco saxoso frigidissimo repositq pō grave vulnq atq syncopē ob debilitatē e hæmorrhagiā copiosissimā factā (flagellatq enī ē ī cruce profuderat largā sanguinis copiā) sanguis subito sisti atq congelari debuit. Aeris tempenes abē fere a profundis cellis e actis ī saxū sepulcris. Neq homo virtbq exhausto æreq spirabili ~~exhausto~~ privato longū reviviscendi spatiū sub terra superē... Ecquis vero medicq prudens ex hoāc lipothymiā presso, vena incisa, sanguinē educere audeat? Etenī si Xū vehemens syncope teneb. is nō poterat

sanguine in̄o adspectabili emittere, tunc cum fere quievit sanguinis circuitus ... Expiravit Xus, sed revixit, hoc nosse Xus satis est cetera pertinent ad doctorum delibationes, ad quas si quis se velit in posterum exercere per me liceat –

Hoc uni protest:

Quibusque hilaritatis gratia confer: quae Ren. scrips. de Xi resurre: (Vie de Jésus, édit. 16 ième p. 449.)

Utrum corpus ejus ablatum fuerat an enthusiasmus semper credulus post facta suma illa narrationum excitavit per quas ~~[illegible]~~ conabantur homines fid. in resurrect. stabilire? Hoc quid. per culpam documentorum sibi contradicentium numquam certo sciemus. Dicamus tam. forte Mariae Magd. imaginationem hac in re partes principales egisse. O potentiam divinam amoris! o sacra momenta quando hallucinantis mulieris passio ~~dedit~~ donavit mundo Deum resuscitatum!

Quae ea verba ~~Galli~~ academici Galli Parisiensis (est enim inter quadrag. immortales) elegantia esse et nitore poetico splendere, facile concedimus, veritatis aliquid in se continere, omnino negamus neque opus est ut immoremur in iis refutand. cum ex iis quae supra exposuimus satis appareat eorum absurdit.

Audiamus potius verba eloquentissimi D. Joan. Chrys. (homil. 89 in Matth.) qui tot. rem paucis egreg. exposuit:

„Perpende igit. credere oportuit, mortuum illum esse et sepultum ac resurrexisse, quae omnia inimicorum opera credibilia fiunt. Vide igit. illa verba, quae ista prorsus confirment: „Recordati sumus q. impost. ille dixerit adhuc vivens (mortuus est igit.): Post tres dies resurg. Iube obsignari sepulcr. (ergo sepultus est), ne forte veniant discipuli ejus et furentur eum!" Si itaque sepulcr. munit. sit et obsignatum, nulla fraus erit? Nulla certe. Ergo certa est resurrectionis demonstratio, ut patet ex iis quae vos obtenditis. Cum enim obsignat. fuerit sepulcr. nulla fraus fuit. Si nulla fraus et tam. sepulcr. vacuum repert. est palam est sine controvers. eum ipsum resurrexisse.... Perpende quam sint discipu. veritatis amant. quomodo nihil occultent ex iis, quae inimici dixer. quantumvis probrosa illis sint. Ecce enim impostor. vocant neque illud ipsi tacent.... Quid igit. Pilatus?... Non permittit ut milit. soli obsignent; nam quasi de rebus ipsis edoctus, non ultra cum illis vult agere, sed ut sese ab illis expediat, h. etiam permittit et ait: vos ut vultis obsignate, ne alios incusare possitis... Ipsi accesserunt, ipsi petierunt, ipsi obsignarunt cum

custodia, ita ut sese mutuo accusent et confutent .....

De Ap[osto]lis hoc m[od]o agit D. Chrys: ibid: „Quando furati essent in sabato et quom[od]o? Quom[od]o persuadere turbae potuissent? quam expectant[es] retribution[em]? quam merced[em]? C[um] viventem illum comprehensum viderent, fugerunt, et post mort[em] audact[er] pro illo locuturi erant, si non resurrexisset? Quom[od]o haec cogitari possint? Q[uo]d enim nec voluissent nec potuissent resurrection[em] quae non fuisset, fingere, hinc palam est. Multa enim illis de resurrectione locutus frequent[er] fuer[at]... Si ergo non resurrexisset, manifest[um] est eos, utpote deceptos et a tota gente propt[er] ipsum impugnatos, aedib[us] et urbib[us] pulsos, ab illius cultu discessuros fuisse; neq[ue] enim voluissent de illo talem opinion[em] spargere, utpote qui decepti ab illo fuissent et in extrema pro illo deducti pericula. Q[uo]d vero non potuissent, nisi vera resurr[ectio] fuisset, illam simulare, id certe admo[dum] probabile est. In qua re enim fiduciam habuissent? in sermonis gravitate? At omn[es] imperitissimi erant. In pecuniar[um] copia? Neq[ue] virgam neq[ue] calceam[entum] habeb[ant]. In splendore generis? Viles erant, ex vilib[us] orti. In patriae splendore? Ex ignobilib[us] orti locis erant. In multitudine? Non erant plur[es] quam undecim, in variis dispersi locis. In promissionib[us] magistri? Nisi resurrexiss[et] nullam in ipsis fid[em] habit[uri] erant. Quom[od]o aut[em] furent[is] popul[i] sustinuissent? +

Si nempe coryphaeq ipsorum ostiariae mulieris verbum non tulit et si reliqui illum vinctum videntes dispersi sunt, quomodo si animum induxissent, ad extrema orbis occurrere ut fict. resurrectionis verbum plantarent? Quomodo poter. adv. reg. et princip. et populos stare, ubi gladii, sartagines, fornaces et mille genera mortes, nisi ejus qui resurrexerat virtute et gratia adjuti fuissent? "

Scholion: Resurr. quae per se miracul. et quae maxim. et eventu suo probav. Xi divin. de re ea propheticas, et princip. fidei nostrae fundam. Nam

1° Si Xs non resurrexisset non vicisset morte neque quod difficil. erat vincere, peccat: cf. Paul. 1 Cor. XV. 17: "Quod si Xs non resurrexit, vana est fides vestra, adhuc enim estis in peccatis vestris

2° Si Xs resurr. ergo mort. est, ergo verus fuit homo – jam demonstr: dogmat. ejus humanitat. ejus, credi poss: verum veritat. quae cum sanctiss. humanit. ejus sunt conjunctae. Iter. si Xs vere resurr. ipse, sicut dixit, Deus verus est, v. enim sua virtute ad vit. rediit quod non poterat nisi D. effire. v. Deus enim ad vit. revoc. et ipsum etiam Deum esse demonstr. affirma: solemnit: propht. ejus et declara: quae de se ipse fecer.

3° Xs innume. fecit mira: at resurr. erat eorum sigillum et maxim. comprob. ∴ Propterea ad futur. resurr. suam saep. provocat. Luc. XI. 29. Matth. XII. 39. XVI. 4. – Nisi Xs resurr. deesset hoc sigill. operib. ejus et aliae ejus miracul. assign.

4) Apti semper se exhib. test. resurr. tamquam si ab hoc uno testimon. pender. tota veracit. et authent. eorum missionis.

Cf. Act. I. 15-22. II. 24-32. IV. 3

5) Apti multa operaban. miracul. ad veritat. resurr. direc. proband.

Act. III. IV. V.

Unde vehem. errat Wegscheider, ~~[illegible]~~ scribens: Neque tam. totam religion. Xanae veritat. ex hoc solo facto pendere contendimus.

Th. 7.

De veritate historica ē philosophica miraculoꝝ Di

Supponim. hic libr: N. T. maxim. vero evangg. ē authent: ē inspir: veracitatē. Sed etiamsi veracit: evangelist. a nonnull. rationalis: ī dubiū nō voce: tamen eos nō fuisse recte informatos s. pro suæ ætat. indole ē more multa credidiss quæ nostr. temporib: pr action. virium natural: poss. explicar: Unde tripl: orit. quæst.

1º Utr. facta miracul: vere ē accurate sint enarrat: s. verit. histor.

2º Utrū facta ista vere miraculosa fuer: an solum illiꝰ temporis homib talia esse appar. s. verit. philos.

3º Utrū miracul: adimple: sint eo consilio, ut doctri: a Do ~~proposi~~ revela: agnoscere: ~~tempor~~ esse divin. orig. s. verit. relativ.

I Verit. histor: miracul: Di (ced.q. valent de miracul. Apoꝝ) elucet ex his observat.

1º Facta illa maxi. erant momen. tū propt. natu. suā singul. tū propt. fin. ad quē tendeb: unde nō poter. nō excita. quā maxim. attentio. omnu. Rumor eoꝝ percrebruit: Judæā totā, magnū hom turbā converter. neq erant clam peracta sed plurima in conspectu om̄, multa Jerosol. etiā coram incredulis s. inimicis qui conabant. eoꝝ veritat. negare, ita

ut sci Arnob: (adv. gent. I. 54) miraculor Xi testes adessent gentes, populi, nationes e incredulu illud genq hum. q. nisi aperta res esset, et luce ipsa, quadmu dicitur, clarior, nuquā rebq hujqui credulitatis suae praeber. assensū.

2° de nonnullis Xi mirac. institi. e jurid. inquisi e ea ab inimi. quid. infensis e atrocibq, qui tam. eor verit. ullo m° labefactare. Cp aard. hoū paralyt. in pisci. senatu - cp. Joan. c. V - alteri homi qui manu hab. ardā ecq protendit juben. Xo - Matth c. 12 -) - coeco tand. quē curatur. Xq exspuit in terr. e luti fecit e linivit lutū sup. ocul. ejq e dixit ei: Vade, lave in natatoria Siloe .. quē ~~ab~~ garratu ab infirmi. sua Pharisae. Tintiq e severiq examin. sunt - ut e cp. Joan. c. 9 - q. cap. totū pelegen. e, cxhib. cui clar. specim. juridi. indagation.
Tand. cf: quae id. Joan. narr. de Laza. resusci-tae: c. XI. Multi ergo ex Judae. qui venerant ad Mari. e Marth. e videra. quae fecit, Jes. credide. in eū. Quidā aut ex ipsis abier. ad Pharis. e dixer. eis quae fecit J. College. ergo e Pontiff. e Phari. consil. e dicebt: quid facim. quia hic homo multa s. qua facit? Si dimitti. eu' sic oēs credent in eū e venient Romani e tollent nostrū locū e gent... Ab illo ergo die cogitavere. ut interficier. eū -

3) Apoz de Xi miracu: (prædicat.) erat publi: ita ut facil: inveni: potuiss. contrad. Cujus rei exempl. luculen. præb. Petr. serm. habit. ad popu. die Penteco. (Act. Ap. c. 2.):

„Viri Israelit: audi. verba hæc: J. Nazarenu approbatu a D. in vobis, virtuti. et prodigiis et signis, quæ fecit D. per illu in medio vestri sicut et scitis: hunc definito consilio et præscientia Dei tradit. per manus iniquor. affligentes interemistis, quem D. suscitavit solutis doloribus inferni ... Hunc J. resuscitavit D. cujus oes nos testes sumus.

Neq poter. quid oppone apoz testimon. inimici e magn. e turba numer. stat. credid. Sed credide. eti. viri insign. e princip: (quin) etiā sacerdo, quor in nume. Jair. Nicod. Zachæ. Lazar. Jos. Arim. Crispus archisynag. Sosthen. synag. prin. Apollo, vir facund. Paulus tand. Gamaliel. discip: idq Xani nomin. acerrim. inimi.

II. Neq dubita. pō de verita. philos. miracu. Xi

1) Plura miracu. ejus sunt, ut certo super. vir. natu. v. artis huma. v. dæmon. Profec: mortuo. resuscita. ad eu soliu pertin. aucto. vitæ. e anim. crea. e corpo.

miræ. Neq unquā audit. ē ope magnet. spiritis. dæmon. ~~ope~~ incantation. aliquē ad vit. revocat. esse. Neq h. mirū deb. vide: X nē si adess. facult. aliq. natur. resuscitan. mortu. eadem quoq impediendi. morte q. tem. nunq. alicui processit.

2) Alius in miracu. etiā subst. facti nō superg̃redi̇ca. vi. natr. ind tam. quā maxi. ē miraculo. ē proṽi. divin. actio. manifest. Nā cū saṁ. consuet. rez ordi. ægrot. nō semper. sanitā. nisi mediis adhiti: e longo tempo. Sq aliq ulli mediis uno momen. infirm. sever. etiā longo ac fere incurabil. morbo laboran. quā ē absent. valetudi. restit. ubi maxi. appar. Si. char. divī. nā quom. cens. natur. poter. sine influxu v. physi. v. mora: effer: produc: in hōibq absent?

3) Nostro sæcu. mos invalu. ē hod. quoq dur. ut omnia facta supernat. aut miracul. explicant. pr magnetis. animal. v. electricita. v. fluid. nervos. aliq hujqmi. Itaq ut quæd. profer. exem: Kieser (System des Tellurismus od. thier. Magnetismq) ipsū div. Verb. Incarnation. Redemption. ē peccatoz remission. int. magnet. phænom. refert. Ennemoser (Geschichte d. Magnetismq)

ubiq. in sacra histor. tu N. tu Antiq. Foede. occurrit magnetismo aut electrici. ipsaq arca foeder. nō fuisse nisi mera machin. electric. doct.

Wagner (Religion, Wissenschaft, Kunst und Staat) ~~mm~~ revelat. prophet. miracu. scient. arteq trib. sensui universi (dem allsinn) q. prima hom aetate in gangliis nervor stomachi e abdominis resederit, sensu vero altiq conscendent e nostro tand. aevo in cerebr. huma: consistit +

Ita ut ad solam magnetis. animal. coarctemur quaestion. nostr: haec sident. affirma. possē pre quid. optimo:

1° nō pauci viri docti oia phaenom. somnabulis: e stupend. magnetis. sanation. in dub. vocent

2° Si prompt. adess. in magnetis. contra oēs morb. remed: oēs profect. medici eo uteren: q. tam. minime fit

3° Magnetic. sanatio. si quae sunt, requir. longa satis tractation. nunq. efficien. ~~vero obtinent~~ ~~vero agunt~~ modo instantaneo neq ad solu nutu ~~producunt~~. productae, raro praeter. perfect. e stabil. sunt e in uno tant. morbor genere, in nervosis videl. obtinen.

4° Analog. quaed. quae int. magnetizationes e X. sanat. miracul. adesse vide: e manuū impositio quae tam. nihil juvat

magnetis. sectator. Nam

a) Sanatior. magneti. quas commemor. minim. concord. cu sanation. Xi

b) Xq e lips tu etia adhibeb. manu imposit. quando nullq producend. erat effect. simi. magnetis. ex. gr. quando benedixeb.

c) Xq e lips plurim. opera. sunt miracu. sine manu. imposi. e quin possent ~~excitare~~ excitare flui. q. dicit. magnet.

d) In morb. qui hod. pr. magnet. curent. Xq ~~mult~~ man. no impos. ut videre licet in paralyt. sanatio. ap. Matth. IX. 6 –

e) Nulla interce: v. propor. v. analogie int. plerq Xi miracu. pute multiplic. pani aut tempest. sedat. aut mort. resuscita. e phænom. magnet. quemvis stupen.

f) Effect. magnetis. sunt natur. e intra certas leg. e termin. continen Xq vero e lips tu diversiss. miracu. perpetrab. tu semp. ad Di in-potest. ea refereb. ita ut neque. eoq action. virib. natu. tribui queu ipsi nefand. fraud. insimulent. +

g) Contend. adversar. artē mā (unde e [...]rient.) a prima mundi ætat. notā ai passi adhibit. fuisse idq prob. miracu. e prophetiis S. Script. aut orantis e Sybillis Gentiu

senation. quæ fieb. in templis Aescul. aliisq. huj9 m. — Tu etiamsi qui anced. velit i. q. falso asser. adversar. mirum ē Pharis. nihil fraud. suspicat. esse neq. art. hanc habuiss cognit. e prospect. Neq. tot sapient. int. gentil. qui Xi relig. amplexi sunt, tale quid suspicaban. Antiq. philos. quid: ea quæ hod. magnet. tribuun. ex parte ad dæmon. interven. ex parte ad fraud. e deception. referebe. Neq. hod. desunt viri gravissi. qui prodigios. somnabulis. v. magnetis. effectg dæmoni tribu. cum in re periculo. neq. satis explora. dæmon ē facile e libent. possit arte sua ē prodig. exercere. —

III. Neq. dubita. tand. po de verita. relativ. miracul. Xi. Si eam Xi miracu. directe perpetrab. v. ad divinit. ejg v. mission. v. doctrin. proban. æq. prob. i divin. ejg doctrin. origin.

¹) Matth: XI: Joan. ... cum audiss. in vincul. opera Xi, mittens duos de discipul. suis, ait illi: Tu es, qui venturg es, an alium exspecta? E respond. J. ait illis: Eunt. renuntiate Joan. quæ auditis e vidist. Cæci vident claudi ambul. leprosi mundan. surdi audiunt, mortui resurg. pauper. evangeliz

2) Cũ Xũ accusav. Jud. de violat. sabb. ap. Jo. V. 36) respond.: „ipsa opera, quæ ego facio, testimoniũ perhib. de me – videl. otã se operari cũ Patr. ut dixer. super. v. 17 –

Id. ĩ cœna ultim. ad discip.

Jo. XIV. 10: Pat. autẽ in me manens ipse facit opera. Nõ credit. quiã ego in Pat. e Pat. ĩ me ẽ? alioquin propt. opera ipsa credite

3) de Lazar: ap. Jo. XI:

„J. aut. elevat. surs. oculis dixit: P. grat. ago tibi, quon. audisti me. Ego aut. sciebam quiã semp. me audis, sed propt. popul. qui circũstat, dixi, ut credant, quiã tu me misisti –

Subd. Evang: multi ex Judæ. qui vener. ad Mari. e Marth. e vider. qua fecit J. crediderunt in eũ

4) Sæpiss. Xs ad miracl. provocav. ut missio. suã divin. ostend.

Jo. X. „Quando Judæ. dixer: Quousq animã nostr. tollis? si tu es Xs, dic nobis palã, respondit eis J. Loquor vobis e nõ creditis. Opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimon. perhib. de me. Si me nõ vult. crede. operib. credi. ut cognoscat. e credat. quiã P. in me ẽ e ego in P. –

– It. ap. Joan. c. 15 redarg. Judæ. incredulit: Si opera nõ fecissẽ in eis, quæ nemo aliq fecit, peccat. nõ haber. nunc aut. e vider. e oder. e me e P. meũ.–

Unde pulcherrimè D. Aug: Quid enĩ aliud agunt sanctæ e tã multa miracula, ipso etiã dicente illa fieri nõ ob aliud, nisi ut sibi crederetur. (de util. credendi n. 32)

Tr. III. De Fontib9 Revelationis

Postquã Demonstr: revelat. possib. esse atq Dn̄ Salvat. re vera eã hõib9 tradidis. missionquē a P. coelest. accep: ĩ terr. absoluorit. quæs: cujq vis quid. nex. ē, ubin inveniãt. ea, quæ D9 perfec. revelat. e/quibquã font. haurien. sit ē doctri: quæ revelav: ē notit. oper. quæ gessit.

Jã quæst. hæc ē tota circa instrum. a Do. institu. ē sancit. quo doctrinquē manifest: conservaretur, propager: atq. fidelit: õib9 tanq. credti: proponere. ab auctorit. divinit. institu. Jã mediũ h. verbũ Dei ē q materiæ liter quid. continetur/ Tradtione, formaliter vero a magist: Eccles: Cũ vero Tradt. oẽs poss. v. scrypt. esse v. nõ scrypt: dupl. nob. tractatia suscep: ē, prior de Tradit. nõ scrypt, altera de scrypta. Propt. defect. quid. tempor utraq. ita conjungi: ut materiã totã nõ duabq separat. disputatiõnib9 sed paucis thesib: in una seriem conjunctis exponamq. Sit itaq. 1a de Tradit. notion. gnli

Th. 1.

De Traditionis notione e partibus partibq.

I. Trad. sensu quid. latiss. signif. oē q. tradit. e, qualib. doctrinā aut legē a majorib. ad poster. transmissā quicunq. e modq communicandi eā, s. scriptam s. oralis communicatiōs. tandē tacita praxis.

Vincent. commonit. c. 27: depositū q. accepisti, nō q. excogitasti, res ad te producta, nō a te prolata.

Exod. XVII. 14: scribe h. ob monumenta in libro e trade auribq Josue

Paul. 2 Thess. II. 14: tenete traditiones quas didicistis s. pr. sermonē s. pr. epist. nostrā.

H. igit. sensu vox Tradit. desigr. ipsū object. q. tradit: ipsā doctrin. v. consuetud. quae communicat: modq vero, quo fit communicat. nō indicat. pr solā traditionis vocē, unde PP. si mū indicare volunt quo fit communicatō addunt scriptā esse v. nō script. traditionē.

Clem. Alex. strom. VI: vocat intelligentiā profundior. Scriptur. a majoribq acceptā vocat: traditionis scriptae traditione nō scriptā: ἡ τῆς ἀγγράφου ἄγραφος παράδοσις.

II Sed pō ead. tradit. vox etiā active considera. prout exhib. omes actiōn. v. media quibq traditio transmittitur.

H. sensu

Tert. de corona 4: Tradit. auctrix, consuetu. confirmatrix, fides observatrix.

Cu vero tradit. activa nequeat ab objecto eju suo invicem separari sed unu constituat complexu necesse e consideretur semp. traditio objectiva cu m° tradendi, tanq. materia cu forma sua neq. unquam obliviscendu e traditiones auctorit: pendere a m° quo propag. h. e a tradit. activa. Quo sensu PP. Trid: sessio: IV. traditiones objectivas considerarunt cu origine ear ac m° quo usq ad tempo. nostra propagatae sunt, videli. aut oretenus a Xo. aut communicatae aut a Sp. S. dictatae e continua magisterii ecclesiastici successione conservatae sunt.

Ex quibus appar: prim. Tradit. divis: tripli. esse

a) objectiva: = doctrina tradita

b) activa = m° quo trad.

c) complexiva = doctri: e m° simul sumpti.

II. Altera tradit: divisio ducitur ab ejus origine, sci. qua disting:

a) Tradit. divinae = doctr. immedia. a D. ipso revela. quamvis sit hom. ministerio promulgata. E autem in N. T. traditionis divinae t auctor ipse D: ita quid. ut primus ear promulgator visibilis v. Xus esset, deus homo. v. Apost: dictante Sp. S. Unde duplici. tradit. divinae distinguitur:

a) traditio dominica

b) tradit. divino-apost.

De qua nova divis. observand. ē eā nō auctorita: tradit. specta. sed promulg. m̄ ē mere accidental. esse, nitit. eu eo fundam: q. nō tota N. T. revelat. a Xo Dno facta ē, sed aliqua ejq pars pō ascension. Dn̄ a Sp. S. absolu:

b) Traditio simplicit. apostolica erat quid. dupl. ejoq mun. uā ē promulgat. divinitq a Xo Dnō v. a Sp. S. accept. doctrin: ē rector. erant Eccles. atq ~~sua~~ pastorali auctorit. sua, a Xo ipsis concesse, moderabantur Ecclesiis leges, fereb. instit. pro fideli. utilit. ~~condebant.~~ [leges ferebant et instituta pro fidelium utilitate condebant.]

Und. evid. ē ~~[illegible]~~ oīa quae ad fid. relig: pertin: semp. esse divin. orig: eo ipso qu. ab Ap̄is tradi. sunt, praecept. vero ē institn. ab Ap̄is tradit. partī esse divin. ~~orgin~~ parti. mere apostolic. orig: ∴ Ap̄i nō solū promulg: erant doctrin. tradit. sed etiā legislat. –

Cf. 1 Cor. VII. 10. Iis autem qui matrimonio juncti sunt, praecipio nō ego, sed Dnq, uxor. a viro nō discedere: 11. q. si discesserit, manere ~~[illegible]~~ innuptā aut viro suo reconciliari. Et vir uxor. nō dimittat. 12. Nā caeteris ego dico, nō Dnq. Si quis frat. uxorē hab. infidelē ē haec consentit habitare cū illo, nō dimittat illā.

Prior. illae tradit. nō poss: in singu. Eccles. divers. esse, sed universal. sunt, alterae pro locoq ē temporq conditioni. ~~[illegible]~~ mutari possunt

Tradit. particul. exempl. jejun. ē q. Rom: observab. d. sabbat: de quo soleb. D. Ambros. dicer. refer. August. epist: 118: cū Romā venio, jejuno Sabbato, cū Mediolani sū, nō jejuno.

Celebrat. pasch. primis quid. tempor. alia erat in Occid. alia in Orient. neq hæc diversit. tolleb. Ecclesiar pacē poteratque & utraq pars fidel. ad tradit. apost. appella. At vero exorta quartodecimac. hæresi, nō de tradit. mere apost. ageba. sed divino-apost. v. divina.

c) Tradit. ecclesiast. pertin. ad institu. pō apost. tempor Ecclesiæ. legitim. tradit. quæ poss. v. universal. esse v. particul: ē ~~dum~~ alia pro aliis Eccles. Ea si universal. sunt, certo profect. sunt v. ab Apīs v. a suprem. in Eccl. potest.

S. Aug. epist. ad Januar. ep. 54 (al. 118): Illa aute quæ nō scripta, sed tradi: custodim. quæ quid. toto terrar orbe servant. datur intelligi v. ab ipsis Apīs v. plenariis Concil. quor ē in Eccles. saluberrima auctorit. com̄endata ē statuta retineri.

Qua in re h. quoq. observan. ē, defectū universalitis per se nō demonstrare traditionē aliquā nō esse ab Apīs profectā v. a sumā in Eccl. auctoritate universalitis vero notam quoties adē, ~~alternatur~~. certissimū esse indic. aut traditionē esse ecclesiast. ~~sed~~ a ~~summa auctori emanenta~~ si ex histor.

const. de ejus origin. poster: ~~aut~~ vel quia ejus natu. ~~demonstr~~: aut apostolicā si nihil const. de ejus orig. poster. Tū enī seq. regul~~a~~ vendā ē quā propon.

Aug. ~~de Bapt.~~ contr. Donatist. IV. I. 24: Quod universa tenet Ecclesia nec conciliis constitutū sed semp. retentū ē, nonnisi auctoritate apostolica traditū certissime creditur.

Ut vero tradit. divin. poss. disting. a mere apost. v. etiā eccles: hæ regul. observ. sunt

1° Dubit. nō pō de orig. divin. alicuj. tradit. si agat. de doctri. v. institut. quæ nō pō nisi D. haber. auctor. cujus gen. sunt sacram. v. immacul. concept. B. V. M. de quo dogm. anteq. promulg. ē ~~&~~ dubita: esset ne nec ne in depos. fid. nō vero dubit: licuit de orig. ejus sc. in divin. habend. esse tradit. nō aut. in mere apost. aut eccles.

Idē de ordin. min. tenend. ē, si quær: utrū sint in numne. sacram. ponen. nec ne.

2° Si agat. de institū. cujus origo ~~nō~~ divin. nō apparet necessario ex ejus natura intrins., sequenda ē regu. ab Aug. tradit.

3° Consider. quoq. ē a quo v. quomō doctrin. aliq. propona. Si enī pluri. PP. ita rē aliq. propon. ut senten. contraria tangu. hæret. habeant ceteris nō contradicentibus aut cent. v. si Concil. oecum. aliq. eod. mō proposit illud certo inter divin. tradit. ponen. ē

4° Supre. ac tutiss. regula ē Eccl. judic. expectare q. in rebq fid. aliq erro. ē.

Scholion 1. Solæ tradition. divinæ sunt immedia. ē pr se verbū D. ē proinde object. mater. fidei; nihilominu. tam. tradit. s. apostol. s. ecclesiast habent fundam. in supernatu. Eccles. auctori. quæ fide divin. ē credend, est enī revelat. Qui igit. tradit. has rejicit, eo ipso negat autorite. revelat. tū Apoq tū Eccles. potiq. ~~violat~~ peccat proinde contra fid. qui negat ritq sacr. observandos esse, Eccles. enī nō minore infallibilitate gaudet in rebq quæ ad cult. moresq ptinen. instituendos quā in declarandis dogmat. Quā ob caus. PP. sæp. tradit. ~~tam~~ mere apost. tū eccles. appell. divinas.

Ita Cypr. epist. 68 election. Epi pr proximos epōē provin. Epōs ē præsen. pleb. dicit esse de tradit. divin. ē de apost. observat.

Scholion 2 Protest: primi negab. ē existentiā ē necessitatē aliuj. tradit. divi. quæ nō inveniatur in Script:

Ea quæ dicitur, Formula ~~f.~~ Concordiæ ita habet (p. 570: Credimq unicā regulā ē normā, sec. quā oīa dogmata oēsq doctor. æstimari ē judicā. oporteat, nullā oīo aliā esse, quā prophetī. ē apostol. scripta cū V. tū N. T.

Confess. helvet. II. c. 2: Nō aliū sustinemq in causa fidei judicē, quā ipsū D. pr. Scr. S. pronunciante, quid verū sit, quid falsū, quid sequen. sit quidve fugien.

Eccles. Anglican. art. 6. Scr. S. oīa contin. ad salutē necessaria, ita ut quidquid ibi nō legitur,

nec possit p. eā probari, nō debeat ab aliquo exigi, ut credatur veluti fidei articul͡ꝰ aut censeri necessariū ad salutē.

Poster. tempor. protest. quid. ita mitigaver. doctrin. ist. ut introduc. distinction. quand. inter tradit. inhæsivā ē declarativā, illā vocant tradit. quæ oīō eadē dogma. exhib. atq Script: hanc vero quæ diserti͡ꝰ hab. doctrin. in Script: brevi͡ꝰ aut min. perspicue exposit̄ā – ex. gr: doctrinā de euchar. parvul. nō necessar. Utraq tradit. admitt. quid. negant vero doctr. quæ nō invenie. in Scr.

PP. contra Trident: docent veritatē salutar. es ē mor. disciplinā contineri in libris scriptis ē sine scripto traditionib͡ꝰ quæ ipsi͡ꝰ Xi ore ab Apis acceptæ aut ab ipsis Apis, Sp. S. dictante, quasi p manu͡ꝰ traditæ ad nos usq pervenerunt.

Unde appar. duos a PP. Triden. admitti fontē revelation. divin. plane distinct. quoad mⁿ, quoavis eȷ͡ꝰdē auctorit.
Præter: nō solū inhæsiv. aut declarativ. traditionē admitti, sed etiā tales quæ oīō nō contineantur in verbo Dei scripto quasq maxime negabant protest. Unde Tradit. nō script. ē pars integr. depositi fidei. –

Th. II.

De strictiori sensu Traditionis.

Quamquam PP. saepiss. tradit. script. appell. tradit. evang. v. apost. v. etiam Tradit. Scripturam, vulgo tamen vox accipiend. est sensu strictio. nisi aliud quid adjung. Quo sensu Trad: tanquam ore propag. opponi. Scr. litter. consign.

Injust. igit. protest. conat. movent, nobis exprobrar. tanqu. semp. sensu strictio. Tradit. voce. accipiam. planeq. abutitur. vocis signif. contend. esse nihil aliud signif. nisi Trad. quae monum. contine.

Respond. est

a) in N. T. saltem pl. quae desiens Trad. v. certo v. probabi. design. Tradit. non script. Semel tantummodo indic. doctrin. tam ope Scrip. tam orali tradit. scil:

2 Thess. II. 14. Tenete traditiones (παρα-δόσεις) quas didicistis s. per sermonem s. per episto: nostram. – Cf. ib. III. 6.

sed alii loci agunt de Tradit. non scrip:

Matth. XV. 2. Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum? (sc. lavandas esse manus)

Io. XV. 3: Quare et vos transgredimini mandatum Dei propter tradit. vestram?

1. Cor. XI. 2: sint tradidi vobis, praecepta mea tenetis

ibid. XI. 23. ego enim accepi a Dño q. e tradidi vobis

Cf. ib. XV. 3.

1 Petr. I. 18.

6) Altera respon: PP. expresse multisq. m^is Trad. disting. a Script.

1) Justif. major quae ex Scr. proba: no poss: simpliciter appell. Trad. v. Trad. apost. vel Trad. Domini. ita ut eund: eas oppon. Scr.

Tert. de coro. 4.

Cypr. epist. 63 ad Caecil.

Aug. de bapt. II. 7. V. 23.

2) PP. disting. Trad. a Scrip. no ratione doctr. sed m^o propagat.

Iren. III. 4: Quid aute, si neq. Apostoli quid. Script^as reliquiss. nobis, no oportebat ordin. sequi tradit: quam tradide: iis quibus comittebant Eccl^as? Cui ordinationi assentiunt mult. gent. barbaror ... sine charta e atram. scripta habentes in cordibus suis salute e vete: tradit. diligen. custodientes.

3) Vincent. Lirin. diserte oppon. tradit. ~~libris~~ monum. script: illa affirm. esse organ. princip. conservan. doctr:

Th. II (seq.)

Commonit. n. 32. H. semp. neq quidquam præterea, hæreticor novitatibus excitata, Conciliorum suorum decretis catho. perfecit Eccl: nisi ut q. prius a majoribus sola traditione susceperat, h. deinde posteris etiam per script. chirogr. consignaret, magnam rerum summam paucis litteris comprehendens.

4) PP. disert. exhib: ē Trad. ē Script. ~~veluti~~ 2ᵉ font. doctr. 2ᵉˣ cognit. xanæ proderg.

Iren. III. 5.

Tert. Præscr. 19:

5) Utriusq auctor: æqual. esse

Basil. de Sp. S. 27.

6) Tradit. latius patere quam Scr.

Orig. de Prin. I. 2.

Epiph. Hær. 61, 6.

Vinc. Lirin. Comonit. 2.

Quæ oia nullum prof: clarum sensum exhibe: nisi PP. habuiss: Trad. a Scr. distinct. tum mº propagat: tum argum: ē materia.

Th. III.

Script. nō ē medium unicū [sola] neq. authenticū [neq.] propagendæ doctrinæ xanæ.

Consideran. ē ipsiꝰ relig. nostr. instit. quomō mº Salvat. eā volue: tū purā conservari tū ubiq gentiū propaga: usq ad dies nostros. E primū quid. pauca dicend. sunt de mº quē tenuerit ipse Salva: in fundend. Ecl: poste: expendendꝰ mº quē secuti sunt Api in Ecl. eadē guberman. ē propagan.

1) Xꝰ mission. suā coelest. multis demonstr. miracu. ē prophetiīs V. T. in perso. ipsiꝰ adimpletis, præter tota vita sua, doctri. ē mor. ē pō mort. gloriōs. resurr:

Demonstra. vero missiō. ē auctor. sua, postulab. fidē plenā ē obedient. insuꝑ promitt. credentibꝰ æternā beatitu: iis vero qui nō credidiss. damnatiō. minitans.

Aug. de util. creden. c. 14, 32:

Ipsū videmꝰ, quantū illa, cui ē ipsi (hæretici) credunt, docet historia, nihil ꝑiꝰ neq fortiꝰ, quā credi sibi voluisse, cū illi nondū essent idonei, cū quibꝰ ei res esset, ad divina ꝑspiciē. secreta. Quid enī aliud ergaunt tanta ē tā

Th. III (seq.)

multa miracula, ipso etiā dicente, ille fieri nō ob aliud, nisi ut sibi crederetur? Ergo ille ... miraculis conciliavit auctoritatē, auctoritate meruit fidē, fide contraxit multitud. multitudine obtinuit vetustatē, vetustate roboravit religionē quā nō solū hæreticorum ineptissima novitas fraudibus agens, sed nec gentium quidē veternorum error violenter adversans, aliqua ex parte convelleret. —

2) Neq unquā Salv. h. egit, ut librū aliquē conscrib. de doctr. sua, unde singuli fidel. ē fid. haurir. ē religio. suā; sed magistr. elegit quibus communica: auctorit. suā. Illos suc cū relig. fidel: sibi tanquā Eccl: suā copulav. in quā cōferr: oēs divit. ē scient. ē grat. suę. Unde vide: null. a Xo fuisse lib: cōscript. sed libr. authent. fuiss. Apōs quos Chrysost. (in Matth. hom. I. 1) effectos esse ē libr: ē leg: vivas effect. pr grat. βιβλία καὶ νόμοι γενόμενοι διὰ τῆς χάριτος ἔμψυχοι. —

Fuit ergo. prim. ē supre: fons xaue doctr. ē discipl: ipr. Salv. perpetuit. vero doctr. suæ ē religio. nō in lib. fundav. aliq.

√

sed in ipsa Eccles. quæ magist. authent.
ope Sp. S.i instrux.

3) Iẽ proptno Salv. discipu. ejus eundẽ
seneb. m̃u propag: verit: quã ipse cũ
in terra versar: tenne: Iubent. a Dño
docere: oẽs gent; ipsi test. esse usq. ad fin.
terr; annuntiẽ nom. ipsi coram regib. ẽ
princip. - hæc vero oẽ ipsi perfi:
re apõs divin. ẽ legat. Xi ipsius auctor.
exornat.

Rom. I. 5: Per quẽ accepim: grat.
ẽ Apostolatũ ad obediend. fidei.

Sign. ẽ oper. mirac: at ips. perpetra:
invoc: tanq. testim. fid.

Rom. XV. 18. Nõ enim audeo aliquid
loqui eor, quæ per me nõ efficit
Xus in obedient. gentiũ, verbo
ẽ factis

19. In virtute signor ẽ prodigior,
in virtute Sp. S.:

Auctor: eor debet in fidel. respond.
obediẽ:

Mar. XVI. 15: Prædicate evang.
oĩ creatũ: 16. Qui crediderit ẽ
bapti. fuer: salvus erit; qui vero
nõ crediderit condemnabi. -

quæ obed. ẽ ad D. refert. tanq:
ad supre: revelat. auctor: sed etiã
ad apõs tanq: legat. div.

cf Rom. I. 5 (supra)

Font. 8.

Th. III. (seq)

2 Cor. X. 5: in captiv. redigen. omn. intellect. in obseq. Xi, εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ.

Inde pat. authent. Apost. magist: eor. praedican. auctori: a Xo accept: obedien: vero fidel: quae respond. magist. non esse aliq. extrinse: v. moment. in Eccles. sed essentia: ejq. nota e disposit.

Praeter illud magist: bene ~~fidel. ob.~~ exponi posse in aliq. libr. inspir: qui e dicent. e dicent. cum adjutorio. At lib. hujusmi erant aliq. superaddit: fundam. vero Xnae scion: remans: person. magiste.

Q. v. inde appar: sapia Xi injunx. Apostolis docen. munq., scriben. vero praecep. nullum dedisse, imo plura Apost. nihil litte: tradide.

Je vero in talis fueri: primaev. Xi institu: credi non posse Illum n. debuis. n. potuis. unqua mutare: ita ut oecono: fundat: sup: person. magist: mired: alia quad: ordinat: ~~[illegible]~~ scri. qua libri N. T. essent relig. e doctr. fundam: X

nuga. vero fidel. luer: nulla cura habi: authent. magist: pro sua origin. indol: e arbitr: ex Script.

vit e disposit. salut: sibi eruen. e sequi.

Hæc porro protes: ē liber: u. verbi:
scrib: divin: , quæ ipsis promitt. norm.
fides sibi sopon: libr: pro unico verit.
fonte habe. Xq nimi , prson: nequit. X
perdi h.: perem. ē infallib. q. esi: organ.
veri: ē propag. ē conserv. div. doctr.
Neq. fier. potui. ut hæc Xi instit:
in contra: abir: Cu en enet opq divi
in perpet. durati: necess. era: ut originali
respond. proventus promiss: ulter: in
crement; viæ quæ ad fin: duc: X
no interrupta continua: neque a recto
trami: deflexio.

~~q~~ Nonnu: protestant: duce Neandro
(Histor. dogm. I. 76) conced: viventibq
Aplis tradit. oral: fere unicu fuiss:
doctr: dei fonte: po mort. vero eoz
~~facta~~ ese ~~conditio. unde necesse: q.~~
~~Trad. obnox. erat corrupt. no vero Scr~~
posse sola Scr. esse cognit. font. nu Trad.
quid. erat corrupt ~~mutat~~ obnox. no ante Scr.
ē h mo facta esse mutat. ips. fidel. nexient.
At eidem errant, ita existim, na.

1o Xq Duq absq dub. ē volui. ē potui:
efficere, ut nequit. a se instit: eode semper
mo funger. muner. suo

2o Neq Scr: fuiss: instru. idon: perpetuan:
verit. revel: uni accred: custod. Sp. S.

3o Primi sæc. eod. quo hod. mo Pp.
affirm. necessit. Trad.-

Eund. agen. mu observab. apl in disci-pulis suis, ut ~~sibi~~ no appell. ad libr. suos sed sibi alios substituer praedicat. fid ac tradi: deposi. custod. ac. vivens magister. pr oes futur. generation. continuand.

Itaq multi. m is B. Paul. repetit. discipul. suis i. q. Xs Dus praecep: Apls.

2. Tim. I. 13. Formā habe sanoz verboz quae a me audisti in fide ē in dilectione in Xo J. 14 Bonū depositū custodi pr. Sp. S. qui habitat in nobis.

1. Tim. IV. 13. Du venio, attende lectioni, exhortationi ē doctrinae. 14 Noli negligere gratiā quae in te ē, quae data ē tibi pr. prophetiā cu impositione manuu presbyterii. 16 Attende tibi ē doctrinae.

ibid. VI. 13. Praecipio tibi corā Deo ... bonā confessionē. 14. Ut serves mandatu sine macula. 20. O, Timothee, depositū custodi.

Act. XX. 28. Attendite vobis ē universo gregi in quo vos Sp. S. posuit epos.

Sid. apli praecip. discipul. suis, ut sibi alios viros probat. substitu. quibq tred. deposit. revel. doctrz. ē custod. ē propag.

2 Tim. II. 1. Tu ergo, fili mi, confortare in gratia, quae ē in Xo J. 2 Ē quae audisti a me pr multos testes, haec comenda fidelibq hoibq, qui idonei erunt ē alios docere. —

Tit. I. 5 Hujq rei gratia reliqui te Cretae, ut ea quae desunt corrigas ē constituas pr civitat. presbyt. sicut ē ego disposui tibi ... 9 Amplectentes eu qui sec. doctrinā ē fidelē sermonē: ut potens sit exhortari in doctrina sana.

Scholion: Organ. tradit. ita ē necessar. ut absq. eo relig. Xana amitt. ē universalit. ē unitat. quæ sunt ~~tua~~ ~~sr~~ essential. ejus propriet.
Revelat. ea ē universal. appella: quæ destina. ē omnibus gentib. ē hominibus. Jā hæc universalit. irrita fier. si abess. m° certus, propag. ea absq. erro. ē proponen. omnibus m° facili ē certu. Jā nega: nō pō hoc fuiss. consil. D. O. M. rē revelan. pr. Fil. suū veritat. ad salut. necessar. Tripl. aut. pō m° excogita. quo consil. ill. perfecere: aut revelat. immedia. faciend. singul. fidelib. aut revel. media: propag. pr. legat. authent. ē facil. cognoscib. aut demonstr. scientif. facien. pr. viros doct.
Jā prim. m° excludi: neq. unqu. locū habu. ~~vet~~ a quopiā admiss. ē. Reman. igit. sec. ē tert.
Contr.ē tert. mini. responde: fini quē Bonit. div. sibi propos. nā neq. homī docti, ope solig inquisit. scientif. ita proveni. ad certitud: in rebus supernatural. ut inter se concord. ē nulli subjecti sint erro. neq. scient. eoz. quævis perfeciss. pō ita omnibus innotesci. maxi. rudib. ē qui tardis sunt ingen. ut ab omnibus suscipi. secluso error. perico. Relinqui. ergo unus m° conservan. ē propagen. doctrin. revela: ut aliq. auctorit. omnibus nota ē accessib: nō propt. scient. suā sed propt. potestat. ~~auctor~~ a Deo accept. ō charis. infallibil. omnibus hominibus propon. ea quæ creden. sunt. Alit. revel. amitt. charact. universalit. Neq. salva poter. ess. unit. fid. q. appar. ex. histor. reformatio. Primi enī reformat. nega: magister. authenti. singul. fidel. Script. S. legentib: concesser. aliqu. immediat. Sp. S. illuminat. ita ut quisq. a Deo solo edoctus esset judex :.
:. liberrimā omī quæ Scr. contin. veritat. ita ex. gr. Gerhardus doceb. Scr. se ipsā ~~...~~ interpreta: h. ē. Sp. S. unicuiq. revela: sensū Script. Porro hanc individual. interpret. m° stare nō posse in unitat. fid. docuit histor. nā ē Luther: variis temporibus varia docuit, inter se pugnant. ē pō eū fere innumer. sect. exort. sunt, quæ omī se a Sp. S. edoctas esse dicent: acerri. se invic. oppugnab. ē adversar. nos persequeb. Si vero null. dat. in singul. charism. extraordin. inspiratio. illa Scr. interpret: aut furo. fanat. initit. aut sola interpretat. scienti. quaz utraq. unitat. fid. destruit, ut docent sect. ē divisio. histor. protestant.—

Th. 4.

Quid Patres docuerint de principio traditionis.

Si ver. ē q. thes. praeced. demonstrav: Xū instituī: viv. magist. quo fundam: conuister. relig. revelat. aedific. fieri no potuit, quia D. O. Sapient. sibi contradic: ut haec ecclesi. mutaret in opposit. promiser. enī per os Salvato. se fore cū Apīs usq ad consummat. saecul: h. ē cū eoz successorib. docentib. ea quae jusser. Xq. Histor. eccles. re quid. vera demonstr. nusq: princip. a Xo instit: unqu. ab apoz successor. esse derelict. Ecc enī eccles: tū orient. tū occident. primis saecul. eod. gubernat. princip. ut tradit. major. a Xo accept. tanq. fundam. doctri. retin.

1ō. PP. apostolici semper pro axiom. hab. continu. pastoz successio. divinit. instit. neq unq. interrupt. esse organ. visib. doctri. Xenae hancq tradit. quae ab initi ē, accipien. esse ē integr. conservan.

Itaq. PP. apostol. prior. duoz saecul: Clem. Rom. Ignat. Polycarp. Hegesipp. docent Epōs ex Xi mand. ordinariis. perpetu. succedant sibi Epoz seriē quib9 ead. fid. praestan. esset atq Xo.

Clem. Rom. Apoz discipu. B. Petri succes. in episcop. rom: epist. I ad Cor. c. 42:

„Apī nobis evangelii praedicator. facti sunt a Dño J. Xo, J. Xq missq ē a Deo. Xq ergo a D. ē Apī a Xo ē facti ē utrinq ordinate X

ex voluntat. Dei. Itaq acceptis mandat. e per resurrection. Dni N. J. Xi plena certitud. imbuti Deiq verbo confirmati, cu certa Spirit. S. fiducia egressi sunt adnuntiantes regni D. adventu. Per regiones igit. e urb. verbu praedicant. primitias eor spiritu cu probassent constituer. epos e diacon. eor qui credituri erant. Neq h. quid. novu institut. fuit, multis enim retro saecul. de epis e diacon. script. e. Sicut enim alicubi dicit Scr: Constituae epos eor in justit. e diacon. eor in fide (Jes. 60,17)

Ignat. (+ c. 106) alius apor discip. de nulla re mag. sollicit. e, q in epist. suis (Festan. Euseb. Hist. E. III. 36) quae ut singul. moner. Eccles. caver. quae maxi. haeres. tu primu irrumpent. eo hortans fidel. ut tenacit. inhaerer. Apor tradit. quae securitat. causa etia script. consignar. necessar. ducit.

Epist. ad Trallianos c. 7: a talib, (h. e. haeretic.), igit. vos custodite. H. aut. fiet, si nec inflati nec avulsi fuerit. a D. J. Xo e epo e praeceptis apor

Ep. ad Smyrnaeos c. 8. Oes epo obtemperate, ut J. Xq patri e presbyterio ut apis; diaconos aut. revereamini, ut Dei mandatu. Separati ab epo nemo quidque faciat eor quae ad Eccles. pertinent. Valida eucharistia habeatur illa, quae sub epo peragitur v. sub eo, cui ipse concesserit. Ubi comparuerit epq, ibi e multitud. sit, quemadm ubi fuerit Xq J. ibi cathol.

ē eccles. Nō licet sine epō neq baptiza. neq agapē celebra. sed quodcunq ille probav. h. ē Deo ē beneplacitū, ut firmū ē valid. sit oē q. pragitur.

Ig. ad Ephes. XVII: Ob i. Dūs in capite suo accepit unguent. ut ecclesiæ spiret incorruption. Ne ungamini tetro odore doctrinæ principis hujꝰ sæcu. ne captivos vos abducat e proposita vitæ. Cur vero nō oēs prudent. sumꝰ accepta Dei cognitione q. ē J. Xꝰ.? Quid fatue perimꝰ, nō agnoscentes donū q. vere misit Dūs?

Polycarp. B. Joan. audit. ē S. Iren. magist. qui + 156 — scrips: circa a. 107 paucis mensibꝰ pō Ignat. martyr. epist. ad Philippens: qua eos consola: de morte Ignat. ē nonnull. epist. ejꝰ quas præ manib. habeb. ipsis transmitt:

c. I, 2: firma fidei vestræ radix, ab antiquis temporibꝰ annuntiata, usq adhuc permanet ac fruct. affert in D. N. J. Xo.

c. III. 2. Neq. enī ego neq aliꝰ mei simil is bea. ē glorio. Pauli sapient. assequi pō qui cū esset apud vos, corā hominibꝰ tunc viventibꝰ perfecte ac firmit. verbū veritatis docuit, qui ē absens vobis scripsit epistō. in quas si inspiciamini, ædificari poteritis in fide quæ vobis ē data —

c. VII. Oūs enī qui nō confessꝰ fuer. J. Xū in carne venisse, antichr. ē ē qui nō confess. fuer. martyr. crucis, ex diabo. ē;

ē qui eloquia Dni ad desideria sua traducunt. dixeritq nec resurrectionem esse nec judicium hic primogenitus ē Satanae. Ideo relinquentes vanitatem multorum ē falsas doctrinas ad traditam nobis ab initio doctrinam revertamur, vigilantes in orationibus ē perseverantes in jejuniis, precibus rogantes omnium conspectorem D. ne nos inducat in tentationem, sicut dixit Dnus: Sp. quidem promptus ē, caro autem infirma. –

2) PP. vero qui immediate secuti sunt eos, quos Apostolicos appellamus: qui q. scripserunt exeunte saec. 2º ē ineunte. 3º idem sentiunt ē docent de tradit. organo

Irenaeus (130 – 200) S. Polycar. audit. scripsit: regnantibus Pp. Eleutherio ē Victore V libb. suos celeberrim. „adversus haereses" cum maxime prae omnibus finem habeas, ut varias gnostic. sectas confunderet: et ad verit. tramitem reduceret: Gnostici vero non erant adversarii tradit: nam ipsi nam fals. praetexebant: ē simul eam Scr. sensu detorquebant unde ~~nihil quid opp.~~ aptius neque praestant. inveniri quam oper. S. Iren. ad cernend. notion. ē vim formal. tradit. cathol. Fere semper data occasione de vera ē fals. tradit. agit aut Script. sec. tradit. explicans.

Iren. adv. haer. III. c. 2. n. 1. Quum enim ex Scripturis arguuntur, in accusationem convertuntur ipsarum Scripturarum quasi non recte habeant neque sint ex auctoritate, ē quia varie sint dictae ē quia non possit ex his inveniri veritas ab his, qui nesciant traditionem etc.

ibid. c. 2. n. 2. Cum aut. ad ea item tradit. quae ē ab apis quae pr successior. presbyterorum in ecclesiis custoditur, provocamus eos, adversantur traditioni, dicent. se nō solum presbyte. sed etiā apis existent. sapientiores, sinceram invenisse veritate etc.

Tā h. n.º postquē exposu. stat. quaest: ē ~~alia~~ praecip.: de quo cū Gnosti. erat disputa: agit S. Epus de vera tradit. eiusq. cū Script. relat. ē indicat ubi ~~ea~~ ~~quaeren~~ possit inveniri:

Lib. III. c. 3. n. 1: Tradition. itaq. apor. in toto mundo manifestatā, in oī eccles. adē respice. oībus qui vera velint videre ē habem. annumera. eos, qui ab apis instit. sunt epi in ecclesiis ē successor. eorum usq. ad nos qui nihil tale docuer. neq. cognover. quale ab his deliratur. Etenī si recondita mysteria scissent api, quae seorsī ē latent. ab reliquis perfectos doceb. his v. maxime traderent ea, quibus etiā ipsas eccles. committebant. Valde enī perfectos ē irreprehensibil. in oībus eos voleb. esse, quos ē successor. relinqueb. suū ipsorum locū magisterii tradent. quibus emendate agentibus fier. magna utilitas lapsis aut. summa calamitas.

Quo in loco cf:

Lib. IV. c. 33. n. 8: Agnitio (γνῶσις) vera ē apor. doctrina ē antiquus eccles. status in universo mundo (γνῶσις ἀληθὴς ἡ τῶν ἀποστόλων διδαχή καὶ τὸ ἀρχαῖον τῆς ἐκκλησίας σύστημα κατὰ παντὸς τοῦ κόσμου) ē charact. corporis Xi sec. successiones epor quibus illi eā, quae in unoquoq. loco

ē; ecclesiā tradider. quæ provenit usq ad nos custoditione sine fictione Scripturar tractatio plenissima neq additament. neq ablation. recipiens ē lectio sine falsatione ē sec. Scripturas expositio legitima ē diligens ē sine periculo ē sine blasphemiā etc.

—

Lib. IV. c. 26. n. 2. Quapropt eis qui in eccles. sunt presbyte. obaudire oport. his qui successiōn. hab. ab Apūs, sicut ostendim. qui cū epto successiōn. charisma veritat. certū sec. placitū P. acceper. reliquos vero, qui absist. a principali successiōn. ē quocunq loco colligunt, suspectos habe. v. quasi hæreticos ē malæ sententiæ v. quasi ~~hær~~ scindent. ē elatos ē sibi placent. aut rursq ut hypocrit. quæstq gratiā ē vanæ gloriæ h. operent. qui aut. hi decider. a verita. etc.

3) Tertullianū (160-240) notū ē pt. ~~tota vita sua~~ fuisse acerrim. tradition. defensor. quamquā ultim. vit. suæ annis à vera tradit. deflexit, montenistas revelation. fictas mira credulita. amplex.

de præscript. c. 37: Si hæc ita se hab. ut veritas nobis adjudicetur, quicunq in ea regu. incedimq quā Eccl. ab Apūs, Apī a Xo, Xq a D. tradid. const. ratio propositi nostri definientis nō esse admittend. hæreticos ad ineundā de Scripturis provocationē, quos sine Scripturis probamq ad Scripturas nō pertinere.

3) Origen. (185–254)

De principiis (περὶ ἀρχῶν) libb. IV

I. praef: n. 2: Cum multi sint, qui se putant sentire quae Xi sunt et nonnulli eorum diversa a prioribus sentiant, servetur vero ecclesiast. praedicatio per successionis ordinem ab apostolis tradita et usque ad praesens in ecclesiis permanens, illa sola credenda est veritas, quae in nullo ab ecclesiast. et apost. discordat traditione –

4) Id. reliq. PP. tradider. (ejusd. aevi, ut Cyprian. epist. 63 Serapion ap. Euseb. H. E. VI. 12 et posterior. aevi, quorum omn. sentent. in h. redeunt, q. express. pulch. Vincent. Lirin. commonit. c. 27:

O Timothee, deposit. custodi.... quid est hodie Timoth. nisi v. generaliter universa Eccles. v. specialit. totum corpus praepositorum qui integram divin. cultus scientiam v. ipsi habere debent v. aliis infundere –

5) Inde PP semp. affirmab. criter. integr. doctrin. apost. esse communion. Ecclesiarum earumque consension. cum Ecclesiis ab Apostolis fundat. maxi. vero cum Eccl. B. Petr. in qua sola certior. tum success. apost. doctrinae demonstration. tum communion. cum univers. Ecclesiae.

Iren. III. c. 3. n. 2: Sed quoniam valde longum est in h. tali volumine omnium ecclesiarum enumera. successiones, maximae et antiquissimae et omnibus cognitae, a gloriosissimis duobus

apis Petro e Paulo Romae fundat. e constitu. ecclesiae, eā quā hab. ab apis traditionē e annuntiatā hominibus fidē, per successiones epōr provenientē usq ad nos indicantes, confundimus oēs eos, qui quoquo mo v. per sibiplacentiā v. vanā gloriā v. per caecitat. e malā sententiā praeterquā oport. colligunt. Ad hanc enī eccles. propt. potentiorē principalitate necesse ē oēm convenire eccles. h. ē eos qui sunt undiq fideles, in qua semp. ab his, qui sunt undiq conservata ē ea quae ē ab apis traditio. –

Simil. hab. Tertull. Praescr. c. 20. 21.

Cyprian. de unit. Eccles.

Optat. in Parmen. II. 3: Negare nō potes, scire te in urbe R. Petro primo cathed. episcopalē esse collatā, in qua sederit om apōr caput Petrus, unde e Cephas appellatus ē, in qua una cathedra unitas ab oībus servaretur nec ceteri api singulas sibi quisq defenderet, ut jā schismaticus e peccator esset, qui contra singularē cathedrā alterā collocaret.

—

Th. 5.

De auctoritate Patrum

Auctor. PP. pō 2er specta: v. oīū simul v. singuloz

I. Si ex monum. eccles. appar. semp: fuisse oēs PP. v. DD. Eccl. concord. in aliq. doctr. affirm. consensq ille atq dub. exhib: totiq Eccl. fidē ē testimo. Neq. pō demonstr. dari cert. v. validior

Nonnūq: suffic: paucor PP. auctor. ut, cert. intelliga: quid senser. antiquit. Xana de aliq. fidei artic. Si eni PP. nonulli, quāvis paucis: adv. hæret. pugnan: veluti oīū fidel: nomi: propon. ē defens. Xanā verit. atq. dub. eoz doctr. habe. pō profess. ē express. comn. fide. Hujq in: sunt quæ scrips. Athan. Basil. Gregor. (Nazianz.) Hilar. August. de SS. Triū. contr. Aria. v. Semiar.
quæ eōdem. Cyrill. Alex. Leo M.
Agatho. Sophron. de Incarn. contr. Nestor. ē Monophys.
Aug. ē Fulgent. contr. Pelag.

Pō oiō h. pro cert. habe: PP. etiā pauciōz. quoz mag. erat in Eccl. auctor.

Nota: q. de consen. PP. valet etiā de judic. Eccl: authent. prolat. s. a solo Pont. Rom. s. a Concil. oecum. auctor. pontif. celebrat. Cū eni Eccl: sit custos depos. ē magi: verit. revel. apper. quodqu. ab ea propon. ad creden. reve: contin. in depos. fid. a Xo ipsi credit. Imō auth. decret. Eccl. auctor. major. sit hab. ipso consen. PP. salt. ~~sint~~ fac. cognit. ē dub. carent. Und. S. Vinc. Lir. Commonit. 38: primū oīū quia, que sunt, universalis Concilii decreta præponent (videlicet catholici), tunc deinde, si minq ē, sequantur, q. proximū ē, multoz atq magnoz consentientes sibi sententias Magistroz.

si aliq. docea: veritat. tang. ad fid.
pertin: idq dicer: enuncie. nemo vero
ex Script. coævis contradic. esse
revera test. sincer: tradit. eccl:
Quæ nunc judican. ipsi PP. recent. sunt,
velut Aug. de S. Cypr: videt quanta
fiducia ex antiqua et indubitata fidei
regula vir tantus ista loquatur (De
peccator. merit. et remiss. III. 11)
Aug. de Greg. Nazianz: —
quid tanta persona ut neque ille
h. nisi ex fide Xana orbi notissima
diceret neque illi eu ta clarum haberent
atque venerand. nisi hæc ab illo
dicta ex regulæ notissimæ veri-
tatis agnoscerent (con. Jul. I. 16)
simil. alia jud. de aliis PP. prof.
idem s. doct.

II. Possunt etiam PP. singu. specta:
sec. privat. sua auctor. non in quant.
extitere: docto. publ: sed quatenus ipse:
propr. arte e indust. Jam hoc modo
si consider: evide. e Script. etiam
doctiss. e sanctiss. errare posse. Solus
enim Sp.S. e qui dat infallib. assist.
Hæc vero non e promiss. singu. Epis

Th. 3 (seq.) 2 Font. 15 70.

v. Scriptt. sed soli Petri inveni: quatenus fungun. munere: q. ipsis commiss. ē, docen. univers. Eccl.

H. m° S. Aug. disting. PP. privat. inspectat. eosd. q. in unid. cu tot. Xana tradit. Citat. aliquot PP. testimon. de pecc. origin. pergit: Hæc no ideo commemoravi, q. disputatorum quorlibet sententiis tanquā canonica auctoritate nitamur, sed ut appareat, ab initio usq. ad præsens tempus, quo ista novitas orta ē, h. de originali peccato apud Ecclesiæ fidē tanta constantia custoditum, ut ab eis, qui divina tractarent eloquia, magis certissimum proferretur ad alia falsa refutanda, quā id tanquā falsum refutari ab aliquo tentaretur (Aug. de peccat. merit. e remiss. III. 14)

Unde statuen. ē, aliter PP. consid: intra consensu Eccl. alit. extra consen: Primum si adsit, certiss. ē nunquā posse consens. om̄ posse verti in aliq. erro: fidei q. etiā de nonnull. v. pauc. PP. valet, dum° adsint supra commemor. adjunc. Si seus alte: ut videlic. PP. spect. extra consens. Eccl. tenend. ē cu D. Aug.

nō auctori: sed ratiō. ē probat. PP.
nos moveri, vā ubi eadē consens. nō
singul. auctō: nos movet, sed ipsi. consens.
ratiō ē auctor.

H. mō intell. ē S. Aug: alios præter
Scripturaꝝ libros ita lego, ut quantalibet
sanctitate doctrinaq; præpolleant,
nō ideo verū putē, quia ipsi ita
senserint, sed quia mihi v. per illos
auctores canonicos v. probabili ratione,
q. a veritate nō abhorreant, persua-
dere potuerint. (Aug. ep. 82 ad
Hiero.)

Idē de Trinit. III. prooem: In ōibꝫ
litteris meis nō solū piū lectoꝝ
sed etiā liberū correctoꝝ desidero...
sicut illi dico, noli meis litteris
quasi Scripturis canonicis inservire...
q. certū nō habebas, nisi certū
intellexeris, noli firmiter retinēre,
ita illi dico, noli meas litteras
ex tua opinione v. contentione,
sed ex divina lectione v. inconcu-
ssa ratione corrigere.—

Cf. Tertull. Præscr. c. 3: personas
probari ex fide, nō fidē ex personis.
Vinc. Lirin. c. 23: magna profecto
res ē ad recolend. necessaria... ut

Th. 3 (seq.) 3

Font. 16 71.

oēs vere catholici noverint, se cū Eccle. doctt. recipere, nō cū doctoribꝫ Ecclesiæ fidē deserere debere. –

S. Thom. 1 q. 1. a. 8 ad 2 utitur (i.e. theologiā) auctoritatibꝫ doctt. Eccl. quasi arguendo ex propriis, sed probabiliter. (notand: Theol: ex Script. argue: nō probab. sed conclus. necess.)

Huc etiā pertin.

Thes. 30a inter damnat. ab Alex. VIII 7. dec. 1690: ubi quis invenerit doctrinā in Augustino clare fundatā, illā absolute pō tenere, nō respiciendo ad ullā Pontificis Bullā. –

Itaq si PP. se gerunt veluti publ. doctt. ē custod. fidei, eoꝝ consensꝰ s. multoꝝ s. pauciꝝ ē valid. argum: pro universalit. ē apostolic. alicu. dogma: Quotiescunq vero PP tanquā privati scriptt. extra consen. eccles. sentent. suā propona: eoꝝ auctor. multo minor censen. ē. Q. idē val: de eoꝝ opinio. philos. v. natural. v. cjꝰmi rebꝫ quæ minime ad fid. pertin.

Unde Melchior Cang: oīū etiā sanctoꝝ auctoritas in eo genere quæstionū, quas ad fidē dixīmꝰ minime pertinere, fidē quidē probabilē facit, certā

tamē nō facit. (De Locis VII. c. 2.)

III. Semp. tamē PP. etiā singulor. auctori. magnā esse habend. v. eādē apper. q. fere oēs extiterint pastor. Ecclesiar. iidēq. viri cū fide ē pieta. tū scient. ē docto. insign. ē conspicui. Accedit q. pluri. eor. proxi. acced: ad tempo. apost. ē maxi: venerat. colunt. ab unive. Eccl.

Quat. ante postul. ut script. aliq: Dici ē habe. possit P. Eccl:

1° scriptis ejus debet inesse vis mag. ad illustran. doctri. apost. at haud commu. ~~doctri~~ scient. 1/

2° auct. oport. ē vitā suā sancte vixisse ē semp. in unio. cū Eccl: persevera: 2/

3° Deb. esse antiq. unde saepius. aetas PP. indic. prima rei Xnae saecula. quaquā nonnulli tempo: illa nimis protrah. ē S. Bernar. (+1153) ultimum fuisse PP. censent 3/

4° Insignis. v. explic. Eccle. approb. 4/

Si unus v. alter. desit ex quat. illis moment. nō P. Eccl. sed scriptor script. ecclesi. appell. deb. q. dictū sit de Tatiano, Tertull. Origene, Arnobio, Lactantio, Euseb. Rufino, aliis pluri.

Th. 5 (seq.) 4

Alia rat. ē Doct. Eccl. quo appellat. no ta antiquit. indicat, quā excellent. doctri: Quo sensu prim. duob. saec. diceb. πρεσβύτερος Ita Irenaeus Polycar: Hippolitus Irenaeū πρεσβυτέρους appell. Nostris tempor. usus invaluit, ut Doctt. Eccles: solemni S. Sed. decret. declar. Ita Pius V S. Thom. Sixtus V S. Bonavent. Leo XII S. Petrū Damiani, Pius VIII S. Bernard. Pius IX S. Hilar. S. Francis. Sales. S. Alphons. Liguo. DD. Eccl. declarav.

Int. antiqu. PP. IV dicitur. DD. magni Eccles. occident: Ambr. Hier. Aug. Gregor. M. ē IV Eccl. orient: Athan. Basil. Greg. Nazian. Chryso:

IV. Pauca monenda sunt de concil: inter se candis PP. quen. vident. diversa senti: Ubi tria X poss: suppo:

a) v. q. PP. unius saecu: clare affirm. PP. subsequ. saec: direc. negent ita ut habea. opposi: quā max. a/

b) v. alii PP. ~~discre~~pent a maxi: parte suppll. ejsd. saec. b/

c) v. aliq. tempo. nullus videt. adesse consen: alio tempo. de eadē re quē maxi: sententia: conspirat. c/

Itā quoad

a) Epīnī oppos: nunquā pō existe.
ut videl. oēs unīq ætat. scriptt-Eccles.
negent ~~affirm~~. q. præced. ætat.
scriptt. affirm. ~~& neq~~ v. vice versa
Hū enī rez stat. divers. pugnæ.
cū chansme. verite: q. Xq Eccle.
sua promis: unde opposi: quæ supposui.
potiq appar: quæ vera esse oport.
Videl: consen: præced. sæcu. nō
fuisse verū neq. publi: magist.
confirma: sed aut privat. opinio.
aut discrepan. verb. nō re.
Ita Aria: sæc. IV contend. vocē
consubstant. a Conci. Nicæn. adhib.
nō solū nō fuisse i usu ap. PP. antiq.
sed ab iis fuisse damnat. Cujq exem.
citab: PP. Antioch. adv. Paul. Samosat.
At S. Athan. de Synodis n. 43 sq/
hæc respond:

„Nō decet illos (i.e. PP.) cū his
committere, oēs enī PP sunt; neq/
sanctū esset definire hos probe, illos
male loquutos: oēs quippe in Xo
obdormierunt... Neutros fas ē culpare
oēs quippe res Xi curabant, oēs
studia sua convertebant adv. hæreticos."
Sc. PP. pro divers. fine diversa, nō
tamē contrar. sensisse.

73. Font. 18 ~~Vdit~~.

Th. 3 (seqq.) 5°

Hujusm. sunt mult. locut. PP. antenicæn. quæ person. appell. nomin.q. substan.: subst. vero perso.: etc. Verb. erant diver.: res vero ead. significab.

b) quoad secundū e tertiū – videt. ut PP. diver.: diver. sentie. v. ut nonnulli contra: sint majori parti consentie.: hæc præ ocul. tenen. sunt

α) si PP. revera inverse disent. in aliq. ~~doctrina fid.~~, existim. ē ~~illa dissens.~~ tn tempo. doctri. illa fuiss. incert. v. nō satis clar. propos. Fier. tam. pō ut illa dissens. PP. aliorū. sæc.: subseq. plenq. consens. adiō sæc.: explic.: amplig. doctri: ambig.

β) si pauc. PP. contradi.: commun. Eccles. doctri.: eoz doct. ambig.: nō benig.: sunt interpret.: Nō cui fieri potui.: ut insign. aliquis script. eccles.: in doctri.: ptabl. ab oīb. recept. errave: Scil. tenend. ē cū S. Ambro.: „verbū si offenderit, virtute professio- nis interrogato... etiā sermonē dubiū mens nō dubia obumbrat ē defendit a lapsu" (ep. 48 ad Sabin. n. 4) – V

Pro exem: cit descript. personar SS. Trin. ap. Hilar: æternitas in Patre, species in Imagine, usq in Munere - ubi Aug. animadv. æterni: voce ita esse explican. ut design. Patr. nō hab: princ. v. Patre de quo cit - (Aug. Trin. VI. c. 10 n. 11)

Hujq mi locutio: egent. caute ē circumspect. interpret: innumera occurr. apud PP. antiquio.

Ubi vero appar: dissen: real. aliquot PP a posterio. consen. om, demonstr. pō, eor dissen: nō a Tradit. ortu esse, sed aliun. s. ex fals. interpret. alicuj. loci Script.

ex: gr: quan. nonulli angelis corpo. tribue.

v. ex falsis conclusio: deductis ex analogiā fidei ita respapliean: saec. III

v. qui apocrypha recollocab. in Script.

v. ex falsa explicat. factor aut falsis argumentatioē: veluti qui rejicieb: nonull. libr. canoni: N.T.

Th. 6.

De auctoritate scholar. e theologor. ac de consensu fideliu.

Affirma. hac the: unani. e co̅rdan. theol: v. schol: theol. co̅sensu̅ esse mediat. testifi: div. tradit.

Disting. sunt monum. (ex quibq) i̅mediate ~~exhib~~: percipi po̅ divi. revel: quo in gene: sunt s. apostol. script: s. conci: v. pontif. rom. decre: v. consensq Ppi.

Scrip. vero theol: poster: via sunt media: qua perveni. ad cognit: revel. doctri.

Videli: quaq. theol. privatq no̅ sit testis revelat. praeordin. a Deo, tam. po̅ testimo: ~~suffic~~: ferre q. mediat. suffic: ad cognosc. sensu̅ Eccl. e illa̅ hum. divin. auctor. qua ipsa instruc: e̅.

H. ~~modo~~ August contr. Julian. I. 34 II. 33. 36 dicit s. Hieron. quaqua̅ no̅ fuerit Epq, sed solumo presb: no̅ tame̅ ideo contemnendq, „ qui o̅es v. paene o̅es qui ante illu̅ aliquid ex utraq parte orbis de doctrina eccles. scripserunt, legit nec alia̅ de hac re tenuit propriqq sententia̅. „

Und. certi aliq: statui po̅ de auctorit. schol: e theologor

Qua in re semp. prae ocul. habau schol. cathol. inde a saec. XII. semp.

fuisse sub provi. e sollic. tutela Ecl.

Profec. ões vetustio. Academ: v. Studiã gñlia erigeban. v. juben. v. permitt. X Sede Rom. sub continu. ej9 inspectio. maneb., õe j9 suã, privileg: auctori: ab ea derivab. Quæ õia si rect. perpendan. dubit. nemi. põ, eas semp. verã Ecl: doctri. e exposui. e defend. Quodsi doct. aliq: ide minq usitatam X v. periculo. sentent. fereb: statim tã ab ipsa Acad. tũ ab Epis tũ a Rom. Pont. coerceba: Unde mirũ nõ ẽ Epõs ẽ Pontiff. Rom: ẽ Concil: ad declar: v. defin. doctri: fere semp. adhibui: Academ. profess: ita ut comu: schol. cõsensq habere: tanqã præpara: ad decre: Pontif. Rom. v. Concilio:

Cf. Melch. Cano de Locis Theo: L. VIII c. 4.

concl. 2ª: PP. Concil. Vienn. opinionẽ illã, inquiunt, quæ dicit tã parvulis quã adultis cõferri in baptismo informante gratiã ẽ virtutes, tanquã probabiliorẽ ẽ doctor modernor theologiæ magis cõsonã ẽ cõcordẽ, fore a Catholicis eligendã. Si ergo in re, quæ olĩ inter ipsos etiã scholasticos theologos cõtroversa fuerat, opinio cõcors junior

Th. 6 (seq.)

tanti apud PP. in Concilio fuit, quanto magis nos res eo tempore ab schola praescriptas tenere ac revereri debemus."

Doctr. igit. quae communi. a schol. theol. docet. spectan. eaz auctori: qua gaud: apud Sed. Rom. e Epos certo asseri pot contineri in intell. catho. v. in conscient. comm. fide. pte totius Eccl.

Cf. Epist. Pii IX ad Archiep. Monach. sub d. 21. decem. 1863:

Etiamsi ageretur de illa subjectione, quae fidei div. actu e praestanda, limitanda tamen non esset ad ea, quae expressis oecumenici. Conciliorum aut Rom. Pontificum hujusque Apost. Sedis decretis definita sunt; sed ad ea quoque extendenda: quae ordinario totius Eccl. per orbem dispersae magisterio tamquam divinitus revelata traduntur; ideoque universali e constanti consensu a catho: theologis ad fidem pertinere retinentur.

Unde dicen: schol: e theologos non esse quid. organ. a Xo instit. ad conserv. revel: sub assist. Sp. S. eoz tamen unani. e constan. senten. in reb. fid. esse indici: doctri. aliq. contin: in depos: fid. e intell. cath. +

+ Cf. Melch. Canus de Locis L. VIII. c. 4: Si quae in quaest. unive: theologi eadem inter se consonant, profecto si in eo errant, Eccl. ita errandi periculo exponunt. Sicut qui confess. audiunt, et qui ad popu. habent concio. utrique plebem instituunt: ut a theol: acceperunt. Ita fit ut Eccl. eoz in fide communem errorem dissimulando, Xi fideles suo silentio deciperet."

Scholion: De consensu fidelium etiam quae-
ro utrum possit nec ne habe: criter. tradit:
Xs propter. instit. authent. magist. ejus
sempiter. promis. Sp. S. assister. ut semp.
ead. conservar. fid. in coet. fidel. Charisma.
eat infallibilit. tum activ. tum pass. dantur
in Sot. corpo. utilit. Ita si magist. credit.
nunqu. deficitur. usq ad fin. mun. id.
creden. e de fide e obedien. in fidel.
Sic eod. mo quo doctor. praedicat. pr
grat. supernat. conservat. immunis ab erro.
eod. mo credent. fid. conserva. indefectib.
dum mane. in senten. Epor suor, sicuti
Epi mane. in senten. Xi, ~~Xs eud.~~ qui ipse
e sentent. Patr.

Hinc fact. e, ut s. Xs. s. nunq. Api de prae-
dican. mune. verba fecer. quin prae ocul.
haber. credentium fid. ac profess. tanq.
corp. e fin. mune. sui v. eand. fid.
exhib. tanq. effect. praedicat. & quae
~~eand.~~ ipsi e velu. cent. e condit.

Itaq. Sp. S. fidelib pr. visibl. doctor
minister e gratiis intern. jugit. assist. eius
no sinit, ut Eccl. alit. intellig. v. cred.
qua Sp. S. pr. Apos praedicar. e Salvator ~~docenr~~
promission. de charismatib. ad docend.
necessar. immedia. quid. ad Apos tanq.
ad subj. sum, media. ad totiq Eccl. utilit.
tanq. ad fin. sum referend. sunt.

Cf. 1. Jo. II. 20 sq.
Nunc antixi multi facti sunt...

Th. 6. (29.) Font. 21. 76.

sed vos unctionē habetis a Sancto et nostis oīa. Nō scripsi vobis quasi ignorantibus veritatē, sed quasi scientibus eā... Vos q. audistis ab initio, in vob. permaneat... Et vos unctionē quā accepistis ab eo maneat in vobis et nō necesse habetis, ut aliquis doceat vos, sed sicut unctio ejus docet vos de oībus et verum est et nō est mendacium. Et sicut docuit vos, manete in eo...

De quo loco haec enunc.

1° Xt docere

2° docere 2^{ci} n° : Stū per grat. intern. quae unctio appell. Stū per verb. alegat. sui proposit. quos inter est ipse B. Joan.

3° utrāq. grat: Stū intern. Stū extern. conjungi verb: vos q. audistis ab init. in vob. permaneat.

4° fidel. hab. unctio. Sp. S. noscunt oīa, sed supposi. praedicat. extern.

5° oīa = quae audier. ab init. in quibus jubent. mane:

6° Joan. docet, per epistol.am suppon. eius verit. praedica: olī X

7° nō deb. admitti qui docent contra. ūi quae fidel. audier. ab init.

8° In unctione (pr. Sp. S.) includit. praedic. extern. apost. exclud. vero praedica. haeret.

Cf. etiā Aug. in 1. Joan. Tr. III. 13
& nō habet. necessitat. ut aliqu. vos doceat ... quid ergo nos facimg, fratres, quia docemg vos? ... Ipsi Joan. dic... ut quid tale episto. fecisti? quid illos docebas quid instruebas, quid ædificabas? ... Magisteria forinsecq adjutoria quædā sunt & admonitiones, cathedrā in coelo hab. qui corda docet etc. –

Eo. nō explodari deb. Is. LIV. 13: ponā universos filios tuos doctos a Dnō

Cf. Jo. VI. 44: Nemo pō venire ad me, nisi P. qui misit me, traxerit eū, & ego resuscitabo eū in novissimo die. 45: Ēscript. in prophetis: & erunt oēs docibiles Dei. Oīs qui audiv.-a P. & didicit, venit ad me –

Jerem. XXXI. 31 sqq: nō doceb. ultra vir proxim. suū ... oēs enī cognoscent me a minimo eoz usq ad maximū.

In hisce locis videl. tripl. termin. disting
1° Cognit. dei & rez quæ ad salut. pertin. erit in N. T. universalior quo ad extensio. amplior quo ad intensione – sc: extensive & intensive major & præstan.
2° m° docen: erit potiq internq pr gratiā quā externa.

Cf. 1. Cor. III. 7: neq qui plant. ēst aliquid neq qui rigat, sed qui incre[m]ent. dat Deq.
3° doctri: extern. nō mere hoīn habeb promulgat. velut in T. A. sed prim. ÷

÷ promulgat. habeb. Deū hoīm qui pr legatos suos continuab. prædicatio. suā usq ad consummation. sæculoz

Th. 6 29/. Fout 22.

ubi sermo ē de foedere novo
Jerem. XXXI, 31 sq. nō docebit ultra vir proximū suū ... omnes enī cognoscent me a minimo eoꝝ usq ad maximū.

Intelligi debent verba relate ad V. T.: ubi praevalet inscriptio in lapidibꝰ ē oeconomia externa, in N. T. vero praevalet inscriptio in cordibꝰ per gratiā in oeconomia interna.

Distinguendꝰ ē 3ex comparationis terminꝰ:

a) Cognitio in N. T. universalior erit extensione, amplior intensione.

b) doctrina potiꝰ interna erit per gratiā, quā externa (cf. 1 Cor. III. 7 neq qui plantat ē aliquid neq qui rigat, sed qui incrementū dat Deꝰ)

c) doctrina externa nō merū homine habebit iū promulgatorē neq ab eo institutos (sicut auctoritate div.) homines ulteriores propagatores, sed iꝰ erit promulgator visibilis Deꝰ-homo, qui per legatos suos continuabit prædicationē suā usq ad consummationē sæculoꝝ.

Cf. Hebr. I. 1 multifariē multisq modis Deꝰ loquens patribꝰ in prophetis, novissime diebꝰ istis locutꝰ ē nobis in Filio

Ib. III. 5. Moyses .. tanquā famulꝰ in testimoniū eoꝝ quæ dicenda erant, Chꝰ vero tanquā filiꝰ in domo sua

1 Cor. III. 4. sq. quid ē Apollo, quid vero Paulꝰ? Ministri ejꝰ, cui credidistis ... Dei enī sumꝰ adjutores (συνεργοί), Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis. ++

II. Consensꝰ fideliū in aliquā doctrinā tanquā revelatā ē argumentū Tradit. divinæ, quia Spꝰ S. fidelitꝰ cœtū immune conservat ab errore, licet semper per ministeriū authenticæ docentiū.

Hujꝰmodi consensꝰ nō pō errorē continere ut tū per se evidens ē tū patet ex populi cū Epis conjunctione. – Cf. Aug. ep. 55 (119) 35 ad Januar.

PP. absurditatē hypotheseos, tanquā totꝰ populꝰ Chianꝰ errasset pa in fide, habent pro argumento manifestissimo ad veritatē doctrinæ antiquæ demonstrandā, falsitatē autē doctrinæ novæ.

+) Lirin. commonitor. 33 : necesse ē ut oēs om̄ aetatu fideles, oēs sancti, oēs casti, cōtinentes, virgines, oēs clerici levitae ē sacerdotes, tanta confessoꝝ millia, tanti martyrū exercitꝰ, tanta urbiū, tanta populoꝝ celebritas ē multitudo tot insulae, provinciae, reges, gentes, regna, nationes, totꝰ postremo jā paene terraꝝ orbis per cathol. fidē Xo capiti incorporatꝰ, tanto saeculoꝝ tractu ignorasse, errasse, blasphemasse, nescisse quid crederet, pronuntietur".

X

Verba
⅟. (Hilar: sanctiores sunt aures plebis quā corda sacerdotū - Ita intellig: ut consensus cū sacerdotibꝰ i unitate Ecclē perseveranti. praeferenda sit doctrinae sacerdot. qui lapsi sunt - nō vero ut popul. constitue. judex sacerdot. cū Corde eū sacerdot. h. e. conscient. pastoꝝ qui in Eccles. manen. ē ceteris ministerial. pr. quā Sps S. i. form. aur. popu.

Q. pulcherrimū locū Lir. c. 33+) - Tert. Praescr. 29 Athan. de Synodis 4. Greg. Naz. ep. 2.

Huc etiā pertinet q. inter divinae Tradit. criteria pro dogmate immaculatae Concept. Pius IX numerat etiā „singularē catholicoꝝ Antistitū ac fidelium conspirationē" (Bulla: Ineffabilis)

Consensꝰ plebis christianae debet esse certus ē clarus, ut argumentū pro Tradit. ex eo petitū, totā vī suā exerceat. Si autē ambiguus sit, per se nō sufficit judicio ferendo, quāvis semper aliqua ejꝰ ratio sit habenda. Neq. ad eū appellare licet, nisi i. iis, quae explicite ab omnibꝰ cognita habentur vel i. publico aliqua praxi v. consuetudine continentur. In his plena cū fiducia, etiamsi in controversiis quae cū haereticis agitantur, confugere licet ad consensū fideliū, ad consuetudinis robur.

Ita Basil. de Spi S. 29 ubi licet quamvis nō raras habeat i. omnibꝰ de Sp. S. opiniones, tamē piē esse de eo loquitū, quū veritꝰ esset consuetudinis robur.

Aug. ex multitudinis consens. probat effectū Euchar: contra Pelag. - effectu baptismi i. parvuli, peccatū orig. etc.

Quū vero Julianꝰ pelag. doctrinae defensor conquestꝰ esset, sibi opponi semper murmur populi, respondet Aug. hujusmodi testimoniū gravissimū esse.

„Quia populꝰ adversꝰ vos propterea murmurat, quia nō ē talis quaestio, quae possit etiā cognitionē fugere popularē. Divites ē pauperes, excelsi atq. infimi noverunt, quid cuiq. aetati i. baptismate remittatur... Quasi parva sit ista veritatis assertio, quae i. h. fidei firmissimo ē antiquissimo fundamento ipsa toto orbe diffusa nō a te dissrepat multitudo!

c. Jul. I. 31. 32.

⅟.

~~[illegible]~~ 78. Font. 23

~~[illegible]~~ Th. 7. Th. 10.

Praedicatio ecclesiastica ē norma suprema interpretandae Scripturae

Ex ~~Lectione~~ Thesibus praecedentibus jā didicimus totā disciplinā qua fiunt Christiani in perpetua successione custodiā fidei conservari ē propagari; Ecclesiā esse depositorium dives, continens omnia quae veritatis sunt, ut qui velit hauriat vitae potū – sene nō de materiali verborum conservatione sermo fit, sed de veritatum intelligentia, quae verbis exprimuntur. Unde PP. appellationes: cathol. intellectus, sensus eccles.; conscientia communis fidei intrinsecā exprimunt traditionis rationē.

Jā vero ad fidei depositū pertinent inprimis Scr. ergo a Sp. S. conservatur in Eccle. nō solū materiale Scr. verbū, sed cathol. veritatū intellectus in Scr. contentarum.

PP. supra commemoratas locutiones adhibentes potissimū considerant intellectū Eccles. in Script. interpretandis.

Sicut universa doctrina revelata a magisterio authent. conservatur in Eccl.: nihilque ratū ē q. disjunctū sit, q. privatū fiat, ἰδίᾳ (Ignat. ad Magn. 7) idē de Scr. valet, neque ea privatae interpretationi, ē sed Sp. S. qui ejus auctor ē, etiā interpretatur eā per idē publicū ordinariū magisteriū, a Christo Dom. institutū.

2 Petr. I. 20 sq. Hoc primū intelligentes q. omnis prophetia Scr. propria interpretatione nō fit. πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται
21 Nō enī voluntate humana allata ē aliquando prophetia, sed Sp. Sancto inspirati locuti sunt sancti ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι
Dei homines.

Cf. Orig. de Prin. IV. 9.

II. Praedicatio eccles. s. per consensū in magisterio authent. s. per definit. judiciū proposita, ē generatī ē dicitur regula fidei ē speciatī ē regula intelligendi Script. ē supremus interpretationis canō. Distinguitur 2^ex relatio:

1° Si praedicatio versatur circa determinatū Scr. locū habetque propositū, sensū ejus authentice declarare, tuī profecto erit sensus verus ē genuinus, quē Sp. S. scriptione inspirando expressū voluit.+

+ Multi hoc modo loci in Scr. fuere declarati (Trid. VII. can. 2) Matth. 28, 19. Jo. 10, 30. Jo. 1, 1. 14. 15, 26. 16. 13 etc.

Hujusmodi judicium erit supremus interpretationis canō, ita ut cetera ex philolog. anhaol: scopo auctoris etc. regulæ petitæ omnes ei sint subordinandæ neq alium finē habeant, nisi ut sensū, quē jā esse verū certo constat, etiā scientifice demonstrent h.e. ostendant, cur e quomodo sit verus.

6 Nō solū ex solemni s. Concil. s. Pontif. definitione sed etiā ex unanimi PP consensione potest de cathol. constare intellectu, ad cujus normā loci alicujus interpretandi linea sit dirigenda.

Unde Concil. Trid. vetat ne quis textū dogm. audeat contorquere contra eū sensū, quē tenuit e tenet S. Mat. Eccles. ... aut etiā contra unanimē consensū PP ipsā Scr. sacr. interpretari audeat, q. semper a primis temporibus observatū fuit.

In quo 2 continentur

a) negative: nemo audeat Scr. interpretari sensu qui repugnet doctrinæ universali, etiāsi loci sensus nō sit positive ab Eccle: definitus

b) positive: nemo audeat interpretari contra sensū ab Eccles. definitū, h.e. nemo interpretetur Scr. nisi ex sensu Eccles. quia interpretatio quæ nō juxta sensū ē definitū, ē eo ipso contra eū. –

Illum genuinū esse decreti Trid. sensū declaravit Concil. Vat. de fide c. 2

Proscriptæ igitur sunt recentiorū quorundā duae sententiæ

α a) fas esse locos Scr. ab Ecclesia definitos diverso interpretari sensu negareq existentiā sensus ab Eccles: declarati, dummodo nō inferatur doctrina cath. fidei adversa. H. itaq sensu negativo accipiendū esse Trid.

b) Decretū illud esse cautione quandā disciplinæ, nō vero declaratione dogm.

5 2° Prædicatio eccles. universi spectata, nō relata ad singulares Scr. locos, canō interpretationis ē sensu negativo, ut nulla possit interpretatio vera esse, quæ textui alicui dogm. tribuit sensū proxime regulæ fidei repugnantē. Nā eni nō veritas cū veritate pugnare.

6

Eadē praedicatio eccl. etiā positive proat (adjutum) difficilioq intelligentiā sublig ē plenius adipiscendā.
Tota praedicationis ratio, prout norma ē interpretandi Scr. ē ea quae dici lex solet interpretandi sci. analogia fidei. Eā PP. saepissime observant. Aug. doctr. III. 2 de locis ambiguis deq ipsis interpunctionibq monet interpretē, ut consulat regulā fidei, quā de Scripturar planioribq locis ē Eccles. auctoritate percepit.

Idē in Gener. ad litt. I. 21 exprimit canonē interpretandi negativū:
Dicti ... q. respondendū ē hominibq qui calumniari libris nostrae saluti affectant, ut quidquid ipsi de natura rer veracibq documentis demonstrare potuerint, ostendamq nostris litteris nō esse contrarium. Quidquid autē de quibuslibet suis voluminibq ... cathol. fidei contrariū protulerint aut aliqua etiā facultate ostendamq aut nulla dubitatione credamq esse falsissimu ....
E cū divinos libros legimq, ī tanta multitudine veroq intellectuū, qui de paucis verbis eruuntur e sanitate cath. fidei muniuntur, id potissimū deligamq q. certū apparuerit eū sensisse, quē legimq; si autē h. latet, i. certe q. circumstantia Scr. nō impedit ē cū sana fide concordat; si autē ē Script. circumstantia pertractari ac discuti nō pō, saltē i. solū q. fides sana praescribit. Aliud ē enī, quid potissimū scriptor senserit, nō dignoscere; aliud autē a regula pietatis errare. –

His verbis regula fidei commendatur ut regula universalis tū sciendi tū interpretandi Scr. nō alio tamē nisi sensu negante.
Discrimē vero inter canonē negat. ē posit. interpretationis exprimit Aug. lib. III de peccator. merit. ē remiss. 4. ubi explicans Rom. V. 12 sq. dicit verbor „forma futuri" (sci. Adam) τυπος του μελλοντος, sensū manere ambiguū
Nā ē nos aliud inde aliquando diximq ē aliud fortasse dicemq q. tamē huic intellectui (peccati

p.

origin.) nō sit adversū (esse canō negat.). Cetera vero ..... etiamsi obscuriora pareant in sermonē, nō tamē poterunt aliū sensū habere, nisi per quē factū ē, ut antiquitus universa Eccle: retineret, fideles parvulos originalis peccati remissionē per ejus baptismū consecutos (esse alter canō, ē posit. quidē, interpretandi Scr.)

—

Coroll. 1.

Traditio prout ē cathol: doctrinae Scr: intellectus perpetuo conservandus in apost. successione (Tr. inhaesiva ē exegetica – Tr. vero constitutiva, quae continet veritates) nō minus ē necessaria, etiamsi daretur protestantibus, totā revelationē contineri ōbj. in divina Scr. – Imo de hac praecipue ē ē debet esse controversia in Protestantibus – Tert. Praescr. 17–19

Coroll. 2. Protest: postulantes, ut interpres ad Scr. explicandā accedat mente nullo dogmate praeoccupata, sibi profecto constant, sed repugnant oeconomiae tradendae fidei, a Xto institutae – Neq permissū ē viro cristiano, q. commendabat olī Hermesius ē qui in eo stabant, inquirere in Scr: in dubio posito de ipsa veritate revelata. – e contrario, quamvis moneant, ne verba Scr: reddantur verba humana, si quis suū sensū inferat Scr: ē nō Scr: sensū suū faciat, tamē instanter postulant ut is qui legit Scr. habeat perspectū intellectū cathol. e regula fidei ab Eccl: traditā ad quā exigendus ē Scr. sensus.

Hier. in Gal. I. 11. Aug. c. Faust. 32, 19. Lir. 36–38. –

Coroll. 3. Protestantes absurde calumniantur Eccles: ipsā nullū dare locū, nullū permittere profectū s. herm. ē exegesi. – Praesupposita enī certa cognitio ē fides nō tantū nō impediunt interpretandi scientiā, sed etiā adjuvant, promovent, perficiunt q. (Neq propterea civiū libertas tollitur, si prohibentur invicē se occidere aut depraedari) Imo nihil magis scientificae inquisitio debet in deliciis habere, quā aliunde perspectū habere, quid verū nō sit, qui errores vitandi, itemq quid verū sit, quo dirigenda inquisitio, quibus argumentis demonstrandi. Protestantes 2ᵒ errore occaecantur:

1ᵒ singulis jus esse ex Scr: sententiā ferre de praedicationis eccl: regulis ac placitis

2ᵒ nō advertunt, aliud esse ex auctoritate infallibili certo novisse quis sensus Scr: subsit v. nō subsit ē aliud esse rationes intelligere modumq, cur ē quomodo talis sensus sit verus ē genuinus. Quod alterū obtinetur per scientificā interpretationē – fidem quaerens intellectū. –

Coroll. 4. Ecclesia judicans de vero sensu Scr: (Trad.) nō tribuit ei auctoritatē intrinsecā, sed ut assistentia Spr. S. discernit verbū Dei ejusq. sensū genuinū authent. interpretatur. Ecclesia nō constituitur supra verbū Dei, sed ē sub verbo Dei, quatenus dirigitur in credendo. – Eadē Eccles: infallibiliter genuinū verbos sensū intelligens singulis credendū proponens, constituitur supra fallibilē privatāq singulorū intelligentiā. –

—

[redacted] 80. Font. 25

Th. ~~VIXI~~.

PP Scripturas sufficientes in declarant nō excludunt, sed supponunt traditionē ac ministeriū custodiæ depositi deputatū.

I. Scriptura clare continet revelationē de ministerio divinitq institutō ad conservandā explicandamq doctrinā fidei.

Hoc sensu prædicari pō (quomodocunque PP revera fecerint) Scripturæ sufficientia ad dogmata demonstranda. Sienī ja admissa ē divina ejq auctoritas, exhibetur ē demonstratur authent. magisterium Ecclesiæ tanquā principiū dirigens (formale) quo pervenitur ad omniū fidei veritatū cognitionē.

Quæ veritates nō continentur analyticè in illo principio, tanquā ex ejq analysi possint evolvi; sed directivè (formale) quo dirigamur ad cognitionē. –

Hoc sensu PP eas quoq veritates, quas sola traditione nobis conservavit, dicunt Script. auctoritate niti.

„ Quamvis hujq rei (baptismi ab hæreticis collati) certe de Script. canonicis nō proferatur exemplū, earundē tamē Script. etiā in hac re a nobis tenetur veritas, cū h. facimq q. universæ jā placuit Ecclesiæ, quā ipsaz Script. commendat auctoritas " Aug. c. Cresc. I. 33.

II Etiamsi concedamq ea quæ ab omnibq fidelibq explicite credenda sunt, contineri explicite in Scr. nō tamē continentur ita, ut intelligentia Scr. independens sit ab authent. magisterio, ut singuli ex Scr. sibi fidei doctrinā componant ē controversiæ si quæ exoriantur, citra auctoritatē magisterii ē judicii authentici ex solis Scr. ad captū omniū terminari possint. –

a) Symbolū nō eo sensu a PP vocatur compendiū Scr. q. singuli illud privata arte sibi ex Scr. componere possint, sed ser. oeconomiā ordinariā a Christo institutā singuli symbolū suscipiant ab Eccles. authenticè docente; ē enī depositū ab Apost: successoribq ipsoz traditū.

b) Scr: ex intrinseca sua indole nō ita sunt comparatæ neq eo fine datæ, ut singuli ex iis independenter a vivo magisterio fidē sibi desumant, sed sunt doctrinæ instrumentū sub authent. magisterio. –

Th. 8va

De sufficientia Scripturæ ex doctrina Patrum.

Th. 8

De sufficientia S. Scripturae ex doctrina Patrum.

c) Haereses omnes, etiã circa articulos explicite credendos inde exortae sunt, q. Scr. bona nõ intelliguntur bene, sec. Aug.

Ista autẽ controversia de vero Scr. sensu componi nõ põ nisi infallibili magisterii auctoritate aut scientifica demonstratione.

Atqui haec altera maximae hominũ parti nõ competit neq aditũ adse praebet, ergo securitas singulor pendet necessario ab infallibili illo magisterio. –

III. Licet semper demonstrari posit a) haereticor in novationes praeter Scr: esse e (b) plerũq eadẽ esse contra Scr: tamẽ c) utrumq nõ independenter fit a traditione e citra respectũ ad normã cathol. intellectus.

a) Primũ per se evidens ẽ, nã errores contra fidẽ nõ possunt contineri in verbo fidei.

b) Secundũ ad h. redit: veritates ab haeret. impugnatae plerũq objective continentur in ipsis Scr: Indirectã demonstrationẽ exhibent PP. opera qui saepissime in controversiis cũ haeret: nõ appellant ad Scr: auctoritatẽ. –

c) Tertiũ ita efficitur: etiã veritates, quae objective continentur in Scr: nõ omnes clare in ea continentur, ut citra traditionis testimoniũ demonstrari possint. Quae vero clare continentur nõ pro omnibq continentur, ita ut citra magisterii auctoritatẽ eas possent intelligere (facta etiã praecisione a modo, quo Scr: auctoritas cognoscatur), denĩq pro statu controversiae nõ ita continentur ut controversia aliqua ad exceptũ omniũ, ad fidei unitatẽ in catholicitate servandã citra authent. magisterii judiciũ terminari posset. –

Etiamsi omnes veritates credendae continentur objective in Scr: tamẽ

a) praedicatio eccles: e authent. definitio quoad sensũ singularium textuũ determinandũ, est norma intelligendi simpliciter;

b) praedicatio eccles. e fidei regula, per custodes conservata e explicata, si universe spectetur, norma habenda ẽ in Scr: intelligendis saltẽ sensu negativo

c) praedicatio universe spectata in multis demonstrationibq ex Scr. petendis est norma dirigens, positive juvans securã pleniorenq veri sensus intelligentiã

IV. Pp. 3ii h. sensu nō raro prædicant Scrp. sufficientiā 81. Font. 26.

a) q. dogmata omnibg explicite cognoscenda v. quædā speciales veritates ab hæret. ī controversiā vocatæ objective continentur ī Scr.

Th. 8 (seq.)

b) q. supposito Eccl. magisterio ē cathol. intellectu possunt ex. Scr. ē sec. Scr. cognosci;

c) auctoritas docentis Eccle: designatur ī Scr. tanqē norma universalis cognitionis fidei. –

1° Aliquot exempla

Vincent. Lir. c. 1. 2: „Scripturas cūō perfectg sibiq ad omnia satis superq sufficiens". Nū forsitā requirat aliquis, cū sit – quid opg ē, ut ei eccl. intelligentiæ jungatur auctoritas. –

a) nō loquitur de tota doctrina revelata, sed de doctrinis quas hæretici ī dubiū vocabant, quos nominatī recenset. Imō directe agit de necessitate, nā Scr: sufficientiā ponit ī obliquo per modū objectionis: hic forsitā requirat aliquis: „quid opg ē ut ei eccles. intelligentiæ jungatur auctoritas" –

b) diserte monet, etiā adversg illos hæret: fidē esse 2er muniendā: 1° sc. divinæ legis auctoritate, dū deinde eccl: catholicæ traditione".

c) cujg rei causā his verbis declarat:

quia Scr. sacr. pro ipsa sua altitudine nō uno eodēq sensu universi accipiunt...

d) neminē dubitare q. Scr: ē sit ē dici possit absolute sufficiens, dummodo a divinū canonē sec. universalis Ecclesiæ traditiones ē juxta cathol. dogmatis regulas interpretemur. " c. 28

Unde abundanter patet Vinc. Lir. plane oppositē protestantibg viā prosequi. –

Aug. doctr. christ. II. 9.

In iis, quæ aperte ī Scr. posita sunt, inveniuntur illa omnia, quæ continent fidē moresq vivendi, spē sc. atq charitatē, de quibus libro super. tractavimus:

a) nomine fidei hic nō venit, quidquid ē revelatū, sed veritates ī symbolo publicā ē explicita professione comprehensæ

itē mores vivendi nō omnia morū præcepta significant, sed spē æternor bonor ac dilectionē Dei ē proximi universi spectantæ, cf. lib. I.

b) Ad hæc ex Scr: intelligenda supponit Aug. traditionē institutionēq christianā.

Ad comparandā hanc scientiā oportere 1° libros cano. ex traditione Eccl. suscipere

Quid sentent Aug. aliunde patet abundanter a consuetudinē (nō rebaptizandi) credo ex apost. traditione veniente, sunt multa, quæ nō inveniuntur

in litteris eor hey in Conciliis posterior, et tamen, quia per universam introducuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita et commendata creduntur.

—

Chrysost. hom. 3 in 2 Thess.
Quid opus est homilia? Omnia sunt clara et recta quae sunt in divinis Scr., manifesta sunt, quaecumque sunt necessaria.

—

Videlicet Chrys. hortatur auditores suos, ut non solum sermonem diligenter audiant in Eccl. verum etiam lectiones epist. proph. evang. quae fiunt a lectore v. diacono.

a) supponit auditores in fide institutos
b) omnia illa in Scr. necessaria et manifesta
= omnes adsunt conditiones necessariae, ut fideles ex lectione fructum capere possint
Quia saltem historias intelligere possunt, v. aliqua saltem ut de iis quae sunt obscura, interrogent.
c) Claritas Scr. non opponitur necessitati traditionis auctoritatique Eccles. magistrali, sed auditorum socordiae, quam cohonestabant praetexentes Scr. obscuritatem. –

—

2° Ad genuinum sensum SS rite intelligendum prae oculis habenda sunt haec principia
a) magnificis laudibus si efferant Scr. auctoritatem excellentiam, copiam doctrinae, nihil in hoc est q. v. non possit accipi sensu cath. v. qd. excludat tum magisterium Eccles. tum traditionis principium
b) plenitudinem et sufficientiam Scr. praedicantes locutionibus affirmativis, non excludunt, sed supponunt tum magisterium successionis apost. in Scr. demonstratum principium dirigens ad cognoscendam totam revelationem, tum traditionem obj. et praedicationem eccles. tanquam regulam interpretandi verum Scr. sensum.
Agunt de plenitudine obj. Scr. explicandae, quamquam censuerant absolutam quoad omnes veritates sed relat. s. quoad principales veritates ab haereticis impugnatas s. quoad quaedam singularia capita et specialia. –
Athan. c. gentes n. 1. ad fidem in libris indicandam sufficere Scr.: plurimos autem existere libros magistrorum nostrorum, quos si quis legerit, Scr. interpretationem

aliquo modo intelliget et cognitionem quam desiderat, assequi poterit. –

~~[illegible]~~

Th. ~~VIII~~ (seq.)   Th. 8 (seq.)

c) PP. quoties praedicant sufficientiam Scr. locutionibus exclusivis: nihil esse divinum, nihil verum, nihil credendum, quod non scriptum est, exclusio non traditionem pellit, sed fontes haereticos puta philosophiam et rationis purae commenta, festa quaedam peculiaria, libros apocryphos, fictas prophetias fictasque traditiones.

Videlicet ad solas Scr. appellabant PP.

a) aliquid proferri ex fontibus apocr.:

b) urgeri aliquid contra Scr. ex hum. inventis, sophist. argumentationibus

c) haberi ut revelatum q. singuli aliqui absque auctoritate proferebant.

Itaque Basil.: nihil debere superinduci eos quae non sunt scripta h. c. aliena a Domini doctrina, ut ipse B. addit.

alii pari sensu:

cogitationem auditoris claudere, siquid dicitur sine Scr.: et ex sola animi ratiocinatione.

non esse quaerendum quid huic vel illi videatur, sed esse Scr. consulendas.

non ex propriis ratiocinationibus esse loquendum, sed ex Scr. consequentia. –

verbis hujusmodi opponitur quidem Scr. auctoritas inventis humanis, non tamen excluditur traditio.

Contra protestantes PP. non propriam sententiam attribuentes, moneoque

a) PP. praesupponunt magisterium auth.

b) denegant haereticis fontibus auctoritatem, non negant traditionem cathol.

c) Scr. sub certis conditionibus, in certis quibusdam doctrinae capitibus sufficientem esse, non vero absolute.

Cf. Bellarm. de verbo Dei IV. c. 11 Perrone, de Trad. n. 381. –

Scholion 1.

Protestantes objiciunt:

2 Tim. III. 16: „omnis Scr. divinitus inspirata utilis ad docendum".

At a) utilitas s. etiam necessitas unius medii non excludit necessitatem alterius medii.

b) non est sermo de unico fonte revelationum, sed doctrinae

documento, quo homo ~~in~~ fide jā institutus, perficiatur ulterius. –

c) Utilitas nō solū de tota Scr. complexive prædicatur, sed distributive, de quovis libro ad Scr. pertinente. nō πᾶσα ἡ γραφὴ sed πᾶσα γραφὴ

Quis autē dixerit, quemvis librū Scr. comprehendere omnes ē singulas fidei veritates. –

—

Moyses in Deuter. IV. 2 ubi testamentū suū populo communicat

nō addetis ad verbū q. vobis loquor nec auferetis ex eo; custodite mandata D. D. vestri"

= legē a Deo datā servate inviolatā neve addite huma. præcepta tanquā divina. –

nō vero excludit futurū incrementū revelationis neq novas Scr. inspiratas Mosaicis addendas ergo neq. traditiones divinas

—

Jo. Apoc. XXII. 18 si quis apposuerit ad hæc... ē si quis diminuerit de verbis libri prophetiæ hujus

ē prohibetur corrumpi s. sensus s. textus hujus libri divini. –

—

Christus a) docet traditiones a legis peritis inductas mandato Dei posthabendas v. inanes esse δευτερώσεις

b) reprobat eas traditiones quæ legē Dei in alienū sensū detorquebant

Matth. XV. 2 Marc. VII. 5

Deniq c) Apost. monet Coloss. II. 8 ut sibi caveant philosophiā ē traditiones hominū, quæ videntur semina ē exordia fabular gnostic: finise, omnia hæc nihil probant in favorē protest.

Scholion 2.

J. q. catholici concedunt, in Scr. contineri omnia, quæ necessario ē explicite sunt credenda, nō idē dicit q. protestantiū affirmatio: Scr. sacra omnia continet ad salutē necessaria, ita ut quidquid ibi nō legatur nec possit per eā probari, nō debeat ab aliquo exigi ut credatur velut articulus fidei aut censeri necessariū ad salutē (artic. VI. angl.)

Nā primū catholici alio plane genere probationis authenticæ ex Scr: utuntur. Præterea quoad materiæ comprehensionē 6

a) concedunt contineri in Scr. omnia, quæ ignorare nō licet, nō concedunt, contineri omnia in Scrl. necessario credenda.

b) q. cognitio alicujus articuli ē fides explicita nō requiratur ab omnibus, hujus rei ratio nō ēs q. articulus nō contineatur in Scr.

c) nō concedunt, articulis in Scr. nō contentis posse ab aliquo sine hæresi fidē negari, si proponantur ab authent. magisterio tanquā comprehensi in divina traditione. –

~~[illegible]~~

(~~[illegible]~~) Th. 9.

Th. 9.

De Traditionibus quæ nō continentur in Scripturis.

I. Constat evidenter neq ex rei natura neq ex ordine divinæ providentiæ, quatenus in historia revelationis manifestatur, requiri pro fidei obsequio illā conditionē, ut veritas credenda aliqua contineatur Scr:

Patet enī idē fidei obsequiū deberi infinitæ veritati, dummodo de revelatione certo constet, sive fiat per Scr: s. alio modo.

Sane ea quæ in Scr: extat revelatio, revocatur ad revelationē immediatā, factā sine Scr: patriarchis, prophetis, apostolis.

Protestantes h. concedunt, sed in præsenti rer. ordine, ita ajunt, nō pō revelatio sufficienter proponi nisi per Scr:

At Deus qui primos promulgandæ revelationis legatos fide dignos reddidit, pō idē profecto alios legatos instituere, itē fide dignos, qui et prædicent et conservent primitivā revelationē.

Tū his alteris legatis eadē quæ primis illis, fides erit præstanda.

Itaq h. unū constat, Deū si velit aliquid revelare, debere et primā revelationē dignā fide efficere, et modū eligere quo integre revelatio prima conservetur, qui modus sivē Scr: adesse quovis tempore oportet idonea credibilitatis motiva, si vero auctoritas testiū est, sine Scr: Dei legatione fungentiū adesse semper oportet sufficientia credibilitatis motiva, q. sincerū, incorruptū verbū divinū jugiter proponant.

Quaq utervis adsit modus, fidei obsequiū idē debetur, hac tamē differentia, ut auctoritas testium proponentiū sine Scr: verbū Dei facile concipiatur, auctoritas vero Scr. sine testibus neq intelligi queat neq conservari. —

Potuit tamē h. esse divinæ Providentiæ consiliū, ut mediata revelatio nunquā proponeretur nisi per scripta, q. si ostenderetur ex ipsa revelationis historia, inde nō requireretur quidē Scr: necessitas

Th. 9.

absoluta, demonstraretur tamē esse conditionē pro praesenti rer. ordine ex libera Dei electione* indispensabile.–

E contrario, si pō ex historia revelationis ostendi, usq ad tempq protestantiū verā a Deo revelatā religionē nunquā extitisse, quae comprehenderet aliquas veritates nō scripto sed sola traditione propagandas, si insuper demonstratur etiā circa canone libroq sacr: absoluto semper omnes cstianos persuasos fuisse de aequali utriq revelationis valore, si per se spectatū argumentū certū erit, polemicē vero spectatū erit praejudiciū gravissimū, etiā in deposito revelationis cstianae contineri veritates revelatas quidē, quae tamē sint Scr: consignatae.

Atqui utrūq ex revelationis historia probatur

Constat sane inde ab origine generis hum. usq ad saec. XVI initiū semper populū Dei professū esse varia dogmata, nō expressa Scr:

1º Ab origine mundi usq ad Moysē primitiva revelatio absq Scr: penes eos qui „filii Dei vocabantur, prae reliquis „filiis hominū" (Gen. VI. 2.3) ut postea „populq Dei distinguebatur a „gentibq."

Servabatur primitiva revelatio illa per successionē patriarchar modo ordinario, s. etiā extraordinaria concessione Sp. prophetici.–

Ex patriarchis antediluvianis primq Enos filiq Seth dicitur coepisse invocare nomē Domini Gen. IV. 26 q. intelligendū ē de publici cultq propagatione, de religionis praedicatione, nō autē de prima ejq institutione.

Septimq ab Adam Enoch dicitur prophetasse Jud. 14.

Octavū Noe justitiae praeconē custodivit Deq, diluviū mundo impiorq inducens. 2 Petr. II. 5.

Unde tota patriarchar series inde ab Enos, qui coepit invocare nomē Domini, Cainā etc. usq ad Lamech patrē Noë ē Noë, ipsū dicendi sunt praecones justitiae.

Qui sensq videtur etiā quadrare in verba Joseph. A. I. 3. posteros Seth per 7 generationes usq ad Noe Deū pro universorq Domino agnovisse, deinde procedente tempore in pejq mutatos esse a patriis institutis.–

Quamquam opus nō ē h. sensu explicare verba Jos: neq locū Petr: sed potius Noë octavū dū inter servatos in arca (cf. 1 Petr. III. 20).
Hi tamē manet, ut Enos, Henoch, Noë diserte sūt appellati religionis custodes, praecones justitiae. Ceterū usq ad diluviū sine dubio religio nō ē nisi per traditionē conservata. Modq autē conservandi nō fuerunt magnopere dissimilis, quē quae Dom. dicitur Gen. XVIII. 19 loquens de Abrahā: scio q. praecepturus sit filiis suis ē domui suae pō se, ut custodiant viā Dom. ē faciant judiciū e justitiā.
Moyses in Deuter. XXXII. 7 sic alloquitur populū Israel: memento dier antiquorū cogita generationes singulas, interroga patrē tuū ē annuntiabit tibi majores tuos ē dicent tibi: quando dividebat Altissimus gentes, quando separabat filios Adā etc. — Cf. Job VIII. 9 19.
Historice spectata traditio patriarchar temporis potuit facillime conservari, propter longaevitatē singulor. Sec. Vulg. Abrahā natus a. Adami 2008 convixit cū Sē, qui + 2158 — Noë n. a. 1056 conversabatur cū Enos qui + 1140 a Enos natus a. 235 per VII fere secula vixit cū avo suo Adamo.

—

2º Inde ab Moyse, scripti jā aliquibus libris institutū ē a Deo sacerdotiū, ministeriū ordinariū interpretandae cū auctoritate traditionē.
Labia sacerdotis custodient scientiā ē legē requirent ex ore ejus, quia angelus Domini exercituū ē. Mal. II. 7.
Ministeriū extraordinariū erat successio prophetar, nō tantū ad novas revelationes promulgandas, sed etiā ad custodiā ē interpretationē revelationis exsistentis.
Q. ministeriū tū ordinariū tū extraordinariū praeter exegeticā traditionē sine dubio veritates etiā divinas nō scriptas asservabat ē subobscure in Scr: indicatas clarius exponebat.—

Ex multis quas ad Moysē referebant traditionibus, haud improbabile ē nonnullas fuisse genuinas.
Sed quidquid de illis ē, doctrina certe de canone ejusq auctoritate nō potuit nisi traditione transmitti, q. ē per se patet e confirmatur discrimine, q. Judaei inter singulos libros statuebant ob traditionē plus minusve obscurā.
Unde Joseph. refert c. App. I-8 libros pō Artaxerxē scriptos nō in aequalē fuisse fidē receptos, q. nō accurata esset successio prophetar. –

3° Ecclesia deniq Christiana fidē incepit ex praedicatione tū Xti tū Apost: quā nō nisi multo pō tempore subsecuta ē paullatī ejusdē doctrinae consignatio in libris N. T. –
Ergo saltē usq ad obitū Apost: nunquā exstitit revelata religio quin comprehenderet aliquas veritates nō consignatas in Sacr. Scr.
X Si pō aetatē apost. in religione cst. nō exstiterunt veritates quae nō sint scriptae, ī nō ex intrinseca rei necessitate neq ex divinae providentiae ordine, prout in historia revelationis manifestatur provenisse putandū ē, sed factū ē extra providentiae ordinē.
Imo hypothesis illa multo minus N. quā V. T. congruens ē quā N. T. magisterio viventi ad praedicandā doctrinā multo ampliore fuerint promissa quā sacerdotio V. T.
Ut demonstraretur haec hypoth: deberet comparatio institui inter doctrinā Eccles: ab Apost: derivatā ē Scr: quas ostenderetq nihil esse in doctrina Eccl: q. nō sit etiā in Scr. neq latius patere verbū Dei revelatū quā verbū scriptū.

4° Adversarii fatentur Ecclesiā tempore Xti ē Apost: multa credidisse fide divina, quae nō erant scripta. Atqui eadē Eccle: etiā pō Apost: ē canone Scr: absoluto semper e practice e theoretice confessa ē h. principiū, nō tantū nō esse necessariū ut aliqua veritas credenda contineatur in Scr. sed re ipsa esse veritates revelatas, quae scripta nō sint.
Testantur h. omnes antiqui PP. ē DD. in Palaest. Igna: Clem. Alex. in Aegypto Tertull. in Afr. Euseb. Basil. in Ponto, Epiph. Cypri Chrysost. in Antioch. in Constant. Hiero: Aug:

Th. 9 (seq) Th. 9.

Quos omnium hic fere redit sententia:
necessarium putasse securitatis causa acceptas traditiones litteris mandare; non omnia et observanda et credenda esse scripta; Apost: alia scriptis tradidisse, alia sine scriptis, utraque ejusdem auctoritatis; sufficere si aliquid sit traditio, ut ultra non inquiratur; multa quae universa observat Eccles. ab Apost: tradita esse licet scripta non inveniantur.

Quod idem declaratum est in Conciliis: VIII Act. X. c. 1. VII Act. 7.

Praeterea est quod quaedam dogmata specialia semper Eccles: eandem maxime manifestavit sententiam: fatentur videlicet PP. de quibus doctrinae capitibus, ea non posse ex Scr: demonstrari et tamen pertinere ad depositum fidei.

Id verum est non solum de formulis solemnibus, sancitis ad dogmata declaranda, quae nusquam inveniuntur in Scr. quae non tantum existentiam traditionis quam ejus principium formale probant, sc. Apost: successores custodes esse et doctores authent. totius revelatae doctrinae. — Ex: una natura 3 personae. consubstantialis; unio sec. hypostasin; efficacia Sacram: ex opere operato; transsubstantiatio. —
At dogmata etiam non scripta ex sola Trad. et agnoscunt et defendunt.
Ita omnes de divinitate et integritate canonis agentes.
ita defendunt baptismum parvulor
Orig. in ep. ad Rom. l. V. 9. Ecclesia ab Apost: traditionem accepit etiam parvulis baptismum dare.
Idem facit Aug. de baptis: IV. 24.
Quod universa tenet Eccles., nec a Conciliis institutum sed semper retentum est, nonnisi auctoritate apost. traditum rectissime creditur.

Anabaptistae semper protestantibus exprobrabant, parvulos baptismi nusquam in Scr. mentionem fieri, qua re permotus Luther: infantes non esse infantes decrevit, quum sacramentum suscipientes elicerent actum fidei. Moderni tamen protest: plerique consentiunt, neque aliter posse „defensorem baptismi infantium uti debere auctoritate infallibilis Ecclesiae".
— Eodem modo disputat Aug. de valore baptismi ab haereticis collati: consuetudinem, quae opponebatur

Cypriano, ab Apost. traditione exordiū incipsisse credenda ē, sint multa quæ universa tenet Eccl: ē ob hoc ab Apost. præcepta bene creduntur, quamquā scripta nō reperiantur – de baptis. L. 1. c.

Itaq sicut populq Dei inde ab origine usq ad Moysē a Moyse usq ad Chrī profitebatur etiā veritates nō scriptas, ita pō Apost: Ecclesia idē principiū semper ē ī theoria e ī praxi professa ē.

Ex historia revelat: apparet

a) nō esse necessariā articuli fidei conditionē, ut scriptq sit –

b) neq divinā Providentiā voluisse usq. pō tempora apost. unquā hanc viā sentā esse in proponenda doctrina

c) etiā pō Apost. tempore, de quo disputatur, habuisse Eccl: in professione aliquas veritates nō scriptas –

Ergo latiq patet verbū Dei credendū, quā verbū scriptū

II. Demonstrato jā principio traditionis formali etiā absoluto Scr: errore verbū Dei traditione conservatū ē objectū fidei latiq patent, quā verbū scriptū. –

Consensq totiq successionis apost. exhibet testimoniū auth. de revelatione q. consequitur ex principio traditionis formali –

atqui tempore Reformationis, ipsis protestantibq consentientibq universalis extabat consensq in plura dogmata tanquā divinitq revelata, quæ tamē nō continentur in Scr. vel nō ita continentur, ut ex Scr. solū probari possint –

ergo hæc dogm: revelata esse nemo negare pō nisi negaverit principiū formale traditionis q. si admittatur, evidens ē, verbū Dei credendū latiq patere quā verbū Dei scriptū. –

Unde controversia cū Protest: nō ē ~~pugnanda~~ omittenda de singulis dogm: sed de ipso principio formali

III. Protestantes principiū suū, expositū in libris symbol: fundamentū ē præcipuā Reformationis rationē, nō possunt sine manifesta servare contradictione.

1° Professio, quæ continetur in formula Concord. epit. §1: haec 3 dicit:

1° (affirmando) libros omnes & solos, quos in canonē receperunt, continere verbū Dei;

2° (negando) verbū Dei nullū aliud credendū esse, nisi q. illis libris contineatur & ex iis probari posit;

3° (affirmando & negando) a) singulos esse sibi sufficientes verbi div. interpretes

b) Ecclesiā nō esse authenticā interpretē sed quemq debere tū dogmata tū interpretationē Eccl: ad suā interpretationē, nimirū ad certissimā normā redigere & dijudicare.

Atqui nulla hac fundamentalium assertionū in Scr. continetur

ergo statuentes principiū nihil credendū esse q. scriptū nō sit, credunt tamē aliqua nō scripta, quæ profecto summa inconsequentiā ē.

2° Præterea omnes protestantiū coetg tū in professione tū praxi aliqua retinuere, per solā cathol. traditionē transmissa, nusquā in Scr. consignata.

Credunt singulos libros, quos profecto ab Eccl: accepere, peculiari modo esse libros div; baptismū valide conferri ab hæret. ab infidelibg; infantulos baptizandos esse, nō Sabb. sed Diē Domin. esse celebrandū; jusjurandū ob graves causas licitū esse; nō esse necessariū abstinentiā a suffocatis quæ omnia, quū sola Eccl: auctoritate constet, tū nuspiā inveniuntur scripta esse, quinimo de 3.9 ultimis scriptū extat contrariū, nisi verba interpretemur sec. sensū cathol.

b) & positive & negative multa contra Eccles. fidē credunt, quæ scripta nō sunt, quæ inter ipsū systematis 2ex principiū fundamentale; primū formale h. e. Script. solā fidei regulā esse; 2ū materiale, sola fide hominē justificari.

Porro ubinā quæso scriptū ē, existere articulos fidei fundamentales absolute necessarios, sine quibg salg æterna obtineri nequit & articulos nō fundamentales, quibg rejectis nondū resolvitur: communio Ecclesiæ? Ubinā enumerantur articuli fundamentales? Denique ubinā continentur negationes illæ, quas protestantes opponunt dogmatibg catholicorū?

~~Th. 10~~ Th. 10.

Multipliciter Traditio Scripturam antecedit.

Traditio pō universē significare doctrinā revelatā, quatenus conservans instrumentū nō ē scriptura, sed continua fidei custodiā serves.

Hoc sensū nulla existit doctrina scripta, quae nō etiā per traditionē conservetur: Scripturae ipsae ē i. q. continent ad nos traditionis ope pervenere.

Tum Script: quia nō spectatur amplius ut partiale conservandae revelationis instrumentū, sed ut traditio est. Totaq doctrina revelata sub forma traditionis consideratur.

Hanc vocis significatione PP revera adhibent:

Iren. III. 4. Quid autē si neq Apost. quidē Scripturas reliquissent nobis, nonne oportebat ordinē sequi traditionis, quā tradiderunt iis, quibus committebant Ecclesias...

I. Traditio praecedit Scr: ordine chronologico.

In oeconomia vet. revelatio primitiva, implicite totā continens posteriorē revelationē, usq. ad Moysē per solā traditionē, postea etiā per libros conservabatur.

Ita in N. T. ~~institutio~~ fundata ē instituta Ecclesia facta ē per praedicationē, ante ullū librū scriptū; progressu temporis doctrinae pars scripta ē ē una cū libris V. T. tradita fidelibus tanquā doctrinae instrumentū „utile ad docendū, ad arguendū, ad corripiendū, ad erudiendū in justitia" 2 Tim. III. 16.

Nō vero docent verba illa: 1ū totā revelationē fuisse absolutā ē ~~per~~ traditionis ope propagatā, deinceps vero factū esse, ut traditae veritates etiā litteris mandarentur, nā extabant aliquae Scr: ante absolutā revelationē etiā ē in ulteriori ejus progressu ē supponebantur ē appellabantur.

Neq docent verba illa, quasi revelationē semper fuisse 1ū traditā praedicatione aliq Script; postea

vero scripto consignata fuisse, nã quãqũ h. plerumq/ nõ temẽ semper factũ ẽ.

II. Traditio praecedit quoad nos ordine cognitionis. Põ traditio spectari mere historice, fundamentũ critic. ẽ philos. demonstrationis; põ spectari formaliter ut religiosa ẽ divina.

Cognitio põ praeterea esse de Script. ut monumento nobis conservato, ẽ doctrinae, quae ẽ in Script.

Utroq modo, sc. deinon. christian. cognitio Trad. prior ẽ cognitione Script.

1° Cognitio de Scr: haec complectitur:

a) genuinitatẽ i.e. originẽ ab eo scriptore, cui opq attribuitur aut, si ipse manserit incomperta, ab iis scriptis, quibq asseritur.

Haec genuinitas de plerisq. Scr: libris põ historice ẽ criticẽ demonstrari ex tradit. mere histor: In nonnullis vero libris ex. gr. 2 Petr. majores extant difficultates quã dũ Tradit. mere histor: spectatur, nõ autẽ religiosa ẽ divina,

b) integritatẽ, quae saltẽ quoad sei summã, si nõ ad omnia ẽ singula, eodẽ põ modo demonstrari:

c) veracitatẽ, quae in plurimis ex demonstrata genuinitate conseq. in nonnullis autẽ ex veracitate divinitas doctrinae demonstratur.

At neq veracitas neq magis etiã divinitas doctrinae põ quoad omnia ẽ singula demonstrari, nõ admissa librorũ inspiratione.

d) inspirationẽ, quae innotescere nõ põ sine testimonio divino. Quod testimoniũ, licet circa aliquot libros conservatũ sit in Script. apost. quoad totũ tamẽ librorũ complexũ sola traditione transmissũ ẽ. Quae nõ ẽ mere histor. traditio sed christiana per ministeriũ divinitq institutũ.

Respondemq ergo quomodo pendeat ẽ quomodo nõ pendeat cognitio nostra de Scr: a Tradit. christian. Videlicet

Genuinitas, integritas, veracitas, divinitas Scr: praecisione facta ab authent. christian. Trad. põ histor: ẽ crit: demonstrari, sed

1° nō quoad omnes textq
2° nō pro omnibq, qui credere tenentur
3° nō pro statu controversiae, ut ad captū omniū
ē absolute possit terminari. –

Inspiratio Script. ē inde etiā eaq absoluta veracitas
ē doctrinae divinitas pō demonstrari ex Script. apost,
sed sub eadē 3ᵃ limitatione
1° nō quoad omnes libros
2° nō sufficienter pro omnibq
3° nō pro statu controversiae.

E contrario sec. oeconomiā a Xto institutā principiū
cognitionis de Script. ē Eccle: custodia, authent.
praedicatio sub assistentia Spi. S. h. principiū
unū ē solū protenditur
1° quoad omnes libros librorq partes
2° pro omnibq
3° ad controversias pro captu omniū definiendas.

Ergo cognitio de Scr: ē pro universalitate subj.
ē universalitate obj: praeserti vero formalis
cognitio, ut divinitq inspiratae sunt, a Trad.
pendet haec ē logice ē cognitionis ordine
prior ē.

2° Inter Doctrinā in Script. ē Tradit: hic ē ordo,
ut praedicatio eccles: sit norma ad doctrinā in
Scr: intelligendā sensu 3ᵃ superiq elucidato.
Nō tamē ea ē hujq normae ratio, ut praecisione
facta a traditione ext: nihil certi possit in Scr:
intelligi, nullquā sensq Scr: definiri certitudine
aliqua hermen: aliis verbis: multa possunt intelligi
de auctoritate saltē aliqq librorq ē de vero sensu
plurim locorq Scr: v. etiā ex adversariorq concessione
pō Script: inspiratio supponi
unde nonnunqā Scr: pō logice ē in ordine cognitionis
prior haberi, quo posito ex Scr: pō auctoritas
tū Eccl: tū Tradit. demonstrari. At
a) haec cognitio de Scr: magis histor: ē quā theol:
b) ex concessione illa adversar: prioritas logica
Scr: nō absol: erit, nō ex object. rer ordine de-
ducta, sed mere hypoth:
c) in utraq hypothesi nō agitur de antecedente
cognitione inspirationis omniū librorq neq de vero

sensu totius doctrinae, sed v. praesupponitur vel concessione facta ab adversariis praesumitur cognitio auctoritatis aliquot librorum, demonstrabilis vero sensus aliquot peculiarium capitum doctrinae.

Ita sine petitione principii, nō subversa logica Trad: prioritate uti possumus auctoritate Scr: ad probandā Tradit. auctoritatē. –

—

III Deniq Trad. spectari tanquā totū aliquod pū, continens sub se veluti partē doctrinā Scr: ē doctrinā de Scr: –

Universa quippe tā scripta quā nō scripta conservatur per magisteriū vivens, per continuā apost: successionis praedicationē. ×

H. sensu, i.e. ex modo custodiendi ē propagandi universa revelatio ē c̄ ē proprio sensu dicitur Trad. Cujus universae doctrinae pars ē illa ē quae de Scr: agit ē altera illa quae in Scr: continetur. Ergo si modū comprehensionis spectamus, optimo jure Trad: appellari potest totū pū, doctrina vero de Scr: ē doctrina scripta totius pars Trad:

×) nō = quidquid in Scr: habetur, conservatur etiā per Tradit. independenter a Scr: Sed

a) Script: ē conservatur ē sub assistentiā Sp. S. explicatur per successionē apost; unde Doctrina Scr: conservatur mediate per Trad: quāvis multorū doctrinae capitū instrumentū conservans immediatū sit pro Eccles: divinitus Script:

b) Facta distinctione inter dogmata per se revelata ē ea quae sunt revelata per accidens, dicimus principaliter ea quae communiter omnibus fidelibus sunt explicite credenda, conservari etiā per Trad: seorsū a Scr: de quibus valet q. ait Iren: quid si neq. Apost: quidē Scr: reliquissent, nonne oportebat ordinē sequi traditionis? –

Scriptura.

Th. I.

Ex traditione divina V. T. atque ex doctrina ipsius Christi Apostolorumque omnes ad S. Scripturam pertinentes libri eorumque partes omnes divinae aequali modo esse auctoritatis credendi sunt.

Omnes V. T. libri eorumque partes omnes eiusdem esse divinae auctoritatis, ~~credendi sunt~~. tum ~~ex~~ ex traditione constat Iudaeorum ~~docet~~ tum ex ipsius Salvatoris et apostolorumque ~~confirm~~ doctrina.

Thesis duo dicit
1° apud Iudaeos extitisse collectionem librorum, qui pro divinis ab universo populo habebantur;
2° Christum et apostolos hanc Iudaeorum fidem confirmavisse atque libros illos sub nomine Scripturae vel sacrarum Litterarum in una collectione congestos tamquam divinos commendavisse Ecclesiae suae.

I. Aliquam sacrorum librorum collectionem extitisse apud Iudaeos ex ipso nonnullorum librorum scopo apparet, quum sint destinati ad usum publicum religiosum et civilem. — Praeterea scimus qualis fuerit collectionis eius distributio.

In prologo Ecclesiastici ter commemoratur triplex distributio in legem, prophetasque aliosque libros qui nobis a parentibus nostris traditi sunt" — hancque collectionem graece quoque extitisse, aperte indicatur.

Similis distributio apud Matth. occurrit XXII, 40 in his duobus mandatis universa lex pendet et prophetae — sequentibus vero versiculis citantur psalmi.
Cf. Lucam XXIV. 27: et incipiens a Moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis ib. XXIV. 44, necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in lege Moysi et prophetis et psalmis de me.

Pariter Philo Iud. (de vita contemplativa) dividit Scripturam in leges, sermones per Prophetas divinitus editos et hymnos.
Iosephus vero contra Appionem I. 8. distinctius ~~enu~~ numerat „viginti duo libros totius temporis descriptionem continentes, qui merito creduntur divini — ex his quinque sunt Moysis … prophetae res sua aetate gestas conscripserunt tredecim libris, quatuor vero reliqui hymnos in Deum et praecepta vitae hominum complectuntur.

Hodie quoque ut olim penes Massoretas, biblia hebraica

dispescuntur in legem prophetas ē hagiographa
תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים

—

Hanc porro collectionē unā fuisse, sejunctā ab aliis libris profanis, praeditā homogenea ē identica dignitate atq auctoritate in omnibq partibq suis ita efficitur.

Citq Apostoliq in N. T. tum librorq classicū citationes sub nomine Scripturae vel Scripturae Sacrae vel scriptū ē proferunt, ita ut habeatur nomen propriū uniq collectionis, nomen indicans ejq excellentiā atq ~~auctoritatē~~ auctoritatē.

—

Philo Jud. saepissime in operibq suis sacris libris utens indiscriminatim ad singulos appellat ut ad Scripturas sacras, libros sacros, sacrū sermonē, sacratissimā litterā, propheticū sermonē, eloquiū Dei.

Eodē modo Joseph. appellat sacros libros, illos sacr. Scripturae libros, sacras litteras.—

Manifesto autē Philo ē Joseph. communē populi Judaici fidē volūt tradere,

Quae igitur dicuntur ē probantur de auctoritate Scripturae universā v. de libris Scripturae singulis, ea demonstrant auctoritatē totiq collectionis omniumq librorq una cū partibq suis.

—

II. Qu: quae fuerit tempore Chri Judaeorq sententia de ratione gradūq hujq auctoritatis?

Liquet Philonē ē Joseph. Fl. quando de Scripturae auctoritate loquuntur, nō suā privatā, sed publicā (profesne) ac notoriā totiq nationis fidē proclamare. Jam modq ipse quo eā appellant, aperte indicat universam divinae auctoritatis opinionē, quae ulteriq confirmari pō disertis testimoniis.

Joseph. c. Apio. I. 8 haec 4 dicit:

a) libros Scripturae a populo suo credi divinos omnesq paratos esse pro fide illa mortem oppetere

b) libros illos propterea divinos esse, quippe qui scripti fuerint a prophetis ex divina inspiratione,

Solis sacerdotibus ac prophetis concreditum fuisse munus scribendi historiam, sacerdotale ante genus servari semper impermixtum.

c) nefas esse, ut libris illis aliquid s. addatur s. dematur;
d) rationem formalem hujus erga Scripturam excellentis venerationis esse manifestam e perspecta prophetarum successione qui e conscripserint e tradiderint libros in usum publicum. —

—

Philo plane similia habet: sacros libros scriptos esse a prophetis „quorum ore pater universorum oracula edidit" (de profugis) „qui in persona Dei oracula ediderunt inspirati (de Cherubim) qui locuti sunt numine inspirati (de confus. linguar.).
Unde haec scripta eximie vocat oracula prophetico ore edita. — (De nomin. mutat.)

Locus vero principalis habetur in III de vita Moysis; ubi versionem LXX appellat „leges ex oraculis acceptas, in quibus nefas sit quidquam v. demere v. apponere v. transponere — hinc fuisse necesse ut LXX interpretes ipsi quoque in conficienda versione prophetaverint „quasi numine correpti prophetabant non alium alia, sed omnes eadem nomina e verba quasi quopiam invisibiliter singulis dictante." —

Quam rationem Philonis multi PP defendunt, quos inter Justin. cohor. 13. Iren. III. 21 — Clem. Alex. I. p. 342 — August. De Civ. XVIII. 42

Animadverte: 1° circa haec tempora nondum cessavisse vocationem divinam ad libros inspiratos scribendos: testes sunt lib. Sapientiae e libb. Macch. 2° ipsos Apostolos non raro adhibuisse lectiones LXX versionis, a texto hebr. diversas ipsamque versionem ecclesiis ad usum publicum tradidisse.

—

Omnia haec evidente demonstrant veritatem Judaeos tempore Apostol. communi credidisse fide, libros Script. e scriptos fuisse sub operatione Dei supernaturali e documenta esse non humanae sed plane divinae auctoritatis. —

—

Hanc Judaeos fidem Christus Dom. ejusque apostoli non modo 1° non improbant, imo
2° diserte testantur e supponunt
3° aperte confirmant. —

1° Confirmat Christus ipse: Jo. V. 33 sq.
Vos misistis ad Joannem: e testimonium perhibuit veritati ... 36. Ego autem habeo testimonium majus Joanne: — Porro sq. tria enumerat testimoniorum genera: opera sua, vocem Patris, tandem Scripturas. v. 39. Scrutamini Scripturas ... e illae sunt, quae testimonium perhibent de me — unde apparet Scripturam esse majus testimonium ipso Joanne.

quod confirmatur v. 47. Si ante illis (Moysis) litteris nō creditis, quomodo verbis meis credetis? –

Ide Salvator utitur scripturâ irrefragabili auctoritate ad instituendos discipulos – inculcat necesse esse, ut adimpleatur Scriptura – ipsi tentatori Scripturæ testimoniū opponit. –

2° confirmant apostoli demonstrantes Scripturaⱬ auctoritate divinā sibi missionē ē auctoritatē, q. nisi divinis testimoniis efficere nō poterant. Citandi formulæ (Scriptura dicit, scriptū ē etc) plus centies in N. T. occurrunt, de quo usu tria animadvertenter ucrene ē.

a) adhibetur Scriptura sensu litterali tanquā verbū Dei, cui obedire debet omnis intellectus quodq nō vi argumentorⱬ valet, sed insita sua auctoritate. Tū tota demonstrationis vis pendet a formula „Scriptura dicit etc"

b) sensu typico, qui nō ē minoris auctoritatis neq minus efficax probationū sensu litterali. At natura sensus typici ea ē, ut solus Deus possit ejus auctor esse, unde supponit libros Scripturæ inspiratos a Deo

c) argumentandi ratione, qua utuntur Scripturis apostoli, cū divinitatē demonstrant. Singulas voces, locutiones urgent ad demonstranda quæq gravissima – quæ agendi ratiō supponit irrefragabilē ac plane divinā auctoritatē instrumenti q. adhibetur – Hebr – XII, 27. Quod antē „adhuc semel" dixit Declarat mobiliū translationē tanquā factorⱬ.

Ib. VIII, 8 testamentū novū –

13: dicendo autē novū, veteravit priō.

VII, 2. rex Salē q. ē rex pacis

3. sine genealogiē

De Scriptura
Th. 2.

~~[crossed out]~~

Th. II.

Ita sunt libri Scripturae inspirati, ut Deus eorum sit auctor.

I. Liber aliquis divinus dicitur:

a) ratione materiae, si contineat doctrinam divinitus revelatam (parum refert utrum an scriptori an aliis), scriptio tamen mere humana industria sit confecta.

b) ratione scribendi sub assistentia Sp. S. errorem praecaventis, videlicet in iis quae pertinent ad principalem scopum libri. Quum vero scriptio ipsa sit ex intentione et industria humana, homo, non Deus, erit auctor libri.

c) ratione scribendi, quae sit efficienter a Deo ita ut Deus sit sensu proprio libri auctor, homo vero non nisi instrumentum. Haec supranaturalis Dei operatio et extraordinaria inspiratio vocatur.

Jam vero Scr. tribus illis modis, quorum tertius duos priores includit, habenda est divina.

Deum esse auctorem librorum S. Script. solemniter ab Ecclesia docetur.

Concil. Flor. decreto pro Jacobitis:

Unum atque eundem Deum V. et N. Testamenti h. e. Legis et Prophetarum atque Evangelii profitetur auctorem quoniam eodem Sp. S. inspirante utriusque Testamenti sancti locuti sunt ...

Idem affirmatur saec. IV in Concil. 4 Carthag. saec. XI in ep. Leonis IX ad Petr. Antioch. saec. XIII in Concil. Lugd. II in profess. fidei Michaëlis imp. graeci quorum omnium documentorum haec constans est formula: "legis et prophetarum et apostolorum unum esse auctorem Deum et Dom. omnipotentem (sc. credo) -

Concil. Trid. sess. IV. omnes libros tam V. quam N. Testamenti, cum utriusque unus Deus sit auctor - suscipit et veneratur ...

Hoc decretum explicatur illo altero Florent. quod PP. Trid. secutos esse constat ex Pallav.

Denique Concil. Vatic. - Constit. Dei Filius c. 2. Eos vero (V. et N. T. libros) Ecclesia pro sacris et canonicis habet ... propterea quod Sp. S. inspirante conscripti Deum habent auctorem ...

II. Quaeritur jam quomodo haec doctrina in revelatione contineatur. Respondemus hanc esse doctrinam Christi et Apostolorum. Quod 3ᵇᵘˢ evincimus argumento

a) fide Judaeorum a Christo et Apostolis confirmata

b) ex modo citandi Scr.

c) ex diserta declaratione.

1° ex Josepho et Phil. constat apud Judaeos tunc temporis fuisse communem persuasionem, s. librorum scriptores ita fuisse sub divina ac supranaturali actione ut non modo i. q. scriberent, verum ipsa quoque scribendi ratio et actio Deo principaliter sit tribuenda, in homine et per hominem agenti.

Dicunt libros ss. scriptos esse a prophetis per inspirationem, ergo non tantum divinitus acceptam doctrinam suo marte conscripserunt, sed ipsa scriptio fiebat per divinam inspirationem. Quod sic demonstr.

a) ipsa scribendi actio prophetia vocatur, scribere prophetare est. Interpretes LXX in ss. litteris vertendis, inquit Philo, quasi numine correpti prophetabant.

b) dicunt scriptionem factam esse „quasi alio invisibiliter suggerente".

c) Libros formaliter ut scriptos efficienter tribuunt divinae operationi, quum enim textum scripti vocant „oracula prophetico ore edita"

d) summam librorum ss. auctoritatem inde repetunt q. scripti sunt per prophetas, quo intelligunt scriptos esse a prophetis formaliter quatenus prophetae sunt. Jam vero prophetam Judaei intelligunt hominem non suis viribus suoque nomine sed divino, supranaturali impulsu, tamquam in persona Dei agentem loquentem scribentem.

„Prophetae sunt interpretes Dei qui illis utitur tamquam organis ad manifestationem eorum quae vult" Philo de monarch. I.

propheta nihil de suo profert, sed omnia aliena alio suggerente Id.

Propheta est interpres intus suggerente Deo quae dicenda sunt. – Id.

Postulabant ergo Judaei charisma propheticū, cujus essentia in eo est, ut locutio v. scriptio prophetica oriatur ex supranaturali divinitatis instinctu, ut liber ejusque charismatis compositus contineat Dei verbū scriptū adeoque Deus per scriptorē a se inspiratū ipse sit auctor libri. –

Haec erat Judaeor. de inspiratione scripturae fides, hanc confirmarunt Christus ē Apostoli, ergo hi quoque eandē tenebant. –

2°. Ipso citandi modo Christus ē apostoli docent textus a se allatos formaliter quatenus scripti sunt, habere Deū auctorē. –

a) Deus ponitur in recto, videlicet auctor, homo qui nō ē nisi instrumentū, ponitur in obliquo.

Act. I. 16 Oportet impleri Scripturā quā praedixit Sp. S. per os David.

Heb. IV. 7. Deus terminat (definit) diē in David dicendo –

Hebr. I. 6 seqq. dicit Deus, dicit Sp. S. etc.

Matth. XXII. 31: nō legistis quod dictū ē a Deo dicente vobis: ego sū Deus Abrahā

ubi Judaeis verba illa nō sunt dicta, nisi per scripturā, ergo ille qui scripsit, Deus ē.

b) Ordine inverso, sed sensu eodē, scriptor humanus dicitur in Sp. S. scripsisse

Matth. XXII, 43. Quomodo David in Sp. vocat eū Dominū dicens: dixit Dom. Dom. meo etc.

ubi praesens tempus nō pō accipi nisi de verbis formaliter ut scriptis.

Eundē sensū esse sensu atque antecedentē apparet ex ultimo hymno Davidico 2 Reg. XXIII. 2. „Sp. Domini locutus ē per me ē sermo ejus per linguā meā". –

c) Scriptura ponitur simpliciter pro ipso Deo loquente

Gal. III. 8. providens Scriptura praenuntiavit Abrahae.

3° Constat idē ex diserta apostol. doctrina, in primis ex 2 Tim. III. 16 Omnis Scr. divinitus inspirata πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος –

Vox illa quamvis alibi non invenitur in Scr. res tamen ipsa dubia non est, ut patet ex locis similibus

Hos. IX. 7. propheta dicitur vir spiritualis,

ἄνθρωπος πνευματοφόρος

אִישׁ הָרוּחַ (vir spiritus)

i.e. vir quem agit Sp. Actio vero ipsa ejusque effectus ita describitur: Sp. Dei irruit, insilit in prophetas et quae illi loquuntur, verbum Dei sunt – loquuntur in Spiritu Dei –

Apertissime vero voluntas humana divinae opponitur inspirationi in 2 Petr. I. 21:

Non voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu S. inspirati locuti sunt sancti Dei homines.

Hinc apparet inspirationem

1/ a) active esse supranaturalem Dei actionem in homine, quae efficit ut ea peragat quae Deus vult

2/ b) passive esse statum hominis ita affecti

3/ c) terminative esse verbum quod homo inspiratus sive per locutionem sive per scriptionem profert, videlicet terminus et effectus div. et activ. inspir.

III. – Hujusmodi de inspiratione Scripturarum doctrina inde ab incunabulis christianitatis semper universali praedicatione est proposita et declarata.

Tum ipse usus modusque quo ab omnibus ad Script. provocatur, hoc aperte demonstrat, praeterea explicite et unanimis de re hac habetur doctrina.

Cf. ad 1° errores Theodor. Mops.

1/ 1° Scripturae conscriptae sunt per Sp. S. per operationem Sp. S. ideo sunt litterae Dei, epistola Dei ad homines. Orig. Chrysost. Theodoret. Aug. Gregor. M.

2/ 2° Scripturae dictae sunt a Deo, sunt veraces dictiones Sp. S. – Clem. Rom. 1 ep. ad Cor. Iren. Hippol.

3/ 3° Deus condidit, dedit Scripturas – Clem. Alex. Aug. Gelas. in prol. ad decret. suum. –

4° Operatio et perfecta veracitas Sp. S. protenditur ad omnes etiam minimas Scr. partes – Gregor. Naz. or. 2 de fuga sua n. 105 – Orig. Hier. Aug. Chrys.

5° Scriptio ipsa tribuitur Sp. S. negatur vero humana esse. Orig. Ambros. Cassiod.

6° Conjunctio specialis hominis cum Deo inspiratore declaratur per analogiam in ordine supranat. conjunctionem membrorum Christi cum capite Christo. – Aug.

Th. III

Notio inspirationis declaratur instituta analysi doctrinæ de Deo sacr. librorum auctore

In quovis scripto considerari duo possunt

a) res et sententiæ s. sensa, quas nos pro usu nostro (veritates dicimus), sententiæ enim a Deo prolatæ semper veræ sunt.

b) signa grammatica et rhetorica, quibus veritates exprimuntur. –

Considerato porro scopo libri s. fine, distinguimus

a) formale libri s. ejus essentiale

b) materiale libri s. ejus ~~acci~~ accidentale. –

Liquet veritates in libro tradendas constituere ejus essentiam s. formam, signa vero expressionis esse accidentalia s. materiale quid, dummodo apta sint ad veritates significandas. – Possunt tamen signa quædam determinata, maxime in locis dogmaticis, ubi mysteria supranaturalia continentur, etiam pertinere ad rationem libri formalem., ut etiam in libris scopo rhetorico et aesthetico insignitis stylus ad essentiam libri pertinet, non ad accidentia. –

I. Auctor libri vero is est qui efficit ut formale libri a se mente conceptum litteris tradatur. Si vero auctor adhibet libro scribendo instrumentum ratione et voluntate præditum, necesse est ut mentem ejus eo modo illustret voluntatemque ejus ita permoveat, ut omnia et sola ea scribat quæ ad formalem libri pertinent rationem, qualem auctor ipse mente præconceperat. –

Quorum si unum deest, auctor libri ~~esse~~ appellari non poterit

Deus igitur ut possit auctor dici librorum sacrorum per homines inspiratos necesse est

positive 1° efficeret, ut veritates Ecclesiæ communicandas ab Ipso conceptas hominis mens inspirati conciperet scribendas ejusque voluntas ferretur ad eas solas scribendas. –

negative 2° non requiritur, ut homo inspiratus veritates easdem non aliunde cognoverit vel potuerit cognoscere. Neque excluduntur humana industria, studium, præsidia litterarum, documentorum, testium –

3° Si revelationis nomine veniat rei manifestatio occultæ, non erit ea essentiale inspirationis elementum –

Cf. S. Thom. 2 II q. 174 a. 2. qui tres principales prophetiæ gradus distinguit:

„Magis proprie dicuntur prophetæ, qui vident per imaginariam visionem, quamvis illa prophetia sit nobilior, quæ est per intellectualem visionem, dummodo tamen sit eadem veritas utrobique revelata. Si vero lumen intellectuale alicui divinitus infundatur non ad cognoscendum aliqua supranaturalia, sed ad judicandum secundum certitudinem veritatis divinæ ea quæ humana ratione cognosci possunt, sic talis prophetia intellectualis est infra illam, quæ est cum imaginaria visione ducente in supernaturalem veritatem .... Qui hagiographa conscripserunt, eorum plures loquebantur frequentius de his quæ humana ratione cognosci possunt, non quasi ex persona Dei (i. e. non ut prophetæ expresse declarantes: hæc dicit Dom.) sed ex persona propria, cum adjutorio tamen divini luminis. –

Revelatio vero sensu latiori quamvis veritatis propositionem a Deo factam significat, quo sensu quævis ad scribendum inspiratio revelatio est appellanda.

—

II De materiali libri consideramus

1° signa s. vocabula. – Evidens est sensa auctoris exprimi non posse, nisi apta signa adhibeantur. Itaque si Deus inspirat hominem ad scribendum, ut liber ab ipso componendus infallibiliter perfecte et sincere sit contentivus veritates divinas, dicendum erit, hanc Dei operationem debere hujusmodi esse, ut homo inspiratus infallibiliter eligat signa apta. Ergo non ad sola sensa, ad veritates solas inspiratio pertinet, sed secundum quid ad signa quoque se extendit.

Probo: Scriptio signorum electio est eorumque consignatio. Atqui per inspirationem Deus non modo veritatum auctor est scribendarum sed quoque scriptionis auctor principalis, dicit enim Deus ipsam Scripturam (th. 2) – ergo aliquo modo inspiratio ad electionem signorum consignationemque protenditur.

Homo vero quamvis mente voluntateque inspiratus ad scribendum, sibi tamen suisque viribus relictus in veritatibus consignandis, maneret fallibilis tum in signis eligendis tum in scriptione ipsa absolvenda neque ex ipsa inspiratione necessario sequeretur, Script.

terminative quoq esse verbū divinū. Atqui eadē Script.
propterea creditur esse infallibile Dei verbū, quia scriptor
ē inspiratus ergo inspiratio activa includit inspirationē
terminativā operis scilicet Dei operationē, qua homo
infallibilis redditur in signis eligendis atq adhibendis.
2° Si quaeratur qualis operatio divina quoad eligenda 2/
a Scriptore inspirato signa sit essentialis, ut Deus sit
auctor libri, respondemus: saepissime nō ad rationē
formalē pertinere sed ad materialē, q. sententiae
potius his quā aliis terminis, dummodo aequipollen-
tibus, exprimantur. Nō enim quis per aliū desi-
nit esse libri auctor, quia vocabula stylumq suppe-
ditet in individuo, dummodo alterum dirigat in
signis eligendis, ne erret.
Inde concludimus
a) in plerisq ubi signorum electio prorsus materialiter a/
se habet, affirmari nō pōt neq debet, Deū suprana-
turali operatione signa modumq scribendi in indi-
viduo determinavisse.
b) affirmari debet, Deū scriptores inspiratos in b/
signis eligendis ita direxisse ē adjuvisse, ut plane
infallibiles essent in veritatibus sincere perfecteq
exprimendis.
c) Haec assistentia ē directio quoad modū orationis c/
includit gratiā sermonis "q. quis efficaciter loquatur
ad instruendū intellectū, ad movendū affectū, ad flec-
tendū auditorē." S. Th. 2 II. q. 117. a. 1.
Pro diverso scopo diversa erit adeoq ad inspiratio-
nis essentiā nō aliter pertinebit, nisi quatenus coincidat
cū assistentia ad eligendam locutionē pro scopo libri
sufficiente.
d) Si denique prae scopo aliisq loci ipsa verba sty- d)
lusq in individuo pertineant ad rationē formalē libri
ex notione inspirationis auctorisq consequens erit,
ut Deus nō secus ac veritates, verba quoque stylumq
suppeditet.
Haec tamen formalis ratio difficillime pōt determi-
nari quapropter standū ē ea opinione, ex inspiratio-
nis notione, nisi aliunde res probetur, suppeditationē
verborū a Deo in individuo factā, vix decerni aut decla-
rari posse.
3° Ex iis quae sub 2° disputavimus, colligitur, revera 3/
ita factū esse, nisi demonstretur oppositū. Videlicet
Deus qui omnia suaviter disponit permisit, ut homines
divinis veritatibus collustrati ē ad scribendū supra-
naturaliter commoti, sec. propriā singulorū indolē

ē eruditionē eligerent signa veritatibꝰ exprimendis aptissima. Quod etiā argumentis positivis efficitur:

a) Evidens ē in Scr. elocutionis stylique diversitate, ortū habens ex diversa scriptor. indole, eruditione. Isaiæ disertā elegantiā S. Hieron. inde deducit, qd fuerit vir nobilis urbanæque eloquentiæ nō habens quidquā rusticitatis admistū. Ideo Jeremiā sermone dicit rusticiorē esse, sed sensibꝰ parē, quippe qui eodē Sp. prophetaverit – simplicitatē vero eloquii a loco ei, in quo natꝰ sit, accidisse. „Fuit enī Anathotides, qui ē usque hodie viculꝰ."

b) Sacri scriptt. eandē rē vel sermonē referentes utuntur verbis diversis, quamvis certū sit illū cujꝰ verba referunt, uno modo dixisse verba sua. Cf. institutionē Euchar: apud tres evang. ē Paul. Quā discrepantiā his verbis explicat S. Aug: Ut enī quisque meminerat ē ut cuique cordi erat v. breviꝰ v. prolixiꝰ eandē tamē explicare sententiā, ita eos explicasse manifestū ē. –

c) Auctor 2 lib. Mach. qui sub inspiratione scripsit, stylū ac sermonē sibi suæque eruditioni atq. ingenii facultatibꝰ tribuit. XV. 39.

—

Si instituatur analysis testimonior. Scr. ē PP. in th. II allator., facile ubique duplex in intellectu ē voluntate operatio divina apparebit – imprimis quando scriptt. dicuntur tamquā instrumenta operationi Sp. sese permisisse, aut ea quæ scribenda erant a sto capite cognovisse aut litꝰ eis tamquā manibꝰ suis, qd scriberent, imperasse. –

Inspiratio denique charisma ē, quippe donū spirituale, indebitū, supranaturale, ē ante in genere charismatū gratis datar.

Coroll. 1. a) PP. nonnulli omnē ab inspiratis scriptt. artē humanā excludunt operationēque Sp. S. ad quævis apicē Script. extendunt.

Dicit: Declarant veritates esse a Deo inspiratas in ordinē ad scribendū hisque ubique signa idonea assistente Sp. S. adhibita fuisse – B.

declarant: singula vocabula, eo quo ipsa sensa modo esse inspirata – N.

~~[illegible]~~

Th. III (seq.)

b) Scriptt. inspirati ostendunt laborē, industriā, studiū investigant documenta, testes perquirunt, excusant styli imperitiā, sermonis tenuitatē —

Dist. Hi omnib9 demonstratur, eos nō fuisse inspiratos — N. demonstratur ita fuisse inspiratos ut tamen permanerent instrumenta vita ac ratione prædita, — C.

—

Explico: Nō aliter Deus agit in gratiā conferenda. Primū utitur instrumentis sensibilib9, puta sacramentis, deinde animā per gratiā elevat ad eos etiā virtutū actus, qui possent per se virib9 naturalib9 prodire, per gratiā vero fiunt supranaturales aliusq plane ordinis. Ita etiā ad inspiratione veritatū litteris mandandar uti poterat variis instrumentis, suppeditare documenta, testes, propriā rer scribendar inspectionē, naturalemq cognitionē — quib9 cū conjungeret mentis illustrationē internā voluntatisq motionē, ut ea sola scriptor mente conciperet et voluntate amplecteretur ad scribendū, quæ Deus per Script. Ecclesiæ commendanda præconcepisset. —

Eo modo explic.

2 Mach. II. 24–27, se a Iasone Cyr. quinq libb comprehensa tentasse uno volumine breviare porro: hoc in opere negotiū plenū vigiliar et sudoris se assumpsisse —

Luc. I. 2. 3. sibi assecuto omnia diligenter a testib9 rer gestar visū esse hæc ex ordine conscribere.

Jo. XIX. 35. 1 ep. I. 1 appellat tanquā ad historicū credibilitatis motivū, ad propriā suā rer inspectionē.

—

Quoad vocabula vero stylumq scriptt. quæ plenum suo ingenio permissi erant, assistentia Sp. S. eo spectante, ut ab errorib9 immunes essent.
Hinc

2 Mach. XV. 39 excusat auctor tenuitate et mediocritate sermonis

2 Cor. XI. 6 Paulus fatetur se imperitū sermone, sed nō scientia (ἰδιώτης τῷ λόγῳ ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει)

S. Th.: epistola ad Hebr. majore aliis nitere facundia, quia naturale est unicuiq plus in sua quam in aliena lingua valere. —

Idē S. Th. 2.2. q. 176. a. 1: Paulq ē alii apostoli fuerunt instructi divinitq in linguis omniū gentiū, quantū requirebatur ad fidei doctrinā (cf. 1 Cor. XII. 7), sed quantū ad quædā quæ superadduntur humana arte ad ornatū ē elegantiā locutionis, apostolq instructq erat (scientiā acquisitā) in propria lingua, nō autē in aliena. –

Coroll. 2. Sicut in charismate propheticæ ita neq; in charismate inspirationis velut essentiale elementū requiritur ecstasis mentis aut libertatis suspensio, sufficit ut voluntas moveatur infallibiliter ad obsequendū nō vero oportet, ut agatur intrinseca ē antecedente necessitate. –

Coroll. 3. Sicut in instinctu prophetico ad loquendū (distinguatur a prophetia completa) ita etiā in inspiratione ad scribendū nō videtur essentiale, ut homo sciat se inspiratū a Deō esse. Si vero destinetur a Deo ad librū suū tanquā inspiratū proponendū v. ad veritates sibi inspiratas tanquā revelationē divinā promulgandas, tū constare ei debet de inspiratione sua nō solū certitudine humana sed supranaturali. Quæ tamen hominis inspirati destinatio ac missio ad inspirationis essentiā nō pertinet. –

Etiamsi libros deuterocan. V. T. scriptoribq nec ulli lector de inspiratione constitisset sua, nihil inde efficeretur contra inspirationē ipsā a Chro v. Sp. S. per apostolos nobis revelatā.

Neq. probatur inspirationē nō posse dari sine conscientiā ejq, quoniā prophetiā proprio plenoq sensu nō ē sine charismatis conscientia, sed h. tantū inferre licet, nō esse charismatis ignorantiā admittendā in homine inspirato, nisi probetur aliunde. Qr quū nō suppetat in scriptt. canonicis, de hoc nullo charismatis asserenda ē ignoratio –

Coroll. 4. Præter Script. aliæ quoq documenta ecclesiastica continent v. Dei scripta sub assistentiā Sp. S. præcaventis errorē, nō tamen dicenda sunt monumenta inspiratio.

Coroll. 5. Libri inspirati sunt per sese publici ē destinati ad usū omniū, nō vero sunt privatæ revelatio, inde seq. ut charisma inspirationis ad Sacr.

Scripturæ componendæ una cũ revelatione cathol. consummatione desierit.

Nõ repugnet inspiratio ad privatã scriptionẽ, de hac tamen, si extaret, sentiendũ esset idẽ q. de revelationibus privatis. —

~~[illegible]~~

Th. IV.

Confutatur inspiratio quae sit per mera assistentia divina eaq quae dicitur inspiratio subsequens.

—

I. Jo. Jahn, qui floruit circa saeculi hujs initiu, absolute nulloq inter Script. libros s. propheticos s. historicos facto discrimine, inspiratione definivit: divina assistentia ad praecavendos errores quā appellatione (h.e. inspiratione s. suggestione) longo usu consecrata, minq esse aptā, quū exprimat aliquid positivi, notio vero ei subjaceat negativa. In hoc eni hanc divina ab erroribq praemunitione differre a revelatione (positiva) q. nullas suppeditet novas cognitiones, nihil doceat novi, sed tantu impediat, quominq erret scriptor in iis quae p̄a aliunde sit, quam e contra revelatio subministret doctrinas, cognitiones, divinior intellectu consilior.

—

Bonfrerius vero 3̄ distinguit Sp. S. habitu ad scriptore sacru: antecedente, concomitante, consequente.

Inspiratione antecedente tu haberi, quando Sp. S. revelet, demonstret, inspiret ea quae dicenda scribendave sunt, ut scriptor nihil addat sui, nihil proprio marte agat. Hanc inspiratione in iis Scr. partibq haberi, quae argumentu excedat humanae intellectionis vi limiterq

Concomitanter vero Sp. S. assistere scriptoribq in libris historicis, ubi narrantur res gestae aliunde notae. Quo in casu Sp. S. ~~non~~ dictat, nō inspirat, sed oculo quodammodo scribente dirigit quumq semper praesciat, quid ille scripturq sit, ita ei adstat, ut sicubi videret eu errante, inspiratione sua (h.e. rei incompertae suggestione) illi esset affuturq. E igitur sub h. concomitante Sp. S. adjutorio scribentibq quaedā determinatio ab extrinseco, ut diversa ab iis, quae scribunt, scribere nō possint, semper eni Sp. S. in actu primo paratq ē illis quae scribenda sunt inspirare, sicubi sibi relicti aberraturi essent; sunt tamen liberi ab intrinseco, cu ve ipsa Sp. S. eos neq determinet neq antecedenter quidquē

in iis operetur, nisi ubi operatio divina illis necessaria ē.

Differunt ergo ab invicē duæ istæ theoriæ

a) Bonfr. nō extendit negativā illā assistentiā qua præcaventur errores, ad omnes Scr. libros partesve

b) Bonfr. præter illā juxtaq assistentiā admittit ubiq inspirationē positivā in actu primo, quæ quoties necesse ē, in actu secundū transeat, ipsas veritates novas suggestura scribentibus.

Modus itaq Bonfr. concomitans tribus absolvitur momentis: assistentiā negativa, suggestione parata in actu 1mo, eadē suggestione in actu 2o ubi rei ratio id postulet.

Ē tamen hæc Bonfr. hypothesis falsa in eo, q. inspiratio tantummodo in actu 1o scriptori adhærens nō impediret, quin multæ existarent in Scr. partes, in actu secundo minime inspiratæ sed humanis viribus confectæ, quamvis sub infallibili Dei assistentiā. –

Confutandus ē igitur Bonfr. una cū Jahnio:

1o Jahnius ipse fatetur, inspirationē significare actū positivū; atqui ē nomen biblicū, ab apostolis usitatū ejusq notio positiva manifeste liquet ex doctrina Chti, prophetas, apostolos, ex universali deniq prædicatione ex symbolis Conciliorq definitionibus. Ergo ex ipsa revelata doctrina Scripturæ sensu proprio ē positivo inspiratæ sunt

2o Sec. ea quæ diximus, inspiratio ē talis actio div. in hominē, ut Deus sit auctor librorum ab homine scriptor. atqui si assistentiā divina solummodo errores impedit, homo vero proprio marte librū scribit suū, Deus nō amplius erit libri auctor.

3o Si verus esset inspirationis sensus, qui Jahnio placuit, nō patet cur Conciliorum canones Summorumq Pontiff. decreta non itidem pari modo ponanda inter scripta inspirata. Quod tamen falsissimū esse nemo nō videt.

4o Si deniq admitteretur Jahniane definitio, multa in Scr. continerentur neq proprie a Deo dicta neq explicite revelata – Poterat S. Luc. (quod de omnibus valet partibus Bibl. historicis atq doctrinis moralibus) Pauli itinera ē res gestas, perenarrare, prout tenebat ex cognitione mere humana. Tū vero etiamsi Deus

impedivent omnē narrandi errorē, nō tamen facta illa sunt a Deo manifestata. Sane certū erit ea assistentiā divina, facta accidisse ita, ut narrantur quumque assistentiā illa supponatur revelata, poterunt facta ipsa censeri saltē implicite revelata esse, nemo tamen dicend *ipsa ē explicite revelata.

Qui vero negaret hujusmodi facta, peccaret certo contra fidē, negans verbū Dei revelantis assistentiā suā, ejus assistentiā infallibilē factor veracitatē, nō tamen negaret verbū Dei revelantis explicite ē in se facta ipsa, quū nō existeret ullū ejusmodi verbū. Quæ ē falsa sunt ē perabsurda. –

II. 5. Ē opinio aliqua singularis, olī a paucis quibusdā in Belgio theologis tanquā hypothesis admissa possibilis, hodiè vero ad dignitatē theseos provecta quo ad nonnullos Script. libros.

Bonfrerius quidē agens de tertio modo quo Sp. S. posset ad ~~auctore~~ scribentē se habere, hæc ait:

Consequenter se habere posset Sp. S. si quid humano spiritu absque Sp. S. ope, directione, assistentiā a quopiā scriptore esset conscripta, postea tamen Sp. S. testaretur, omnia quæ in eo scripta essent, vera esse; certū enī ē, tunc totā h. scriptū fore Dei verbū ē eandē infallibilē veritatē habiturū quā habent cetera, quæ inspiratione v. directione ejusdē Sp. S. conscripta essent. –

Probare conatur:

a) decretū ab alio compositū ē a rege approbatū fit verbū regis.

b) Sententiā mere humanā Sp. S. reddere pō verbū Dei, asserens ejus veracitatē, ita profanos approbant poetas, Aratū (Act. XVII. 28), Epimenidē Tit I. 12.

Idē valebit de historia integra aut integro libro. Hanc tamen rationē suā Bonfr. nō vult ad libros Script. qui hodiè existunt, applicare, locū forsitā habere in iis qui exciderunt.

Jā ante Bonfr. hujusmodi theoriā ut hypoth. ē mere possibilē proposuerunt Lessius ē Hamelius ++:

si aliquis opus piū ē salutare humana industria sine divino instinctu + compositū publico testimonio Sp. S. approbaretur tamquā in omnibus suis partibus verissimū ... recte verbū Dei appellatū iri. Nā quidē ēr auctoritatis epistola a rege dictata ē ab eo subscripta ...

++) Nunquā agnoverunt thesī ab adversariis sibi objectā: Liber aliquis, qualis ē forte sec. Machab. hum. industria sine assistentia Sp. S. scriptus, si Sp. S. postea testetur nihil ibi esse falsū, efficitur Scr. S. –

+ liquet instinctū hic nō signif. v. atq inspirationē

* Aliquid ejusmodi proposuerat jā Sixtus Sen.

Nostris temporibus hæc opinio in deterius versa ē ita ut dicantur nonnulli s. libri s. partes libror. exstare in canone Scr. qui hum. tantū ope scripti postea Ecclesiā approbante fuerint recensiti inter Sp. S. opera. Hanc dicunt inspirationē subsequentē, quā ineptissimā locutionē nusquā Bonfr. adhibuit neq alius quis ante hæc nostra tempora: fieri nimirū posse, ut scriptu aliq. primitus solis ordinariis hum. viribus confectu eo demū ad dignitate verbi Dei elevatu esset atq. h. ipso inspiratu evasisset, q. canoni insertu fuerit.* ... factu esse verbū Dei eo modo, quo locus aliquis a Cicerone scriptus fiat verbū meū, quando illū in aliqua oratione v. epistola usurpē ad meū conceptu exprimendū: hanc esse inspirationē subsequentē. -

Addunt, nō posse singillatī definiri, quænā ex tribus inspirationis modis referenda sit ad singulos s. libros s. versus, videri tamen locos eos, ubi expresse declaratū sit „hæc dicit Dom." ad primū, narrationes vero historicas rer. quæ experientia acquiri possunt, ad subsequentē pertinere - libros vero propheticos sub sec. inspirationis modo potius fuisse compositos D. Daniel Haneberg, historia revelationis biblicæ - 1850. -

Responsio patet ex decreto Vat:

Eos vero (libros integros cu partibus suis, recensitos a Conc. Trid.) Ecclesiā pro sacris e canonicis habet, nō ideo q. sola hum. industria concinnati, sua deinde auctoritate sint approbati; nec ideo dumtaxat q. revelationē sine errore contineant; sed propterea q. Sp. S. inspirante conscripti Deū habent auctorē atq ut tales ipsi Ecclesia traditi sunt. (Const. Dei fil. c. 2)

Inde patet

a) excluditur directe 2ᵉˢ error: 1° libros aliquos Scr. sola hum. esse scriptos industria, qui deinde ab Ecclesiā inserti in canonē habeantur sacri e canonici - 2° aliquos libros Scr. tantummodo ratione materiæ, nō antē ob scriptionē esse libb divinos -

 99.

De Script.

Th. 4./b.

b) libros Scr. ita esse sacros ratione scriptionis, ut Deū ipsū habeant auctorē

c) per demonstrationē theol. (nō enī Concil. enumeravit singulas inspirationis notas) infertur, tale intercedere discrimen inter inspirationē interq assistentiā Div. praemunientē ab erroribq ut hæc altera minime sufficiat, ut Deo asseratur scriptio libri; falsā igitur esse hujqmodi opinionē.

d) Mere hypoth. sententiā prolatā a Bonfr. nō attingi declaratione Trid: profecto liber humanā arte conscriptq, cujq veracitatē postea Deq ipse publicē revelaverit habebit auctoritatē div., erit tamen diversq a Scrp. divinitq inspiratā, quā accepit ē servat Eccle.

Quoad fallacē illā inspirationē, quā subsequente dicunt, 3 sunt distinguenda

1° quid sit liber inspiratq? respondemq librū ab homine inspirato scriptū: hic dici pō terminative inspiratq. Quū vero inspiratio sit actio div. supranaturalis in hominē, patet, solā declarationē s. revelationē Div. de veracitate alicujq scripti nullā esse actionē in scriptorē, neq efficere ut actq mere hum. hujqmodi esse desinat. Nuqā igitur liber ab homine scriptq humanis viribq, postea a Deo approbatq, dicendq erit inspiratq,

2° quid sit Scriptura sacra? nomine hoc nō veniunt nisi libri inspirati. Quū vero subsequens libri approbatio ejqq declaratio veracitatis, librū nō possit inspiratū reddere, nunquā efficiet ut hujqmodi liber sensu proprio pertineat ad Sr. Sensu latiori omnes Conciliorq definitiones Romq Pontiff. decreta possunt dici sacra Scriptura, de quorq veracitate ē infallibilitate constet ex revelatione div. at nō ita sensu proprio.—

3° quid sit librū continere verbū Dei? Deq veracitate libri humanitq scripti publicē attestans utiq efficit, ut veritates in libro illo comprehensæ evadant veritates revelatæ proindeq verbū Dei. Nō tamen ideo liber ipse erit inspiratq quamvis dici possit divinq ratione materiæ. Ne igitur in hujqsmodi errorē incurramq, accurate distinguamq necesse ē inter verbū Dei ē divinā alicujq scriptionis originē s. inspirationē.

Ad argumentu vero petitu ex diplomate regio a rege nō scripto, respondemq:

~~Lex~~ Documentu a ministro propria arte e voluntate compositu ita ut rex neq impulsū dat scribendi nec sensa suppeditet, postea rege approbante fit opq regis N.

Leges in documento contentæ approbante rege fiunt leges regiæ C.

N6 enī ex scriptione leges vī sua solumq obtinent, sed ex regis voluntate atq approbatione.

4° deniq quærendū ē, quomodo liber arte mere humano compositq fieri possit div. v. inspiratq?

Respondemq:

a) Si liber nō habet originē supranaturalē, nulla subseq. revelatione reddi inspiratq pōt

b) Sententia profana, quā ~~scriptor~~ inspiratq textui inserit, nō propterea fit per se inspirata, dici tamen inspirata debet ejq relatio v. applicatio.

c) nō repugnat absolute, ut sententia aliqua humanitq scripta, vera tamen, postea inspirata evadat. Nā sicut præcedens naturalis cognitio nō impedit, quin Deq eandē veritatē possit inspirare, ita neq præcedens scriptio naturalis impediat inspirationē ejqdē argumenti; neq. repugnat absolute, ut ad idē argumentū tractandū adhibeantur verba eadē quibq usq ē auctor profanq. Potuit itaq auctor II Mach. quamvis inspiratq historiā Jasonis quā supponimq nō inspiratū fuisse auctore, ipsiq verbis compendiare. Unde fieri posset ut ~~totus~~ liber veracis alicujq argumentū, inspiraretur ē exprimeretur plane iisdē verbis quibq ~~conscriptus~~ fuerat ab profano scriptore - tū idē liber dicendq esset bis scriptq modo diversissimo, humano ē divino. Hæc tamen quamvis nō repugnent absolute nō satis videntur conciliari posse cū divina majestate ac sapientia. —

~~[illegible]~~

Th. 5.

Th. V.

Argumenta intrinseca ad demonstrandā librorꝫ inspirationē efficacia nō sunt.

I Protestans Jo. Da. Michaelis (Introd. in N. T. tom I. c3) hæc docet:

a) ex principiis confessionis suæ nemini protestantium licet appellare ad testimoniū Ecclesiæ s. præsentis s. antecedentis s. apostolicæ aetatis ad probandā inspirationē ~~Libr~~ Scripturæ, quæ ē unica regula fidei. Neq ea probari pō ex gustu v. utilitate ejusdē Scrip.

b) de inspiratione V. T. certior nos reddit ~~nunc~~ ex testimoniū tū Chri tū apostolorꝫ, cujqmodi testimoniū disertū pro N. T. nullū extat.

c) unicū validū criteriū pro librorꝫ N. T. inspiratione in eo ē q. fuerint scripti ab apostolis, quare libros aliꝗ originis, puta Lucæ v. Marci, inspiratio nō pō demonstrari.

d) Apostoli fuerint inspirati vi muneris apost. nā

α) munꝗ ē charisma apost. excellentiꝗ ē quā prophetaꝫ, hi vero fuerint inspirati ergo a fortiori.

β) Chrꝗ promisit apostolis Sp. S. ut doceret eos omnē veritatē ē q. promiserat, præstitit.

γ) quā fides nostra innitatur doctrinæ apostolorꝫ, scripta eorꝫ debent esse inspirata.

Respondemꝗ

1° munꝗ apost. nō ē criteriū positivū inspirationis.

Inspiratio ad scribendū ut prophetia ē aliꝗ manera hujꝗmodi ē charisma gratis datū, nō permanens per modū habitꝗ sed transiens per modū actꝗ (S. Th.) 2. 2. q. 171. a. 2.

Distinguitur ante tū a revelatione tū a revelationis enuntiatione tū ab inspiratione adloquendi. Quod inde apparet, q. multi prophetæ ē apostoli illa charismata habuerint, nō tamen inspirati sint ad scribendū. Ex adverso pō accidere, ut aliquis inspiretur ad scribendū, nullo tamen modo habeat missionē apostoli: aut inspiretur ad loquendū. Nō ē igitur charisma inspirationis ad scribendū ita connexum cū aliis [illegible] donis, ut vel includatur in iis v. necessario ea concomitetur.

Profecto apostolatui intrinseca sunt ē propria charismata immediatae revelationis ē infallibilitatis in annuntiando verbo Dei, nullū tamē ē indiciū, ex Xti promissione aut institutione eidē apostolatui intrinsecū fuisse charisma inspirationis ad libros scribendos. –

a) mandata omnia Xti referuntur ad praedicationē, nulla ad scribendū, ergo promissa quoq charismata ad primū spectant, nō ad sec.

b) quamvis omnes apostoli instructi essent charismatibq apostolatui necessariis, nō omnes tamen libros scripserunt. –

c) ex charismate apostolatq seq. apostolos futuros fuisse infallibiles, si voluissent veritates sibi revelatas scripto mandare, nō seq. scriptionē ipsā fore inspirata aut nō potuisse apostolos scribere alia, ad Xti doctrinā nō pertinentia, in quibq nō tantū nō fuissent inspirati, immo errare potuissent.
Seq. igitur ex genuinitate libri apost. doctrinā, quā continet, divinitq esse revelatā ē modo infallibili propositā, nō seq. librū ipsū esse inspiratū.

d) Inspiratio prophetar nihil probat ēq petitio principii. Si enī dicuntur inspirati fuisse ad scribendū ex ipso munere proph. tu N.
Si vero scriptio proph = scriptio inspirata, tu verū ē, sed hujq modi charisma nullo ordini statuive adnexū ē. Q. enī de apostolis diximq, etiā de prophetis valet: fuerunt multi qui scriberent aliquid, ex adverso poterant esse scriptores inspirati qui prophetarent.

e) charisma inspirationis extraordinariū ē nō solū quia nō propagatur successione legitima sed etiā relate ad apostolos extraordinariū ē quippe nō essentialiter nexū cū munere apost.

Inde colligimq
inspirationē libri etiā apost. nō aliter innotescere nisi speciali testimonio fide digno videlicet divino.

Posset quis excipere, inquisitionē in auctoritatē canonicā quorumdā N. T. libror apud veteres scriptt. coincidere cū inquisitione in apostol. eorumdē libror originē ē genuitate, ita ut positive libri haberentur inspirati propter originē suā apostol. ē negative auctoritas libror canonica in discrimine versaretur, quoties eor origo apostol. addubitabatur.
Respondemq:
Quoad sensū negativū ipsi quoq (negamq), duas illas

quaestiones eo quo dicunt modo fuisse conjunctas. Dubitabatur enim de scriptore epistolae ad Hebr. itemque de scriptore Apoc. simulque constabat eorum inspiratio. Neque umquam dubia orta sunt inter cathol. de inspiratione evangeliorum quorum auctores non erant apostoli. –

Ad sensum positivum respondemus:

ex apost. origine non inferebatur simpliciter inspiratio librorum, erat tamen illa confirmatio traditionis, quae jam habebatur de libri inspiratione et dubiorum remotrix.

Nimirum status controversiae is erat, ut valor existentis traditionis impugnaretur suspicione de librorum supposititia origine. Pro tali rerum statu poterant sane PP ita argumentari: hi libri, quos Ecclesia ut Script. sacrae accepit, scripti sunt ab apostolis, non ante eorum nomine in Scr. irrepserunt; ergo traditio legitima est. Ubi non simpliciter ex apost. origine librorum inspiratio concluditur, sed valor traditionis confirmatur, qua ut inspirati traduntur.

Utique erat communis persuasio, nullos extare apostolorum libros, nisi inspiratos, non tamen innitebatur notioni apostolatus, verum traditioni eccl.

2° Haereticum simulque absurdum est opinio exclusiva, nullos N. T. libros probari inspiratos posse, nisi qui scripti sint ab Apost. Responsio patet ex antecedentibus. Si enim munus, quo scriptor fungitur, non implicat necessario inspirationem, neque muneris defectus eam excludet. –

II. Protestantes cum duas res essentialiter et artissime inter se conjunctas alteram tenere volunt, alteram abjicerent, h. efficerunt, ut perderent utramque. Volentes enim Scr. unicam juridicam fidei regulam, defendere inspiratam esse, ~~rejicientes~~ nolentes tamen demonstrationem suam ~~[illegible]~~ aedificare super traditionem apostolicam, quam una Ecclesia cath. integram custodit et sinceram, neque aliud habentes testimonium extrinsecum ad intrinseca argumenta confugerunt, quae quum nihil demonstrent, inspirationem Scr. tueri non possunt. –

Tria criteria admittunt

a) historicum: petitum ex miraculis et prophetiis
b) intrinsecum nos: (dogmaticum): ex doctrinae sanctitate, sublimitate, consensione.
c) empiricum: ex effectibus quos subeant legentium animi

Addunt aliqui

d) aestheticū: ex dictionis sublimitate ē simplicitate.

Respondemꝰ

1° generat:

a) notæ a protestantibꝰ enumeratæ demonstrarent divinā librorꝰ originē, si constaret, eas (nullā^{ex} aliā^{tt} præter inspirationē, posse causā ~~habere~~.

Atqui h. nullo modo demonstrari v. sciri pōt.– Sufficit enī ut contineat liber doctrinā revelatā, ut habeat omnes notas illas prædictas.–

b) Aut omnes notæ simul ē gradu eminenti excellentes demonstrat libri inspirationē aut singulæ seorsū sumptæ ē quovis gradu perfectæ.

Atqui h. alterū evidenter falsū ē multi q haberentur i. genꝰ libri inspirati;

neq prius illud teneri pōt

nā α) determinandꝰ esset perfectionis gradꝰ quē notæ habere debent, ut liber sit inspiratꝰ, h. tamen neq a priori fieri pōt – patet per se – neq a posteriori nullo existente vestigio aliquꝰ de re hac revelationis

β) notæ illæ nō omnes ⁱⁿ(omnibꝰ insunt libris Scr. neq in iis solis. Nisi enī præsupponatur inspiratio, quomodo quæso notæ hæ efficient quidē, ut 2 3^{ae} epist. Jo. aut ep. ad Tit. ē Philem. sint inspiratæ, nō vero sint inspiratæ mirabiles illæ litteræ Polycarpi, Ignatii ad Diognetū?

Objici pōt etiā apologetas cath. appellare ad criteria intrinseca, ut defendant veritatē inspirationis.

Respondemꝰ, supposita demonstratione inspirationis posse ejꝰmodi intrinsecas notas considerationē

α) positive aliquatenꝰ ē nonnūquā suppeditare motivū credibilitatis

β) magis adhuc negative efficere, ut nihil in sacris libris inveniatur q. repugnet facto inspirationis.–

Ita Aug. postquā librorꝰ sacr. inspirationē ex traditione demonstravit, appellat ad doctrinæ consensionē, in oppositione ad dissensiones ē contradictiones philosophorꝰ, ut rationabile esse fidē populos persuadeat.– Civ. Dei –

Ita Ecclesia, instituto examine de genuinæ de libro inspirato traditionis, potuit in subsidiū vocare intrinsecas illas notas, concentū doctrinæ, similitudinē cū aliis libris canon. Potuit rationē habere sensꝰ populi christiani, qui ē unū ex criteriis dignoscendæ traditionis minimeq identicꝰ cū gustu Lutheri.

2° speciat:

ad a) crit. historicū: inde q. miracula v. prophetiæ narrantur in Scr. nō seq. quod patrata fuere ad comprobandā ejꝰ inspirationē. Si vero patrata intelligantur hunc ī finē, prærequiritur div. de inspiratione testimoniū, confirmandū illis signis supranaturalibꝰ. At tū rediret tota quæstio de traditione ē conservatione illiꝰ testimonii.–

Præterea argumentū illud ē absurdū.–

ad b) ē c) dogmat. ē empir: argumenta hæc si quid probant, h. summū efficiunt, in libris illis passī contineri doctrinā revelatā. Nō tamen demonstrant scriptionē esse inspiratā neq. doctrinā narrationesq Scr. in omnibꝰ partibꝰ suis esse divinas. Præter alia forent adhibenda argumenta quibꝰ scriptores ē veraces ē infallibiles præfé demonstrarentur.

ad d) arg. aesthet: probat doctrinā aliquā s. revelatā s. humanitꝰ cogitatā aptis esse verbis expressā; h. tamen nō potuisse nisi per inspirationē fieri, neq evidens ē neq demonstratur nisi præsupponas i. q. quæritur.–

Th. VI.

Asseritur necessitas testimonii, quo innotescat inspiratio.

—

Inspiratio ē factū psychologicū, internū, supranaturale. Ejusmodi factū, si Deū excipias, īmediate notū nō ē, nisi homini inspirato.

Propterea nō pō aliis innotescere, nisi per effectg suos externos aut per testimoniū.

Erit autē effectg externg ipse liber inspiratg.

Atqui nihil in eo ē q. per se necessario manifestet inspiratione.

Ergo solo testimonio pō aliis de inspiratione constare

—

Testimoniū v. humanū erit v. divinū.

Si humanū ē, primg in serie testantiū erit ipse auctor inspiratg, quia ille solg immediate certior ē de statu animae suae, alii nō nisi per eū.

At si hum. testimoniū de factis externis, nō caret errandi facultate, ejg auctoritatē haud mediocriter labefactante, multo ming fidē meretur testimoniū de facto interno, ubi ē ille qui testatur in maxima versatur facilitate illusionis ē alii in maxima difficultate cognoscendi dijudicandiq illusionē.

Absolute tamen loquendo fieri pō ut talis sit testantis auctoritas, ut fidē mereatur hum.

—

II. Quo in casu certo fide hum. ac fallibili crederetur liber ~~aut doctrinā~~ a Deo esse per inspirationē ejg doctrinā revelatā. At si liber ab universa Ecclesiā ē suscipiendg ejg doctrina fide div. credenda tamquā a Deo revelata, testimoniū mere hum. pro inspiratione nō sufficeret, sed requireretur div.

Factū enī inspirationis esset ratio, cur credenda esset fide div. tota libri doctrina. Atqui nō pō firmiq credi i. q. innititur alicui fundamento, quā creditur ipsū fundamentū. Ergo inspirationis factū credendū erit fide div. nō hum.

Atqui h. fieri nequit, nisi factū constet testimonio div.

Neq obstat i. q. div. testimoniū applicatur nobis per testimoniū hum. Tū enī per hominē venitur ad intelligentiā testimonii div. nō tamen propter hominē credimg i. q. Deg revelat, sed propter auctoritatē Dei.

Th. 6

Inspiratio libri nō pō innotescere nisi pr testimoniū

Sane ex definitione infallibilis Eccl. constare infallibiliter posset de facto in se nō revelato sed cū revelatione connexo, sed nunc praescindimg ab infallibilitate Ecclesiae.

Jā vero

a) Script. Scr. ita ab omnib⁹ Christianis suscipitur, ut ~~omnis~~ eo ipso, q. veritas aliqua contineatur in Scr. credenda sit fide div. revelata esse.

Ergo facto quoq inspirationis quæ ē ratio, cur credenda ~~sint~~ fide div. ea quæ liber continet, credentia oportet fide div. ac proinde constare nō hum. sed div. testimonio. –

b) Protestantes qui adhuc revelationē admittunt postulant ut veritas aliqua credenda proponatur in libro inspirato, ibi enī Sp. S. loquitur.

Sed si hum. testimonio liber crederetur inspirat⁹, veritates ej⁹ nō alio nisi hum. crederentur testimonio totaq fides nō div. sed hominis auctoritati inniteretur, testantis de libri inspiratione. –

Hoc vero fieri nequit, ergo fatendū ē, de inspiratione Scrip. constare nō posse nisi testimonio div. Quod testimoniū div. nō ē necesse ut sit immediatū, sufficit mediatū.

De nomine Ecclesiæ.

Ecclesiæ nomen græcum est, derivatum ab ἐκκαλέω quod signif. evocare. Erat enim ἐκκλησία conventus populi ad quem non conveniebant nisi cives ii qui vocati

Quo sensu ~~semel~~ ter adhibetur in N. T. Act. 19, 32 ubi de populo Ephesino, qui a Demetrio argentario incitatus convenerat in theatrum, dicitur: v. 32 Alii autem aliud clamabant; erat enim ecclesia confusa et plures nesciebant qua ex causa convenissent.

v. 39. Si quid autem alterius rei quæritis, in legitima ecclesia poterit absolvi
40.. Et cum hæc dixisset, dimisit ecclesiam.

Statim vero ab initio Christiani voce illa adhibebant ad signif. suam ~~religiosam~~ societatem. Quod 2º ex causa mihi videtur factum esse

1º quia vocabulum optime conveniret coetui ~~Christianorum~~ fidelium quibus vocatio ad salutem esset principale et donum et distinctivum ~~Christianorum~~

Rom. I. 6: in quibus estis et vos, vocati Jesu Christi (κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ)
ib. 7: omnibus qui sunt Romæ, dilectis Dei, vocatis sanctis (κλητοῖς ἁγίοις)

ib. VIII. 30. Quos autem prædestinavit (προώρισεν) hos et vocavit (ἐκάλεσεν). Et quos vocavit, hos et justificavit (ἐδικαίωσεν)

(τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος)
1 Thess. II. 12 qui vocavit vos in suum regnum et gloriam —

2 Tim. 9. Qui nos salvavit et vocavit vocatione sua sancta, (τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγίᾳ

Quo sensu jam apud Matth XXII. 14. πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

1. Cor. I. 26. Videte enim vocationem vestram fratres: βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν

Ephes. IV. 1 ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis. Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε —

Hebr. III. 1 ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι — vocationis coelestis participes —

2. Tim. I. 9. Qui nos liberavit et vocavit vocatione sua — τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος ἁγίᾳ —

2° Ut coetus Xanus distingueretur a societate ~~Qu. Scriptores N. T. praebuerant exempla~~ Mosaica ~~frequentissime~~ quae vocabatur קָהָל συναγωγή (unde קֹהֶלֶת ἐκκλησιαστής) quam vocem LXX vertunt s. συναγωγήν s. ἐκκλησίαν.

Primis quidem temporibus συναγωγή et ἐκκλησία nonnunquam tum de Xianis tum de ~~Mosaicis~~ Judaicis ~~vocis~~ conventibus adhibentur - συναγωγή de Xianis Hebr. X. 25. Jac. II. 2 ἐκκλησία de Judaeis ad legendam Scr: congregatis Hebr. II. 12. Act. VII. 38.

Sed mox invaluit usus, ut συναγωγή de Judaeorum s. conventibus s. sacris aedibus diceretur, ἐκκλησία vero de Xianis. Soli Ebionitae, Judaicae pertinaciae haeredes, συναγωγήν vocabant suam communitatem - teste Epiph. haer. XXX. 18: συναγωγὴν δὲ οὗτοι καλοῦσι τὴν ἑαυτῶν ἐκκλησίαν, καὶ οὐκ ἐκκλησίαν -

Porro tamen Eccl: nomen multiplicem sensum habere: Omitto translatum, ut illud in V. T.: Odivi Ecclesiam malignantium Ps. XXV. 5. Laus ejus in Ecclesia Sanctorum Ps. LXXXVIII. 1 sed etiam sensu proprio, Xano, quando dicitur de communitate fidelium qui vocati sunt ad salutem, non unam habet significationem.

I° sensu latissimo designat omnes fideles tum viatores tum purgantes tum comprehensores

Ephes. I. 22 Ipsum (i. e. Xum) dedit caput super omnem Ecclesiam - quae verba quid sibi velint apparet ex S. Aug. (in ps. XXXVI): Ex omnibus fidelibus et angelis fit una civitas sub uno rege.

D. Tho. 3 q. 8. a. 4: Corpus Ecclesiae mysticum non solum consistit ex hominibus, sed etiam ex angelis. Totius autem hujus multitudinis Xus est caput: quia ~~propinquius se habet ad Deum~~ et perfectius ÷ participat dona ipsius, non solum quam homines, sed etiam quam angeli; et de ejus influentia non solum homines recipiunt, sed etiam angeli.

Nos porro loquimur de Ecclesia militante quae constat viatoribus, qui versus ~~ad~~ aeternam patriam ~~ad~~ ~~aspirant~~ peregrinantur

(in hoc eugg

p. 184-189

(substant.))

104 ~~4~~. 68 II

II° Dicitur igitur sensu strictiori de fidelibus qui in hac vita salute sua operantur.

~~Attamen hoc~~ quoq. sensu ~~multiformi~~ adsurpatur.

~~1°~~ De oibus fidelibus qui ab initio mundi credebant in Deu veru e expectabant salute per redemptione.

Gregor. M. hom. x in evang: Ecclesia universale incipere ab Abel justo usq: ad ultimum electu qui in fine mundi nasciturus e.

Videlicet tres sunt distinguendae epochae in historia generis humani: a) status legis naturae b) status legis scriptae c) status legis gratiae

In statu legis naturae Eccl: s. coetus fidel. aut nulla habebat forma determinata aut determinata in confuso, ita ut semper baptismus pateret individuali voluntati

Gen. IV. 26 Coepit invocare nomen Dni (sc: Enos).

In statu legis scriptae ecclesiae forma erat determinata pro uno populo hebraeo: reliquae gentes non tenebantur ad forma illa speciale amplectenda, sed poterant vivere sub lege naturae. -

~~Deniq~~ue in statu gratiae abolita e. synagoga s. eccle: nationalis unius populi e determinata e forma novae Eccl: quae tenentur omnes gentes amplecti, si volunt adipisci salute.

III° Itaq nos in h. nostro Tr. sumimus
nomē sensu strictissimo, prout designat,
fideles p̄ Xu natu conjunctos in unu
coetu religiosu; ita ut Eccl: sit congregatio
baptizatorum sec. definit. Melch. Cani
u. sec. Nicol. Tp. catholicorum collectio.
At h. quoq. sensu ~~no nuc~~ diversas habet significationes vox Eccl:

1° = Coetu eorum qui Eccl: regunt s. eccles: potestate:

Matth. XVIII. 15. Si aute peccaverit in te
frater tuus, vade ē corripe eu inter te ē ipsu
solu: si te audierit, lucratus eris fratre tuu.
16. si aute te nō audierit, adhibe tecū adhuc unu,
u. duos, ut in ore duorum u. triu testiu stet ōne verbu.
17. Q. si nō audierit eos, dic Ecc: si aute Eccl. nō audierit,
sit tibi sicut ethnicus ē publicanus.
18. Amē dico vobis, quaecunq. alligaveritis super terra,
erunt ligata ē in coelo: ē quaecunq solveritis super
terrā, erunt soluta in coelo. –

D. Chrys: εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ, τουτέστι τοῖς προεδρεύουσι. –

Stapleton: loci circumstantia manifeste demostrat,
illud Xi dictu ad praepositos Eccl. referend.
Seq. eni imediate: Amē dico vobis etc. H.
aute quis negaverit ad solos praepositos
pertinere. (Controversiarum lib. V de potestate
eccl: c. 7)

2° = plebē fideliu, prout opponitur potestati
u. magisterio publ. eccl: H. sensu loq. S. Paul.
ad majores natu Ecclesiae Ephesinae, quos Miletu arcessiverat: Attendite vobis ē universo gregi in quo vos Sp. S.
Act. XX. 28. eos (Sp. S. posuit epos regere
Eccl. Dei, quā acquisivit sanguine suo.

105 De Eccles.

Act. XV. 4. Cu ante (i.e. Paul. e Barn.) venissent Hierosolymã, suscepti sunt ab eccl. e ab apis e senioribus

ib. 22. Tunc placuit Apis e senioribus cu oi eccl. eligere viros ex eis e mittere Antiochiã cu Paulo e Barn. etc.

Huc pertinet epistola quã scripserunt PP qui regnante Aureliano Imp: convenerant Antiochiã ad judicand Paulu Samosatense. Habet vero hanc inscriptione: Dionysio e Maximo e oibus per universu orbe comministris nostris, epis e presbyteris e universæ quæ sub coelo e Eccle: cath.

3° = totu coetu fideliu prout e pastores e grege amplectitur e opponitur infidelibus u. schismaticis u. hæreticis –

Act. V. 11. Factus e timor magnus in universa Eccl.
VIII. 1. Facta e aute in illa die persecutio magna in Eccl.
3. Saulus aute devastabat Eccl.
1 Cor. XIV. 4. Qui aute prophetat, Eccl. Dei ædificat
5. ut Eccl. ædificatione accipiat
Gal. I. 13. Supra modu persequebar Eccl. Dei
Eph. V. 23. Sicut Xus caput e Eccl.
25. Sicut e Xus dilexit Eccl.
Symbol: apost: E unã sanctã cathol: e apostolicã Eccles:
Iren. III. c. 11, 8 disseminata e Eccl. super oem terrã.

Euseb. ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία

Cypr: De unitate Eccl:

4° Arctiori m° p̄o ~~Eccl~~: nomē designare partē Universalis Eccl: sc: quæ ē apud aliquā gentem v. in urbe aliqua. Cujg haud infrequens usq jā in epist. D. Pau. occurrit.

Rom. XVI. 5° (Salutate) ē domesticā Ecclesiā eor

-16. Salutant vos oēs Eccl. Xi.

1. Cor. I. 2. Ecclesiæ Dei quæ ē Corinthi

. XVI. 1. Sicut ordinavi Ecclesiæ Galatiæ

-19. Salutent vos Eccl. Asiæ

2. Cor. VIII. 1. in Ecclesiis Macedoniæ

—

1. Petr. V. 13. Salutat vos Eccl. quæ ē in Babylone.

Apoc. I. 4. Jo: septē Eccl. quæ sunt in Asiā

—

H. sensu dicitur: Eccl: Polonor, Gallicor etc. —

5° Tandē usq invaluit, ut nomine Eccl. denotaretur locg s. ædificiū in quo fiebant congregationes fideliū atq hac acceptione opponitur tū Judæor synagogis. tū paganor templis —

Aurelian. Imp. ad senatū rom: Miror vos, Patres sancti, tamdiu de aperiendis Sibyllinis dubitasse libris, proinde quasi in Xanor ecclesia, nō in templo deor omniū tractaretis (Fl. Vopis. in vita ejg c. XX)

Ambro: intercedens pro aliquo ep̄o qui synagogā exuri jusserat, rogat Imp. Theodosiū, nū æquū sit, ut propter synagogæ alicujg exustionē in populū Xanū tā severe animadvertatur, quū Judæis ē gentilibg, qui ecclesias vastarint, parcitū sit: Synagoga incensa ē perfidiæ locg .... Ecclesia nō vindicata ē, vindicabitur synagoga? (ep. 29)

Scholion
~~Erant~~ tamē in usu ~~pro Eccl: prout~~ alia quoq; vocabula ad s. ædificiā denotanda

De Eccl.

a) ἐκκλησιαστήριον - unde Isidor. Pelus: aliud ē ecclesia, aliud ἐκκλησιαστήριον, nā ea ex imaculatis animis cōstat, h. aute ex lapidib; ē lignis exædificatur (lib II. ep. 246. ἄλλο ἐστιν ἐκκλησία καὶ ἄλλο ἐκκλησιαστήριον· ἡ μὲν γὰρ ἐξ ἀμώμων ψυχῶν συνέστηκεν, τὸ δὲ ἀπὸ λίθων καὶ ξύλων οἰκοδομεῖται. -

b) dominicū, κυριακόν primū occurrit ap. Cypr. ubi u. templū indicat u. diē dominicū u. epulū dominicū.

De opere ē elemos: p. 203 ubi alloquitur locuplete aliquā matronā: Locuples ē dives es ē dominicū celebrare te credis, quæ corbonā omino nō respicis? quæ in dominicū sine sacrificio venis, quæ parte de sacrificio, q. pauper obtulit, sumis? Ruf. in histor. E. I. 3. ubi epos in concilio Niceno philosopho verens conversū his verbis alloquitur: Si hæc ita esse credis, surge ē sequere me ad dominicū ē huj; fidei signaculu suscipe -

Hieron: in Chron. olymp. 276 a. III. In Antiochia dominicū q. appellatur aureū, ædificari cœptū. -

In tabelle collari quā De Rossi existimat pertinere ad ævū Const. M. legimus: Tene me quia fugi et revoca me Victori acolito a Dominicu Clementis ☧

Nomē graec. Κυριακόν frequenter occurrit

cap. 15.
in concil. Ancyra: περὶ τῶν διαφερόντων τῷ κυριακῷ, ὅσα ἐπισκοπῆς μὴ ὄντος πρεσβύτεροι ἐπώλησαν, ἀναβαλεῖσθαι τὸ κυριακόν.

(Tom. I. conc. p. 1461)

in concilio Neocæsarien: c. 5 (ib. p. 1481) jubetur catechumenos subsistere in loco catechumenorum quando ingreditur εἰς κυριακόν

in concil. Laodicen: c. 28 (ib. p. 1501) ὅτι οὐ δεῖ ἐν τοῖς κυριακοῖς ἢ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὰς λεγομένας ἀγάπας ποιεῖν

Imp. Maximinus in decreto q. paullo ante morte edidit in favorē Xianor, inter alia hæc habet: Sed ē dominica sua ipsis instaurare concessū ē - καὶ τὰ κυριακὰ δὲ τὰ οἰκεῖα ὅπως κατασκευάζοιεν συγκεχώρηται (apud Eusebi. IX. 10 H. E.)

Constantinus Imper. per urbes ac pagos, per agros ē deserta barbaror loca fana ac delubra uni omniū regi Deo ac Domino dedicavit, unde etiā domini voca-bulo honorata ē consecrata sunt; nō ab hominibus, sed ab ipso omniu domino, ac domi-nicor cognomenta sunt sortita. ὅθεν καὶ τῆς τοῦ δεσπότου προσηγορίας ἠξίωται καὶ καθ-ιερωμένα οὐκ ἐξ ἀνθρώπων τυχόντα τῆς ἐπικλήσεως, ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ τῶν ὅλων κυρίου, παρὸ καὶ κυριακῶν ἠξίωνται τῶν ἐπωνυμιῶν.

Videtur nomē Κυριακόν ad Brittannos transiisse ibique transformatū esse in Kyrik et church, inde vero ad Germanos qui habent [Kyrche] Kirche. — Similiter Slavos cerkiew originē suā debet κυριακῷ.

Xus Ecclesiā instituit ita ut esset societas.

P. 1ª Xus instituit

Prob: ex facto historico

Existit hodie late diffusa societas quae Xum agnoscit suum auctorē.

Etiā plurimae sectae dissideat: idē asseverant.

Idē profitetur tota historia, semper. eni a Xi tempor: existeb. aliq. societ. relig. toto orbe diffusa, quae se a Xo conditā esse profit. ē Xanā appell.

scriptt. antiquissimi ecclesiast. quos int. auct. inspir. Act. Apost., qui primū Antiochiae dicit discipu. esse appellatos Xanos (XI. 26)

Adde PP. antiquiss. Barnab. Clement. Ignat. qui Xū τὸν Κύριον appell. ē apologet: qui pro Xanis scrips.

Haeretico-testimon. etiā major. vi hab. qui contr. Catholi: dicent. eos a vera Eccles. recessisse hoc semp. subterfug. utebant. tamq. eor coetus vere esset a Xo fundat. eccles. unquā vero negab. Xū instituisse Eccles: quo tam. facilius ē magis expedi. erat.

pagani inde a Neron. Imp: Xū tamq. sectae Xanae aucto. habeb:

Tacit. Ann. XV. 44: Abolendo rumori Nero subdidit reos ē quaesitissimis poenis affecit, quos per flagitia invisos vulgus Xanos appellat. Auct. nominis ejus Xus Tib. imperitante per procurat. Pont. Pil. supplicio affectus erat; repressaq. in praesens exitiabilis superstitio rursū erumpebat, no modo per Judaeā, originē ejus mali, sed per urbē etiā quo cuncta undiq. atrocia aut pudenda confluunt celebranturq. ./.

./. Plin. epist: lib. X. 96: In iis qui ad me tanquā Xani deferebantur, hunc sum secutus modū etc..... Affirmabant aut. hanc fuisse summa v. culpae suae v. erroris, quod essent soliti stato diē ante lucē convenire carmenq. Xo quasi Deo dicere invicē etc.

Jos. Flav. de Salvat. nost. agens dicit Xanos qui ab Eo appellati sunt, gentē non defecisse: εἰσέτι τε νῦν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον. (Archeol. Jud. XVIII. c. 3, 3.)

Prob. ex Act. Apost.

a) post effusionē Sp. S. in prima ad Judæ: prædicat: Petr. Ap.

„baptizetur unusquisq vestrū in nomine J. Xi ... qui ergo receperunt sermonē ejs, baptizati sunt ... erant aute perseverantes in doctrina apoz. ē communicatione fractionis panis ē orationibs (II. 38-42)

c. V. 42. Oīi aute diē nō cessabant, in templo ē circa domos docentes ē evangelizantes Xū J.

C. VIII

Facta persecutione a Saulo dispersi sunt fideles. Q. aute dispersionē jā essent societas aliqua, dicit Script:

v. 3. Saulus aute devastabat ecclesiā & hujs eccl. origo a Xo esset, dicit ead. Script:

v. 5. Philippus aute descendens in civitate Samariæ, prædicabat illis Xū

v. 12. Cū vero credidissent Ph. evangelizanti de regno Dei, in nomine J. Xi baptizabantur viri ac mulieres

Prob. ex verbis X[ris]ti

Jo. X. ~~[illegible]~~ redigit ostium et pastorem qui etiam alias oves habet ad idem ovile adducendas - immo animam suam ponere pro ovibus suis etc.

v. 9. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: et ingredietur et egredietur et pascua inveniet

v. 10. Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant

v. 11. Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.

v. 16. Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere et vocem meam audient et fiet unum ovile et unus pastor.

Matth. XVI. 18. Et ego dico tibi, quia tu es Petrus et super hanc petram aedificabo Eccl[esiam] meam et portae inferi non praevalebunt adv[ersus] eam.

Pars 2ª: ut sit societas

a) regnū – rex

Matth. XXV. 1. Tunc simile erit regnū coeloꝝ X virginibꝰ

XXI. 43. Auferetur a vobis regnū Dei ē dabitur genti facienti fructꝰ ejꝰ

Coloss. I. 13. Qui (Deꝰ P.) eripuit nos de potestate tenebraꝝ ē transtulit in regnū filii dilectionis suæ

Ergo Xꝰ ē rex ē habet regnū suū.

b) ovile – pastor

c) corpꝰ Xi:

~~Eph. I. 22~~ 1 Cor. XII. 27. Vos aute estis corpꝰ Xi

Eph. I. 22. Ipsū (Xū) dedit caput super omē Eccl. quæ ē corpꝰ ipsiꝰ

IV. 11. Ipse dedit quosdā quidē Apos ... in ædificationē corporis Xi

V. 30. Membra sumꝰ corporis ejꝰ de carne ejꝰ ē ossibꝰ ejꝰ

Societas ē conjunctio plurium in comunē aliquē finē suis actibꝰ conspirantiū

1) multitudo

2) moralis conjunctio

3) finis

4) media

d) Ecclesia

Matth. XVI. 18. Ē ego dico tibi, quia tu es
Petrq ē super hanc petrā ædificabo Eccl.
meā ē portæ inferi nō prævalebunt adv. eā
19. Ē tibi dabo claves regni cœloꝝ. Ē
quodcūq; ligaveris super terrā, erit ligatū
ē in coelis: ē quodcūq; solveris super
terrā, erit solutū ē in coelis.

—

Ib. XVIII. 15. Si autē peccaverit in te frater
tuq, vade ē corripe eū inter te ē ipsū
solū; si te audierit, lucratq eris fratrē tuū;
16. Si autē te nō audierit, adhibe tecū
adhuc unū v. duos, ut in ore duoꝝ v.
triū testiū stet ōne verbū.
17. Q. si nō audierit eos, dic Eccl: si autē
Eccl. nō audierit, sit tibi sicut eth. ē publ.
18. Amē dico vobis, quæcūq; alligaveritis
super terrā, erunt ligata ē in coelo: ē
quæcūq; solveritis super terrā, erunt
soluta ē in coelo.

—

Io. XXI. 15. Cū ergo prandissent, dicit
Simoni Petro Iesq: Simon Ioannis diligis
me plus his? Dicit ei: Etiā Dōne, tu scis
quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos.
16. Dicit ei iterū: Simon Ioannis, diligis

me? Ait illi: Etiā, Dn̄e, tu scis quiā amo te. Dixit ei: Pasce agnos meos.

17. Dixit ei tertio: Simon Jo: amas me? Contristatꝰ ē Petrꝰ, quiā dixit ei tertio, Amas me? ē dixit ei: Dn̄e, tu oīa nosti, tu scis, quiā amo te. Dixit ei: Pasce oves meas. —

—

Marc. XVI. 15. Ē dixit eis: Euntes in mundū universū prædicate evangeliū oī creaturæ.

16. Qui crediderit ē baptizatꝰ fuerit, salvꝰ erit; qui vero nō crediderit, condemnabitur.

—

Matth. XXVIII. 18. Ē accedens J. locutꝰ ē eis, dicens: Data ē mihi oīs potestas in cœlo ē in terra

19. Euntes ergo docete oēs gentes baptizantes eos in nōe P. ē F. ē Sp. S.

—

c) Actꝰ Apōr, quæ ē primitiva Eccl. Xi historia, exhibent eā stati ab initio tanquā verā societate sub uno regimine constitutā c. I: in locū Judæ prodit: eligunt api novū testē resurrectionis, quoniā dixerant eis Xꝰ: eritis mihi testes in Jerusalē ē in oī Judæa ē Samariā ē usqꝫ ad ultimū terræ. (v. 8) unde Petrꝰ exhortatur

fratres: Oportet ergo ex his viris qui nobiscū sunt congregati in ōi tempore, quo intravit ē exivit inter nos D. J. incipiens a baptismate Jo: usq in diē qua assumptus ē a nobis, testē resurrectionis ejg nobiscū fieri unū ex istis (v. 21. 22)

—

II) Post accepti Sp. S. Petrus prædicat Xtū ē conversi sunt circiter iii millia – de ōibus vero dicit Scr: Qui ergo receperunt sermonē ejg baptizati sunt .... (v. 41) ~~ē appositi~~ erant aute perseverantes in doctrina apoz ē comunicatione fractionis panis ē orationibus (v. 42) ōes etiā qui credebant, erant pariter ē habebant ōia comunia (v. 44)

—

c. IV. [32] Multitudinis aute credentiū erat cor unū ē anima una, nec quisquā eoz quæ possidebat, aliquid suū esse dicebat, sed erant illis ōia comunia

34. Neq enī quisquā egens erat inter illos. Quotquot enī possessores agroz aut domoz erant, vendentes afferebant pretia eoz quæ vendebant

35. Ē ponebant aute pedes apoz. Dividebatur aute singulis prout cuiq opus erat.

C. V. De Anania ē Saphira

c. VI. Electio VII. διακονων

c. VIII. Dispersis fidelibꝰ persecutione exorta Philipp. prædicat evang. Samaritanis

14. Cū aute audissent apī qui erant Jeros: q. recepisset Samaria verbū Dei, miserunt ad eos Petrū ē Jo:

15. Qui cū venissent, oraverunt pro ipsis, ut acciperent Sp. S.

16. Nondū enī in quenquā illoꝝ venerat sed baptizati tantū erant in nōe Dñi J.

—

c. XIII: Saulꝰ ē Barna: jubentur a Sp. S. segregari ad opꝰ prædicationis inter gentes

3. Tunc jejunantes ē orantes, imponentesq; eis manꝰ, dimiserunt illos

—

c. XV. Orta Antiochiæ seditione propter Judæos volentes ut gentes circumciderentur ante baptismū, Paulꝰ ē Bar. rē tota ad apīos referunt qui decreta misere, gentes non ligari lege Mosaica.

v. 28. Visū ē enī Sp. S. ē nobis, nihil ultra imponere vobis oneris quā hæc necessaria etc. —

X9 fundavit Eccl. novā, distincta a Synag. q. acriter negant multi Judæi ē rationalistæ.

Dicunt Xū semper observasse rits mosai: sæpeq. declarasse, se non fuisse missū nisi ad oves e domo Isra:

Resp: 1° Aedificabo Eccl. meā

2° servabat legē antiq. ex pietā: ē prudentiā

" nō veni solvere, sed adimplere

3° prænuntiat urbis ē templi eversionē (Luc. XXI. 5)

annuntiat novū testamentū (ib. XXII. 20)

declarat novā Eccl: a se fundandā (Matth. XVI)

venit hora quando neq in monte hoc neq in Jeros: adorabitis Patrē (Jo. IV. 21)

4) docete oēs gentes – unde oves de domo Isr: nō sunt accipiēd. exclusivē

Dicunt etiā apōs observasse rits mosai: Petrū favisse circumcisioni, timide accessisse ad gentes docendas (Act. X) unde reprehensg fuit a reliquis discipulis (ib. XI) conversionē vero verā ē efficacē gentiū non incepisse nisi a Paulo, qui impressit Eccl: charact. univers:

~~Schol. 2.~~

Th. II (deē ap. Hurt.)

<u>Nū Paulꝰ fundaverit Eccles. Xanā?</u>

Multi rationalistæ, quos inter Strauss, Chr. Frid. Baur omnesq asseclæ ejꝰ quæ vocantur schola Tubingensis, negant Xū Dnū voluisse fundare ~~aliquāctq~~ Eccl: Primos apos ē fideles neq Xū habuisse pro Deo neq sollicitos fuisse de aliqua instituenda religione universali. Fuisse eos totos in hac expectatione, Xū a mortuis resuscitatū mox rediturū esse, ut regnū mille annoꝫ fundaret pro justis e gente Hebr: Gentiles vero non fore participes hujꝰ regni nisi primū omnia adimpleverint præcepta legis Mosa: maxime vero circūcisionē ita ut lex V. T. esset conditio indispensabilis salutis ē regnandi cū Messia. Hic ē famosꝰ Petrin: ita appellatꝰ a Petro, principali eo oratore ē columna.

Factio petrin: (ita prof. Baur) si vicisset, Xani remansissent in perpetuū parva secta judai: Primꝰ Paul. Apꝰ imperfectas ē coarctatas opiniones judaic: evertit, proclamata religione universali ad quā omnibꝰ gentibꝰ pateret accessꝰ.

Inde coepit initiũ Paulinismi.

Paulus, si fas ẽ credere profess. Tubing. X̃ũ hominem, qui (sec. Petrũ) nõ erat nisi Messias judaicus, evexit ad dignitatẽ fundatoris religionis universalis. Paulus primus ~~intellexit~~ docuit, molestã legẽ mozai: esse obsoleta ẽ inutile, ẽq debereq: locũ suũ cedere baptismo, qui applicari possit õnibus infidelibus.

~~Novæ~~ ẽt ~~ignitatæ~~ ideæ Pauli excitavere magnã Jeros. oppositionẽ. Re quidẽ vera ap̃i permiserunt, ne gentiles observarent in posterũ legẽ Mozai: sed brevi mutua discordiã ẽ antipathiã Judæos inter ẽ Græcos eo (processit, ut õnis societas ẽ fraternitas fieret impossib. Paulus Antioch. acriter Petrũ objurgavit, postea õn relatione cũ apis soluta suũ evang. proprio Marte prædicabat, erat aut. h. evang. non plenũ ~~desp~~ odii erga V. T. ẽ imbutũ nobili ac liberali negligentiã observationũ religiozarũ. Reliq. ap̃i exarserunt perseq. Paul. evertunt opera ejus ac missiones contrarias instituunt. Paulus se defendit, refutat ebionitas i. e. sequaces Petri Jacob. Joan. hi ẽã apocal. extrema conviciã in

ipsi convenerunt, tandē ap. gentiū
moritur, derelictq ē exosq.

Etiā pō mortē perseq eū Ebion.
fit Simon Magq

Qui statq rer nō poter. durare
ī perpetuū sec. Baur. –

Circa mediū saec. sec. fit reconcil.
Petrin. ē Paulin. in unā eccl.
coalesc: quae deinc. vocat. catho.
fabula de Mago permutatur etc.

Quonā fundam. nititur tota haec
theoria?

Credit Baur in N. T. multa esse
indicia – in epistol. Paul. ē evang.
Lucae Paulinism.
Petrinis. in Matth. ē Apocal.
reliqua scripta ex. gr. Mar. esse
posterio: primitiv. discord: quae
videntur ipsi esse plena spiritu
conciliat.

Huc pertinere epist. cath.
Barn. Clem. Ignat.

Hod. syste. Baur. jā ē derelict.
ob maximas difficult. chrono.

Neg. Catcon: negant circa fine
I saec. jā affuisse fere oīa script.
quae
apica Renan dicit de Mar

suffic. ad evertend. syst. Baur.

Quæri. ubinā sit vera expressio tū

Petrin. tū Paulin.?

Baur: in Matth. Petrin.

Hilgenf. " exagg.

Volkm. Ren. aliq. medii int. petrin. ē paulī.

Reuss: nullū syst. nulla tend.

—

Ead. discord. rational. ~~prof~~: de Mar.

Ren: vera doctr. Petri quæ semper erat moder.

Hilg: idē: sc. Petrin. moder.

Baur: compilat: vere: concilīat. ex petrin. Matth. ē paulin. Luc.

Volkm: Paulin. exagg.

Reuss: ut supra

—

Idē de Luca:

Baur: Paulin. accurat. ~~exact~~

Volkm: " exagg.

Ren. Zell. Schw: concil.

Ewald: compil. absq color

Reuss: nihil Paul. contul: imo multa antipaulin. sed nunc ad hoc redit, ut nulla sit tendent.

Discord. ration. inde venit q in unoq. evang: tant. inē Petrin. qua Paulin.

Quatt. evang. sunt unū quadriforme evang. sec. Iren: sed divers. sec: necessi: ē condit.

Si inveniunt. sent: spirantes ~~respect.~~ ~~amor~~ reverent legis Mos. ē amor. populi jud. alia praedicant destruct. temp. abolit. ritua mosai: ē vocat. gent.

Utriqq ~~classes~~ generis sent: aeq. sunt ~~numeros~~: aeq. disert. ē clarae sed minime inter se pugnant neq. duas schol: divers. inter prim. Xanos denot: sed id tantu affirm: q. olī D. Paul: e D. Barn: pronunsia: in synago: Antioch: Pisid: Act. XIII. 46

Vobis oportebat primū loqui verbū Dei, sed quoniā repellitis illud ē indignos vos judicatis aeternae vitae, ecce convertimur ad gentes. -

Idē ante Paul. dixerat X9: Matth. VIII. 11

Dico autē vobis q. multi ab oriente ē occidente venient ē recumbent cū Abrahā ē Isaac ē Jacob in regno coeloz

12. filii autē regni ejicientur in tenebras exteriores:

Conveniens erat ut Xρς e apl inap: praed: opq a populo Jud:

Sed ide Saluat. qui Matth. V. 17.

Nolite putare quonia veni solvere legē aut prophetas: nō veni solvere, sed adimplere

idē dixit XII. 8:

Dōmq eni ē Filiq hōis etiā sabbati

XXIV. 2 Amē dico vobis, nō relinquetur hic lapis super lapidē, qui nō destruatur

Evan. Matth. ē summopere jud: sed similes sentent. etiā in reliq. evang. inveniunt. ita ut quodq. eoq tant. contin. petrin. quant. paulin. si petrin. = reverent. legis antiq. paulin. = ejq abolitio.

Unde inivī nō ē ratio: unū ideq evang. tu hebr: tu. antihebr. tu indiffer: appella: servand. q. majorē ut tribuerent v. 1a categor. loventio v. 2a v. utrisq.

Transit. ai epist. Paul. invenim. Paulin.

Multas Baur. arbitrarie supprimit, IV tantu relictis – ergo quaeramq Paulin. in his IV quas ipse B: pro authent. habet.

Rom. II. 10. gloria autē ē honor ē pax
oñi operanti bonū, Judæo primū
ē Græco -

XI. 1. Dico ergo : nūquid D. repulit
populū suū ? Absit. Nā ē ego
Israëlita sū ex semine Abrah.
de tribu Benj.
2. Nō repulit D. plebē suā quā
præscivit.

Exaltat ibid. Israelit: ex quibq ē
Xq sec. carnē (IX. 5.)
III. 1. Quid ergo amplius Judæo ē ?
aut quæ utilitas circumcisionis ?
2. Multū per oñe m^{u}. Primū quidē
quia credita sunt illis eloquia D.

Sūma Paulin. doctrini: quæ in oībq
ejq epist. occurrit hæc ē :
V. 9. Xū pro nobis mortuū esse, nos
vero justificatos in sanguine ipsiq
VI. 3. Nos baptizatos esse in Xº J.
III. 22. Justitiā Dei per fidē J. Xi
esse in oñes ē super oñes
IX. 24. oñes nos vocatos esse
nō solū ex Judæis, sed etiā
ex gentibq

Hæc inveniuntur in aliis quoq. scriptis N. T.

Q. vero dicit B. apo gent. solvisse omē vincul. cū reliqu. apīs facile ostendi: falsū esse –

1. Cor. XV 3–11.

Gal. II

Unde conclud: Paulū semper fuisse in relatione mutua cū aliis apīs, ~~ejusq~~ doctri: eor doctrinæ semper fuisse conforme. Hæc enī sibi volunt verba Gal. II. 2. Contuli cū illis evang.

Ecce epist. ista ad Gal. quo tanqs. fundamento nititur syst. Bauri e sequaciū ejq. Vix credi pō quanti libri conscripti fuerint in Germ. de 2° cap. istiq epist. e quot hypoth: ~~aed~~ fixæ. supra factu minimi momenti. Sed priqqā explicemq factu istud ejqq veră natură, ipsū breviter enarrandū ē

Quando Pau. degebat Eph. circa a. 56. ~~communitates~~ ecclesiæ Galat. ab ipso fundatæ (a. 50) turbabantur a quibqdā Hebr. affirmant. circūcis: necessaria esse ad salute e denegant. auctorit. Pau. Qua re audita Apq magnopere exacerbatq, odio quid. sancto e justo, scripsit epist. illā qua docet circūcis,

inutile esse ad salut. cū lex antiq. mosai. abolita sit pō advent. Dñi gentilesq qui ad fidē Xi convertantur, minime teneri ad jugū cæremoniar legaliū subeund. Hanc quoq fuisse sentent. alior apor qui oīa approbavissent quæcunq Paul. ē Barn: operati essent inter gentes. (II-9)

Post ea narrat quæ acciderint Antiochiæ Gal. II. 11-14.

Unde tria sunt manifesta.

1° Petr. ~~pri~~antea vixisse gentiliter, nō judaice - ~~q.~~ cujq rei ipsū Paul. testē habemq

2° oppositionē Pau: habuisse eū quē desiderabat event. ut restitueretur labefacta concordia gentil. ē Hebr: ~~aliter~~ secq nō narravisset facta

3° fuisse potente factionē hebraizant. quæ sua præjudicia volebat impon. ipsis apis. Hanc faction. semper fuisse contrar. abolendis ritibq legalibq docent Act. Ap. Cū enī circa a. 57 Paul. ē Barn. essent Antioch orta ē magna seditio, a pharisæis qui volebant gentiles absq circumcīs. admittere in Eccl. —

Act. XV. 1. sq. —

Narratio Concil: ab Apis Jerosoly: celebrati, quale Luc. exhibet in Act. Ap. XV clare demonstrat neq. Petr. neq Jacob. fuisse contrariū abolendæ legi Mos. in favore gentiliū injusteq (Bauro utrūq haberi pro defensore e columna antequ. legis. Neq aliter potuit B. tueri opinionē suā quē diminuta auctoritate Act. Apō: quē librū pō mediū sæc. II confectū esse prætendebat. Hodie tamē nullus fere rationalista approbat tam desperatū tentamē. Neq magni momenti sunt quæ B. affert ad fulciendā hypoth. suā ex. gr. silentiū Lucæ de querela Antiochena. Nā vel propterea L. eā prætermisit q. eā parvi ponderis esse crederet u. nihil interesse utrū eā scirent necne ~~lectores~~ ii quibus Luc. destinabat librū suū. In epist. ad Galat. episodiū illud erat veluti argum. ad hominem - X in Actibus Apoz, conscriptis Romæ multo pō, inutile erat e nullius pretii. Præterea animadvertend ē, Actus Apoz esse opus imperfectū, cujus major pars repleta ē vita e gestis Pauli Api. Neq scimus cur opus reliquerit imperf. auctor neq quid enarraturus fuisset in altera parte, si ipsi concessū fuisset

librū suū absoluere.

Quæ adhuc protuli ~~e libris~~ ~~A~~ tū ex epist. Pe Pauli tū ex Act. Apoz abunde demonst: nullā fuisse inimicitiā Petrū inter e Paul. sed neq inter Paul. ē Jacobū.

In prædicta epist. ad Galat. bis eū directe Paul. commemorat magna cū reuerentiā

Cap. I loquens de primo suo Jeros: aduentu pō conuersionē suā

v. 18. deinde pō annos tres ueni Jerosolymā uidere Petrū ē mansi apud eū dieb̄ quindecī

v. 19. Aliū aute apoz uidi neminē nisi Jac. fratre Dūi

Cap. vero II: 9: ē cū cognouissent gratiā quæ data ē mihi, Jac. ē Ceph. ē Joan. qui uidebantur columnæ ene, dexteras dederunt mihi ē Bar. societatis etc.

Tertio loco indirectā ejꝰ mentionē facit II. 12. ubi narrat Petrū manducare solitū esse cū gentibꝰ, priusquā uenirent quidā a Jacobo, πρὸ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινας ἀπὸ Ἰακώβου

Sed nimiꝰ mihi uidetur esse B: omnēq mensurā ueri ē justi prætergredi; qui inde putat Jaco: semper ē in omnibꝰ fuisse contrariū Pau: Neq enī

aliquid certi constat de mandato itor adueniar ucq si quodcunq habuenit mandata. Equide arbitror, si aduence iti Jerosoly: locuti fuissent u. egissent nomine Jac. Paul. pro solita sua sinceritate id dicturu fuisse in epist. ad Galat. qua maxime eu eq intererat, ut diceret.

Sed habemus quoq positiua indicia Paul. postea semper in gratia e amicitia fuisse cu Jac. In prima enim ad Cor: quæ multo po episodiu Antioch. scripsit, audimus eu maxima in ueneratione loqui de Jacob: (XV. 7. deinde uisq e Jacobo, deinde apos omnbs) Quando uero ultimo ascendit Jeros: cu eleemosynis, stats uisitat ~~Paulu~~ Jacobu - Act. XXI. 17 19.

Paulu uero degente Jerosol: uidemus sæpius in templo etiam olim uero Timoth. circumcidit unde apparet etia Paulu se accommodauisse consuetudini e præjudiciis quoties rer necessitas id exigeret. Fuisse aliqua factione pharis: quæ odiuit Paul. ja ante diximus, sed hoc nequit imputari apos factioq ista, ut semper fit in Eccl: ~~propter~~ exaggerationes suas in hæresi incidit e facta e secta Ebionit.

Th. III. (Hurteri 23°)

Ecclesia ē. perennis u. indefectibilis

Eccl: ita dicitur perenne ut nō prius sit habitura finē quā totū genus hum. Ut taut. res aliqua possit dici perennis oportet eā carere omi mutatione substantiali essentiali; nā mutata ejus substantia v. essentia, res desinit existere. Duo igitur dicit ~~vox~~ attribut. perennitatis: Eccles: semper duratura esse ē semper in essentia sua fore eandē. quē nunc ē.

Demonstr. 1° ex prophetis in V. T.

Is. IX. 6 sq. Parvulus natus ē nobis ē filius datus ē nobis ē factus ē principatus super humerū ejus ē vocabitur nomē ejus admirabilis, consiliarius, Deus, fortis; pater futuri saeculi, princeps pacis; multiplicabitur ejus imperiū ē pacis nō erit finis; super soliū David ē super regnū ejus sedebit, ut confirmet illud ē corroboret in judicio ē justitia, amodo ē usque in sempiternū.

Is. 61, 8. Foedus perpetuū feriā eis ē scient in gentibus semen eorum etc.

Tot° fere ps. 88° ē de perpetuo regno Xi - v. 36 sq. Semel juravi in sancto meo si David mentiar. Semen ejus in æternū manebit etc.

Dan. II. 44 - In diebus regnorum illorum suscitabit Deus cœli regnū q. in æternū nō dissipabitur ... ē ipsa stabit in æternū.

Ad quas promissiones V. T. possumus adjungere factas in N. T.

Luc. I. 32 - Hic erit magnus ē filius Altissimi vocabitur ē dabit illi Dnus D. sedē David patris ejus ē regnabit in domo Jacob in æternū.

Jāvero illas prophetias de futuro regno Messiae Hebr: semper ita intelligebant ut esset duraturū in perpetuū; Xus vero habetur in N. T. ē universali sensu om̄ Xanorum tanquā rex ille promissus in V. T.; debet ergo ē regnū ejus esse perpetuū.

Neque oportet nos disertos esse in eo ut demonstremus Xū semper a Xnis habitū esse pro rege ē Eccl: pro regno ejus. Plura jā attuli testimonia in 1a th. Ipse Xus Eccl. regnū appellat, quando

promittit se Petro daturum esse claves regni coelorum. Hl. igitur illud regnum ē perpetuæ pacis ē felicitatis, de quo loquuntur proph:

2° Pº institui comparatio veteris foederis cū novo, Synag: cū Eccl:

Jerem XXXI. 32.-40.

Agg. II. 7. ‡

cū quo loco cf. Helb. XII. 25. §

cf. etiā quæ dicit Aps de sacerdotio æterno Hebr. VII. 17. $\frac{oo}{-27}$.

manente sacerdotio debet etiā manere societas religiosa ad quā pertinet ē.

—

3.° Directe ē verbis expressis Xs sæpius declaravit in N. T. Eccl. suā fore indefectibilē.

a) Matth. XVI. 18. Ego dico tibi, quia tu es Petrus ē super hanc petrā ædificabo Eccl. meā ē portæ inferi nō prævalebunt adv. eā.

Unde apparet neq intern. neq. extern. causā unquā extituram esse quæ possit Eccl. evertere.

b) Matth. XXIV. 14. E prædicabitur h. Ev. regni in universo orbe, in testimonium ōibus gentibus ē tunc veniet consummatio

Concl: Vetus foedus sec. Jerem. irritum fact. ē quā Deus ob perversitate Hebræorum eos fastidierit, novum vero foedus hujusi fore ut nunquā sit abrogandum, nunquā Deus fastidiat populum suā.

Paulus vero explicans locum Agg. proph. hoc dicit discrimē interesse inter Vetus T. ē N. ut V. sit mobile N. vero imobile, nunquā transferend.

‡ Agg. II. 7. Quia hæc dicit Dns exercituum: adhuc unum modicum ē ē ego commovebo coelum ē terrā ē mare ē aridā 8. ē movebo ōnes gentes, ē veniet desideratus cunctis gentibus ē implebo domum istā gloria, dicit Dns exercituum

§ Hebr. XII. 25. Videtis ne recusetis loquentē. Si enim illi nō effugerunt, recusantes eum qui super terrā loquebatur, multo magis nos qui de coelis loquentē nobis avertimus.

26. Cujus vox movit terrā tunc, nunc aut. repromittit, dicens: Adhuc semel ē ego movebo nō solū terrā, sed ē coelum.

27. Q. aut. adhuc semel dicit, declarat mobilium translationē tamquā factorum ut maneant ea quæ sunt imobilia.

28. Itaq regnum imobile suscipientes habemus gratiā etc.

oo Hebr. VII. 17. Contestatur enim: Quoniā tu es sacerdos in æternum, sec. ordinē Melchisedech. 18. Reprobatio quid. fit præcedentis mandati, propter infirmitatē ejus ē inutilitatē. 19. Nihil enim ad perfectum adduxit lex:

23 Et alii quid. plures facti sunt sacerdotes

24 Hic aut. eo q. maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium;

Videlicet prædixerat Xs in capite illo destructione templi qua audita quæsierunt ex eo discipuli quandonā sit ~~futura~~ eventura ē quod signū sit futurū consummationis sæculi ejq; gloriosq adventq. τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος

Quibq respondens Xs enumerat oīa signa quæ præcessura sint adventu ejq ē judiciū ultimū mundi, quæ īnter illud quoq; enumerat Ev. prædicatū iri per totū mundū.

Conjungit igitur hæc duo Xs, prædicat. evan. et finē mundi (καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος)

Fideles extituros esse usq; ad diē judicii

Matth. XIII. 24–30 parabola de zizania

47–50 de sagena.

~~ut~~ v. 49. Sic erit in consummatione sæculi, exibunt angeli ē separabunt malos de medio justoq. 50 ē mittent eos in caminū ignis, ibi erit fletq ē stridor dentiū

Neq; opponi pō Xu nō loqui de immediata conjunctione duaq req, quia, etiāsi temporis spatiū sit decursurū ~~post~~ ev. prædicatū in oīi terra, tamē apparet fideles superstites fore usq; ad finē mundi, in eoq enī utilitate Xs signa ista prædixit.

c) Matth. XXVIII. 19. Euntes ergo docete oēs gentes baptizantes eos in nōne P. ē F. ē Sp. S.

20. Docentes eos servare oīa quæcunq; mandavi vobis: ē ecce ego vobiscū sū oībq diebq, usq; ad consummationē sæculi ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος

prædicatio ev. ē assist. Sp. S.

Unde apparet ē prædicatio evang. ē assisteat. spiritual. Dīi promissa Eccl. docenti, semper duratura esse usq; ad finē mundi.

Jo. XIV. 16. Et ego rogabo P. ē aliū paracl. dabit vobis, ut maneat vobiscū in æternū.

4° Innumera PP. testimon. ex quibus pauca seligo

a) Ambros. de Salom. c. 4. Navi comparat ~~dicq~~ Eccl. quae nunquam possit metuere naufragium.

V. loca ap. Hurt

b) Hieron. in Isa. c. 4. Super petram fundata Eccl. nulla tempestate concutitur, nullo turbine ventisque subvertetur.

c) Jo. Chr. or. q. X9 sit Deus: constat Eccles. solida et stabilis ac invicta florens ac fulgens et in dies magis ac magis vigens, crescens et plus roboris sumens et omnibus qui ab illa die usque ad Dni adventum futuri sunt, praestans, ut omnes inde fructus et ineffabilem utilitatem capere queant.

5° Possent aliae quaedam assignari rationes, veluti Eccl. esse necessariam ad salutem unde absque dubio conseq. ut tantum temporis sit duratura quantum genus hum. Sed quoniam nondum demonstrav. Eccl. necessariam esse ad salutem haec praetermittimus et alia hujusmodi.

Difficultates.

Remanet ut quibusdam difficultatibus a nobis satisfiat, nam melius et fortius Eccl. perpetuit. et indefectib. dum apparebit.

habes

1a object. Si Eccl. promittitur duratio æterna a. in æternū, hæ locutiones nihil aliud signif. nisi longū tempus, minime vero totū tempus q. ~~præterlabetur~~ usq. ad finē mundi. V.gr. Gen. XVII. 7. 8 Deus statuet cū Abrah. foedus sempiternū ē dat semini ejus oūē terrā Chanaan in possessionē ~~æternā~~. Atqui neq. terra Chan. permanit Judæis ejusmq. illud foedus ~~sell...~~ circumcisi abrogatū ē; unde videtur posse conclud. vocabula hebr. [Hebrew] a. [Hebrew] signif. diu a. longū tempus.

Resp. a) Perennitas Eccles. nō neq. ex solis istis locutionibus sed tū ex consummatione sæculi quæ cū illis expresse conjungitur tū ex discrim. q. statuitur a prophet. ē apis inter V. T. ē N. Jā vero nullū esset discrim. si N. T. esset duraturū aliq. tempus, quā longissimū.

b) Pactū antiquū conditionat. fuit, nempe si steterit populus obligationibus suis

Exod. XXIII. 22. q. si audieris vocē ejus (i.e. Dōni D. tui) ē feceris oīa quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis ē affligā affligentes te

Cf. concludentissimū ex. 3 Reg. IX. 4-9.

V

⁘ 3 Reg. IX. 4. Tu quoq. si ambulaveris corā me, sicut ambulavit pater tuus, in simplicitate cordis ē in æquitate, ē feceris oīa quæ præcepi tibi ē legitima mea ē judicia mea servaveris 5 Ponā thronū regni tui ...

c) Synago: eo scopo instituta ē ut præpararet regnū Xi; erat enim typus ē umbra Eccl. — Hebr. x. 1. +

Rom. x. 4

unde neque mirū videri debet q. cessaverit adveniente antitypo ē veritate ē q. promissiones factæ a. Abrahæ a. Synago: et sensu magis carnali postea adimplerentur sensu spirituali a Xo ē hæredibus ejus. Pō igitur dici, Synagog. quoque promissā fuisse æternitatē, nō pront antequā lege exprimebat, sed pront typice significabat Eccles:

Unde optime S. Aug: Civ. D. lib. 6. n. 1. Quando ei (sacerdotio Aaronico) æternitas promissa ē, nō ipsi umbræ ac figuræ, sed ei q. per ipsā adumbrabatur figurabaturque, promissa ē."

Becanus — Man. Controv. Li. I c. 3. n. 47: dicit ex repudiata Synag. minime sequi ut Eccl. Xi quoque sit aliquando repudianda, sed sequi contrariū.

„ Primo, quia Synagogā repræsentabat ancilla Abrahæ, quæ fuit repudiata: Ecclesiā vero uxor Abrahæ, quæ nō fuit repudiata. Secundo, Synagoga

+ Hebr. X. 1. Umbrā enī habens lex futurorum bonorum, nō ipsā imaginē rerum, per singulos annos eisdē ipsis hostiis, quas offerunt indesinenter, nunquā pō accedentes perfectos facere. ♀

Rom. X. 4: Finis enim legis, Xus ad justitiā ōi credenti

quæ verb. ita explic. S. Aug.: quasi Xus legis umbras implens, eā terminaverit et cessare fecerit (Cont. advers. legis et prophetar Lib. II c. 7)

♀ Chrysost. illū locū ita explic. ut imaginē intelligat veritatē rerum s. res ipsas. Est enī hæc metaph. (ait Corn. a Lapid.) ducta a pictoribus, qui primo carbone aut penicillo, rudi mō rē delineant ē adumbrant. Unde primā hanc ē rudē picturā vocant umbrā, quia prima ē rudis ē umbratilis tantū delineatio ē quā postea coloribus ē pigmentis implent ē exornant, ut fiat pulchra ē perfecta imago etc.

praeterea fuit repudiata q. neq. perfecta esset neq. sufficiens ad salutē, juxta illud (Hebr. VII.19) „Nihil ad pftu adduxit lex„. At Eccl. Xi ē pfta ē sufficiens ad salutē... Unde Aug. (in ps. 73) sacramenta ācq. N. T. dant salutē, sacramenta V. T. promiserunt Salvatorē. Tertiō, Synagoga continebat umbrā futurorū (Heb. X.1) Eccl. continet lucē quae ē Xs (Jo. I.9) At umbra necessario deficit, accedente luce, debuit ergo cessare synagoga cū sacrificiis mosaicis, quando venit Eccl. cū Xo. Quarto, synagoga erat instituta pro servis, Eccl. pro filiis: at servi accipiunt temporalē mercedē a suis dnis ē sic dimittuntur, filii autē succedunt in perpetuā haereditatē. Q. insinuat Aps (Gal. IV.30): Ejice ancillā ē filiū ejs. Nō enī haeres erit filius ancillae cū filio liberae. –

—

2ª object. sumit. de libera ē mutabili hōnu voluntate, videlicet possē evenire ut paullatī fideles fidē amittant ē deserant Eccl. Q. si fiet, cessabit Eccl. in terris.

Resp: Decrevit Ds Eccl. perpetuā fore, nulla tamē illata violentia libertati human: quippe qui praeviderat semper magna

zaltē parte fideliū in fide permansurā.
Hanc objectio: monerant Donatistae, praedicantes Eccl: universalē a fide defecisse, eosq. solos verā Eccl. repraesentare.
Cui object. ita respond. S. Aug. de unit. Eccl. 9: Cū quaeriēis ab eis, cur haec impleri nō possint (h.e. vaticinia de perennitate Eccl. universalis) respondent: quā hōes nolunt. Cū arbitrio quippe libero homo creatꝰ ē ē si vult, credit in D. si nō vult, nō credit; si vult perseverat in eo q. credit, si nō vult, nō perseverat. Ē ideo cū coepisset per orbē terraꝝ crescere Eccl. noluerant hōes perseverare ē defecit ex orbꝰ gentibꝰ sana religio, excepta parte Donati.

Subdit Aug: Quasi vero nesciērit Sp. Dei futuras homi voluntates. Quis h. insipientissimꝰ dixerit? cur ergo nō h. potiꝰ praenuntiavit q. de voluntatibꝰ hom sciebat futurā? Sed ideo fuit de istis certa praedictio, quā ē D. etiā futuras praevidet voluntates.

Appendicis instar aliquos locos N.T. explicabo qui videntur discrepare a promissionibꝰ Di Eccl. suā duraturā esse usq. ad finē mundi.

1) Matth. XXIV. 10-12: scandalizabuntur multi – refrigescet caritas multorum.

Verba haec possunt v. referri ad tempus q. immediate praecessurum sit eversionem templi quia hanc quoque praedixit in loco isto Xstus, v. ad tempus praecedens finem mundi. Si primo sensu accipiantur, nihil nos docent de futura Eccl. sorte, si vero secundo, nihil aliud affirmant nisi magnum inter fideles schisma, non vero fidelium plenam exstinctionem.

2) Luc. XVIII. 8: Verumtamen filius hominis veniens putas, inveniet fidem in terra?

πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
ἆρα = num.

Diversi diverso modo locum difficillimum interpret. Beda h. m° explicat: tanta erit raritas electorum ut non tam ob clamorem fidelium injuste damnatorum quam ob eorum torporem juste damnatorum totius jam mundi sit accelerenda ruina.

Non satis constat, utrum Xstus loquatur de vindicta suorum mox (cito) (ἐν τάχει) exequenda per excidium Hierosolymorum an de ultimo adventu. Priori sensu significat neque manifestam de persecutoribus ultionem sufficere, ut in posterum semper habeant fideles plenam fiduciam ~~re~~positam in omnipotentia et justitia divina. Altero sensu, qui probabilior est, verba illa praedicunt, in ultimo adventu et finali παρουσίᾳ Dni paucos ~~futu~~ esse electos neque illos habituros esse plenam et excellentem fidem. – Aug. de unit. Eccl. 15°.

Mihi vero Dnus non videtur loqui de fide dogmatica, sed de permansione fidei jam adesse fine mundi et ultimo judicio – cf. Luc. XVII. 26 sqq. –

3) 2 Thess. II. 3: Nisi venerit discessio primu̅ e̅ revelatus fuerit homo peccati, filius perditionis
ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας.–
Quidquid putand. sit de ultima illa discessione, claru̅ e̅ no̅ loqui Apu̅ de extinctione Eccl: Apostasia enī supponit Eccl: a qua fit

Th. IV. (Hurt: 24 a) =39=

Eccl: e̅ visibilis

Ut Eccl. sit visibilis requir: ut visibiles sint personæ, ex quibus constat, visibiles cærimoniæ quibus utitur, visibilis hierarchia a qua docetur e̅ gubernatur. Porro duplex e̅ distinguenda rei alicujus visibilitas, immediata e̅ mediata. Imediata ea e̅ quæ sub oculos cadit, mediata quæ ex illa concluditur. Illa po̅ dici visibilitas sensibilis, hæc vero intellegibilis. +
Ex. sit homo qui constat 2ᵉˢ substantiis, corpore e̅ anima, quarum altera est visibilis visibilitate mediata s.) sensibili, p̄o̅ ~~cadit~~ eni̅ ~~sub~~ sensibus attingi, altera solummodo ~~visibilitate~~ visibilitate mediata s. intelligibili, concluditur eni̅ ex actibus humanis e̅ phænomenis vitæ. Iā vero 2ᵉᵐ illā visibilitate tribuimus Eccl: Dei.

Demonstr. 1°. Eccl. ita X9 instituit, ut esset homin societas. Jā vero ones inter hoēs societas necesse ē sit qua maxime visibilis.

Vocatur Eccl. = regnū Matth. XVI. 19
ovile Joan. XXI. 15.
domq 1 Tim. III. 15
civitas Apoc. XXI. 2

Hæ vero appellationes nō conveniunt nisi societati visibili neq. ulla societas cogitari pō generis hum. absq. præsidibq ē subditis, absq actibq sensibili: quibq ones invicē colligantur.

Neq. desunt isti actq exterior. sensib: In Act. Apor enarrantur prima inies Eccles: ejq primitiva historia, historia aute nō ē de rebq quæ nō apparent sed de iis quæ qua maxime perspiciuntur sensibq. Inveniuntur in primitiva Eccl. doctores ē fideles, præsides ē subditi, sacramenta ē certi ritq ē prædicatio. sine quibq fieri nō poterat, ut coalesceret in unā Eccl: Recipiuntur infideles, ejiciuntur peccatores, eliguntur præsides ē ministri. hæc vero oīā sub oculos cadunt. Undenā quæso noviscent Apli hos ad Eccl. pertinere, illos foris Eccl. esse? – etc.

2° Eccl. ē mediū hoīb9 data ut obtineant salutē. Ergo oportet eā ~~visibile~~ visibile esse, ut oēs possent eā ingredi, ~~distinguentes~~ eā ab aliis coetib9 qui nō possunt idē perspicere.

At nō solū ingredi, verū etiā perseverare debent hoēs in Eccl. quod ut fiat, necesse ē adsit aliq. visibile gubernium, aliq. ministeriū, aliq: pastorale officiū.

Matth. XVIII. 17. Si Eccl. nō audierit, sit tibi sicut ethn. e. publi.

Concl: a) Ad Eccl: spectat necessario element. visib.

b) debet adesse etiā element. intelligibile (visibile mediate

c) elemen: visibile ex invisib: proceder: sicuti act9 corporis ex anima procedunt. —

3° demonstr: ex consensu PP. qui semper Eccl. habeb. tanqu: instit. visibil.
Eor testim: redeunt ad haec verba Aug.
"Quom° confidimus ex div. litteris accepisse nos Xm manifestum, si no inde accepimus Eccl: manif:? (ep. 93 al. 48. n. 23.
~~Id. S.~~ Cyprian: de unit. Eccl. ~~XI~~: Eccl. Dni luce perfusa per tota orbe radios suos porrigit.

Aug. de unit. Eccl. 15. No e ita operta (sc. Eccl. Xi) quia no sub modio, sed super candelabru, ut luceat omnib. qui in domo sunt. Et de illa dictu e no po civitas abscondi super monte posita.

Pauca profera ex aliis desumpt:
Aug. hom. 30 in Matth. ~~Cypr. de unit. Eccl~~: No debemus attendere iis, qui dicunt: ecce hic e Xs, no aute ostendunt eu in Eccl. quae plena e fulgore ab Oriente usq ad Occid: quae plena e lumine vero, quae e columna e firmam: veritatis.

S. Chrysost. in Isai. c. 2, ~~Aug. hom. 30 in Matth~~: Neq sol ita splendidus neq ejus lux ita clara e, ut sunt res ad Eccl. spectantes: na sicut domus supra vertice montiu omnib e manifesta, sic e multo magis omnib conspicua hominib illa evasit.

E re quide vera semper opinaban. PP. antiqui eos esse a Xo alieno: u. a salute extorres, qui separarentur ab ista Eccl. visib. nollentq. subesse Eccl: praepositis. Unde Cypr. (loco laud.) dicit eos no habere D. Patre qui Eccl. no habent Matre.

Eā videlicet Eccl. pro vera habet: antiqui PP. quae erat funda: supra Petrū quaeq in se habet: successio. apost. Epōr tanq. criteri: veritatis. Haec porro oīa inutilia, vel ā reddita essent, nisi referreant. ad Eccl. visib: ad corp. Xi positū in conspectu oīu.

Difficult. 1°. Jerem. XXXI. 33. 34. — #

Resp: Tres recens: charact: qui propr. sunt futuri N. F.

a) gratia interior illustrat. inspirat. sanctif.

b) remissio peccatorū.

c) universalitas foede: Erat antē F. Antiq. ad tempus initū e pro sola gente Israeli: ut debebant nos tantum docere — cf. Deutero: IV. 9. 10. E contrar. F. N. sempitern. erit e universale unde Apōi jubent. docere oēs gentes. Inde verba prophe: nō exclud: magister: in univers: sed magist. nation: qs. ad unā limitatur natione.

2° Hebr. XII. 18 sq.

Opponunt. inde F. V. e N. utriq vero duplex propriet. windicatur: ita ut Lex V. data sit in loco terrestri sitq sit in bonis temporal. dataq sit cū signis quae timore incutiunt erat igit. lex timoris. Lex N. e contrari data ē e celo estq foedꝰ misericordiae e amoris; ē foedꝰ spiritale e gratiae, sed i. nō idē ē ac foedꝰ invisib.

3° Joan. IV. 23.

Sed venit hora ē nunc ē quando veri adoratores adorabunt P. in spiritu ē veritate. Nam ē P. tales quaerit qui adorent eum.

Resp. Verba exprimunt opposit. inter adorato. V. F. ē N. adorat. tum Jud. tum Samar. Adorationis vero nomine signif: sacrif. v. 20.

Judaei habeb. cultum sacrificial: verum quidē tum tempo. sed carnal. quippe qui fiebat per victi: carnal: Cultus vero Sam. falsus erat quia adoravent i. q. nesciebant (v. 22) Utriq: modo sacrifi: opponit. novum sacrifi: Xi : q cultui quid. Samarit. quia futur. ē in veritate, cultui Jud. quia in spiritu, quatenus victima quae offerea. ē, ē ex ~~eadem~~ numero rerum spirit. non carnal. ē cum spiritu ē spirit. ~~~ sacrif. Hi tam. charact. non exclud. coetum visib. imo ~~flagi~~ postul. debet cum quodcumq. sacrif. fieri in aliq. societ. per actus extern. ē visib.

4° 1 Petr. II. 4. 5.

Fidel. vocant. domus spirit. ē cum F. N: foed. gratiae, fidel. aut. templ. Sp. S.

5° Luc. XVII. 20. 21.

cum observatio. μετὰ παρατηρήσεως quae ē attenta indagatio. rei. Videl: resp. Xi non esse opus subtil. indagat. ut cognoscet. adventus regni Dei: scribet quia jam praesens erat (in vobis) - regnum Dei - regnum ...

O

6° Jo. X. 27. 28.

Describun. oves quales esse debent u. quæ perfecte oves sunt; ece nō pereunt in ætern. quaō Xū audiunt ē sequunt. Unde non effirit: non esse alias oves s. totū ovile Xi q. ē prædestin: ~~amplectitur~~ continet ē oves perituras.

~~7.° Objiciuntur quædam dicta Apost 1 Petr. II. ē ipsi tanquā lapides vivi „superædificemini, domus spiritualis, sacerdotiū sanctū, offerre spirituales hostias."~~

Eccles: dicitur corpus Xi mysticū

mysticū nō ē idē atq. invisib.
dicitur myst. quia ē societ. supernatu: respond: myster. incarnatio. Xi.

Dicit symbolū: credo in unā s. Eccles: nihil impedit quia object. fidei sit visib: idē pō sub aliā ratione videri, sub aliā credi, neq. assensus ~~fideiis~~ excludit assensū visionis.

Quamvis autē visibiliā sit Eccl: ē visibiliā multa quæ ad eā pertinent, tamē plurima ex his nonnisi fide sunt certa, puta sacram: divin. institut. Eccl: infallibilit: etc.

Quædā ex historiā.

Caput controv. cū protest. in eo ē: utrue Eccl. nec ne consist. extern. visibil. fidelium profitent. eādē religio. (Marzella p. 769 n.1)

Jam Luth. docuerat, Eccl. nusquā apparere

„Quis Eccl. nobis monstrabit cū sit occulta in spiritu, ē solū credatur, sicut dicitur: credo Eccl. sanctā? (de abrog. miss. priv. p.1)

Calvinus (Instit. lib. IV. c.1. n.7):

„Nobis invisibilē, solis Dei oculis conspicuā credere Eccl. necesse ē.

(ibid. n.3) Cæterū ad amplexandā eo m° Eccl.æ unitatē, nihil opus ē Eccl. ipsā oculis cernere aut manibus palpare.

Cujus erroris origo inde ē repetenda q. nōtent possent ferre molest. catholicorum objectionē. Hi enī quærebā: ubi nā erat vestra Eccl: Respondeb: Eccles. extitisse sed in° invisib: Erat ergo origo hujus assertionis mere polemi: sed semel facta, postea retenta ē usq. ad dē nostrā.—

—

Nonnulli tamē ex protest. temperanc: suum dogma de invisib. Eccl. docent. eā ex ordinatiō quidē div. esse visibil., sed neq essential. neq indefectibil. visibil. Eccl. fidē moresq ita obscurari posse, ut per longū tempus Eccl. nusquā appareat.

Calvin. (praef. instit.)

Fremunt nisi Eccl. digito semper ostendatur... Quin potius permittamus Deo, ut quando ipse solus novit qui sui sunt, interdum etiam Ecclesiae suae externam notitiam ab hominum aspectu auferat.

A Calvini partibus omnes isti stant qui Rom. Pontif. pro antichr. habent et Eccl. rom: pro magna (lapsu in) idolatria

The Church in the Middle Ages (p. 3) (ex angl:) In pleno consensu cum magisterio authenti: Eccl. anglicanae, cum ejus articulis et homiliis et cum opinionibus omnium theologorum praecipuorum ..... consideramus historiam Medii Aevi Longam historiam pontificiae apostasiae

—

Alii tamen non audent eo progredi ut tota Eccl: aliquo temporis spatio defecisse declarent quapropter 2am admitt. Eccl. alteram invisib. alteram visib. Primam affirm: esse indefectib: et immutat. Xi promissionibus - unde Eccl. promissionum. Alteram Eccl. esse visib: quae et deficere pot. in fide et saepe defecit

—

Tandem alii sunt qui Eccl. fatentur esse visib: ita tamen ut reipsa sit invisib: ++

Cf. etiam Carolum Hase: Handbuch d. protest. Polemik gegen d. röm. kath. Kirche. 4 Aufl. Leipz. 78. — p. 6

Auch liegt im Verhältniss d. nur allmähligen geschichtl. Verwirklichg zur Idee, dss sie sich nicht bloss in einer Form noch auf einer Entwicklgsstufe darstellt...

p. 7. Dagegen d. Gleichstellg d. bestehend. Kirche mit dieser Idee zwar ein edler Irrthum d. Enthusiasmus ist, der d. strengen Bedingungen d. wirkl. ebenso übersieht. —

++ Karl Hase: Hutterus Redivivus. Dogmatik d. Evangelisch-luther. Kirche. Ein dogmat. repertorium für Studirende. 12e aufl. Leipz: 83.

p. 265 concedit Apos instituisse Eccl: jubente Deo - hancque Eccl. visib. esse perpetuam necessariam. Sed subjungit:

D. Kathol: nehmen d. innere Gemeinschaft für gleich mit d. äussern Gesellschaft, d. Reich Gottes als gleich mit d. röm. Kirche... D. Protestanten konnten ihre nothw. Trennung von dieser Kirche etc. nur rechtfertigen, indem sie zum ursprüngl. Unterschiede d. innern Gemeinsch. und äussern Gesellsch. zurückgingen u. d. Reich Gottes als Ideal von sr. unvollkom. Darstellg in jed. real. Kir. unterschieden

p. 265 Ecc. invisib. est regnum divin. i. communio stor. per totum orbem dispersor., fide salvifica et mutua dilectione conjunctor. Ecc. visibilis est societas externa pior. et impior. qui Xo nomina dederunt. Eccl. invisib. est sancta, una, apost., cath. infallib. (columna veritatis) extra quam nulla salus; semper exserere se debet Ecc. visibilis quae tantum veritatis salutisque habet, quantum participat Eccl. invisibile. —

Nos catho: e contrario: Nulla est Eccl. invisib: neque 2ex est: altera invisib. altera visib. sed una eademque visib. huicque uni et totae illae praedicae conveniunt et Xi promissio competunt. Theoria protest: est absurda et omnes societat: fundamenta dirueret, si applicaretur consequenter.

Th. V. (Hurteri th. XXV)

Ecclesia ē societas supernaturalis.

1. Explicatio

Bona supernat. ea sunt quæ perficiunt quidē naturā, sed neq. ā̃ ejq potestate sunt neq ad eā necessario pertinent, ut possit finis naturalis obtineri.

Inter bona supernat. hæc habentur: adoptio filioꝝ Dei, visio beatif. etc.

Ut vero societ. aliq. possit supernat. dici, necesse est sint in ea præsto quæd. bona supernat: intrinsece cū ejq essentiā conjuncta.

Jā hujqmi bona absq. dubio 1° adsunt in Eccl: puta prædicatione verbi div: sacramen: virtutes tandē quæ per Eccl. ē in Eccl: fidelibq distribuu: 1

2° adsunt ita, ut pertineant ad ejq essentiā sc. ut absq. iis nō possit Eccl. esse. 2

Eo enī consilio Eccl: Xq instituit, ut hoīes in ea verā fidē doceantur, ac sacramentis participent, gratias oēs accipiant, maxime vero eā quæ ē adoptio filioꝝ Dei.

Ut bene noscerat Eccl. essentiā, oportet ejq causas, quæ ipsā cōstituunt accurate intelligi. Cognitio enī reꝝ fit per causas a quibq procedunt. Sunt vero quatuor causaꝝ genera: efficientē, materialē, formalē finalē quibq adjungi quintā pō exemplarū. 3

Porro facile ē demonstratu oēs has causas, quæ constituunt Ecl: esse supernat:

a) De causa efficie: qui ē Xs, nihil opus ē ut egemus 1/

b) Causa materia. fideles sunt, qui quāvis nō sint oēs sancti, tamē sub respectu virtutis supernat. Ecl. cōponunt, nā in tantu ad eā pertinent, in quantū habent fidē. Fides autē ē virtus supernat. 2/

c) Causa form: ē Sp. S: qui ē principiū vitæ spiritu: ē dator oīu donorum supernat. 3/

d) Causa fina: ē sanctitas in hac vita ē adopt. filiorum Dei, visio beatif. ē possessio regni in altera. 4/

e) Causa exem: ē SS. Trin: 5/

2. Demonstr:

Ecl: sæpiūs: a Pau. dicit. corpus u-corpus Xi ✓

✓ Rom. XII. 4. Sicut enī in uno corpore multa membra habemus, oīa autē membra nō eundē actū habent; 5. ita multi unū corpus sumus in Xo, singuli autē alter alterius membra.

✓ 1 Cor. VI. 15 Nescitis quoniā corpora vestra membra sunt Xi?

✓ Coloss. I. 18 Ipse ē caput corporis Ecclesiæ

Ē autē hæc locutio metaphora quædā ducta a corpore physico organico, indicat vero conjunct: moralē plurīū.

Si bene pensentur verba D. Pau:

apparet fideles esse unū corpꝰ ē invicē
habere relationē membroꝝ

1. Cor. XII. 12. Sicut enī corpꝰ unū ē ē membra habet multa, oīa aute membra corporis cū sint multa, unū tamē corpꝰ sunt: ita ē Xꝰ. 13. Etenī in uno Sp. oēs nos in unū corpꝰ baptizati sumꝰ s. Judæi s. Gentiles s. servi s. liberi ē oēs in uno Sp. potati sumꝰ. Ib. v. 27. Vos aute estis corpꝰ Xi ē membra de membro.

Rom. XII. 5

caput hujꝰ corporis esse ipsū Xū,
ita ut Eccl: sit ejꝰ corpꝰ, fideles ejꝰ membra

Coloss. I. 18.

Eph. I. 22. Eoīa subjecit sub pedibꝰ ejꝰ, ē ipsū dedit caput supra oēm Eccl. v. 23 Quæ ē corpꝰ ipsiꝰ ē plenitudo ejꝰ, qui oīa in oībꝰ adimpletur

1 Cor. XII. 27.

VI. 15.

Eccl: esse πλήρωμα s. plenitudinē Xi
ipsā suo capiti conjuncta esse unā,
crescere, jugiter operari

Eph. IV. 15. Veritate aute facientes in caritate, crescamꝰ in illo per oīa qui ē caput Xꝰ: 16. Ex quo totū corpꝰ compactū ē connexū per oēm juncturā subministrationis, sec. operationē in mensurā uniꝰcujꝰꝗ membri, augmentū corporis facit in ædificationē sui in caritate

1 Cor. XII. 13

Rom. XII. 4.

Eccl: vivere spiritu Capitis sui

1 Cor. XII. 4.

Rom. V. 5.

VIII. 14. 16

Eph. IV. 4 Unū corpꝰ ē unꝰ Sp. sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ

unde necesse est, membra hujꝰ corporis
sint templa Sp. S.

1 Cor. III. 16. Nescitis quia templū Dei estis ē Sp. Dei habitat in vobis. 17. Si quis aute templū Dei violaverit, disperdet illū Deꝰ. Templū enī Dei sanctū ē q. estis vos.

membra conjungi cū capite mᵒ quā maxime
intimo, cū nutriantur carne ē sanguine
ipsiꝰ capitis 1 Cor. X. 16 Calix benedictionis, cui benedicimꝰ, nonē communicatio sanguinis Xi ē? ē panis quē frangimꝰ, nonē participatio corporis Dñi ē ? 17. Quonia unꝰ panis, unū corpꝰ multi sumꝰ oēs qui de uno pane participamꝰ.—

unde miri esse nō debet, si Eccl: accipiat
nomē capitis sui ē Xq appelletur
1 Cor. XII. 12.

Cū vero corpq ē caput sint in eodē ordine,
necesse sit, Eccl: debet participa: natura
Xi. Ē. aute natura Xi supernat.
ergo Eccl. quoq erit societ. supernat.
E quia corpq essentialiter ~~ad~~ cū ~~capite~~
conjungitur, necesso ē ut Eccl:
quoq. essential: conjungat. cū Xo
s. sit societ. supernat.

2 Demonstr. sumitur ab imag. sponsæ.
Eph. V. 22 Mulieres viris suis subditæ
sint, sicut Dño. 23. Quoniā vir caput ē
~~Apoc. XXI.~~ 2. mulieris, sicut Xq caput ē
Eccl: etc.

D. Paul: compar. relat. Eccl. ad Xu
cū amore viri erga uxor: unde infert:
Xu diligere Eccl. v. 25
amore indissolubili v. 29
tanquā se ipsū v. 29.
eā suis bonis nutrire v. 26. 29
eā ~~sibi~~ suj ipsiq simile efficere
atq evehere i suæ consortiū dignitatis
v. 27
esse unū cū ea
v. 31. v. 32
tandē perennis hujq unionis symbolū esse matrimoniū.

Cf. Apoc: XXI. 2. Ē ego Jo. vidi s. civitate Jerus.
novā descendentē de coelo a Deo, paratā sicut sponsā
ornatā viro suo.
ib. 9. Ē venit unq de VII angelis ... dicens: Veni
ē ostendā tibi sponsā, uxorē Agni.

Conclu: Sicut Xq sponsq ē prorsq
supernat. ubitq ē eo praestantiq, ita ē
sponsa ejq Eccl. supernat. esse debet ē
sub Xo ceteris praestantissima.

Th VI (Hurteri th. 26a)

Ecclesia ē societas perfecta

Ea societas perfecta ē quæ ē finē habet plenū ē media quibus finis obtinetur. Iā vero 2ex pō esse societ: alienj. finis: aut temporā: aut æterng. Unde 2ex etiā distinguit. societas, aliā civilis quæ ad finē ordinatur terrestrē u. temporalē, aliā supernat. u. relig: quæ ad finē ordinct. æternū ē supernat.

Ē aute huī finis vita æterna, supra quā nihil desideratur aut exspectatur qui finis erit pfectissimus. Nihil tamē juvaret finis quamvis pfectus, nisi adessent quoque media ad eū obtinend: Iā vero media hæc præsto sunt in Eccl. absq. dubio.

1) adē auctoritas
h. req. ex ipso concepta societatis

hæc vero ~~societas~~ auctoritas ē independens — ea ē plena: n: legislativa, judiciaria, coercitiva

a) demonstr. ex Act. Apos. V. 29 Obedire oportet magis Deo quā hōibus

b) ex titulo regis qui sæpissime tribuitur Xº ab apis

c) ex constanti praxi Eccl. stati a primis temporibus.

2°) adsunt alia quoq media quib. procuratur singulor. felicitas æterna ex. gr. prædicatio evang.

Sacra Scr.

sacramenta, indulgentiæ, gratiæ

Iam vero media hæc sufficere non solum ad finē proximū obtinend. quæ ē sanctitas verū etiā ad finē ultimū quæ ē vita æterna, ita probari pō

a) X. voluit ut hōes in Eccl. salutē obtineant, ergo tribuit Eccl. ōia quæ necessaria sunt ad salutē

Th. VII (Hurteri 27ª)

Eccl: ē necessaria ad salute.

Duplex habetur necessitas
medii ē præcepti
necessitas præcepti = obligatio moralis
quæ nō incubit nisi ratiōnēs ~~præ~~ usū
habentibꝰ
necessitas medii = causalitas ipsiꝰ
medii absqꝫ qua nō pō obtineri finis
Hæc necessitas ōībꝰ incubit, s. scientibꝰ
s. nescientibꝰ, nā sine medio nō obtinetur
finis.
Utraqꝫ necessitas adscribenda Eccl:
~~Constans~~ enī apud cath. erat opinio,
extra Eccl. neminē salvari.
Carthag. IV. a. 398
citense a. 412
Concil. Later. IV
Decret. Eugen. IV pro Jacobitis
Gregor. XVI in brevi ad Epōs Bava:
d. 27. maj. 1832: Hunc esse fidei
articulu ē sanctissimū nostræ religionis
dogma, extra verā cath. fidē neminē
salvū esse posse.
Piꝰ IX Alloc. hab: 9 Decem. 54. docet
eos errare qui bene sperand de æterna
illoꝝ oīū salute putant qui in vera
Xi Eccl. nequaquā versantur - itemqꝫ

eos qui impie opinantur: quamvis in religione reperiri posse æternæ salutis viã — postea subdit: tenend quippe ex fide ē, extra Apost. Rom. Eccl. salutẽ fieri neminẽ posse

Sed tamẽ pro certo pariter habend ē qui veræ religionis ignorantia laborent, si ea sit invincibilis, nulla ipsos obstringi hujusce rei culpa ante oculos Dñi.

Cf. Syll. prop. 15. 16. 17.

Idẽ docent PP: Gregorius M. Moral. XIV. 2. Sancta universalis Eccl. prædicat salvari veraciter nisi intra se nõ posse asserens q. ões qui extra ipsã sunt minime salvantur.

Fulgentius de Fide ad Petrum 38. Firmissime tene ē nullatenus dubites nõ solũ ões paganos, sed ē ões Judæos ē ões hæreticos ē schismaticos, qui extra Eccl. cath. præsente finiunt vitã, in ignẽ æternum ituros.

Aug. de unit. Eccl. 19.

Ad ipsã salutẽ ē vitã æternã nemo pervenit nisi qui habet caput Xũ: habere autẽ caput Xũ nemo poterit nisi qui in ejus corpore fuerit q. ē Eccl.

1. Petr. III. 20. 23. de arca Noẽ quæ imago sæpissime a PP. adhibetur de explicanda necessitate Eccl. ad salutẽ — imago eadẽ sæpissime occurrit in catacumbis.

Ad decreta Eccl. ē PP. testimonia adjungimus haec 3 argum:

1ᵘᵐ Omnibus ad salutē necessarius ē baptismus necessitate quidē medii

atqui baptizari i.e. ac fieri membrū Eccl:

ergo: Eccl: quoq necessaria ē ad salut.

1. Cor. XII. 13. Etenī in uno Sp. oēs nos in unū corpus baptizati sumus.

Q. vero baptismus necessarius sit ad salutē, efficitur ex his verb. Xi: ad Nicod.

Jo. III. 3: Amē, amē dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, nō pō videre regnū Dei

ib: 5: Amē, amē dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua ē Spū S. nō pō introire in regnū Dei

– 6: Q. natū ē ex carne, caro ē ē q. natū ē ex sp. spūs ē

– 7: Nō mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo.

Ex quibus verbis Dñi haec seqſ:

a) Baptismū esse mediū necessariū propter inhaerentē sibi nexū causalē inter regenerat. ē adeptionē regni Dei.

b) esse necessariū omnibus, nā conditio gnlis ē: nisi quis – oportet vos nasci denuo – q. natū ē carne, caro ē

c) esse necessariū necessitate medii

quia dicitur necessarius oibus, ergo iis quoque
qui nondum obstringuntur precepto, utpote
u. usu rationis nondum pollentes u. ignoran-
tia invincibili laborantes.

E re quidē vera semper in Eccl. creditū
ē Baptismū oibus esse necessariū, etiā
infantibus.

Unde damnati Pelagiani - Concil. Carth. c. 2.
Concil. Trid. Sessio V Decretū de
peccato originali - can. 3 ē 4°.
Sessio VI. Decretū de justificatione
cap. 4.
Sessio VII. Decretū de sacramentis.
Canones de baptismo can. 5°
Si quis dixerit, baptismū liberū esse,
h. ē, nō necessariū ad salutē a. s. V

2ū argum. sumit. de necessitate fidei II
Sibi fides necessaria ē necessitate medii
ad salutē assequendā
ergo eadē necessitate ē necess. Eccl.
Habere enī fidē div. ē. ac pertinere ad
Eccl: s. actualiter s. in voto saltē.

Q. vero fides õibq sit necessaria ad salute
ita demonstratur

Hebr. XI. 1. Ē aute fides sperandar (rez) substantiã, argumenta nõ apparentiũ

— 6. Sine fide aute impossibile ē placere Deo. Credere eni oportet accedente ad Deũ quia ē ẽ inquirentibq se remunerator sit

Rom. III. 22. Justitia aute Dei pr fidẽ J. Xi in õẽs ẽ super õẽs qui credunt in eũ; nõ eni ē distinctio.

— 24. Justificati gratis pr gratiã ipsiq, pr redemptionẽ quæ ē in Xo J.

cf. 25. 26: ut sit ipse justq ẽ justificans eũ qui ē ex fide J. Xi

— IV. 13. Nõ eni pr legẽ promissio Abrahæ aut semini ejq ut heres esset mundi, sed pr justitiã fidei.

justitia fidei = justitia quã operatur in cauzent fides —
cf. Rom. IX. 30 justitiã .. quæ ex fide ē

Jo. III. 16–18: Sic eni Deq dilexit mundũ, ut F. suũ unigenitũ daret, ut õis qui credit in eũ, nõ pereat, sed ut salvetur mundq per ipsũ .... qui credit in eũ, nõ judicatur, qui aute nõ credit, jã judicatq ē.

— 36: Qui credit in F. habet vitã æternã, qui aute incredulq ē Filio, nõ videbit vitã, sed ira Dei manet super ipsũ.

Hinc apparet salutẽ nõ posse haberi absq fide in Xũ — credere vero in Xũ ē esse membrũ ejq vel ad ejq pertinere Eccl.

3° Ob̄g necessaria ē religiō.

Ab̄g. enī relig. *vera* nō p̄ō. salq obtineri
atqui religio vera nō ē nisi *in Eccles.* Xana
Ergo nō p̄ō obtineri salq nisi in
eccles. Xana. u. haec ē necess.
ad salute.

Q. religio quid. vera nō sit nisi in
Eccl. Xana, ipse docet Salvr:

Jo. XIV. 6. Ego sū viā ē veritas
ē vitā; nemo venit ad P. nisi
pr me.

Matth. XXVIII. 18. Data ē mihi oīs
potestas in coelo ē in terra.
19. Euntes ergo docete oēs gentes
baptiz. eos in nōe P. e F. e Sp. S.
20. Docentes eos servare oīa quæ-
cumq mandavi vobis: ē ecce ego
vobiscū sū oīb diēb. usq ad
consummatione sæculi.

Marc. XVI. 15. Euntes in mundū univers.
prædicate Ev. oī creaturæ.
- 16. Qui crediderit ē bapt.
fuerit, salvq erit, qui vero
nō crediderit, condemnabitur.

Quæ Xi verba nullū haberent sens. clarū
neq Apoṝ missio ullū finē rationab.
si præter Xū aliā existeret religio

vera u. aliud nomē esset sub coelo datū hōibꝰ in quo oportevet nos salvos fieri (verba Petri ad senb. e phcris. in synedrio – Act. Ap. IV. 12) +

u. si religio vera nō esset in sola Eccl. Xana, sed etiā extra eā.

Cur, quaeso Xꝰ Dñꝰ instituisset Eccl: contra quā portae inferi nunquā essent praevaliturae, cur eā instruxisset magisterio infallibili, perpetuo (ecce ego vobiscū sū oībꝰ diebꝰ usq ad consum. saeculi) cur tandē eā donasset auctor. plena, potest. indepedd. (data ē mihi oīs potestas in coelo ē in terra – sicut misit me P. ē ego mitto vos – qui vos audit, me audit

si ~~praeter Eccl~~: adjuncta gravissime comminatione (si Eccl. nō audierit, sit tibi sicut ethnic. ē pag.) si posset salus~~tia~~ operari praeter Eccl. ē ~~absq~~ sine ejꝰ adjutorio.—

Quibꝰ oībꝰ perspectis concludimꝰ Eccl. Xanā necessaria esse necessitate medii ē pro adultis ē pro infantibꝰ. Sed eadē necess. ē etiā necess. praecepti, na

1° si finis ē necess: adē obligatio moralis adhibere: ea media quae fine procurant

a

2° X9 dedit præcept. posit.

Cf Mar. XVI. 16. Qui crediderit ē baptizat9 fuerit, salv9 erit: qui vero nō crediderit, condemnabitur

3° Si nō adesset præcept. homo justq nō peccaret si nollet ingredi Eccl: utpote jā in gratiā Dei constitut9.

Cf. tamē Act. X. ē ubi enarratur baptizatio justi Cornelii[+], maxime vero verba Petri ib. v. 42: Ē præcepit nobis prædicare populo ē testificari, quia ipse ē, qui constitut9 ē a Deo judex vivo9 ē mortuo9. 43. Huic oēs prophetæ testimoniū perhibent remissionē peccato9 accipere per nomē ej9 oēs qui credunt in eū. 44. Adhuc loquente Petr9 verba hæc, cecidit Sp. S. super oēs, qui audiebant verbū. 45. Ē obstupuerunt ex circumcisione fideles .... 47. Tunc respondit Petr9: nūquid aquā quis prohibere pō, ut nō baptizentur hi, qui Sp. S. acceperunt, sicut ē nos? 48. Ē jussit eos baptizari in nomine D. J. Chr.

[+] v. 2 religios9 ac timens Deū cū oī domo sua, faciens eleemosynas multas plebi ē deprecans Deū semper

De quo loco Cypr. epist. 72:

Ap9 Petr9 div. præcepti atq. evan. memor præcepit, ut baptizarentur iidē illi, qui jā fuerant Sp9 S. pleni, ut nihil prætermissū videretur quominus per oīa div. præcepti atq. evan. legē apostol. magisteria servarent.

Itaq. conclud. licet pulcherrimis Aug. verbis (sermo ad plebē cæsarien. Eccl. præsente Emerito epō donat. n. 6.)

Extra Eccl. cath. totū pō (habere) præter salutē. Pō habere honorē, pō habere sacramentū, pō cantare alleluja, pō respondere amē, pō evang. tenere, pō in nōe P. ē F. ē Sp. S. fidē ē habere ē prædicare; sed nusquā nisi in Eccl. cath. salutē poterit invenire.

Si porro quis quærat quomodo possit componi bonitas div. Provid. cum necessit. Eccl. vult enim Deus certo omnes homines salvos fieri, non omnes vero eam intrare possunt s. propter ignorant. s. propt. defectum occasion. breviter hæc responderi possunt

a) eos qui laborant ignoran. invin. non peccare, si non credant neque damnatum iri propter involunt. fidei defect. a

b) Deum Opt. Max. suppedit. omnibus hominibus eas gratias s. extraordin. s. ordin: quibus possint salut. obtinere b

c) Infidel: damnari propt. peccata quæ commis: non respond: gratiis divin. X

Corollarii instar hæc habe:

1) Indifferentismus in ord. log: errorem in ord. vero morali peccat. 1

2) oeconomiam salut. non esse duram neque injust. 2

3) tolerantiam (in ~~ord.~~ relig: societ. polit. esse ~~requis~~ necessariam, in ~~ord.~~ societ. eccles: esse absurdam: neque toler. polit. exercend. in damno societ. ~~vel~~ eccles: neque ex ~~hinc~~ altera parte fidei ardorem debere progredi usque ad persecut. ita ut semper ~~ante oculos sint~~ memores sint fidel: verb: Script. fortiter et suaviter. – 3

s. 111

Th. VIII (ap. Hurt. Cap. II. art. 2ª de causa mater. Eccl. s. de membr. ejq)

(De corpore e anima Eccl.)

1. Eccl. saepiss. corpq vocat. e corp. quid. vivu.

Vivit aut. corpq pr anim. sua quae ipsi conjunct. e pr mº form. subst. Unde tria sunt investig:

a) quaenā sit vita Eccl.

b) quae anima

c) quod corpq

Iā de vita haec fere sunt animad. eā posse v. exterior. esse v. inter.

Exterior Eccl. vita socialis e, e eni societ. Eccl: Dicit. aut. societ. vivere si perfic: ea quae ad ipsā pertin: pertin. aute. assecut. finis e mediorq adhib: Unde §socie: vivit si praepos: e subdit. quisq. pro indole sua e viribq sua adimplet officia. Haec e vita exter. vel social. Eccl:

Sub h. respec: sociali anima Eccl: erit auctor: eccles. corpq vero subditi qui ab ea reguntur.

2) Sed aliā praet. vitā Eccl. vivit quā possum. appell. interior. v. supernat. Cujq vitae notio clara ut habeat: explican. e quaenā sit anima Eccl: e qq. corpq ejq. Iā vero anima erit princip. informans, corpq aut. i. qq. ab ea inform. Vita tendē interior v. supernat. erunt opera meritoria quae procurant nobis vitā aetern.

H. sensu si accipiat. anima. Eccl: anima

dicendae sunt oēs gratiae quibus Xus q. ē caput, Eccl: h. e. membra sua vivificat

Erunt igit. animae Eccl. virtutes infusae: fides, spes, caritas oesq. gratiae sanctifi. ē actua: pōq. aliquo m.º ipse Sp. S. vocari anima h. e. causa form. Eccl.

3) Si ita accipia: anima Eccl. corpus ejus erunt hoēs quicunq. infid. u. fid. Infid: sunt corpus inform: q. nondum actu inform: fidel: sunt corpus q. actu inform. Possunt aut. fid: actu inform. u. imperfecte (ut infantes ante plenū rationis usū) u. perfecte, ut adulti qui sancta vita agunt ē de oībus gratiis participant. Sub h. resp: anima Eccl: sunt Xus ē Sp. S. oesq. gratiae supernat. quae ab ipsis decurrunt in membra, corpus vero Eccl: tota societ. visib. quae dicit. Eccl.

Unitas vero corporis per auctor. effic. quae 3ci munere fung: docendi, regendi, sanctifican: oēs gratiās supernat: a Xo capite in membra deducit ē distrib.

4) Quae ut melius ~~dicta~~ intellig: distinq: ē 2ex princip. form: alter. interius, alter. exter. Princip. form: inter: Xus ē ē gratiae ejus, princip. form. exter. auctor. eccles. sine qua nō habet unitas neq. pō subsist. societ.

Hanc 2ᵉ animā Eccl: egregie descrb. Paul.

1. Cor. IV. 1. Sic nos existimet homo ut ministros Xi ē dispensatores mysterioꝝ Dei.

Tit. I. 7. Oportet eni epm sine crimine esse, sicut Dei dispensatorē.

1 Petr. IV. 10. Unusquisꝗ sicut accepit gratiā, in alterutrū illā administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei.

11. Si quis loqꝗ. quasi sermones Dei; si quis ministrat, tanquā ex virtute, quā administrat Deꝰ: ut in oībꝰ honorificetur Deꝰ per J. Chr. cui ē gloria ē imperiū in sæc. sæculoꝝ. Amē.

Hæc aute 2 principia form: ita se habent invicē, ut alter: sc: auctor eccl: sit princip. form. societ. alterū vero sc. Xꝰ ejꝰꝗ influxꝰ sanctif: sit princip. form. vitæ supernat. in membris.

5) Iis quæ ad anim. spect. brevi exposit. quær: ē de corp: quale sit ē quæ sint membra quibꝰ constet v. constare debet. Iā dubiū nō pōt esse quin ii ad Eccl: spectent, qui sunt in societ. illa visib: quæ per minister Summi Pontif. ē Epoꝝ regitur, docetur, sanctificatur

Unde contra nonnullos theol. tenend. ē idē esse spectare ad Eccl. v. ad corpꝰ Eccl.

Sed idē etiā ē spectare ad corpꝰ Xi u. ad Xū, uā qui ē membrū Eccl. remanet sub influxu vivifico Xi, seq. ad ipsū habet veluti membrū ad caput suū. Ergo membrū Xi u. ad Xū pertinet.

Difficult. quandā praebent divers. Aug. locutiō: qui saepiꝰ negat malos pertinere ad Eccl. esse in Eccl. esse membra Eccl. esse in corpore Xi, esse Dei, esse Xanos- itēq. saepiꝰ affirmat malos esse in Eccl. esse membra corporis Xi u. Xi, gestari simul cū bonis utero Eccl., esse in congreg. Xana (In psal. 47. n. 8. in Jo. Tr. XI. n. 10. in Jerem. 137 n. 1. in ps. 56. n. 1. in psal. 62. n. 2. in ps. 138. n. 26. Serm. XV. n. 2)

De Baptis. cont. Donatist. IV. 2. 3. 7
VI. 3. 24. 31. 40
VII. 10. 50. 51.
de unit. Eccl. 18. 19.
in Joan. Tr. 6.
in ps. 47. n. 8.

Diverso enī sensu possunt hæ formu. u. negari u. affirmari. Sed de his postea.

6) Donatist. quid. doceb. peccat. manif. nō esse amplius membr. Eccl. peccat. vero occult. conceded. esse adh. in Eccl. tanqu. malos pisc. in sagena. Contendeb. enī comunio. cū malis illicit. esse quā ille sit tanq. consensꝰ praebitꝰ eorꝰ peccatis, at ut illicita sit, necesse esse malos cognoscere. Ergo Donat. conclud. Eccles. quid. visibil. esse sed tū temporis solūmō ex parte Donati, priꝰ vero fuisse in toto orbe terrarꝰ. Cath. contra docebant, nedū

occultos peccat. sed etiā manifest. specif.
ad Eccl: nec fidel. cū peccant, desinere
membra esse Eccl. hocq demonstr: verbo
Xi apud Matth. XVIII.17: si Eccl. nō
audierit, sit tibi sicut ethn. ē publ.
Ergo pō peccat. admissū adh. pertin. ad
Eccl. peccator neq separat. ab Eccl.
nisi per sentent. ē judic: Eccl.
Neq. aliter explicari pō Eccl: potestas
remittendi peccata per sacram. poenit.
q. conferendo semper subdit. Fideles
igit: qui ad sacram. acced. adhae-
rent u Eccl.

√

Huc facit prop. XV syn. pistor. damn. a Pio VI ap. Hurt. p. 116.

8) Ē re quidē vera ad Eccl. corpq pertinent
oēs qui subsunt auctor. eccles. tū docenti
tū regenti ē sanctificanti. Donec igitur
quis profitetur eandē fidē quā docet Eccles.
donec obedit auctor: donec communicat sa-
cramentis, censendq ē pertinere ad Eccl.
His enī 3bq vinculis continet: corpq Eccl.
Atqui per peccatū (nisi sit haeresis u. schisma)
nullū ex his tribq vinculis rumpitur,
unde peccat. fidel: censendi sunt pertinere
ad corpq Eccl. Pertinent etiā aliquo mº
ad animā ejq, verū imperfecto. Retinent
enī fidē ē saepissime spē quoq: cū vero
fides sit inchoatio quaedā vitae spiritu:
dicendi sunt peccatoq vivere adhuc vita spiritu:
saltē inchoata. Perfecta autē vita spiritu:
caritate informatur, unde justi dicendi

sunt vivere vitâ ~~interna~~ spirituali perfecta, hi vero imperfecta.

9. Po. quis objicere: Eccles. esse corpus vivum ergo nõ constat nisi membris vivis; atqui peccat. nõ sunt membra viva, ergo Eccl. nõ constat peccator. sed tantu justis.

At respondeti pô, etiã peccat. vivere aliqua vita spirit: recipe: a Dõ bonas illustratiõ. mentis & inspiratiõ. cordis, ut ~~dote~~ resipiscant & ad Dñ convertantur. Neq nimis urgen: appellat. mortuor membror qui peccat: etiamsi mortui dicendi sint propt. defect. carita: tamẽ imperf. vivunt & a quibusdã semimort. dicuntur.

Unde S. Aug: Illi qui sacramenta habent & bonos mores nõ habent, & Dei dicuntur & nõ Dei; & ejus dicuntur & alieni: ejus propter sacramentu, alieni propter vitiu. (in ps. 47. n. 8)

Hinc mali, licet simplic: nõ sint filii Dei utpote carentes gratiã sanctificante, aliquo tamẽ imperfecto mº dici possunt filii Dei propter generatiõ: quã Dꝰ eos generavit quondã per baptism. & propter doctrinã quã audiunt

10. Unde patet respons. ad difficult. petita ex diversis S. Aug. locutionibus supra allatis. Dicit enĩ S. D. malos u. impios u. peccat. nõ pertin. ad Eccl, ~~esse~~ videri quidẽ esse intus sed reapse esse extra Eccl. (De bapt. IV. 3. VI. 2) esse eos in Eccl. sicut sunt mali humores in corpore (in epist. Jo. tr. 3); potestate

administrandi sacramenta & potestate ligandi atq. solvendi facta esse a Xo bonis, no malis (de bapt. VII. 12. 51. VI. 3. 24) - malos no esse in petra, supra quã ẽ aedificata Eccl. (de unit. Eccl. 18) - Ecclesiã esse columbã castã, pudicã, sine macula & ruga, ad eamq malos no pertinere, no esse in ejus corpore (in Jo. tr. 6. de bapt. IV. 3. 4. VI. 3) - no posse Xũ habere membra damnata (cont. Breviculũ II. 2) perseveraturos in sua malitia ad Xi corpus no pertinere (in ps. 39)

H. saltẽ certissimũ esse, interpret: har locutionũ, qualẽ protest. exhibent, esse falsã

a) Aug. semper defend. dogma cathol. contra Donatianos, qui credebant peccator. salt. manif: no perta. ad Eccl. corpus unde Aug. no poterat sibi ipsi contradicere

b) Donatiã: exprobrantibus q. cathol: duas Eccl. facerent, unã quae nunc habet permixtos malos & bonos, alterã quae post judic: finale & mortuorum resurrect. no sit complexura nisi justos, respond. PP. afric: atq. cũ iis Aug. hanc esse merã calumniã seq id tantũ docere: eandẽ ipsã unã & s. Eccl. nunc esse aliter, tunc autẽ aliter futurã ... sicut no ideo duo sunt Xi quia prius mortuus, postea no moriturus (Brevic. collat. Collationis diẽ III^a) itemq. Aug. declarat explicans verba Cantici Canticorum: nigra sum sed formosa - eandẽ Eccl: nunc ẽ nigrã esse propter malos quos in se habet & formosã propter bonos (de doctrina Xana c. 32)

+ neq. negat Aug. malos esse in Eccles. sed sec. quid, simpliciter vidl. no esse in Eccle. quae dicitur & ẽ columba, pudica etc.

Qui mos erat Aug: spectare in rebus id potissimũ quod praestantius in illis esset - (Enchir. 1. 2. cũ notis Faurii) hoc mo justi & perseverantes usque in finẽ sunt in Eccles. quia ad ea spectant modo pfto & finaliter

c) Scopus Aug. ẽ mere polemicus: argument. eũ contra Donatian. qui provocab. ad Cyprian. denegantem haereticis potest. baptizandi. Ideoque Donat. peccatoribus manifestis eã auferet. Unde concludit Aug: ergo neq. peccatoribus... cf. de Bapt. IV. 4: Sicut urgeri videor cũ mihi dicitur: ergo haereticus dimittit peccata, sic & ego urgeo, cũ dico: ergo qui coelestia mandata no servat, avarus, raptor, foenerator, invidus, verbis no factis saeculo renuntians, dimittit peccata. Si per vim Sacram. Dei, sicut & ille, ita & ille. Si per meritũ suũ nec ille nec ille. Illud enĩ Sacr. & in malis hominibus Xi esse cognoscitur: in corpore autẽ unicae columbae, incorruptae, sanctae, pudicae, no habentis maculã aut rugã nec ille nec ille invenitur.

d) Distinguit Aug. saepissime inter Eccles. totã & parte ejus nobiliori quae ẽ Eccl. sanctorum bonorumq appellat. columba etc.

Corollaria.

1° Nō soli justi ad Eccl. corp9 ptinent sed etiā injusti ē peccat.

2° Justi pfte ad anim. Eccl. ptinent, injusti ē mali vero impfte

3° Catechumeni

Suar: simpli. esse membr. Eccl.

Bellarm: potentialiter

Valentia: sec. merito

Billuart: in voto

Tanner: voto ac merito

Jā animadv. ē 2ē fieri quæst. posse vā aut de anima aut de corp. Eccl.

a) respt. animæ Catech. possunt ad Eccl. pertinere s. pfte si hab: fidē, spē, carit. s. impfte, si tantū hab. fidē. Unde Aug. eos esse in Eccl. tanquā filios conceptos. sed nondū natos pr. bapt. (Tr. in Joan. 12. de Symb. lib. I. II.)

b) resp. corpo: catech. nō sunt membra Eccl.

Concil. Flor: Primū oīu sacramentoz locū tenet baptisma q. vitæ spiritualis janua ē; pr ipsū enī membra Xi ac de corpore efficimur Eccl. (Decr. pro Armenis)

Concil. Trid: Cōstat vero baptismi ministrū judicē esse nō oportere, cū Eccl. in neminē judiciū exerceat, qui nō prius in ipsā pr baptismi januā fuerit ingressus. (Sess. XIV. c. 2)

Idē docent PP.

Greg. Nazian: Quādiu in catechumenorū numero es, in pietatis vestibulo es. Intrare te oportet, atriū pertransire, sancta contueri, Sancta Sanctorū prospicere, cū Trin. cōjungi (or. 40)

S. Chrysost: Alienus ē catech. a fideli: nō habet idē principiū, nō eundē parente, nō victu, nō vestitū, nō mensā, nō carbū, nō domū, nihil commune (Hom. in Jo. 34)

4° Hæretici publici nō sunt membra Eccl.

Tit. III. 10: Hæreticū hoē pō unā ē alterā correptionē devita, sciens, quia subversus ē qui ejusmi ē e delinquit, cū sit proprio judicio condemnatus.

Hiero: Sicubi audieris eos, qui dicuntur Xi nō a D. J. Chr. sed a quoquā alio nuncupari,

ut pute Maraonitas, Valentinianos,
Montenses etc. certo no Eccl. Xi
sed Antixi esse Synagogā (Dial.
adv. Lucif.)
Aug: Hæreses ōes de illa (i.e. Eccl.)
exierunt, tanquā sarmenta inutilia
de vite præcisa.
5° De Hæreticis occultis tres sententiæ:
a) Suar: no esse membra.
b) Deus: esse membra, dum
c) no sint etiā haer. externi
c) Bellarm. A Lapide: esse membra.
sed mortua. H. aute differunt
a fidelib9 malis q. hi e de
corpore Eccl. sint e aliquo m°
etiā de anima ej9, illi vero
penit9 sint vitæ spiritualis
sensu destituti. Remanet tamē
illis ratio membro7 in quantū
membra sunt organa e. instrum:
unde sacerdos jurisdict. habens
eā no amittit, donec hæresis
ej9 fiat manifesta.
Quæ tertia sent. e ap. PP. communis-istis
ē, e apud theol. communissima
6° Schismatici no sunt membra Eccl.
quæ ē constans PP. doctrina.

Cypr: Unus Deus ē & X̄s unus ē
una Eccl. ejus, fides una ē plebs
in solida corporis unitate concordiæ
glutino copulata (de unit. Eccl.)
Id: Scire debes Epū in Eccl. esse
ē Eccl. in Epō; ē si qui cū Epō
nō sint, in Eccl. nō esse.
(ep. 59 ad Pupianū)
Hiero: Inter hæresū ē schisma
h. interesse arbitramur q. hæresis
perversū dogma habeat, schisma
propter Epale dissensionē ab
Eccl. pariter separet (Com. in
ep. ad Tit. c. 3)
Aug: Credimus ē s. Eccl. utique
cath. Nā ē hæretici ē schis-
matici congregationes suas Ecclesias
vocant. Sed hæret. de Deo
falsa sentiendo, ipsā fidē violant,
schism. aute discissionibus iniquis
a fraterna caritate dissiliunt,
quā uis ea credant, quæ credimus.
Quapropter nec hær. pertinent
ad Eccl. cath. quæ diligit Deū,
nec schis: quoniā diligit proximū.
(de fide ē symb. c. 10)

7 De excommunicatis hæc monenda sunt:
Excommunicatos excommunicatione minori
non in quæst. venire.
Excommunicat. excommunicat. maj:
aut toleratos esse aut vitandos.
Illos quidē pro membris Eccl. hodie
communiter hab. theol.
hos vero h. e. excommunicat. vitandos
qui nominatim, expresse & publice
tanquam excommunicati a judice denunciantur - nō esse amplius membra
Eccl. quamvis divers. theol. divers. statuant.
Matthæi XVIII. 17. Si Eccl. nō
audierit, sit tibi sicut ethnicus
& publicanus
Cypr: Spiritali gladio superbi
& contumaces necantur, dum de Eccl.
ejiciuntur. Neque enim vivere foris
possunt, cum domus Dei una sit,
& nemini salus esse nisi in
Eccl. possit (ep. 62 ad Pompon.)
Hiero: Fornicator, adulter, homicida
& cætera vitia per sacerdotes de
Eccl. propelluntur. Hæretici autem
per semetipsos sententiā ferunt,
suo arbitrio de Eccl. recedentes
(in ep. ad Tit. c. 2)

Th. IX (ap. Hurt. 28ª 29ª 30ª)

Eccl: ē societas inæqualium

Habetur societas æqualium si oīa jura publ: sunt penes oēs socios, inæqualium vero, cū nō oīa jura sint oībq communia. Iā affirm: hujqmi esse Eccl: ita ut nō oībq ea cōpetant quæ ad Eccl. regend. docend. sanctificr: spectent. Qq u. inde cōstat, Eccl. cōstitutione nō democrat. sed monarch. esse, ubi̅ vero penes unū habet. sum̄a potestas, debet societas oī præē, sociati inæqualiū cōgregatio

Demonstr.

1ª ex Scr: ubi Xq D. instituit primatū Petri.

Matth. XVI. 17-19: Beatq es ~~Petrq~~ Simon Bar Iona etc.

Luc. XXII. 31-32

Simō Simō etc.

Io. XXI. 15-17

Simō Ioannis, diligis me plq his etc.

unde cū Concil. Vati: tenend ē "juxta Evᵍˡⁱ testimoniū primatū jurisdictionis in universa Dei Eccl. imēdiate ē directe b. Petro Apō promissū a Xº Dnº fuisse" (Concil. Vati: Sess. IV. 1) ē pō resurrectionē Dnū adimplevisse promissio. me.

At pulto in po primatg Petri componi cu societate aequalium.

2) ex aliis locis Script. ubi expresse agitur de diversis muneribq no ab oibq ~~exercendis~~.

1 Cor. XII. 14 – 31 ubi Apq similitudine a corpore hum. ducta docet no oes fideles esse apos, no oes prophetas, no oes doctores (v. 29)

Eandē doctrinā exponit

Eph. IV. 11. Et ipse dedit quosdā quidē Apos, quosdā aute Proph. alios vero Evang. alios aute pastores ē doctores

12. Ad consummationē sanctor in opq ministerii, in aedificatione corporis Xi.

Matth. XXVIII. 18. Data ē mihi oīs potestas in coelo ē in terra.

19. Euntes ergo docete etc.

Electio Matthiae idē probat Act. I. 21. electio diaconor ib. VI. 2 – 6.

Act. XIV. 22 (Et cu [Paulq ē Barnab.] cōstituissent illis pr singulas eccles. presbyteros ib. XX. 28. Attendite vobis ē universo gregi in quo vos Sp. S. posuit epos regere Eccl. Dei Tit. I. 5. Hujq rei gratia reliqui te Cretae ut ea, quae desunt, corrigas ē cōstituas pr civitates presbyteros, sicut ē ego disposui tibi.

3) Eadē erat constans doctrina PP. semper tanquā rē certissima admittentiū fideles in duas essential. diversas classes separari, laicos ē clericos neq oportet multa ex eis proferri in luce cū res ipsa sit notissima.

Clem. 1 ep. XLII

Apī facti nobis sunt evglii praedicatores a D. J. Chr. J. Xs missus ē a Deo. Xs igitur a Deo ē apī a Xo, utrūq aute factū ē recte e ordinate ex voluntate Dei; Mandatis igitur acceptis ē plena certitudine imbuti pr resurrectionē D. N. J. Chr. ē verbo Dei confirmati cū abundantia Sp. Si exierunt evgliū annuntiantes, regnū Dei esse futurū adventū. Per regiones igitur ē urbes praedicantes primitias praedicationis suae (i.e. primos discipulos) qui spiritu eas probassent cōstituerunt epōs ē diaconos eorū qui essent credituri (καθίστανον τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν, δοκιμάσαντες τῷ πνεύματι, εἰς ἐπισκόπους καὶ διακόνους τῶν μελλόντων πιστεύειν)

ib. c. XLIV ..

Apī vero nostri cognoverunt pr D. N. J. Xū contentionē futuram esse

de nomine episcopatus et ejus causa
perfecta praediti praescientia constituerunt
praedictos ac deinceps legem dederunt
(ἐπινομὴν ἔδωκαν) ut, si decessissent,
alii probati viri susciperent ministerium
eorum (ἐὰν κοιμηθῶσι, διαδέξωνται ἕτεροι
δεδοκιμασμένοι ἄνδρες τὴν λειτουργίαν
αὐτῶν)...

Tiro (Altera epistolae pars (inde a cap. 37 sq.)
fere tota in eo est ut obedientiam Corinthiis inculcet
erga legitimos praepositos.

Cap. XXXVII. Consideremus eos qui sub
ducibus nostris militant, quam ordinate
quam obedienter, quam submisse exequantur
mandata. Non omnes sunt praefecti, neque
chiliarchae neque centuriones neque quinquagenarii et sic deinceps; sed unusquisque
in suo ordine mandata regis et ducum
peragit.

Cap. LVII. Vos igitur, qui seditionis fundamenta jecistis, in obedientia subditi
estote presbyteris et correctionem suscipite
in poenitentia, genua cordium vestrorum
flectentes. Discite subjici, deponentes
gloriosam et superbam linguae vestrae arrogantiam, melius enim vobis est in grege Christi
parvos et bonae famae reperiri, quam
nimis splendentes spe illius ejici. etc.

S. Ignat. circa a. 106:

epist. ad Eph. II. 2. Decet itaq. nos omnibus modis glorificare J. Xum qui glorificavit nos, ut in obedientia una perfecti, subjecti epo et presbyterio, per omnia sanctificati sitis.

ib. VI. Et quamdiu quis epum tacentem videt, tanto magis eum revereatur: quemcumque enim paterfam. mittit ad gubernandam familiam suam, hunc ita accipere debemus ut illum ipsum qui mittit. Manifestum igitur est q. epum respicere oporteat ut ipsum Dnum

ep: ad Magnesios c. 4: decet itaq. non modo vocari Xanos, sed etiam esse; quemadmodum nonnulli epum quidem nominant, sed omnia sine eo faciunt

Similia inveniuntur fere per omnes episto: S. Marty: sparsim.

—

Coroll: 1um Ministerium eccles: perenne erit h. e. duraturum est tanto quanto durabit Eccl: Seq. ex thesi de Eccl. perpetuitate. –

Coroll. 2um Totum Eccl. corpus dividitur in duas classes valde diversas: laicos et clericos. Laici sunt qui nullum exercent munus eccl: clerici quos sors κλῆρος

ē Dūs. Clerici vero sacrū cōstituunt princi
patū s. Hierarchiā (ἱερὸς - ἀρχή) qua
diversos potestatis grad9 complectitur:
infimos, medios, supremos. —

Coroll. 3. Tū distinctio fidel. ū cleri:
ē laic: tū cleri: divisio ū varios
hierarch. grad9 juris sunt divini u.
q. idē ē, ipso jure divi. (h-ē ex instit.
Xi Dūi / auctor. Eccl. nō resid. ū multit.
neq multit. fidel. cōmunica. ē. Nō
hab. jq cōstituen. rectores neq hi ejq
nomi. administr. Eccl. Electio vero Epōz
ubi ū usu erat, fieb: consent. u. approb:
Sumo Epo. neq. ullo m° similis ē electio:
~~praedicantium~~ ministror ap. protest: Nā tria sunt
observa: ū creando Epō: electio, ordinatio,
missio (jurisdictio); jā electio eo spectat
ut certa quaed. perso. indicet. quae
digna sit u. accepta ad munq eple
exercend. ordinatio ē ceremonia quā
futurq Epq consecratur; missio tande
qua novo pastori trib. jurisd:

Jā eaidem ē laicos neq. consecra:
posse Epū neq. jurisdi: ipsi tribue:
quia hae penes sum. pontif. resid. ut
ū Tr. de Rom. Pontif. demonstrab.

Quaed. ex histor.

Marsilius Menandrinus (v. Patavinus), ut grata re faceret Imp. Ludovico Bavaro (1314-1330)

scrips. Defensorium Pacis:

1) summa auctor. eccl: resides in toto coetu fidel. ex jure natur.

2) a coetu fidel: eam translat. esse ad princip. saecula: quodsi hi sint infid: auctori: transfer. ad Epos ita tamen ut et princip. et coetu fidel: subjac:

3) Auctor. eccl: non ~~esse~~ habere vim coacti: sed solam facult. persuad.

Damnatus a Jo: XXII in Constit. Licet d. 23. Oct. 1327.

—

Novatores ~~secuti~~ insist. vestig. Marsilii Pat. omnem sustuler. discrim. essentia: int. stat. laica. et cleric:

Luth: Hoc dixisse contenti sumus, Nam populum esse simplicem, in quo prorsus nulla secta, nulla differentia personar, nullus clericus, nullus laicus, nullus unctus, nullus rasus nulla monachus esse debeat (de abrog. miss. priv. Pars 1)

Calvin: Haec appellatio aut errore aut certe ex prava affectione nata

ē, cū tota Eccl. clerus i. e. hæreditas Dni a Petro dicatur (Inst. IV. c. 4 § 9)

Id: Utinā nunquā Patribus venisset in mente, ut hac voce uterentur (in com. ad cap. 5 prior. epist. B. Petri)

–

Ceterum vero Protest. asser: ꝑ auctor. plenit. resid. in populo Xano, cū vero nequ: totus pop: immed: fungi sacris muneribus aliq: ad ea obeun: eligit, qui mini: appell: Si vero ordinan: per manus impositio. tr. a solis pastoribus, hi nihilominus agunt nomine totius pop: qui cū pō manus impon: propt. phys. imposs:

–

Edmun. Richerius doct. Sorbonæ ut asser: melius gallicā de præsten: concil. oecum. supra Pont. Rom: doctrinā, edd. a. 1611 libr. anon. De eccles. ē polit. potestate.

Xus in fundan. Eccl. immediz: toti Eccl. contulisse: claves potest: Buq. Petrū ejusque success: nō esse nisi ministr: ab Eccl. deput. ejusque nomi: potest. exerc. una et

Auct. sæpius damnatus ante mort. error. suos retract. a. 1630.

Ejq tam. syst. amplexi sunt plur. quos inter Van-Espen, Febronius, Jansenii fere oẽs

Febronius, qui sub nõie conficto lateb. Nicol. Hontheim, Epq Suff. Treviren.: de Statu Ecclesiae a. 1763 docet. primat. rom. totu esse in advigilando e dirigen: pr consil. e admonit. nõ vero pr jurisd.

Sed de Febr. quid. alio loco agend. nobis erit. H. unu adjicio, eu cathol. mortuu esse d. 2 sept. 1790

Quædã de praxi Eccl:

Singu. epoch: concurr. sunt disting.

a) primi temp: Apĩ constitu: epos
Act. XIV. 22.
Tit. I. 5.

b) Apis mort: usq ad concil. Nic. epi eligeb: ab reliqu. ejqdẽ provin. epis - si vero aliq. monu: videat. loq. de plebe concurr. ad elect: hæc ita intellig. sunt, ut populq e postul: certu aliq. candid. e testim. bon. vit. ei publ. redde:

Unde Cypr. ep. 68: plebẽ præsente oportere esse eligentibq ad testimoniu ferendu, ubi disting: a plebe, testim. fer: ii qui elig. Epu

c) a Concil. Nicæ: usq ad Concil. Cptn IV
(u. VIII oecum.)

Epi elig: a relig. ejsdē prov. epis
populi vero h. sensu ratio habetur
ut 1° Epi nō elig: eū qui vōm populi
sensu habet. indig

Cf. S. Leo. Ep. 10 (u. 89)

vel 2° ut populus possit eū postul:
cert. aliq. candid. ita tame ut elect:
nō teneant. imprud. seq. popul. vot.

unde axioma: docendus ē populus nō
sequendus

Cf. S. Cælest. I ad Epōs Apul.
ē Calabr.

3) Concil. præd. Cptn IV statuit
populū in electionibus silere oportere
ac attendere sibi, usquequo regu-
lariter e Collegiō Ecclesiæ sumi-
pat finē electio futuri Pontificis
(Act. X. Reg. XXII)

d) Circa dimid. sæc. IX investiturar
usq in Occid. prævalescepit quæ
quid. primu dabantur pr electio. canon.
postea vero coepre: paulat. opprim.
election. libert. ita ut Princ. sæc:
re ipsa elige: epōs semper obnitentibus
Rom. Pontiff

e) Saec. XII jus electio. ~~cortat~~ devenisse ad solum Eccl. cathedr.
capitulum ~~devenisse~~ constat ex Decretalium
Tit. qui est de electione

f) A Clem. V (1305-1314) et ceteris Pontiff.
jus elig. Epos revocat. est ad Sed.
Apostol., primum quidem absol: deinde facta
principalioris potest. praesent. unum v.
plures, saepissime tres candid: e quibus
Sed. Ap: eum eligat quem dignius esse
judicaverit.

Cujus privil. natura recte ut intellig.
perpend. sunt verba Conc. Trid.

Sess. XXIII. Cap. IV. De eccl. hierar.
et ordinatione.

... Docet insuper sacros. Syn. in ordin. epor.
sacerdot. et ceteror. ordin. nec populi nec
cujusvis saecularis potestatis et magistratus
consensum s. vocationem s. auctoritatem ita
requiri, ut sine ea irrita sit ordin. quin
potius decernit, eos qui tantummodo a po-
pulo aut saecul. potestate ac magistratu
vocati et instituti ad haec ministeria
exercenda ascendunt; et qui ea propria
temeritate sibi sumunt; omnes non Eccl. minis-
tros, sed fures et latrones, per ostium non
ingressos, habendos esse. –

Ib: can: VI. Si quis dixerit in Eccl. ~~epos~~ cath.
non esse hierarch. div. ordinat. institutam
÷ quae constat ex epis, presbyteris et mi-
nistris, a. s.

Can. VII. Si quis dixerit epos non esse presby-
teris superiores, vel non habere potestatem con-
firmandi et ordinandi; vel eam quam habent, illis
esse cum presbyteris communem, vel ordines ab ipsis
collatos sine populi vel potestatis saecularis
consensu aut vocatione irritos esse, aut eos
qui nec ab eccles. et canon. potestate rite
ordinati nec missi sunt, sed aliunde veniunt
legitimos esse verbi et sacramentorum ministros,
a. s.

Can. VIII. Si quis dixerit epos, qui auctoritate
rom. pontif. assumuntur, non esse legitimos et
veros epos, sed figmentum hum. a. s.

Objectio adv. Th. IX
fieri solet ex 1 Petri II. 9 ubi oẽs fideles
vocant. regale sacerdot.

Respon: Israelitas etiã vocari regnũ
sacerdotale q. fere idẽ ẽ (Exod. XIX. 6)
etiãsi una extiterit inter tribus israël
special: destina: ẽ consecrata cultui dei.
Videlicet dicunt. fideles: regale sacerd:
u. regnũ sacerd. quia constit: societ:
cujus rex ẽ Xus. sacerd. in aeternum
ẽ cujus gubernatores cuncti sunt sacerdotes
nõ vero quasi oẽs debeant sacerd. esse.
Sed per metaph: etiã quilibet fidel.
põ sacerd. appellari.

Th. X (Hurteri 31ª 32ª 33ª) S. 127, 129, 131.
Ecclesia ẽ infallibilis

Triplex circa infallib. quaestio oritur:
1) an Eccl: competat infallibilitas
2) quonã sit infallibil. subj:
3) quodnã sit ejusdẽ obj:
unde in tres partes divid. tracta: nostra
I. De infallibilitate, praerogat: Eccl:
Antequã demons: Eccl. infallib. esse,
necesse ẽ ejus infallib. notionẽ ẽ indolẽ
explicemus. Ẽ aut. infallib. immunitas
ab errore eaque põ duplex esse: u. activa

u. passiva. Activa propria ē doctoris, quando verit. docet, passiva discipu. quando firmi. retinet verita: comunicat.

Ia vero activ. infalli: de qua nobis maxime agend. ē immunitas ab errore a Xo promisse magistris a se instit. tu circa veritat. revelat. tu circa eas veritat. quar nosit. necess. ē ad fideliter custodiend. depositu revelationis.

Causa effic: = Sp. S.

" fina: = unitas oīu credent. in fide ē fidei stabilitas

" forma: ipsa essentia rei definitione contenta

" materia: =

a) object. = object. s. materia circa quā infalli. versa

b) subj: = persona s. phys. s. mora: cui competit infallib.

Demonstr. cut. Ecl. infallib esse p. mº

1º Xs institu. magist. ita ut oēs tenerentur: sub poena ætern. damnat. credere qq. illud doceret atq. crederent tamquā revelat. a Deo propter Dei revelantis auctori: oīa quae propon. illud magist.

Atqui repug: Deu revela. falsu, repugn: ex lege diuin. alisq. creden. esse propter Dei auctori: q. tamen falsu sit, ergo repugnat quoq ut Eccl. errare possit in docend. ea enim quæ Eccl. docet no propt. Eccl. creden. sunt sed propt. Dei revelan. Itaq. in Deu ipsu redunda: eis u. levissimus error Eccl.

2) Matth. XXVIII. 20 Euntes docete etc.
Et ecce ego nobiscum etc.
Cf. Ioan. XIV. 16. 17.
XVI. 13.

Loquitur ecce ego nobiscu sum signif. præsens Dei auxiliu ad ministeriu adimplend.
Jam vero Api verbis quæ praeced. accepere mandatu ut irent & docerent, ergo X9 erit cu Apis docentibus
Porro Apoz munus no ~~debebat~~ erat cum vita eoz cessaturu, utpote institu: in bonu Eccl. quæ perennis est - oes enim docend. sunt gentes - & ergo X9 futurus cu magisterio Eccl nunquam cessaturo
atqui nequit fieri ut errent in docendo quibus præsens est X9 in adimplen. officio nequit fieri ut in errores cadant ii quibusc est Sp. veritatis qui docet eos oe veritate.
Io. ut supra XIV. XVI.

Ioan. XIV. 16. Et ego rogaba P. & aliu Paracl. dabit vobis, ut maneat vobiscu in æternu. 17. Sp. veritatis que mundus no pot accipere, etc. quia no videt eu nec scit eu, vos autem cognoscetis eu: quia apud vos manebit & in vobis erit.
ib. v. 20. Paracl. aute Sp. S. que mittet P. in nomine meo, ille vos docebit oia & suggeret vobis omnia, quæcumq dixero vobis
XVI. 13. Cum aute venerit ille Sp. veritatis docebit vos oe veritate etc.

3) ex agendi ratione Apo[illegible]

qui sibi semper auctorit. vindicant

legato[illegible] Di

Rom. X. 15 Quomo vero prædicabunt nisi mittantur?

XV. 15. Audacius autem scripsi vobis fratres ... propter gratiã quæ data ẽ mihi a Deo

16. ut sim minister Xi Jesu in gentibus etc.

1 Cor. I. 17 Nõ enĩ misit me X9 baptizare, sed evangelizare

2 Cor. III. 6 Qui ẽ idoneos nos fecit ministros novi testamenti. 5: sufficientia nostra ex D. ẽ

V. 20 Pro Xo ergo legatione fungimur

1. Tim. I. 11 Evang: ... quod creditũ ẽ mihi

miraculis sibi fidẽ conciliant

1 Cor. II. 4

2. Cor. XII. 12 ẽ veritas Xi in me

fidẽ atq[illegible] obedient postulant

Rom. XVI. 17.

Gal. I. 6-9

2. Tim. I. 13

2 Cor. 10. 4.

4) Praetermitto alias demonstr. quae legit m° fluunt ex thes: praecedat. veluti illud q. Eccles: perpetua esse debere ergo docerat semper necesse ē eā quā a princip: teneb. veritat. q. sane fieri neq. absq. infallib: privil. v. illud alteru Eccl: utpote quae sit societ. supernat. dici saepissime corpus X̄i aut. sponsa X̄i quibq verbis sane intima cū Salvat. conjunctio indicat. Atqui nō mereretur Eccl. has magnif. appellat. neq. permane: in conjunct. illa, si errare possit etc.

5) Nonnulli citant etiā 1 Timoth. III. 5 ubi sec. nonullos Eccl. dicitur στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας, columna ē firmamentum veritatis. Cū vero alii aliter sentiant s. verba ista ad Timoth. personā refer: s: ad incarnatio. myster q. seq. verbis ~~expr~~ commemoratur totqq locus sit magnop: impedit. nolo in eo explicau: tempq meū terere cū h. potiq ad exegesi V. T. spectet. (V. Palmie: de Eccl. p. 712-720 edit. litogr.)

II. De infallib subj. haec sunt statue. Duplex esse pō: aut Rom. Pont. solq aut totu Epōz colleg. simul cū eo.

Concil. Vatican. in Sessio IV

in Constit. „Pastor æternus c. IV

„Itaque Nos traditioni a fidei Xanæ exordio perceptæ fideliter inhærendo, ad Dei Salvat. nostri gloriã, religionis catho. exaltationẽ e Xanor populor salute, s. approb. Concilio, docemus e divinitus revelatũ dogma esse definimus: Rom. Pontif. cũ ex Cath. loq. i. e. cũ omn. Xanor Past. e Doct. munere fungens pro suprema sua Apost. auctoritate doctrinã de fide u. moribus ab universa Eccles. tenendã definit, per assistentiã divin. ipsi in b. Petro promissã, ea infallibil. pollere qua divin. Redem. Eccl. suã in defin. doctrina de fide u. moribus instructa esse voluit; ideoque ejus m. Rom. Pont. definitt. ex sese, nõ aute ex cõsensu Eccles. irreformabiles esse."

—

Jã de Rom. Pontif. infallib. postea agemus in Tract. speciali quæ ẽ materiæ divis. postu: ẽ rei maxime gravitas. Nunc solũ de altero infallib. subject. verba faciem. eaque nõ multa videl. de Epis. Possunt aute Epĩ spectari u. singillati u. in unũ cõjuncti. Prior casus nõ eget

longa explanat. nunquam enim dubit. est singu.
(excepto Rom.)
Epos errare posse. Sed de altero quaerendum est,
quid censend. sit de toto Epor. corpore?
Ja tota Epor. colleg. etiam 2° m° consider
potest: non sejunct. a Rom. Epo nec cum ipso
conjunct. Primum si enuncieat, Epor. Coll. non
esset infallib.; si vero alterum, affirmanda est
ejus infallib.: Possunt vero Epi non collecti
in unum concil. oecum. simul cum Pp. docere,
possunt etiam dispersi per orb. terrar. docere
quisq. gregem suum. Utroq. m° infallib.
sunt dummodo perseverent in unio. cum Pp.
qui est B. Petri success.

Porro Epos utroq. sensu esse infallib.
facile demonst.:

Argum: quod efferrum: in Eccl: ~~[illegible]~~ collectum fuisse
Apis magist. infallib. a Xo Dno, ostend.
etiam Apor. successor. eod. dono et munere
gaudere. Inutile enim fuiss. magist. simul
cum Apis cessatum; inutile adjutor. Xi
qui promiserat assistentiam suam Apis usq.
ad consummat. mundi. Est ergo perpetuum
magister. in Eccl: hocq. infallib.: Epi
vero semper habiti sunt Apor. success.:

Hier. in ps. XLi. 17: Fuerunt, o Eccl:
Apli patres tui! quia ipsi te genuerunt;
nunc ante, quia illi recesserunt a mundo,
habes pro his Epos filios.

Hoc tantu interē inter Apos eorq
success. Epōs, ut illi nō solu prout corpq
statueb. morale, sed etiā sing. essent in-
fallib: hi vero ē singuli ē in unu collecti
infallib. ex unio. cū Epo Rom.

Si vero cōpetit Epūs infallib: etiā
degentibq per dioeces. suas dum Epo
Rom. adhaereant, magis esth: infallib:
tribuenda eis ē in unu coactis concil.
Ut tam: Concil. habeat legit. ē
oecum: oport. 1° u. a Rom: Pontif. convo-
cari u. ejq consensu cogi, 2° ipsū
praesid: Pp. congregatis u. per se u.
pr legatos suos; 3° ut rata habe: ē
cōfirmet sua Concil. decreta; 4° ut
ē salt: conveniat Epoz numerq, ut
possit Concil: dici repraesent. tota Eccl.
Ampliora de Concil: eorq infallib:
proponemq in Tr: de Rom. Pontif.
H. unū adjungo, quod si Pp. nō existat
vacante sede Apta u. plures existant
Papae, ut olī saepiq evenit, quos
inter ancipites haereant mentes fidel:
pō Concil: oecum. judicare quis sit
verq Pp. ē providere Eccl: veru pastorē
q. recte fecit Concil. Constan: (Bellarm.
de Concil. ē Eccles: Lib. II. c. 19) unde
minime tamē seq. Concil. esse supra Ppā.

III. De infallib. objecto

Nullu oritur dubiũ de veritatibꝫ quæ dicuntur revelatæ

Matth. XXVIII 20. Docentes eos servare oĩa quæcunq mandavi vobis: ẽ ecce ego vobiscũ sum oĩbꝫ diebꝫ usq ad consummat. sæculi –

ubi evidens ẽ Salvat. promitt. assist. suã Apĩs in docendo ea quæ ipsis mandaverit, hæ aute sunt verit. revel. Unde nemo dubit. pẽ object. circa q. exercet Eccl. infallib. esse verit revelatas. Hocq optime convenit Eccl. naturæ atq indoli, quippe cũ ejꝫ nõ sit novas veritat. invenire, sed revelat. proponere, interpret: defend: ẽ custodire depositũ, ut ẽ apud Paul.

–

Attamẽ nõ pauca sunt verit. quæ revelat. quid. nõ sunt, cũ revelat. tam. specia: mo connectun. ut istæ absq his nequa: certæ esse.

Quar verita: 3 potiss. sunt gener. a) facta dogma:

ex. gr. Concil. Nicæ: fuiss. oecum. ẽ legit. – Piũ IX fuiss. Pp. legit.

b) textꝰ dogma:

qui scripti: ab homibꝰ possunt esse

u. confor. u. diffor. verit. revel.

c) veritat: s. specul. s. practi:

quæ si negent. vacillat fides u.

honestas:

Hæ verit: u. implici: possunt

contin. in revela: u. a Deo revelan:

suppo: veluti notæ.

Quæ dixi: ut pateat animadv. nō

oīa revel: quæ Deus proponit, nec

veritas revel: ēa feminꝰ divini.

locutio: crediturq ob auctori: De.

loquen. Possunt ante in verit. aliq.

revelat. inesse quæ ex ipsa ope ratio:

deducunt.

Aliæ vero veritat. supponun. a Deo

tanq. notæ, sine quibꝰ nō possit stare

verit. revelat. Ordo eni revelatio.

suppon. ordin. ratiōne: ex gr. mundꝰ

eē, Deū esse, ration. esse capace

verita: assequend. etc. —

Ad oēs has veritat. porrigi: jꝰ Ecclesiæ

~~in docen~~ magist.

q. manifestū ē ex epistol: Pii IX

ad Archiepi Monacensem d. XI dec. 1862

e 21 dec.-a 1863.

In priorib. litt. ("Gravissimas inter")
reprob. Pp. sententia Froschhammeri:
Eccle: nō solū nō debere ũ philos. umquā
animadvertere, verū etiā debere ipsi⁹ philos.
tolerare errores eiq; relinquere ut
ipsa se corrigat" – Subjung. Pp:
"Quocirca Eccl. ex potestate sibi a
div. Aut. commissa nō solū jg, sed
officiū præsertī habet nō tolerandi
sed proscribendi ac damnandi oēs
errores, si ita fidei integritas e animar
sal⁹ postulaverint; e oī philo: qui
Eccl. filiꝰ esse velit, ac etiā philosophicē
officiū incubit, nihil umquā dicere
contra ea quæ Eccles. docet e ea
retractare, de quib⁹ eos Eccl. monuerit.
Sententiā autē quæ contrar. docet,
oīō erroneā e ipsi fidei Eccl. ejusq;
auctoritati u. maxime injuriosa esse
edicim⁹ e declaram⁹."

("Tuas libenter")
In secun. vero episto". ad eund. Archiepū
docet Piꝰ IX:

"Nāq etiamsi ageretur de illa subjectione
quæ fidei divin. actu e præstanda, limitanda
tamē nō esset ad ea, quæ expressis
oecum. Conciliorū aut Rom. Pontificū hujusq;
Sedis decretis definita sunt, sed ad ea

quoq extenden: quæ ordinario totiq Eccl.
pr orbe dispersæ magisterio tamquā divinitq
revelæ traduntur ideoq universo ē constan.
consensu a cath. Theologis ad fide pertinere
retinentur - Sed cū agatur de illa subjectio:
qua ex conscientia ii oēs cath. obstringuntur
qui in contemplatrices scientias incumbunt
ut novas suis scriptis Eccl. afferant utilitates .... sapientibq catho. haud satis esse,
ut præfata Eccl. dogma. recipiant ac venerentur, verū etiā opq esse, ut se subjiciant tu decisionibq, quæ ad doctrinā
pertinentes a Pontificiis Congregationibq
proferuntur, tu iis doctri: capitibq
quæ comuni ē constanti cathol: consensu
retinentur, ut theol: veritates ē conclusio.
ita certæ, ut opiniones ejqdē doctri.
capitibq adversæ, quāquā hæreticæ
dici nequeant, tamē aliā theol.
mereant: censuram.

–

Circa hæc ōia versat. Eccl. infall:
Negab: quid. Jansen: ea extendī ad
facta dogmat: V

Quū enī Innocent X damna: libr Constit: d. 31 maj. 1653 „bū occasione"
Jansenii „Augustinq" u. potiq quinq
proposit: ex eo extractas, affirmab.
Jansenia: eas propos: hæret. esse,

negab. vero eas inveni. in libro Janse:
Tū Alex. VII nov. edid. Constit. (Ad Sanct.
b. Petri Sedē d. 16. oct. 1665) qua ē
~~praedecess~~ecen. sui Constit. confirm. ē proposit.
istas quinq. defini: revera exceptas esse
ex libro Jans: ē in sensu a Janse: ~~damnat~~ intento
damnat. fuisse.

Tunc Janse: induxe: novā distinct.
facti ē juris: Eccl. infall. esse in
quaestiō: juris, cujqui erat quaest. doctrin.
nō esse infall. in quaest. facti, qualis
erat haec utrū lib. Jans. contine: necne
haeres. de qua agebe: Cath. respon:
agi de facto dogmat. ē circa hujqui
facta Eccl. esse infall.

Quibq explicat. demonstr. ē ultim. pars thes.
Ē re quid. vera Eccl. nō solū ē testis
verita: verū etiā judex ac magistra.
Eccl: enī ob hunc fin. institu. ē ut
doceat oēs doctrinā salutis, repellat
vero errore: saluti obnoxios. Jā haec
ageas i. e. veritatē docens, erro: proscrib.
Eccl. ē magistr. verita. Cū vero Eccl.
h. quod intendit, praesta: nequit nisi
etiā solvat ē finiat oēs circa doctrin.
controvers. quae exoriri solent, debet
esse quoq judex verita: Pront vero
refert doctrinas quas revelat. eccqi.

a Deo, Eccl. ē testis verita. Tā quæ: utrū unnq magistr. eatenq pateat, quatenq unnq testis, in aliis verb: utrū Eccl. possit solū docē: verit at. revelat. an etiā alias veritat. ē utrū sit infallib. nec ne tradend: veritat. nō directe revelat.

1ᵘ argum. Si Eccl. ē magistr. a Deo institu. ~~eo fine~~ habet jꝰ docendi ea oīa quæ necessa: u. util. sunt ad salut. ac repellen. error. qui possunt saluti impedim. esse.

Atqui sunt plur. verita: præter revelat. quæ u. necessa. sunt u. util. ad salut; plur. sunt erro: qui etsi nō sint direct. contrar. revelat: tam. poss: labefacta. fidē ē salut. animaꝫ in pericul. addu. ergo Eccl. jꝰ hab. docendi hujꝰmi verit. ē proscriben: hujꝰmi error.

2ᵘ argum. Hæc semp: ē doceb. ē ageb. Eccl. nō solū hære: proscrib. verū etiā eos error. qui opponun: s. verita: contentis implici. in revelat. sive ab ea supposit.

Hoc mº proscripti sunt articuli Nicolai de Ultricuria a. 1348 articuli Wicleph ē Huss damna:

in concil. Constant: Hoc in° Martin. V
in bulla „Inter cunctas" præcipit inter-
rogari suspectos „ utrū credant q.
Pp. canonice electg qui pro tempore
fuerit, ejg nomine proprio expresso,
sit successor b. Petri, habens supremā
auctori: in Eccl. Dei"
3ū argum. Eccles. esse circa has verita:
infallib. demonstra. ead. ratio. qua generatī
demonstra: Eccles: debere esse infall.
ut possit satisfa: fini præstituto. Si
enī infallib. ē in custodien. deposito
fid: debet etiā esse infallib. in iis
actibg qui ad finē illū spect:
atqui nō solū definitio. dogm. revelati
v. hæresū condemnationes eo specta:
verū etiā s. proclamat. veritat.
s. proscript. error qui aliquo in°
deposit. fidei s. possunt defendere
s. oppugna: ergo in his oībg actibg
Eccl. competit infallib.

Th. XI (Hurt. 34a 35a)

Eccles. Xi una ē

Ad obtinend. unitat. ~~aliquq societ.~~ sociale
nō sufficit identitas finis, mediōz, legū
nā tot sunt societa: politi: quæ habe.
illa tria ē tam. sunt distinc:
neq sufficit: identit. regis qui pō̄ dño
n- plura regna distinc: guberna: unione
personali —
sed requirit. mutua sociōz cōspiratio
sub directiō: unicq regimi. Q. si fit,
oēs unu corpq, unā societa: cōstitu. Potuit
sane Xq tot institue: societa: distinct.
religiō: quot diversi. haben: sed nō
h- quærend. ē quid potuerit facere,
sed quid re vera fecerit. Jā nullū
dubiū ē Xū ita institu. Eccl: ut sit una
societa: ē unica, neq. plures dari
possunt societa: religiō: quamvis
artissimo vinculo cōjunctæ.

Hæc uniō fideliū qui oēs in unū
finē mutuā adhæsio. cōspirent, dicit.
uniō cōmunio: cōmunicant eni invicē
fide: n. etiā uniō carita. ubi nō de
carita: universa: cogitand. ē prout ē
virtq theol. sed de carita. sociali
prout ē ad ~~socios~~ membra ejq d: social. corporis

Hujusi porro unitas dicitur proprietas Eccl: e quidē propriet. essentialis, na quatenus Eccl. ē societas competit ipsi societati unitas absq qua nequit esse societas. Ja probend ē Xu ita instituisse Eccles. ut sit una unitate sociz: cōprehend. oēs fideles sub uno regim. Est autem ~~Eccles.~~ una unitate tripli: unitā: communionis (u. sociali), unitat. symbol. u. professio. fidei; unitat. rituali u. Sacrament.

I. Demonstr. Eccl. unā esse unitate communionis u. sociali

1ū arg. Eccles: dicitur corpus
regnū
domus
ovile

Quæ metapho. quando usurpan. de aliquo coetu hōi, signif. unā esse princip. unita: unū regimē, quēadmū unū caput in corpo. unus rex in regn. unus paterfam. in dom. unus pastor in ovili.

Signif. praete: illi princip: unita: u. regim. oēs subesse quēadmū membra subs. capi: regnū regi etc.

Tandē ad h. corpus unū cōstituend. ordinant. oēs quotquot sunt membra Xi

1. Cor. X. 17. Unus panis, unū corpus multi sumus, oēs qui de uno pane participamus

1 Cor. XII. 13. In uno spiritu oēs nos in unū corpus baptiz: sumus s. Jud. s. genti: s. servi s. liberi

H. ē: oēs qui de pane euchar. edunt oēs qui sunt baptiza: ordinan: ad unū corpus constituen: atqui hi sunt oēs qui sunt membr. Xi, baptiz. cum necesse. ē ut aliquis fiat mem: Xi ē Euchar. necessa. ē ut vita conservae. in Xo - nullus pō esse Xanus qui his sacram. careat atqui oēs qui his sacram. utunt. ad unū corpus ordinan. ergo sub regim. hujus corpor: reman. debeat, qui volunt esse membra Xi

q. de corp. valet, etiā valet de reliq. metaph.

2us argum. Xus institu. suprem. jurisdict. auctorit. cui voluit oēs suas oves subjec: esse, ergo voluit quoq Eccl. completi oēs oves h. ē. fide: unita: sociali

3us argum. Oratio Xi apud Jo. XVII. 11-23 ē oratio efficax, nulla cum poterat deesse conditio, ut Xus non exaudiretur jā q. Xus petit ē unitas om credent. perpetua

Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti mihi, ut sint unū, sicut ē nos

4^u argu. Tandē oēs antiqᵹ PP. idē docent
sc. Eccles. Xi unā esse ex ōībᵹ credentibᵹ
Justin. Dial. cum Trypph. n. 63.
Clem. Rom. 1 epist
Iren. adv. hær. I. 10.
Orig. contra Cels. VI. 48.
Cyprian. de unita. Eccl.
August. de unita. Eccl.
docent insuper unitat. Eccl. fieri
pr epū ergo pr auctoritat, unū
esse episcopat. unā cathedr. unū epū
uniuᵹ Eccl.

II Demonstr. Eccles. unā esse unit. fidei.

Unit. fidei cōstat 2ᵢ elem: subj. ē
object. Subjec: = professio fidei comu: oībᵹ
objet: = doctrina eadē
Ex parte obj: ut habeat. unita: requiri:
ut ipsæ veritat. quæ credunt. sint
unū u. nulla in iis insit contradic. nulla
falsit. Ut vero adsit quoqᵹ unit. fidei s
requiri: ut verita: credend. sint revelatæ
uniuᵹ sint propt. unū motivū forma:
q. ē̄ auctori. Dei revelant.

Ex part. subjec. requir. princip. determin.
professio. fidei — h. aut. princip: magister.
ē eoꝝ pr quos Deᵹ revelatio. suā
manifestat. Unitas ergo fidei u. Eccl.

obtinet, in om̃s fideles publice profitendo credunt easdē verita: quas Deus revelavit e per authent. magister. hominibus manifesta.

Quæ professio fidei pō esse v. explici: v. implici: ; primū, si om̃s verita: distinc. e cognosc. e credunt — alterum si cū aliquibus veritatibus quæ explici: credunt. ceter: credunt. in suo princip. forma: quatenus Deus revela: e per magist. eccl. docet.

Fides implici: 2^ex

a) circa verita: quæ jā authent. e infallib. definitæ sunt proposi: tamē a pluribus ignorantur

b) circa verita: quæ conti: quid. in deposito revelatio. nondū tamē sunt defini:

Utraq ante fid. s. explici s. impli: e formali: eadē fid. atq in easd. fertur verita:

Habet. igitur unit: fidei, cū

1) om̃ fid. fertur in easdē verita: revelat. a Deo e per authent. magist. infallibil. manifesta: s. explici: s. eas cognosci: s. implici: s. aliquas ignorant sed in suo principio forma: credunt

2) propter idē motivū forma. ideoq princip. parati sunt crede: quidquid Deus revelare idē magist. authent. declaravit.

Iā vero postula: unitā. fid. ita, ut

sine ea nō possit esse Eccl. una

1) deficient. unitat. fid. neq. remane. pōt

unit. soc̄e: ē enī Eccles. societ: eoꝝ

qui idē cred. qui idē ex fidei princip.

agunt, qui ex fide vivunt.

2) fid. quā profit. Eccl. debet esse

fid. verē ē integrē - cū enī unū idēq̄

sit motivū formē: scil. verita. revelat.

u. oēs credend. sunt v. nulla.

Porro fid. vera nō ē nisi fid. una.

ergo unā, fidē debet profite. Eccl.

3) Xq instit. magist. infallib. debet

ergo Eccl. eā profite. fidē, quā illud

docet. atqui magister. eccl. eā docet

verita: quā habet a Spr. S. hæc

autē unā ē - ergo

4) Cf. ex verb. Apō ad Ephes. IV. 3 sq.
Solliciti servare unitatē. Sp. in vinculo pacis: Unū
corpus ē unus Spus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ.
Unus Dominus, una fides, unū baptisma.

unde efficit. servandā esse unita.
Spir. in vinculo pacis - unā esse fidē

5) ex verb: Apī:

2 Thess. II. 14 vocavit vos pr Evglū nostrū in acquisitionē gloriæ D. N. J. Ch.

1. Timoth. VI. 20: O Timothee, depositū custodi, devitans profanas vocū novitates ē oppositiones falsi nominis scientiæ quā quidā promittentes, circa fidē exciderunt.

ib. 2 ep. II. 2 Ē quæ audisti a me pr multos testes
hæc commenda fidelibus hominibus qui idonei erunt ē alios docere.

Gal. I. 8, 9. Sed licet nos aut angelus
De cælo evangelizet vobis præterquā quod evangelizavimus vobis a. s. Sicut prædiximus ē nunc iterū dico: Si quis evangelizaverit præter id quod accepistis a. s.

II. Demonstra. Eccles. unā esse unitate sacrom:

Unus coetꝰ religios. in Dei. cult. institu. observar: debet certos ritꝰ sacros neqꝫ ad coet. relig: pertin. qui ab ejꝰ ritibꝰ religiōs. sunt alieni.

Itā ut habea: unit. ritua: non ē necess. ut oēs oībꝰ ritibꝰ actu commu-nicent, sed saltē iis qui sunt necessa: oībꝰ ē quoz exclusio signifi: exclusio: unita. sacra.

Itā vero 1) commun. debet esse oībꝰ idē ritꝰ initiatiō h. e. bapt.

Matth. XXVIII. 19.

Ephes. IV. 5.

Commu. ritꝰ Eucharist. ē sacrif.

1. Cor. X. 17.

Joan. VI. 54.

Cf. praet: Matth. XXVI. 26.

1 Cor. XI. 23

Act. II. 42.

Patribꝰ autē semper solemne erat ut explicar: unita: membr. Eccl. pr consort. commun. sacra: ē in unitat. Eccl. commen-dent, illud data opera praecip: ut in ritibꝰ sacris oēs in Xpō uniant.

Unde etiā libr. ritua: composit. ē admiss. sunt pro tota Eccl.

2) Unitas ritual. Eccl. debet complecti
oes ritq qui sunt divin. institu.
qui quid. sunt sacram. sept. e sacrif.
Sane hi ritq necesse. quos Xq institu.
quia coetq religio. eos ritq observ.
deb: quos Deq observat. esse vult.

Corollariū

Protest. induxe: distinctio. int. artic.
fundam. e no fundam. Quae distin:
nullo mo admitti po, si fundam: intellig.
ii esse quos oport. crede. ut unit. fid.
servet. no ~~fund~~fundam. vero quos no e
opq crede: quamquā sunt revel: nec
si no creden. perit unit. fid.

1) distinct. illa non invenit. in
Script. quae semp. protest. appell.
1. Cor. III. 11 aliū sensū praesef.
2) Script. apert. repugn. illi distin:
Matth. XXVIII. 20
Gal. I. 8.
2. Thessal. II. 14.
3) Haec distin: plane nova e in Eccl,
nunqua antea audita
4) Eccl. praxis semper erat contra:
utpo: quae damnav. ~~plurim~~ eos qui no ~~crede~~ crede
divers. verita: quas protest. inter
no fundam. recensent

Ex qr. diuers. error. Orig.
erro. rebaptiz.

5) Distinct. illa om̄ rite: caret ut appe: ex ipsis protest. qui in° hæc in° illa ut. funda. u. inter nō fundem. verens.

6) Ratio. fidei evert. ē contradic. involu. Motivum enim cred: nō ē dgnit. u. necessit. alicuj. verita. sed auctor. ipsa Dei revelan.

~~Distin~~ Animadv: distinc: ut. extr. fundam. ē nō fundem: prot. sensu protest: pō hab: etiā sensu cathol: quando u. theoretice illi articu: vocant. fundem. qui præstantio. sunt ē reliquos uiuti. cōtinent u. si agat. de. iis qui sunt creden. explicite. u. explic: ut funda: illi respond: his vero nō fundam. Protest. vero distin. plane aliā ē.–

Th. XII. (Hunt. 36[a])

Eccles. Di ē sancta.

Sanctu in creatu: = Deo dicat.
Sanctitas moral: personaȝ ē neq habeni
pō sine conjunctio. cū Deo q. idē ē
atq. moralis rectitu. corā Deo.
Sanctitas realis tripl. esse pō:
a) divino cultui destina: - templū
b) quatenꝰ ē princip. sanctita. person:
- sacram. leges
c) quatenꝰ ē effectꝰ e signū interioȝ
sanctita: - miracula.
Utrāq sanctita. ē person. ē real.
Eccl. vindicamꝰ
realē non solū quia ē Deo dicata
sed etiā quia ē princip. sanctitatis
personae:
person: nō solū quatenꝰ possunt esse
in ea sancti, sed quatenꝰ semper
sint
Porro sanctit: ē nota essent. Eccl.
ita tam. ut real. sanctit. sit de ipsa
essentia Eccl:
sanctit. vero person. ē propriet. necessaria
quia Deꝰ voluit, ut semper sint
sancti in Eccl. -

Subjec: sanctita. ē Eccl. prout ē unu-
n. una societ. Ut autē societ. sit sanc.
sanctit. actua. nō ē opq ut singu:
sanc: sint, sed suffic. ut floreat in
ea aliqua cultu: virtut. quæ a princip.
intrinse: u. supernatu. societ. pendeat.
Quia vero virtq exerceri nequit qui
extrinsecq prodeat, ē q̄ enī Eccl. visib,
hæc virtu. cultu: debet esse manif.
Ē igit. Eccl: sanc: tū propt. essentiā
suā tū propter manifest. virtut. cultur.
tū propt. supern. charisma. i

I. Demonstr. Eccles. esse essentia sanctā.

Omā constitutiva intrins. Eccl. sanc: sunt:
a) sanct. minister:

Eph. IV. 11. 12 †

sancti sunt nexq quibq uniunt. fide:

nexq fidei
" carita.
" sacra:
" legū

sanc. ē causa materia Eccl. fideli:
baptizati

sanc. ē causa fina. prout inchoata in
hac vita, consumat. in altera

Ideo enī Xq se tradid: pro nobis, ut

† Et ipse dedit quosdā quid. Apostolos, quosdā autē Proph. alios vero Evang. alios autē pastores et doctores. Ad consumationē Sçor, in opq ministerii, in aedificationē corporis Xi.

nos i. e. Eccl: sanctificet: e sponsā sibi
assum:

Ecclen. igit. utpot. quae societ. e ordin: hoēs in finē sancti. e media habet huic fini proportio. e essential. sancta.

Si vero sanctū dicit. i. q. Deo ē dedicatū, etiā h. sensu Eccl. essential. sancta ē, ē eni templū D. domq D. corp. Xi.

II. Demonstr. Eccl. sancta esse propt. virtut. culturā.

Eccl. nō solū jure sed ē facto semper talis sit necesse ē qualē D. eā futurā esse ē praedixit ē promisit.

Jā vero

1. Tim. IV. 10. In h. eni laboramq ē maledicimur, quia speramq in D. vivū qui ē Salv. om̄ hom maxime fideliū.

+ Ephes. V. 23. Quoniā vir caput ē mulieris, sicut Xq caput ē Eccl: ipse salvator corporis ejq

Unde seq: oēs hoēs salvari per Xū posse, salq autē ista nō pō sine virtutū exercitiō esse - ergo si certū ē oēs hoēs salvari possē, etiā cert. ē oēs posse sanctos fieri

Idē constat ex

Matth. XIII. 24 sqq.

ubi proponit. parabo. de zizaniis

ejusq explicat. habet. ibid. v. 37 sqq.

Unde constat: Usq. ad finē mundi erit in agro, (h. ē. in regno coel: v. Eccl:) bonū sem. cū ziza: filii regni cū malis –

Bonū sem. v. filii regni sunt sancti; erunt igit. semp. in Eccl. sancti neq fieri pō ut eoq continua series interrumpet. cū neq sem. bonū cesset crescer. in agro.

Nuṅqū igit. Eccl. sanctis carebit.

Idē constat ex Joan. XVII. 17.

Sanctifica eos in veritate

ib. v. 19: Ē pro eis ego sanctifico meipsū, ut sint ē ipsi sanctificati in veritate

ubi animadv: ē oratio. Xi semper efficacē fuisse, ṅ absol. proponeb: –

Itaq. eximi. sanctit. ē virtut. supernatu. cultura floreb. semper in Eccl.

III. Demonstr. etiã charism: ^ata^ superna fore semper in Eccl. –

Mar. XVI. 17 sq.+

Jo. XIV. 12.++

Praedicat. evang. fieri deb. nõ in sapien: sed in spirit. ẽ virtut. D.

1. Cor. II. 4. 5. +++

virtq anté usu bibl. ẽ miracu. D.

Corn. a Lap: ad locũ ~~2. ost~~ostendere magnas virtutes i. e. prodigia ẽ miracula. §

S. 192

Th. XIII (Hurt. 37ª)

Eccl: Xi ẽ essentialiter catholica

ὅλον = totu s. univers.

καθολικόν = universal. aut plenit.

Põ multipl: esse sensq universalit.

hinc ex accipim. de universalit. locor ẽ nation.

Qeae: igit. utru sit nota essent. Eccl. Xi ut ad oẽs terras ẽ natiõ: protendatur.

Aliu catholic: ẽ juris, aliu facti:

illa ẽ destinat. ad occupand. oẽs natio.

haec actua: ẽ comprehensio.

Id vero nõ ẽ necessar: ut Eccl. universalit. phys. oẽs amplecta: ^hoẽs^ ~~natio~~:

erunt enĩ semper u. pagani u. haeret. usq ad finẽ mundi.

+ Signa autẽ eos qui crediderint, haec sequentur: in nomine meo daemonia ejicient, linguis loquentur novis; 18. serpentes tollent et si mortiferum quid biberint, nõ eis nocebit; super aegros manq imponent, et bene habebunt.

++ Alioquin propter opera ipsa credite. Amẽ amẽ dico vobis qui credit in me, opera quae ego facio, ẽ ipse faciet, ẽ majora hor faciet; quia ego ad P. vado.

+++ 4. ẽ sermo meq ẽ praedicatio mea nõ in persuasibilibq hum. sapientiae verbis, sed in ostensione spiritq ẽ virtutis; 5. ut fides vestra nõ sit in sapientia hoũ, sed in virtute Dei.

§ Orig. cont. Cels. I. Disciplina nostra propria quandã habet demonstrationẽ, diviniorẽ quã sint Graecor demonstrationes, quã Apsq nominat demonstrationẽ spiritq ẽ virtutis, utpote spiritu pr prophetias fidẽ adstruente iis, quae de Xo feruntur; virtute vero pr prodigia quae facta credimq.

Quoniā vero debet Eccl. oībq esse conspicua, ita ut oēs nation. possint eā ingredi, debet Eccl. ita esse extensa moraliter ad oēs hoēs, ut porrigat etiā ad oēs nationes u. qd. idē ē ad oīa loca. Unde a veteribq dicebt. Eccl. cathol. quia esset ubiq.

Itaq. catholic: 1) (negative) in eo ē, ut Eccl. jure ē facto nō sit coarctata ad unā terra u. unā natio. quemadm. Synag. 1/

2) (positive) ut jure ad oēs terras oēs nation. oēs perso: porrigat: facto aut: aliquā obtineat ~~morale~~ amplitudinē moraliter universalē. 2/

Si vero quaer. quanta debeat hujqai amplitu. esse, ut possit Eccl. dici cathol: respond: ē distinctio cathol. absol. a relati:

Relati. in eo ē ut Eccl. cath. amplior sit singulis aliis coetibq, qui sibi nomē usurpant Xanū;

absol. vero in eo ē, ut Eccl. ita sit diffu: per orbē terraz ut oīa illa loca teneat occupa: dē quibq poterit ceteris locis conspicua esse. Ita dici pō τὴν οἰκουμένην occupa: ÷

÷ H. sensu a PP. Eccl. appell. ē cath: nō tamquā esset oībq in locis u. oēs hoēs comprehend. sed qd. nulla esset terra pars praecip: in qua nō existeret.

Demonstr. catholicitatem et juris et facti pertinere ad essent. Eccl. De cathol. juris nullum pot. dub. oriri, cum finis Eccl. sit salus hom. per applicat. meritor. Xi velle autem D. ut actu quoque Eccl. sit cath.: ita demonstr.

1) Si consulan. V. T. ~~Script.~~ Eccl. talis esse debet qualis descrip. et promitt. futura esse in lege et proph.: atqui ibi descrip. et promitt. esse futu. in univ. orbe

Gen. XVIII. 18 (Dns de Abrah:)
Cum futurus sit in gent. magnam ac robustissimam et benedicend. sint in illo omnes nation. terræ.

ib. XXII. 18.
Et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ quia obedisti voci meæ.

Isai. II. 2. 3.
Et erit in novissimis diebus præparatus mons domus Dni in vertice montium et elevabitur super colles et fluent ad eum omnes gentes –
Et ibunt populi multi et dicent: venite et ascendamus ad montem Dni et ad domum D. Jacob et docebit nos vias suas et ambulabimus in

remitis ejq: quia de Sion exibit lex
ē verb. Dñi de Jerus.

ib. XLIX. 6

Ecce dedi te in lucē gentiū, ut
sis salq mear usq ad extrem. terræ

Ubi evidens ē regnū q. hæredit.
ē Xq ubiq esse diffus.
atq diffusio. istē exhibe: ut sign.
Messiæ qui jā venerit

2) Idē efforī: ex verb. Dñi Salv.
ē doctrī. Apoc

Matth. XXVIII. 19. Euntes ergo
docete ōes gentes

Act. Ap. I. 8.
Sed accipietis virtute superve-
nientis Sp. S. in vos ē eritis
mihi testes in Jer. ē in om
Judæ: ē Samar. ē usq. ad
ult. m. terræ.

Rom. I. 8.
Fides vestra annuntiatur in
universo mundo.

Coloss. I. 6 { Quod (evang.)
pervenit ad vos, sicut ē in univer.
mundo ē.

3) Hæc semp. fuit sensq Eccl: ē PP.
Majores semper prædicab. Eccl. cath.
ē h. titulo segregab. a sect. hæret.
u. schismat.

Ignat. ad Smyrn. n. 8.
Iren. adv. hær. IV. 36.
Aug. de vera relig. 12

Aug. Prope oīs pagina (sc. Scripturæ) nihil aliud sonat quā Xū ē Eccl. toto orbe diffusā (serm. 46. n. 33)

Hinc Aug. contr. Faust. XIII. 13:
præmonuisse Xū ne audiremq illos
qui dicerent: ecce hic ē Xq, ecce
illic, quià Ev. ejq prædicand. erat
in toto orbe.

Videlic: ita sentieb. PP. ut quicunq
pō Apoz prædicatio: nō ostendat
Eccl: ubiq diffus. neq ostendat
Eccl. Xi.

Tand. profess. symb. fidei ita habet
ut credamq Eccl. cath. videlicet
propriū esse Eccl. ut sit ubiq simultaneā
universalitate diffusa: q. aute fidei
symbolo continetur, imutabile ē;
ē ergo catholicitas dos Eccl: imutabi:
s. perennis.

Animadv. in numerand. Eccl: filiis
nō prætereundos esse hæret. s. schismat.

nā quāquā superiꝰ dixim̄ (51. in ageret. de corpore ē anima Eccl: neutros ad Eccl: pertine: eā tam. afferen. ē limita: ut ē infantes vere baptizatos putemq ad Eccl. Xi pertine: ē adultos donec sunt in bona fide. Aliā eni ē condit. eoꝝ qui propria temeritat. ab Eccl. reced: aliē qui in haere: u. schisma: nascunt. ē erudiunt. Unde tales haeret. u schismat. direct. sunt apparent. quid. extra Eccl. esse, re ante ipsa ad ~~Eccl~~ ea. pertin.

Th. XIV. (Hurt. 38ª)

Eccl. Di ē apostolica

Tripli: mº pō Eccl. dici apost: u. propt. origi: si ē ab Apis profec:
u. propt. doctrin: si tenet fid. ab Apis tradit.
u. propt. minist. s. regim. si gubernat. ab iis qui nō interrupt. serie sunt Apōꝝ successo.
Si tert. adē, etiā 2 prior. habent nā si pasto: qui hod. Eccl. regunt continuat. serie ab Apis succed. ab Apis nō ab aliis instit. ē Eccl.
neq. pō nō adesse fides apost., cū successorib. Apōꝝ promiss. sit donū infallib.
Ucu ut hæc 2 adsint, debet tert. adesse, nō solū material. sed etiā formal.
Successio mater: = nō interrupt. series Epōꝝ usq ad aliqū ex Apis
successio forma: = si ita continuat: ut auctorit: ab Apis deriva: communice: pō legiti. poterit: unusqisq successor.
Utraq succes. necesse: neq ē forma: haberi pō absq mater: sed pō materia: esse absq forma:
ex. gr: schismat. patriarch. Antioch. u. Constantinop.

Demonst. igit. este, etia 3º mº Eccl. Xi esse esse apost: nã de prioritg nulla ē controvers.

1) Xg instituit minist. apñ illudg voluit perpet. esse:

Matth. XXVIII. 20.

Ecce ego vobiscū sū ōibg diebg usq ad consummationē sæc.

atqui nō foret minist. perpet. si Eccl. minis. nō essent apoz success.

2) Xg insti: Eccl. ita ut esset una. principaliter inita. in aliq. sovie: ē auctorit. debet ergo semp. in Eccl. esse una auctori. una minist. Nō esse vero unū, si aliqu: interr. successio pastoz, nã interrupt. cessar: auctori: a Xo instit: cessante ente auctori. Eccl. nō amplius esset una neq/ ead. quæ Xg instit. Neq ministri a se nasci possunt verū deb. derivari pr traducē successionis ab Apis

3) Qp. aut. nō solā materia: success: necessa: ut, verū etiā form. effici: ex n. 2)

nā si Eccl. una ē ē eadē auctori guberna: oportet eos, qui succed: accipe: auctorit. suā ab iis v. ab eo qui eā actu tenent v. tenet derivat. ab Apis eaq commun. pō

Nimir. ut quis in Eccl. auctor. habea: missio requir:, mittere vero nō pō nisi qui actu ē auctor. ejan tenet eaq communi. pō.

Rom. X. 15: Quomº vero praedicabunt, nisi mittantur

Tit. I. 5. Hujus rei gratia reliqui te Creta ut ea, quae desunt corrigas ē constituas pr civitates presbyteros, sicut ē ego disposui tibi

Act. XIV legimq de Pau. ē Barn. v. 22. Ē cū constituissent illis pr singulas eccl. presbyteros ē orassent cū jejunationibq, commendaverunt eos Dnō in quē crediderunt.

4) Necessitat. apost. successionis Majores nostri semper tanquā tesserā habeb. verae doctri.:

~~Iren. adv. haer. III. 3.~~

Tertull. de praescript. 32:

Ceterum si quae haereses audent interserere se aetati apostolicae, ut ideo videantur ab Apis traditae, quia sub Apis fuerunt; possumus dicere: Edant ergo origines Eccl. suarum, evolvant ordinē Epōrum suorum ita per successiones ab initio decurrente, ut primus ille Epūs aliquē ex Apis v. apost. viris, qui tamē cū Apis perseveraverit, habuerit auctorē et antecessorē.

Catalogus successionū servabat. diligent. singul: apud Eccl.

Iren. adv. haer. III. 3. Habemus enumerare eos qui ab Apis instituti sunt Epī et successores eorum usque ad nos, qui nihil tale docuerunt.

Optatus II. 2

ad successid. rom. provocat, cujus Epōs sigillatō usque ad suū tempus recenset.

Successio vero quā R. praedicab. nō solū materiae erat, verū etiā form. –

÷ Cypr. ep. 76. Eccl. una ē quae una ē intus esse ē foris nō pō. Si enī apud Novatianū ē, apud Cornel. nō fuit. Si vero apud Cornel. fuit, qui Fabia: Epō legitima ordinatione successit, Novatiā. in Eccl. nō ē: nec Epūs computari pō, qui evang. ē apost. traditione contempta nemini succedens a se ipso ortus ē. Habere namque aut tenere Eccl. nullo modo pō, qui ordinatus in Eccl. nō ē. –

Th. XV. (Hurt. 39a)

Quatuor notæ unitatis sanctitatis catholicitatis, apostolicitatis quæ sufficiunt ut agnoscatur vera Xi Eccles. ē inveniuntur in sola Eccl. Rom. Proinde sola Eccl. Rom. ē vera Xi Eccles.

Nota i.ē. q. cū sit cognit. ~~ad~~ certā parit notit. subj.
nota u. intellig.
u. sensib. seu. indol. subj.

Quando subj. ~~visib.~~ ē debet etiā nota ~~visib.~~ esse. i.q. locū hab. in Eccl. quæ ē subj. manifestand u. cognoscend pr. notas

Cū nota semper inhæreat subj: manifestando (aliud enī signū ē, alia nota) debet nota esse subj: aliqua proprietas.

Propriū = q. subj. essential. u. necessario cōpetit.

Quodsi notæ deb. cū certitu. manifesta. ubq vera Eccl: ejq/ quædā necessa: proprietat. esse, nequeunt ~~[illegible]~~ arbitrio. cujq/ excogitari u. fingi, sed juxta

norma object. eaq ~~stabil.~~ immutab. sunt statuendae

Haec vero norma hauriri. ē u. ex ratione

u. ex revelatio.

Neq dub. ē quin ratio possit salt. ex parte

determina: quales notas habere societ. religio. debeat

divinitq instituta.

Imo debet ratio hujusm notas determina:

ut ii qui ~~extra~~ nondum Eccl: sunt ingressi, possint

ante fidē recept. vera invenir. Eccl.

At quoniā revelatio quoq exhib. veros

charact: Eccles: a Xo institu. debent

etiā ex Script. peti.

Rejiciend. ante 2 not. sunt quas protest.

proponunt: vera doctri: ē legitim.

sacram: administrat.

Nā verit. doctr: revelat. nō pr se cognosci:

sed pr magist. doctoq, ita ut Eccl.

ipsa debeat verita: revelat. doctri.

proba:

Q. fidē de sacram. valet quoq administr.

nō habet. nisi in Ecc: habente vera

doctri

Praeter. animadvert. ē ē ver. doctri ē

legiti: sacram. usū esse res pr se imme-

diate invisib quae pr aliud manifestand

sunt, nō igit. notae sunt sed id q. pr notas fit

notū.

I. Demonstr. IV illas notæ suffic.

Itā q. revera unaquæq ex illis notis sit Eccl: a necess. propriet. superq demonstr. ~~quemadm~~ suffic: evinit. tu ex revelat. tu ex symbo. q. ex quæd. revelat. conc[illegible]natio

Credo unā sanct. cathol. ē apost. Eccl:

Ipsæq. suffic: s. oēs simul, s. etiā aliquæ ex iis. Quamvis enī quæd. ex his seorsī sumpta nō sit suffic: tamē nonnull. suffic: etiā seorsī cognit. uelati sancti: u catholicī Eccl.

Unde multo magis oēs quat. simul sumpt. suffic.

E sane in nomine symbo. per quat. notas illas indicat Eccl. eaq simul sumptæ eē societ. constitu. quæ nulla aliā pō excogita: præstant. u. dimiror Confirm. argum: auctorit. Major qui his solis notis usi sunt ad demonstr. Eccl. Xi, sithe simul s. seorsī sumpt: Sanctit. usi sunt apolog. contr. infid. apostoli: contra hæret. u. schism: usi sunt Tertull. Optat; unita: contra eosd. usq ē Cyprian: sanct. catholi: usi sunt Aug. Optat.

II. Demonstr: nullā secta a rom. commu-
anulsā habe: u. unā ex IV notis prædict.
Eccles. uero rom. oēs IV sibi merito uindica:

Duplex fiēri quæ: pō: 1ᵘ an aliq. ex illis
notis possit uere copet. coet. Xano
qui nō sit uera Eccl:
2ᵘ an quædā u. oēs istæ notæ possint
appareat. eidē copetere –
Ad 1ᵃ: negat.
Uere cui copet. pō uera proprie: hæc
ante ea ē quæ costat oībq suis elem.
specif. quoz si unū deē, nō amplis
adē uera, sed appar: propriet. Jā
uera propri: a Deo determiz: ē
ut ex qv: sanctita. sit cojunc: cū uera
fide ē debita erga superior. subjectiō.
ē eximia uirtut. cult: e donis extraord.
Jā h. sensu nī pō nisi ueræ Eccl:
uere copet. propriet.
ad 2ᵃ: negat: si de oībq agitur
propriet: affirm: si de una v. dualq
neq. iisdē ueris sed apparentilq.
Nā neq (catholici:) apparer. pō alteri coetui
catholi: inesse, ita ut amplior sit
ueræ Eccl: neq sanctit. copleta, cū
nefas sit putare Deū mire: u. donis
extraord. testari s. falsā doctri. s. perversā condiū dispositā.

Pt tam. si aliquo coet. qui nō sit vera Eccl. esse aliqua appar. unit: aliq. mater: et Apis devenio, aliq. appa: unitat. cult: maxime natural.

—

Jā vero tres sunt coetq qui hic in quaest. veniunt: Rom. Graec: ē protest.

1) oēs desunt notae protest. coetui.

Deē enī unitas (fidei tū regim. cū plures eademq. doctr: sint apud eos fidei profess. — plurimae sectae, quae nullo neq materiāc. vinculo invicē cotinent.

Deē quoq. sancti: cū nullae ibi fiant mirac. nullae appar: charism. nulla sit perfect. unitat. cultu: Sunt quidē certae quaed. virtu. civil. quae etiā erat. Gent. ante Xtū nat. existeb.

Deē catholi: qui singu. sectae nullo modo: contine: univer: sintq circumscript. finibq aliun: provinciae.

Omes vero protest. sectae simul nō super: 157 ~~66~~, ooo, ooo, cū orient: s. graec: circit. 88 ~~72~~, ooo, ooo, rom. vero comu: contin. 227. ooo, ooo hoiū. Qui numeroq tenuitatq indicat protestae: etiā verū catholici: charact. deesse, foecundit. praedicatio.

Cf. tabellas Hübner a. 88

Deē parit. aposto: cu singu. sert. u. a simpli. presbyt. incepe: u. ab hom̄bq lair: ē laica regant. potest. Unde neq. eē gpā Xq instite: unita: hab: quae ex auctori: eplī proced.

2) Qu. Graeci schis: desint sancti: ē cattol: nulla eget demonstr. sed alice quoq duae not. iis desunt, si penidi. res spectē:

a) Eccl: russ: eor ccmu: princip. sub fine saec XVIII, auct. Nicone Russor patriar: se subdux. ab auctor. Patriar Constan: Quo facto paulo pō Petrq M. qui dixit: auctorit: patriarch. ea-strinxit, detuli: supre: potest: Synodo cujq ipse autocrator esset caput ē praeses. Deē igit. in Eccl. russ: princip. unita: q. nō laica potes: sed auctor. eplis esse deb:

Praet: haeq pō insti: arguunt: u. ante separat. suā a sede Constant. Eccl. russī: fruebā: princip. unita: u. nō frueb:

Si nō fruebā: iis tempo: neq. hod. frui: nō eni tunc erat Eccl. Xi ē si tunc nō erat neq hod. ē, cū nō potuer: a se ipsa incip:

Si vero frueba: unita: princip: ejq unita. erat auctori. patriar. Constan. cui suberat; cū igitur hodiē nō subsit cumpl. caret unita: princip:

b) Eccle: Græc: quæ per Michae: (a. 1054) Cærularium separa: se a commu. rom. prius subdita erat Epō Rom. eumq venerab. ut caput suū suprem. ē princip. unita. Cujq rei unū documen. profer: pulcherr: In Synod. oecum: VIII quæ a. 869 celebr. ē Constant. ad tollendū schisma Photianū ē restituend. legitim. patriar. Ignat. PP. græci subscrips: „libello satisfactionis" proposit. a Pp. Hadriano II qui inter alia hæc hab:

„Prima salq ē rectæ fidei regulā custodire. Deinde a constitutis Dei ē Patrum nullatenq deviare. Unū quippe horz ad fidē pertinet, alterū ad opq bonū; sicut enī scriptū ē: sine fide impossibile ē placere Deo, sic rursq legitur: fides sine operibq mortua ē. Ē quia nō pō D. N. J. Chr. prætermitti sententia dicentis: Tu es Petrq ē super hanc petrā ædificabo Eccl. meā: hæc quæ dicta sunt rez probantur effectibq, quia in Sede Apost. immaculata ē semper servata religio

ẽ s. celebrata doctrina. Ab hujꝰ ergo fide ẽ doctrina separari minime cupientes, speramꝰ ut in una communione, quã Sed. Apost. prædicat, esse mereamur, in qua ẽ integra ẽ vera Xanæ religionis soliditas. Ẽ patrũ ẽ præcipue sõrũ Sed. Apost. præsulũ seqq. in õibꝰ cõstituta, anathematizamꝰ ões hæreses... quoniã sicut prædiximꝰ. seqq. in õibꝰ apost. Sedẽ ẽ observantes ejꝰ õia cõstituta speramꝰ ut in una communione, quã Sed. Apost. prædicat esse mereamur in qua ẽ integra ẽ vera Xanæ religionis soliditas.

Hæc professio fidei solemn. lecta ẽ in Actione I ejꝰdẽ VII concil: interrogantibꝰ vero in eadẽ sessione legatis Rom. Pontif: „Placet õibꝰ nobis libellꝰ iste" tota Synodꝰ exclamavit „juste ẽ convenienter bctꝰ nobis libellꝰ expositꝰ ẽ a S. Romanoꝝ Eccl. ẽ propterea õibꝰ placet".

Actione vero II ões subscripserunt. „Detulimꝰ (declarant legati) libellũ a S. Rom. Eccl. a SSmo Pp. Hadriano, mandatũ ab eo accipientes exigere a nobis fieri ipsũ libellũ ẽ in nos suscipere; ÷

† Pacet ipsi Eccl. græc ẽ unitã ẽ apostoli qui a prõ denuabat auctor. Epõꝝ Græcoꝝ a Sede Rom. quæ confirmab. election. patriarch. factã

3) Ẽ contrario Coetꝰ Rom.

1° unꝰ ẽ unitã fidei, regim. sacram.

2° sanctꝰ, habeb. cui semp. cultu eccim. invent: extraordin. charisma: sanctos viros vere mirabil.

3° apost. quia sed. rom. inst. fuit a B. Petr.

Quare PP. ut Iren. Opta. Aug: ad probanda apostol. suæ Eccl. satis fuit proba apostoli cath. Rom. Unde Eccl. Rom. vera est Eccl. Xi pro hac una nota dignosci a falsis coetibꝰ credi: depen dentia a Pontif. Rom. quã qui profiten: ad veri Eccl. pertin: qui vero respuunt, sunt extra Eccl. Xi.

÷ nullis ergo facere q. jussũ ẽ a SSmo Pp. Hadriano? Epi dixerunt: volumꝰ ẽ placet nobis ẽ subscribimꝰ."

†

Th. I (Hurt. 42ª)

B. Petro Ap. promissus fuit jurisdictionis primatus in univers. Eccl.

Promissio illa inven. ap. Matthae. XVI. (15–19) 15: Dixit illis J: vos autē quē me esse dicitis. 16. Respondens Simon Petrus dixit: Tu es Xus, filius Dei vivi. 17. Respondens autē J. dixit ei: Beatus es S. Bar Jo. quia caro ē sanguis nō revelavit tibi, sed P. meus qui in coelis ē. 18. Ē ego dico tibi, quia tu es Petrus ē super hanc petrā aedificabo eccles. meā ē portae inferi nō praevalebunt adversus eā. 19. Ē tibi dabo claves regni coelor. Ē quodcunq ligaveris super terrā, erit ligatū ē in coelis ē quodcunq solveris super terrā, erit solutū ē in coelis.

Ja expendend. sunt nonnulla testim. verba

1. Tu es Petr: nominis impositio a D. facta nō vana ē, sed efficax
cf. Gen. XVII. 5
appellaberis Abrahā, quia patrē multar. gentiū constitui te
ergo Simō id debet esse, q. metaph. signif. nomē Petr.

2) ē super hanc petrā aedificabo Eccl. meā
Ja subj. ad q. vox petra refertur immediatē ē idē q. vocabulo Petri designat. ita ut Petrus ē Petra pro ead. perso: supponant. Sane Xus d. locutus ē aramai: in qua lingua [illegible] ē Petrū ē Petrā signif: Graecus vero interpr. apost: forma mascul: Πέτρος indicavit: rē quā ille debet metaph. design: per fem. Πέτρα, sed ead. ~~ling~~ form: graece idē signif. si vero altero loco posuit Πέτρα, ut significaret nomē Πέτρος mysterium contin: unde: ut Πέτρος revera sit Πέτρα

ad id ante designari posuit

ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν

H. unanimiter trad. oẽs ii PP. Antenicæni qui enarrant hæc Xi verba

Orig. vocat Petrũ Eccl. fundam. e petrã solidissimã super quã Xs fundavit Eccl.

H. pat. quoq. ex versio. syria: e slav. quæ una voce reddũ. e πέτρος e πέτραν

Jã sensq verbor X. evide: ẽ.

Eccl. sub imag. ædif. exhib: Petrq vero dicit. petra supra quã Eccl. ædifica. ita ut petra sit fundam: q/. instent. ædifi:

Petrq igit. se hab. ad Eccl: quẽadm fundam. ad ædif. Quũ aut. Eccl. societ. sit, fundam: aut. pars max. necess: ædif: ipsi tribu: stabilit: seq/. Petrũ esse part. max. necess. societ. relig: a Xo ~~ædif~~ institu: part. ec quæ toti societ. e firmit. e stabil. tribuit.

Atqui q. maxi. e necess. in societ. ẽ auctor. a qua pend. e regit. univer. societ. Ille ergo perso: q. i. deb. enex

in Eccl. q. fundam. in aedif. oport. potiri
summa in Eccl. auctor.

3) E tibi dabo claves regni coelor

Quaerit. 2ex: a) de potest. quae signif.
his verbis
b) de subj: cui potest. trad. e

a) Quid sit regnu coelor?
= regnu D.
Matth. IV. 17. Poenitentia agite, appropinquavit enim regnu coelor
Mar. I. 15 Quonia impletu e tempus e appropinquavit regnu Dei: poenitemini e credite Evangelio
Ita etia Mar. I. 14: praedicans evang. regni D.
Matth. IV. 23 praedicans Evang. regni. IX. 35 praedicans evang. regni
E aut. regn. spiritue: supernat
q. e Eccl. Xi
ita ut verb. illa signific: Eccl:
a Xo in terris institu.

b) Claves domus traditae alicui sunt
sign. juris e potesta. in domu ipsi collatae
Isai: XXII. 22 E dabo clave David
super humeru ejus e aperiet e no
erit qui claudat e claudet e no
erit qui aperiat
Apoc. I. 18. Ego sum primus e
novissimus ... habeo claves mortis
e inferni
E metaph: apud omes fere nation.
usitata - claves vero, signa potesta.

ex humero suspendebantur

Callim. de Cere: κατωμαδίαν δ' ἔχε κλᾷδα (hymn. in Cer. 44.)

Solimeng Turcar imper. respondit legatis Ferdinandi I: Claves Hungariæ suspende ex humero meo

Ergo X. promittens se Petr. datur. clav. regni, cælor potest. ei aliq. u. principat. qued. promitt.
Quo ente object: obnoxia clauibg est Eccl. univers., hæc enī ē regn. Xi, instituī: Petrg princ: univ. Eccl.

E re quid. vera claud. ē aperi: ē funct. habent. claves, ita ut potest. Petri in Eccl. sit suprem. independ. propr ab ōibg qui in Eccl. sunt. Potest. eas haben. clav. quæ talis sit ut possit aperi. ē claud; ut eo aperien. nem. possit claud. eo claud. nemo aperi: sane ea ē potest: a qua pend. oēs qui volunt s. dom. ingre. s. relinqu.

Traditio ergo clavium regni = collatio potestat: in regnū quæ nō pt esse nisi potest. regia, potest. suprem. jurisdict. =

= Animadv. porr: claves conferri a Xo qui ē auctor ē princ. Eccl: tradens ergo clav. commun: B. Petr. eā quā ipse hab. potesta. in univers. Eccl.

Potest. ergo Petr. in Eccl. ē potest. Xi cu h. discrim. q. Xg ē ὁ ἔχων claves, ex se hab: Petr. vero eas accip. a Xo ē quia oēs ē oīa in Eccl. subjiciun. clavibg Xi ergo oīa ē oēs deb. quoq subjici clavibg Petri

(Th. I)

Explic: sunt etiā verb:

Quodcunq ligaveris super terrā, erit ligat. ē in coelis ē quodcunq solveris super terrā erit solutū ē in coelis.

καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Phra: cōplexa: ligare ē solvere nō nisi bis inveni: in univers. Scr: hīc nempe ē c. XVIII. 18.

Neq dubiū esse pō actionē ligan. ē solven. spectā: ad ordi. moral. u. ad person: liber-arbitr:

Triplex ante esse vincu: pō qu. perso: hum: u. liga: u. a quo solvit.

a) vincu: legis
b) " culpæ
c) " pœnæ

9 quid. vincu: legis ē pœn. pō homo dvīcte ab altero lige:, vincu: vero culpæ nō nisi a se ipso, indirec: aut. ē ab alio ligari dvīt: quatenus ei solutio vincu: nega:

Quoad 3ex vincu: vero pō ab alio solvi qua: potest: solven. ē ligan. ē potest. imposi-a. u. relaxan. vincul. mora:

Animadvert. etiā phras: quodcunq ligan. quodcunq. solven: hab: signif. universal. ita ut nulla res s. perso: excipia: in quā ✗ nō possit ferri s. una s. alt: actio

Est ergo B. Petr. tradi: potest: ligan. ē solven. in tota sua ~~potest:~~ extensione: ita ut posit leges ferre, judicia: poena: infligē: ... etiā dispensa: a legib: ē condona: poenas

Quæ amplissi: potest. ē vere regiā potest: quæ Petr. conveni: utpot: qui sit fundam: Eccl:

Te vero nullā aliā potest. nisi regiā designant verb. ligare ē solve:

1) ex usu profa: Diodor. Sicul. (I. 27) refert inscript: tumuli Isid: Ego sū Isis, regina hujs regionis a Mercurio erudita ὅσα γὰρ ἐγὼ δήσω, οὐδεὶς δύναται λύσιν i. quæcunq. ego ligavero nemo pō solvere, quibs verb: expressi: ratiō, cur sit regina signif. ergo verbis istis potest. regiā.

Vixit temporibus Augusti

2) Joseph. Flavius, qui vixit tempor. ~~maxime~~ nō magnop: distantib: ab ætā: Xi: De Bello Judai. I. 5:

„Alexandræ se in potestatis societate adjungunt Pharisæi ... Illi aute in feminæ simplicis consuetudinē paulati se insinuantes ἤδη καὶ διοικηταὶ τῶν ὅλων ἐγίνοντο, διώκειν τε καὶ κατάγειν, οὓς ἐθέλοιεν, λύειν τε καὶ δεῖν: i.e. ... tati res omes gubernent, ita ut quosuis pro voluntate

in exilium pellant ab eoq revocent, solvant ligentq - Itaq. juxta Josephi λύειν καὶ δεῖν eor ē qui in consort. veniunt regiae potesta: quiq negotia regni administr.

3) Comparan. ēr alia locutio aperire ē claudere quae plene idē dicit

Isai. XXII. 20 sq. Vocabo servum meum Eliacim filium Helciae ... ē potestate tuā (i.e. Sobnae, templi praepositi) dabo ei ē erit quasi pater habitantibus Jerusalē ē domui Judae. Ē dabo clavē domus David super humerum ejus: ē aperiet ē nō erit qui claudat ē claudet ē nō erit qui aperiat

ubi evidens ē verba: dare clavē domus David sup. humerum Eliacim esse = ei conferre potest. regiā

Apocal. III. 7: Haec dicit Sanctus ē Verus, qui habet clavē David, qui aperit ē nemo claudit; claudit ē nemo aperit = quibus verbis signif. potestas suprem. quā habet Xus in regno David.

Jā institu. comparatio. apparet locut. identic: one, nā eadē ē imag: clavium quibus cū conjung: -

4) Interpret: major re cat. one dbta.
ponit RPem quotiesqu proba: volun.
supre: in Eccl. auctori. collat. fuisse
Rom. Pontif. ad h. testim. provoca:

Maximus scrib. de Pyrrho, Epo Constantin.
hæresis accusato: festinet præ omnib.
Sedi Rom. satisfacere. Hac enim satis-
facta, communiter ubiq. omnes pium hunc
et orthodoxum prædicabunt, q. Apost.
Sed. ab ipso incarnato Dei Verbo, sed
et omnib. SS. Synodis sec. sacr. canones
universarum quæ in toto terrarum orbe
sunt, ecclesiarum in omnib. et per omnia
percepit et habet imperium auctoritatem
et potestatem ligandi atq. solvendi (epist. ad Petr.)

—

Quæri pot. quomodo cohærea: duæ promissio:
Xum ædificat: eme Eccl: supra Petrum
eiq. detur. esse clav. regni coelorum.
Resp: amb: promissio: arctissi: cohære:
na et eadem et perso: loqu: et ead: ad
quam fit sermo et idem obj: in q. potesta.
confer: q. tum noca: eccles. tum regn.
coelorum. Differ: tamen ambæ pert: sermo:
propt. divers. imag: in prior. enim parte
Eccl: exhib: ut ædifi: Petr. ut fundam
Xus ut architec: in altera: eccl:
ut regn. coelorum, Petr. ut prinæ: Xus ut rex suprem. qui princip: confert. ÷

÷ Est ergo semp. idem serm. factus
eidem ab eodem de eadem re, sub divers.
tam. imagi. ita ut in altera parte
amplius explicen: jura et functio. illius
qui petra Eccl: et constitu: in priori part.

Objectiones:

1) Plur: inter protest: Xu nō dedisse Petr. primat. sed promisisse se aedificat. esse Eccl. suā super eū quia primus oīu predicaturus erat evang. ē judaeis ē gentib.

Resp: q. Petr. prior oīu predicavit: ē Judae: ē Gent. fuit exercit. auctorita: quā habeb: a Xo Dño, nō vero ratio ipsa potuit cur petra dicere: Xs eū designa: aliquid stabi. ē persene: ut pot. fundam: praedicat. vero erat actus transie:

2) Protest: nullū esse qui gesserat u. gerat primat. in univers. Eccl. ergo neq. Petr. hocq prob: provocan: ad.

a) 1 Cor. III, 11:
Fundem: cui aliud nemo pō ponere praeter id q. positū ē q. ē Xs J.

b) Ephes. II. 20. Superaedificati super fundam. Apōr ē Prophetar, ipso sumo angulari lapide Xo J.

c) Apoc. XXI. 14. E murus civitatis habens fundamenta duodeci ē in ipsis duodeci nomina duodeci Apōr Agni.

Resp: ad a) Dato q. bene explicent Protest. locu itu. Fundem. princi: nō exclud. secundar. sicut ex eo q. Xs sit lux, nō seq. Apōs ~~etia~~ nō esse lucē ~~esse~~ mundi (Vos estis lux mundi ; "lux in tenebris lucet")

Xs ē semper prima petra, fundam: prima: utpot. q. ex se sit ē virtu. sua, Petrus aut. participatio. ē per communicatio.

Alterā Resp: Paulus Ap: dicit J. Xū esse fundam. quatenus doctri. de ejus divinit. ē princip. Xanae institu: Porro aliud ē dici fundam. doctrin: aliud dici fund. societat:

Resp: ad b) Ut ex praecedentibus in eod. cap. patet Xs dicit. lapis summus angularis ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ utpote ille qui utrumque populi Judae: ē gentil. sibi copulans in unā aduna: aedificatio. in Ecclesi: Cū ergo imago lapidis angularis exhib. Xsū jungente duos, utpote venientes ex circumcis: ē ex praeput. stique: prophet: esse prophet: N. T: qui cū Xo cū Apis conjungun:

Hic praemiss: si verb. Pau: conferen. cū verb. Matth. magnop. dister: diversi sunt dictan. verba: nā apud Matth. Petr. dicit: petra = fundam. ap. Pau: dicit. fundam. Apos ē Prophet. Fundam. vero Apos = fundam. ab iis jactu, scil. doctrina quae ē fundam. institu:

Differ. etiā reali: nā ap. Matth. verb. Xi ad unū Petr. dirigun: ap. Pau. sermo ē de ōibus Apis.

Præter. apud Paul. fideles: dicunt. superædif. super fundam. Apost, ap. Matth. vero univer. Eccl: ergo etiã ipsi Apli quia Eccl. compreh. etiã Apost. Tandẽ q. Paul. de Aplis asserit, idẽ etiã Proph. tribu... at

Iã si plur: dican: fundam. nõ requ. ut sint eodẽ mº. Prophet. enĩ sunt fundam. ratiõ: doctri: Apli vero nõ solũ ratiõ. doctri. verũ etiã potesta:

Verb. Pau: nõ adversan: verb. Matth. nã pro Aplis generi: ratiõ quad. fundam. compete: specif. vero eaq principa: Petro

Q. si quis obji: Proph. dici fundam. propt. doctri: ergo potuit Petr: quoq h. ratione dici, fundam. a Dno. respon: aliud esse fundam: q. solũ prædicat. aliud q. simul cũ aliis enumera: Videli: cũ unq dici: fundam. totius societ. debet pollere supre: ĩ eã auctori: cujq pars erit (si agat. de societ. religiõ.) etiã potest. docendi; si vero plures connumera: inter fundam: nihil imped. quin sec. aliqũ partialẽ ratiõn. sint in societ. princip. stabil. ẽ unitã, nõ vero simpli. ẽ ex toto.

Iã curd. ẽ Proph. nõ esse fundam.

nisi quaten. eaq praedicat. sit aliq. ratio unitat. fidei. Apli vero, quaten: ē doctri: ē cultori: sunt princip. stabili: Sed inter Apos eminet Petr. neq Paul. dicit q. fidel. sint ex aequo sup. oes Apos aedifica: Debet ergo pro divers. indol. subj: q. fundam. dicit: aliter Petr. intelliq: fundam. aliter Proph. aliter Apli.

c) quae oia etia valen. ad interpr: Apoc. XXI. 14.

3) difficult. orit. ex tradit. PP. qui alii aliter locu Matthae. interpretan:
Poss. eor interpretat: ad quatuor revoca:
a) petra ē ipse Petrus - ita
Tertull. de praescr. 22
Orig. in Matth. XVII
Cypr. de unit. Eccl.
Hilar. in Matth. XVI.
Basil. in Isai. II
Ambros. serm. 48.
Hieron. in Matth. XVI.
" epist. 57 ad Dama:
August. in psal. 30.
" Retract. I. 21.
et ~~plures~~ alii
usq. ad Damasc.

b) petra sunt oēs Apī super quos aedifica: ē Eccl:

Orig. in Matth. XVI.

Cypr. epist. 27.

" De lapsis

Hiero. contr. Jovin. I.

Aug. in ps. 86.

Theodoret. in ps. 86

et plures

c) petra ē fides quā confessᵍ ē Petrᵍ - ita

Hilar. de Trin. VI.

Greg. Nyss. de adveut. Dñi

Ambro. in Luc. VI, 9

Chryso. in Matth. hom. 55 et 83

Aug. in Joan. VII.

itemque plurim. usq. ad S. Thom.

d) petra ē Xᵍ

Hiero. in Matth. c. 7.

Aug. Retract. I. 21.

Theodor.

Beda

Rhaban:

Anselm.

Petrᵍ Lomb.

Joan. Sansb:

Innoc. III

S. Thom. in 1 ad Cor. c 3.

Unde colludunt adversa: vulgat. Matth. interpret: nō esse verba Liereq; unā u. alterā PP. explanat. amplecti:

—

Jā de 2ª interpret. dicen. ē q. pauci Script. eccles. eā propona: eādeq; extra primā sæpiq; adhib: Unde nō litteraliter sed pr accomodatio: dicunt. oēs Apōs esse petra.

Ita Orig: Cypr. Hier: ē primā prob: ē alterā adhib: qui tam. primā omittunt.

Orig: Si illud idē dicamq q. dixit Petrq ... fortasse fiunq ē ipsi q. fuit Petrq etc.

Videli: sensq ē: sicut Petrq propter fidē dictq fuit beatq ē firmq ac stabilis effectq ē, ita quicunq; eandē fidē confitetur, ē ipse dicetur beatq, stabilisq; erit contra impetq inferni lapisq; erit ad Eccl. ædifi. spectans.

Videli: nō soli B. Petr. sed oēs apōs, imo oēs perfectos h. sensu esse petrā.

Cypr: pronor: ad hæc verba, ut demonstret Epūs, tanquā successores Petri præstand. esse obedientiā

N. I (seq.)

b) petra sunt oēs Apī eoque quod ... ædifica: et Eccl.

Orig. in Matth. XVI.

Cypr. epist. 27

[illegible] de Sepnis

Hier. contr. Jovin. I

Aug. in ps. 86

Bernard. in ps. 86

et plures

b

c) petra ē fides qua confessq ē Petrq etc.

Hilar. de Trin. VI.

Greg. Nyss. de [illegible]

Ambros. in [illegible]

Chrys. in Matth. hom. [illegible]

Aug. in Joan. VII

Cyrillq, plures, sequ.

ad S. Petrum.

d) petra ē Xq

Hier. in Matth. c. 7.

Aug. Retract. I. 21.

[illegible]

Beda

[illegible]

[illegible]

√

√

Hiero: uno expresse primat. Petr. affirm:
„S. Ioan. virgo nō fuit, cur cæteris Apis
plq amatq? At dicis super Petrū fun-
data Eccl: licet id ipsū in alio loco
super oēs Apōs fiat ē cuncti claves
regni coelor accipiant ē ex æquo
super eos Eccl. fortitudo solidetur:
tamē propterea inter duodecim unq
eligitur, ut capite constituto schismatis
tollatur occasio."

H. mo alii quo: Pr explic: qui hanc
interpreta: reqq.

Ē autē nō litera: sed per accomoda:

—

De tribq aliis responsion: affirm.
q. 3a ē 4a mini: pugnent cū 1a
uno optime cohær: q. 2a argum.
effici:

a) extrinse: Pr plurimi qui 3a ē 4a
interpret. catol. etiā 1a ampler:
nō igit. possu: sibi inaic. adversa.

b) intrins In Petro, quat. fundam.
dicit. Eccl. 4ex respectq:

α) causa materia: ē ipse Petr:
β) " fina: ē Eccles:
γ) " efficiens ē Xq
δ) " forma: fid. Petri

a c d

Pauca adjung: de caus. effic. e form.

Causa efficiens: ē Xs qui Petro conf: potestā. suā ē iō a Leone M. induit. loq:

„Cū ego sī inviolabilis petra, ego lapis angularis, qui facio utraq unū, ego fundam. praeter qđ. nemo aliud ponere pō, tamē tu quoq petra es, quia mea virtute solidaris ut quae mihi potestate sunt propria, sint tibi mecū participatione communia."

(Serm. 3 de assumptio. suā)

Videli. Petrus neq. esse petra Eccl. nisi quatenus a Xo, qui prima ē ex se petra ē, talis cōstituatur

Hinc cū Petr. dicit. petra Eccl. intellig. quoq. Xs

Unde Aug: (in Joan. tr. 124)

„Eccl. fundata ē supra petrā, unde ē Petr. nomē accepit: nō enī a Petr. petra, sed Petrus a petra, sicut nō Xs a Xano, sed Xanus a Xo vocatur

√

√

derivatio ontolo:

derivat. gram.

—

Causa formalis ē ipsa auctori. primalit. Quae potest. continet etiā potest. docendi atq ita continet, ut supreme potest. regendi nequeat esse nisi in eo subj: qu. potiatur suprema docendi potestate

ē regn. Dei nō regnū huj9 mundi; sed
regnū verita. instit: ad popu: educen.
ē ergo prior ē potior potest. educandi
potest. regendi, quiā verit. ē doctr:
ā Eccl. debet esse norm. legū ē
juris doctio.
Quae: causa formalis qua Petrus petra
Eccl. constitu: ē primo ipsa fides
Petri, prout haec ē princip: firmita.
ē unita. fidei in Eccl. s. ē ipsum
meguit. supremi. Petri — neg. a concepta
Petrae Eccl. secerni pō fid. Petri
Cū hac vero fide Petri semper cohaeret
Xū esse petrā, si enim Petr. ē petra
Eccl. per fid. cuj9 obj. ē X9, ē
petra per fid. in Xū, ergo X9 creditus
ē petra Eccl.
Itaq in verb. Xi 3^ex^ verit. contin
1/ Petrus ē petra Eccl.
2/ Fid. Petri ē petra Eccl.
3/ X9 ē petra Eccl
H. m° possunt ē deb: conciliari
tres illae interpretatt: 1^a^ 3^a^ ē 4^a^.
nam 2^a^ de qua eqimus, nō directe
interpreta: verba Salvat. sed per consecut.

4) Quarta Obj:

Protest. contend: ligare = prohibere
solvere = permittere

quemadm. Rabbini in Talmu. solvunt et ligant quando dicent aliq. esse licitu. v. illicit. Tandem dignit. a Xo facta esse Petr. potestate: dicendi et declar: quid licit. sit honestumve, quid illicit. v. inhon. quae potes: longe distat ab illa supre. qua P. vindicant eccl: doctri: et tradi:

Ita Lightfoot, Schöttgen, Wetstein ~~quos~~ ~~recen~~ recenti Ahrens, Meyer, Weizsäcker Grim, Keim etc.

Non omnes tam. protest. sit. prob. interpre: ut patet ex verbis ~~exqu~~ Herm. Cremer, Biblisch-theologisches Wörterbuch der Neutestamentlichen Gräcität – Gotha 1883. 3e Aufl. p. 521 sub voce Δέω

Dupl: respons: 1a ad homi:

ex ~~Admissa~~ protest. interpret. conseq. facta esse Petro potest: infallib. verum et rectum dicendi

Ergo extat in Eccl. infallib. magist. q. protest. nolunt admitt.

2a Negand. et verba Xi hab. istum sensum limita: Nam ex Dict. Scri: et Josep. Flav. et tradit. PP. constat, verba ista habere sensum amplio: neque unquam PP. in mente venit ista mutila: interpr:

שְׁרֵי v. שָׁרָא v. הַתֵּר v.

Rabb: אָסַר ligare – מותר v. שרי licet

שרא הִתִּיר solvere – אסור prohibitum est

Buxtorfii lexi: chald. ad vv.

1/

2/

Perperā vero pronocat. ad Talmu. cū exeo nō efficic: solū ibi sens. evarcatū posse inesse in verb. ligan. ē solven., ~~tratc~~ maxime cū dd. quoq auctori. afferts. in Talmu. nō sint nisi simplic. dd. leges, und. eund: ē in Talmu: verba ligan. ē solven. propt. subj: ad q. referant. nō posse nisi diminutā illā inducere significat. declarar: quid licit. sit quidue illicit. Ipsi de alio subj: ~~praesert~~ adhibentur praesert. de eo cui dat. sunt clave: regn. coel, nihil imped. quo amplior. inducat. significat. nō. solū doren. verū etiā praecipien. cū potest. leges ferre: etc.

5) Quin. Obj: dicunt prot: verb. praedic. nihil aliud signif. quā illa ap. Jo: XX. 23: Quoq remiseritis peccata remittuntur iis ē quoq retinueritis retenta sunt — quae verb. ad oēs apōs costat dicta esse. Ergo Petr: ~~nihil~~ specia. obtinuit privil. Resp: 1) deē parallel: verba:

2) " " realis

a) ap. Jo: sermo dirig. ad oēs, exhibe: igit. potest. comm. oībs

ap. Matth. X 9 uni loqui. ergo exhib. potest: quae uni soli competit

- b) obj: potesta: sunt ap. Jo: peccata, ap. Matth. vero quodcunq.

h. vero amplig pat. quã illud

c) solve. e liga: possunt quæcunq arti auctori: designa: unde latiq pate. quã remitt. e retine:

Unde eatenq sibi respond. testim: illa quod Matth. contin. i.q. dixit verb. Joan. no aut. quod. idẽ contine.

6) Prot: appell: verba Matth. XVIII.18

" Amẽ dico vobis, quæcunq alligaveritis super terrã, erunt ligata e in coelo e quæcunq solveritis super terrã, erunt soluta e in coelo

contend: B. Petr. nihil singul. promiss. fuisse - verbaq apud Matth. XVI.18 dicta - quid. esse ad Petr. sed quaten. Petr. oẽs repræsenta. Apõs - ideoq eadẽ clav. oĩbq datas fuisse Apis.

Respo: duos locos istos no esse identi: Nã Petro hæc tria dicunt.

1) Tu es Petr. e sup. etc.

2) Tibi dabo claves regni etc.

3) Quodcunq ligaver. etc.

Apis vero h. tert. tantum dixit.

Amẽ, dico vobis: quæcunq. alligaveritis etc.

Sc: dignit. funda: totiq Eccl. ē uni
Petro colla:
claves regni vel. uni Petr. dat:
hæc duo nō sunt facta communia ceteris
Apūs, unde pat. nō eandē dignit.
esse Petr. atq. ceteror
Hinc potest. ligan. ē soluen facta
ei qui clau. hab. regni ē potest. prorsq
independ. a quocunq membr. regni;
potest. aut. ligan. ē soluen. facta
iis quibq clau. nō sunt dat. pend.
ab eo qui obtin. clau. reg.
Sin aut. ^ali^quis objii: simul cū potest.
ligan. ē solu. ē dari clau. ipso. respond.
ē duo contine: in concept. clavium:
~~unde~~ potestat: quocun.. ligan. ē soluen
ē supre: independ. grad. potest:
Hæc aut. direct. signif. pr tradit.
clavi: nō aut. signif: cū sola potest.
ligan. ē solu. dat:
Videli: Apūs dat. sunt clau: quiā
data ~~sunt~~ ēst eis potest. quocun. ligan.
ē soluen. quoad ceteros fidel.
nō vero dat. sunt eis clau. quia nī
data ē eis hæc potest. suprema prorsq
ē indepen. –

†

b) Animadv. quod Xtus sec^o loco alloq. oẽs Apõs simul, priori soltũ Pet. Quare potest. colla: Apis ẽ potest. colla: toto colleg. Apoz eadẽ ẽ potest. colla: singu. sed nõ in ceter. Apõs, secq idẽ eidẽ ẽ subditq esset ẽ præposi.

Unde appa: potesta. Petr. ẽ extensiõ: ẽ intensiõ: præsta: potest: Apoz ceter.

α) extensiõ: quia subdit. Apoz sunt fide: except. Apis subdit: Petr. ẽ Apis ẽ fide.

β) intensiõ: quia ea potest. ẽ major quæ in oẽs dat: in qua vero nemo quidq. pot.

c) idẽ constat ex interpreta. PP. quæ vide supra.

S. Bernard. de Consider. III. 8 ita alloq. B. Eugen. Rom. Pont:

„Tu princeps Apoz, tu es cui claves traditæ, cui oves commissæ sunt. Sunt quidẽ ẽ alii coeli janitores ẽ gregũ pastores, sed tu tanto gloriosiq, quanto ẽ differentiq utrumq præ ceteris nomẽ hæreditasti. Habent illi sibi adsignatos greges, singuli singulos, tibi universi crediti, uni unq. Nec m^o oviũ sed ẽ pastoz tu unq oũ pastor"

Inde emblema clavium, semper attribut. Petr.
unde coeli janitor B. Petr. saepiss. appell.:
Inde hod. quoq. cantat Mater Eccles:
B. Pastor Petre, clemens accipe
Voces precantium, criminumq. vincula
Verbo resolve, cui potestas tradita
Aperire terris coelum, apertum claudere.

—

Cum interpretat. nostra non pugn. Pr. qui
exorta haeres. tum Montan. tum Novatian.
doceb.: in Petr. claves tradita: esse toti Eccl.
Cum enim haeretici nega: habe: Eccl. potest.
remitter. pecca: quippe cum clav. data
fuerint B. Petr. veluti privat. person.
Pr. affirm: Eccl. habe: potest. ligan. et
solven. (ageb. ante de sola remissio. u.
retentio. peccator.) non clave: datas fuisse
et Petro et Apis in bonum Eccl: neq. in
eor. morte defecisse.

Cum ante dixit. Petr. accepisse clav:
repraesent: Eccl: intellig. o repraesen.
jurid. quae propr. est illius qui est caput
alicuj. societ.

Concl: Immediate et direc: B. Petr. promiss.
esse privat. Itaq. non ex consen. subditor.
sed ex sua divi. et supre: auctori. supra
Petr. aedifica. Eccl. mea ipsiq. claves
suas commiss.: unicav. potest. ÷

÷ Ergo et Api sup. Petr. funda: sunt
ejusq. potesta. obnox: Quamquam enim
Api pares erant Petro et dignita: Apostolatus
et jurisd., Petr. praeter. erat
caput eor. tenebatq. privat. jurisdi.
in univers. Eccl.

Th. II (Hurt. 43^a)

Primat. B. Petro promiss. apud Matth. confirma: verbis Salvat. apud Luc. XX. 31 e solemnit. tradit. ap. Joan. XXI. 15.

Demonstr. Pars I^a

Luc. XX. 31. sq. Simo, Simo, ecce satanas expetivit vos, ut cribraret sicut triticu. Ego aute rogavi pro te ut no deficiat fides tua: e. tu aliquando conversus confirma fratres tuos. »

Verb. haec spect. ad solu Petr. q. evidens e ex contextu. Quod singu. verb haec admonen. sunt.

a) fides in N. T., saepius: no solu firma mentis adhaesio. sed etia ipsas verit. revelat.

E aute fid. Petr. ea pro cuj. indefectib. Xus oravit, promitt. igit. infallib: ita ut Petr: debeat fratr. confirm. in fide quae basis e totius Xani aedif.

e plene ide e atq. ~~petra~~ ap. Matth. hortantu existen. dicr. q. ap. Matth. allegor. adhib. ~~apud~~ Luc. propr. locut: ibi primat. Petr: hic specia. primat. fide:

Demonstr. II Pars.

Jo. XXI. 15 sq.

Cū ergo prandissent etc.

Diim. Xū Dnē uerbi illis adimplevit. id q. promis: ap. Matth. c. po. remp. suā primat. jurisdict. contulit: in univers. Eccl. —

Consta: int. oēs, esse agnos e oves Xi fide: qui in eū cred. e ipsi reg.

Saepissi: enī Xq se pasto. appell: (Jo. x. 11) haberq se oves suas etc.

Discrim. aut. quodd. extat int. agnos e oves, oves enī sunt matres agnor, unde patet ex inaequali. Xi ovile constare e nō solū fide: sed etiā fidel. pastor. commis. esse B. Petr. pascen.

Pascer. vero de iis dicit. qui hab. suprem. auctor: ap. Hom: reges = ποιμένας λαῶν — ap. Isai. c. 44, 28 Cyrq dicitur רֹעִי i.e. pastor.

Eadē appellat. design. David: Ezech. c. 37, 24.

Ipse Deq - psal. XXII, 1 Dominq regit me = hebr: יְהוָה רֹעִי.

Ia uerba Xi ad unū spect: Petrū nā ad eū solū se converti: eū solū interrog. secernitq a relig. apūs dū interrog: amas me plq his?

Joan. XXI. 15. Cū ergo prandissent, dixit Simoni Petro J: Simō Joan. diligis me plq his? Dixit ei: Etiā Dnē, tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce agnos meos.
16. Dixit ei iterū: Simō Joan. diligis me? Ait illi: Etiā Dnē, tu scis, quia amo te. Dixit ei: Pasce agnos meos.
17. Dixit ei tertio: Simō Joan. amas me? Contristatq ē Petrq, quia dixit ei tertio: Amas me? e dixit ei: Dnē, tu oīa nosti, tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas.

21

Hi ante Xi verb. B. Petr. collat. esse primat. jurisd.
in univ. Eccl. dubitā. nō pō, nā

a) Petr. jā acceper: potest. apost. simul
cū aliis – v. Joan. XX. 21 + huī vero
propt. special. amor. aliq. special. accep:
praerogati.

b) Ē vero praerogati. pascend. quae vox quando
ad hoēs refert: exprimit idē atq. rege:
cū auctoritē. Patet autē quant. pat.
obj: verbi videli: oēs oves ē agni Xi.
v. ceteri oēs fide. praet. Petr.

c) Certū ē B. Petro promiss. fuiss. primat.
jurisdict. tu ~~verbis~~ ap. Matth. XVI
tu ap. Luc. XXII, de quibꝫ locis abund.
egimꝰ. Tē promiss. Dnī erat adimplen,
ē ergo collat. B. Petr. aliquae primat. Tē
verb. Joan. praedicta sunt aptiss: ad
exprim. primat.

d) Ea semp. erat PP. interpreta:
quoꝝ testimo: nonnulla oli protulimꝰ

e) Ipsā Petr. agendi ratio pō resurrect. Dnī
ē Sp. S. accept. ea ē quae ipsū primatꝰ
mū conscū clare demonstr.

Evolvant. Act. Ap: qui prim. exhib: Eccl. Xi
res gest: semper primū locū Petr. obtinet
Petr. propon. reliq. Apis ut success. eligē.
in locū Jud. (I. 15 sq.) Petr. cū undeci stans

+ 21. Dixit ergo eis iterū: Pax vobis, sicut misit me P. ē ego mitto vos.
22. Haec cū dixisset, insufflavit, ē dixit eis: Accipite Sp. Sm
23. Quoꝝ remiseritis peccata, remittuntur eis, ē quoꝝ retinueritis, retenta sunt.

a/
b/
c/
d/
e/

evangelii: Judæ: (II.14), Petr. unus loq.
quam simul cum Jo: interrog. a princip. e
senior. (IV.8) Petrus primus januam Eccl.
aperit gentib. (X.1sq), Petrus primus dixit
senten. suam in Concil. (XV.7 sq) Petr.
visit. univers. Eccl. (IX.32)

Th. III. (Hurt. 45a–46a)

Primatus Petri ē perpetuus

ē indissolubiliter connexus cū Sede Rom.

—

Demonstr. Iae Par.

Cū Petri primatus sit auctor. unius, unus semper debet esse in ~~tabetes~~: qui jure divin. teneat primat. s. uti loq. Conc. Vatica. (Sess. IV. c. 2) q. in b. Petr. Xus in perpetu. Eccl. bonū institu. id dura: necess. ē jugit. in Eccl: quippe quæ fundat. super petr. firma stab. usq. ad finē saeculor. √

1) Petr. se hab. ad Eccl. uti funda. atqui Ecc: nō erat cessatu. simul cū perso. Petr. sed remans: usq. ad fin. mun. ergo – 1,

2) Potesta: institu. in bonū necessa. societa: nō desin. cū eo, cui primū data ē

3) Eccles. esse indefect. olim Demonstrav, erg. ejus essent. semper ead. remaneb; est aut e natura sua ita constitu. ut sit societ. inaequal. ab uno rectore gubernanda, ergo

Demonstr. II^a Par.

1) Aucto: Xo quousq. dur. Eccl. etia adesse deb: success. Petr. in Prim. hic aute uniq. esse deb. quovis tempo. Atqui usq. ad Concil. Flor. nemo aliq. in Eccl. habit. e Petri success. qua Epq Rom.

Minor evid. e ex histor:

nulla eni de hac re dubita. orta e usq. ad Concil. oecum. VII. (a. 787)

ide repeti: in Concil. oecum. VIII

ide proclam. in Concil. Lugdun. II sub Greg. X

tand. ab utraq. Eccl: grae: e lati: confirm. in Conci. Flor.

2) Debuit Petro succedi. Ille aut. haben. e Petr. success. qui satis fecit success. conditio: (Major)

atqui hic e solq Epq Rom. (Minor)

ergo — (Conclusio

Major per se se evid. e

verta: probat: minor.

Ta vero determina: illiq qui succede: debeb. Petr: pote: solu 3q m^is fieri

a) jugi ea itaq. imedia. revelat. Dei ita ut quavis vice declara: certa quaedā perso: esse Petri success.

b) consensu totiq. Eccl: quae toties quoties
designa: Petr. success.

c) facto aliquo primitivo quo ab initio ~~in posse~~:
cert. esset qui esset u. nō esset Petr.
success.

Atqui quamquē semp. extitit: Petr. success.
numquā 1. prima 2. secun. mod ei usu
fuit: Remaner. ergo tertiū.

Vidend. ergo ē quale fuer. fact. istud.

Jā illud fact. primitivū potu. esse
vel a) aliq. decret. Eccl: aliq. Petr.
u. b) aliq. fact. Petr. ~~non cons. s. citra cons. Eccl.~~
u. c) aliq. factū imediat. Dei.

Jā quoad a)
nulla extat memor. editi ab Eccl.
decre: vivente adhuc Petr. sine eo,
neq. fuiss: ullius momen:
Neq. extat memo: alicuj. decre:
Eccl. editi pō mort. Petr. Neq fieri
potuit ut tē fundam. decret. perir.
omō memor.

quoad c.)
factu. imediat. Dei nullā consta: fuisse
neq. excogita. ullā pō, nisi fact. Petr.
unde
ad b) debuit esse aliq. fact. Petr.

Iā illud fact. primit. Petr. nō potui.
aliud esse nisi ejq Epīq Rom. quē usq
ad mort. gessit - nam

a) h. fact. apprime idoneū erat ad determinar. successio. in ū ii perpetu.

b) ē unicū factū Petr. quo determina: potu. successio. inū

Si enī cogitas aliq. decret. Petr. de eligen: success: pr Eccl: reditur ad primū inū jā exclusū α

Si cogit: decret. Petr. quo ipse designav. ibi inū success: β

1° altū ē silent. histor. 1

2° u. design: proxim. inū success: u. oēs futur: 2

si prim. dīcas, redit inq primq jā exclusq

si alter: nō potu: designa: Petr. seriē perpetu. success.

nō designat. eligen sede Epīi

At nulla extat memor: designa: Petr: aliā praet. sed. Rom. cujq epī ipsi succed. deber: ii perpet. iū jure primat. ii univers. Eccl. - ergo success. iū primat. pend. a facto origin. Petr. q. fact. ē epīq Rom. quē suscept. Petrq nunqu. dimisit.

3) Rom. Pont. esse success. b. Petr. in juribus primat. exercend. prob. totius Eccl. consens.

Cathedr. Rom. semp. dicta ē cath. Petri quiq. Rom. Pont. vindicab. sibi semp omn. privileg. quib. instruct. erat Pe.

Cypr. epist. 55 ad Corn. de asseclis Fortunati pseudoeps: „navigare audent ē ad Petri cathedrā atq. ad Eccl. principalē, unde unitas sacerdotalis exorta ē, a schismaticis ē profanis litteras ferre. 1/

Optat. con. Parmenia: lib. II: „in urbe Roma Petro cathedrā ēple esse collatā, in qua unitas ab oibus servaretur 2/

Hiero epist. ad Damas.: Cu successore piscatoris ē discipulo crucis loquor. Ego nullu primu, nisi Xu sequens, Beatitudini Tuæ i. ē. cathedræ Petri communione consocior. Super illā petra. ædificata Eccl. scio ... Non novi Vitalē, Meletiu respuo, ignoro Paulinu, quicunq. tecu no colligit, spargit: h. ē. qui Xi no ē, Antichristi ē.“ 3/

August: epist. 172
Chrysol. ad Eutychē

—

PP. Concil. Ephesi: Actio. I testantur se pr secr. Canon. ē epistolā Patris sui ē comministri Cælestini, Rom. Eccl. Epī coactos proferre sententiā contr. Nestor.

Actio: vero IIIa ejsdē Concil. Philippq Sedis Apost. Legat. nemi. refrag: dixit Petru Apoz principē, fidei columnā ē eccle: cath. fundamentū, qui claves regni accepit.... ad h. usq. tempq ē semper in suis successoribq vivere ē judiciū exercere.

—

PP. Synodi VIa lectis litteris Agatho: pp. exclamavere pr Agathonē Petru locutū esse.

—

In Concil. Lugdu. II Michaël Palæologq, Græcoz. Imper. professq ē Rom. Eccl: summ ē plenū primatū ē principatū super univers. Eccles. cathol. obtinere eūq ab ipso Dn̄o in b. Petro, cujq Rom. Pontif. ē successor, recepisse

4/

5/ 6/

Tand. Concil. Florent:
„S. Apost. Sedē ē ~~ipsū Pontif.~~ Rom. Pontif. in univers. orbē tenere primatū ē ipsū Pont. Rom. successorē esse b. Petr. principis Apoz ē verū Xi vicariū totiqq Eccles. caput ē om̄. Xanoz patrē ē doctorē existere: ē ipsi in b. Petro pascendi, regendi ac gubernandi universalē Eccl. a D. N. J. C. plenā potestatem traditā esse!" —

Corollariū 1. Ex iis quæ protuli. ad th. proband. seqr. Rom. Epū jure divin. succede Petro s. jure divi. obtine. primat. in univers. Eccles.

Ut ^aute^ quis dicat. jure divi. succed. suffi: ut p9 divin. determina. ej9 successio. Tunc enī ideo succed. quia Deq vult,

I9 primat9 nō ab Eccl. profisci: quæ nec primat. institu. neq. ej9 perennita. Nō ergo jure ecclesia: primat. obtin. Rom. Pont. Neq. illud p9 collat. ē ei ab aliqua hum. potesta - certa. ergo ut jure divin. Rom. Ep9 succed.

Hæc ē doctri: constan. PP. s. cū pro affirmand. jurib. Sedis Rom. provoc: imedia: ad verb. Di ajunt9 Rom. Pont. fuisse ā Do Dño in b. Petr. collat. potest: regend. s. cū doceat Rom. Eccl. esse ab ipso Deo aucta supre: auctor.

Gelas: (in Concil. Rom.): S. Rom. Eccles. nullis synodicis constitutis, ceteris Ecclesiis prælata ē, sed evang. voce Dñi ē Salvat. primatū obtinuit."

Nicol. I. (in epist. ad Michaē Imp:) Tota privileg. huic S. Eccles: a Do sunt donata, a Synodis nō donata, sed celebrata ē honorata. -

Coroll. 2

Q. præ ceteris Rom. Pont. is sit qui Petr. in Prim. succed. veritas ē in prædic. āpla contin: perpetu: immutab.

Sane dogma ē fidei sancit. Florent. definitio. q. credend. ab. oīb9 sit, S. Apam Sed. ē Rom. Pont. in univers. orb. tenere Primat. ē ipsū Pont. Rom. successo: esse b. Petr. ē verū Xi vicar. totiq9. Eccl. caput.

Jā vero sanq obviq ē direct. huj9 definit. ē Rom. Epū succed. Petr. - ergo nō reliquq ē locq alteri qui possit succed. in primat.

Concil. Vatica. Sess. IV. cap. 2.

Si quis ergo dixerit, nō esse ex ipsiq C. D. institu: s. jure divin. ut b. Petr. in Prim. super univers. Eccl. habeat perpetuos success: aut Rom. Pont. nō esse b. Petr. in eodē prima: succ: a. s.

Sectio III

De processione Sp. S. ex P. et F.

Caput I

De immanente processione Sp. S. a P. F. Q. revelata in SS. Scripturis.

Thesis XXXII

Processio Sp. S. etiam a F. demonstratur ex diserta doctrina Scripturarum.

Processio Sp. S. a F. aeque ac a P. demonstratur quum ex diserta doctrina ipsius F. tum ex indicata multis in locis relatione Sp. Filii, non secus ac est Sp. Patris.

I. Ex diserta doctrina ipsius F.

Praemittitur Jo. XVI, 13–15.

„Cum autem venerit ille Sp. veritatis, docebit vos omnem veritatem; non enim loquetur a semet ipso: sed quaecumque audiet, loquetur, et quae ventura sunt, annuntiabit vobis.

„Ille me clarificabit: quia de meo accipiet et annuntiabit vobis.

„Omnia quaecumque habet P. mea sunt. Propterea dixi: quia de meo accipiet et annuntiabit vobis."

His verbis et relatio Sp. S. ad Filium (processio a F.) et ratio hujus relationis (propter processionem a P.) apertissime declaratur.

Demonstr. Sp. veritatis = ipsa absolute veritas s. tertia div. persona (v. Th. anteriores)

Hic Sp. non loquetur a semet ipso sed quaecumque audiet

Ergo: non est absoluta veritas, quatenus incommunicata, sed quatenus communicata ab alia persona.

Atqui F. ipse dicit se esse illam personam (de meo accipiet),

ergo: Sp. accipit veritatem, quam annuntiat, a F.
atqui: acceptio veritatis (sapientiae) idem est in div. ac communicatio essentiae (quoniam sapientia div. = essentia div.)
ergo Sp. S. habet ibi communicatam essentiam a F. s. procedit essentialiter a F.

Objectio a) Verba „de meo" significant graece „a Patre meo"

Resp. 1° Bessarion ostendit, verba ἐκ σοῦ ἐμοῦ non posse referri grammatice ad P.
2° „de meo" repetitur in plur: mea sunt, propterea dixi, quia de meo accipiet - ubi evidenter mea et meum non ad P. referuntur, sed designant id, quod inest in F. communicatum a P.
3° Omnes PP. graeci intellexerunt verba illa ita, ut filium designarent, non autem P. -
ergo „de meo" = de iis quae insunt in F.

Objectio b) „accipit de iis, quae Filii sunt, quatenus sunt in P.

Resp 1a „Accipere de meo" secundum apertum verborum sensum nihil aliud significare potest, nisi accipere a me de iis quae mea sunt quatenus mea sunt.
ergo Sp. S. accipit de iis, quae F. sunt, quatenus sunt in F.

Resp. 2a. Sp. dicitur clarificare F. quia de suo accipiet
atqui vox „quia" exprimit immediatam rationem clarificandi
ergo Sp. clarificat F. quia de iis accipit, quae F. sunt (et quatenus in F. sunt. v. resp. 1)

Resp. 3ª Omnia quae P. habet, F. habet (excepta paternitate) ut constat ex verbis ipsius Chr.
atqui P. habet virtutem spirandi Sp. S. (ut constat ex Jo. XV. 26 Sp. qui a P. procedit)
ergo F. eodem modo spirat Sp. S. – F. habet virtutem principii, ut Sp. accipiat de eo, quod P. est.
Sp. S. accipit de iis quae F. sunt.

Objectio. Non agitur in verbis illis de processione immanente et aeterna Sp. S. sed de operatione in tempore et ad extra.

Resp. 1ª Actio in div. non aliud est nisi div.
M. essentia (cum respectu ad extra), actio communicata non aliud nisi communicata essentia.

Dem. Patet ex modo, quo F. suam processionem a P. demonstrat ex unitate actionis quae a P. in F. communicatur – v. loca apud Frz. p. 440.

m. atqui: operatio Sp. S. enuntiatur ut communicata

dem. patet ex locutionibus:
negativa: non loquetur a semet ipso
affirm: quaecumque audiet, loquetur de meo accipiet et annuntiabit

ergo communicata operatio Sp. a F. (Ass.) non aliud est nisi communicata essentia (M.) s. Sp. a F. procedit essentialiter a F.

Resp. 2ª Verba „de meo" significant essentiam F., acceptio de iis quae F. sunt = communicatio essentiae a F.

Dem. a) meum spectatur identice et realiter tum sapientia (meum) est ipsamet div. essentia ut F. suam processionem a P. declarat per sapientiam a P. communicatam – verbaque ejus: docuit me P. = scientem me genuit, sec. S. Aug. v. Frz. 441.

ergo ~~Ap.~~ verba „de meo accipiet" si spectantur <u>realiter et identive</u> designant

Sp. S. accipere de sapientia F. quae est essentia div. s. procedere a F.

b) <u>meum</u> spectatur <u>formaliter et secundum distinctionem rationis</u>

<u>Dist.</u> α) significat id quod est intrinsecum et communicatum ipsi personae div.

β) aliquid transiens in creatura (annuntiatio doctrinae)

sub α) significat div. sapientiam acceptam a F. = absolutam div. essentiam

sub β) eandem sapientiam absolutam cum respectu ad extra, si doctrinam et doctrinae annuntiationem

unde <u>meum</u> spectatum <u>formaliter</u> significat eandem div. sapientiam absolutam sub respectu ad extra

ergo Sp. S. accipiens de sapientia (essentia) F. sive eam realiter et identive consideres, s. formaliter et sub respectu ad extra, habet communicatam sibi div. essentiam a F. s. a F. procedit.

<u>Resp. 3a</u> Verba „audiet, accipiet" non ~~designant~~ movent obstaculum, quia subauditur aeterna communicatio essentiae.

Nam acceptio (auditio) sapientiae (essentiae) ut immanens, aeterna, non admittit successionem temporis, ergo ne~~que~~ ~~futurum~~ praesens quidem de ea ~~adhi~~ pronunciari potest, quum autem sine successione temporis nullam

actum exprimere valeamus, indifferens erit, quo tempore actum aeternum permanentem designemus, unde dicit P. de F.: ego hodie genui te.

Sed verba eadem habent etiam respectum (ad extra s. ad effectum in tempore futurum, et tum optime ponitur futurum: accipiet, audiet, annuntiabit. Aeternus enim actus, immutabiliter permanens, a Chr.: promittitur quoad effectum ad extra adhuc futurus.

II. Ex indicata multis in locis relatione Sp. Filii non secus ac est Sp. Patris.

Sp. S. relative ad personam aliam dicitur alicujus Sp. quod idem est ac si diceretur spirari ab ea persona vel ejus esse spiramen

atqui spirari = origo passiva

ergo Sp. alicujus personae = Sp. ab ea persona procedens.

Patet ex Scr.

Sp. Dei alias dicitur Sp. qui ex Deo est (1 Cor. II. 11, 12)

Sp. Patris " " Sp. qui a P. procedit (Jo. XV. 26)

atqui Sp. S. dicitur: Sp. Christi, Sp. Jesu Christi, Sp. Filii, Sp. Jesu –

ergo Sp. S. dicitur in Scr. eodem modo procedens a F. quo a P.

Explicandae sunt locutiones Sp. Dei, Sp. Domini:

Sp. dicitur procedens ab omni persona div. quae non est Sp.

igitur una voce Sp. Dei vel Sp. Domini comprehenduntur duae personae = Sp. P. et F.

Demonstr. Creatio vel 1° indistincte adscribitur Deo (s. Domino) vel 2° singulis div. personis vel 3° conjunctim tribus personis

sub 1° una voce designantur tres div. personae, quatenus ad extra unus sunt creator s. quatenus unum sunt sub formali ratione virtutis creatricis –

sub 2° explicite una nominatur persona, aliae implicite subintelliguntur, quatenus unum sunt sub formali ratione virtutis creatricis quae est una absoluta essentia div.

– Eodem modo P. et F. unus sunt spirator, quatenus unum sunt sub formali ratione virtutis spirativis h. e. dilectionis producentis amorem.

unde Sp. Dei significant hoc unum <u>principium quo</u> et supponit implicite personas spirantes

Si autem seorsum dicitur
Sp. Patris vel Sp. Filii, significatur explicite una persona spirans, altera implicite supponitur, quatenus unum sunt una virtute spirativa (h. e. una div. essentia sub formali ratione spirandi)

unde Sp. Dei = Sp. Patris et Sp. Filii
= Sp. Patris et Filii.

PP denique, quotiescumque Sp. S. dicitur Sp. alterius personae, quatenus ab ea procedit, explicant unum per alterum. Cf. Frz. p. 447.

Th. XXXIII

Processio Sp. S. etiam a F. demonstratur

1° ex revelato intrinseco personarum ordine, qui non potest esse nisi ordo originis.

2° ex missione Sp. S. quae intrinsecam processionem personae missae a mittente necessario supponens, sicut a P. <u>ita</u> est a F.

<u>I. Processio Sp. S. etiam a F. demonstratur ex revelato intrinseco personarum ordine, qui non potest esse nisi ordo originis.</u>

In Scr. ordo div. personarum traditur fixus, ita ut semper connumerentur tres div. personae secundum earum necessarias intrinsecas relationes.
Dicitur
in nomine P. et F. et Sp. S. (Matth. 28,19)

vel P. V. et Sp. S. (1 Jo. 5,7)
vel etiam inverso ordine:

"idem Sp. idem Dominus, idem Deus (1 Cor. 12, 4-6)
ubi secundum S. Basil. non ordo ontologicus inversus traditur, sed nostra exhibetur habitudo, nam dona accipientes primum cogitamus distribuentem (Sp.), deinde mittentem (F), dein fontem et causam bonorum. (de Sp. S. c. 16, n. 37)

"Proinde via ad Dei cognitionem est ab uno Sp. per unum F. ad unum P. Et vice versa essentialis bonitas et secundum naturam sanctitas et regalis dignitas ex P. per Unigenitum in Sp. permanat (ib. c. 18 n. 47).

Hic ordo ontologicus et intrinsece necessarius personarum occurrit in omnibus symbolis, in solemnibus formulis liturgicis, in universa praedicatione ecclesiastica.

Cfr. Basil. de Sp. S. c. 17. 18. n. 43. 45.

"Qui P. intellexit, tam ipsum in se intellexit quam F. simul intelligentia complexus est; qui autem F. apprehendit, a F. Sp. non sejunxit, sed fidem identitate essentiae unitam in se ipso expressit trium <u>secundum ordinem quidem consequenter</u>, secundum naturam vero unite se habentium" (ep. 38. al. 43. n. 4.)

Jam in hoc ordine consequentiae intrinseco et necessario personarum (simul spectata unitate numerica div. naturae et omnium perfectionum absolutarum) continetur implicite processio 3ae personae sicut a 1a ita a 2a.

<u>Demonstr.</u> Realis ordo consequentiae in Deo est
1° realis distinctio per relationes originis
2° origo consequentis a praecedente

<u>Demonstr. quo ad 1°</u> Ubi nulla realis distinctio, ibi nullus ordo realis (i. e. plurium distinctorum

connexio secundum aliquod unitatis principium)

atqui in Deo realis distinctio nulla est nisi secundum relationes originis

ergo in Deo realis ordo = realis distinctio secundum relationes originis.

Dem.

quo ad 2° Ordo originis est ordo successionis (qui (in creatis in tempore fit, in div. per analogiam dicitur)

atqui ordo realis in div. est ordo originis

ergo ordo realis in div. est ordo analogus successivo, dicens originem consequentis a praecedente

atqui F. dicitur 2a, Sp. 3a persona

ergo F. dicitur habere principium in P. et Sp. in F.

non est enim prioritas in div. nisi prioritas a quo (cf. Frz. p. 414)

Dem. alio modo Ex intrinseco necessario ordine in Scr. tradito F. prior est quam Sp. S.

atqui F. habens communicatas sibi omnes perfectiones P. (excepta formali ratione qua P. est) igitur virtutem quoque spirandi s. producendi sub formali ratione dilectionis

ergo hoc ipso, quod Sp. S. revelatur esse 3a persona, praesupponit F. tanquam commune suum principium.

Confirmatur haec argumentatio expressis verbis SS. PP., maxime graecorum, docentium eandem esse ~~&~~ 3ae personae ad 2am relationem originis quam habet 2a ad 1am.

1) S. Athan. ep. 1 ad Serap. n. 19–21. dicit P. esse fontem, F. fluvium, Sp. S. aquam „Cum igitur ea sit in SS. Trin. ordinata conjunctio

(ὁμοταξία) et unitas, quis jam vel F. a P. vel Sp. a F. aut ab ipso P. seperare audeat? "......

"Cum igitur eumdem ordinem et eandem naturam habeat Sp. ad F. qualem habet F. ad P. quomodo qui Sp. dicit creaturam, non idem necessario de F. sentiat? Si enim Sp. Filii est creatura consequens erit, ut et V. Patris creaturam dicant."

Schismatici detorquent hunc locum contendentes in Scr. et PP. – Sp. dici Sp. Filii vel 1° ob solam consubstantialitatem vel 2° ob missionem ad extra quin includatur processio a F.

Resp. S. Athanasii argumentatio celeberrima haec est:

1° Sp. Filii eodem sensu dicitur, quo V. Patris
atqui V. Patris exprimit rationem originis h.e. V. procedens a P.
ergo Sp. Filii etiam exprimit rationem originis h.e. Sp. procedentem a F.

2° Si Sp. Filii est creatura, necessario F. quoque ipse est creatura
atqui haec illatio S. Athan. esset ridicula, nisi praeter missionem Sp. ad extra doceret quoque processionem substantialem ad intra
ergo S. Athan. demonstrat consubstantialitatem cum processione designari nomine Sp. Filii

2) S. Basil. ~~dubbar lais~~

~~ex~~ lib. V contra Eunom: statuit sicut Filium ad P. ita Sp. se habere ad F.

"quod sicut F. ad P. ita Sp. se habet ad F. Propterea Dei (P.) quidem V. Filius est, V. autem Filii est Sp.... Cur et Sp. non dicitur F. Dei? Non quod ex Deo non sit per F. sed ne Trin. putetur multitudo infinita, quasi Filios ex Filiis, ut fit in hominibus, habere videretur

At dicis: si Dei quidem imago est F. et imago Filii Sp. item si Filius V. Dei et Spiritus V. Filii, cur Sp. dictus non est F. Filii? –

Ad hanc objectionem respondet dno

1° in Scr. non dici F. Filii, quamvis Sp. S. sit ex substantia F.

2° non dici F. sed Sp. ut processiones in intrinseca vita Dei intelligantur conclusae.

Atqui ex ipsa hac objectione apparet, supponi substantialem processionem Sp. a F. nam secus objectio esset puerilis –

ergo quum ex doctrina S. Basil. tum ex illis, qui quaestionem illam movebant, liquet intellexisse eos immanentem processionem Sp. a F. –

3) S. Gregor. Nyss. (Basil. fr.) duobus locis celeberrimis eandem doctrinam profitetur.

a) contr. Eun. lib. 1. p. 164.

Per generationem F. a P. non excludi aeternitatem F. qui non duratione sed sola ratione principii P. prior est F. aeternaliter genito

„eadem est nostra doctrina de Sp. S. in solo ordine differentiam agnoscens. Sicut enim conjungitur P. Filius et ex illo esse habens non tamen existentia posterior est; sic pariter ab Unigenito pendet Sp. S. ita ut sola cogitatione secundum rationem principii F. praeintelligatur subsistentiae Sp. Temporales enim dimensiones in aeterna vita non habent locum, ita ut excepta ratione principii SS. Trin. nulla re in se ipsa discernatur"

b) ad Ablab. quod non tres Dii T. II. p. 459

Secundam personam esse ex prima sola et propterea unigenitam dici, cum vero prima

et secunda (prae)supponantur, hoc ipso tertiam esse quidem ex prima, sed non nisi per secundam – s. F. solum esse ex solo P. – Sp. S. vero secundum rationem principii et principiati esse ex P. per F. –

„ indifferentiam naturae confitentes non negamus differentiam ratione principii et principiati (αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ), in quo solo unum ab altero distingui intelligimus, quia unum credimus esse principium, aliud ex principio. Et in hoc quod est esse ex principio, iterum aliam intelligimus differentiam, unum enim est proxime ex primo, aliud est per proximum ex primo, ut et ratio unigeniti in F. indubitata maneat et Sp. S. ex P. esse medio Filio non ambigatur, qui ordo medii (F. inter P. et Sp.) et rationem unigeniti Filio reservet et Sp. S. a naturali relatione ad P. non sejungat"

II. <u>Hoc ipsum dogma processionis Sp. S. etiam a F. enunciatur aequipollenter ut missio Sp. S. sicut a P. ita a F.</u>

<u>Praem.</u> Ego rogabo P. et alium Paracletum dabit vobis .... Sp. veritatis. Jo. 14,16.

Paracletum Sp. S. quem mittet P. in nomine meo .. Jo. 14, 26

Cum venerit Paracletus quem ego mittam vobis a P., Sp veritatis, qui a P. procedit Jo. 15, 26.

Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos; si autem abiero, mittam eum ad vos. Jo. 16, 7.

—

Contra Photianos qui quamvis concedant Sp. S. mitti etiam a F. tamen nolunt agnoscere in ipsa missione supponi aeternam processionem missi a mittente

declaramus: missio = manifestatio ad extra aeternae immanentis ~~missionis~~ processionis personae missae a persona mittente.

Disting: Missio duo dicit

a) fundamentum aeternum, necessarium, ut persona missa habeat originem a persona mittente, aliter non est missio in div. - quod tamen fundamentum solum non constituit missionem -

b) effectum supernaturalem ad extra, in quo consistit formaliter missio

De altero nihil dicendum hoc loco, prius indiget demonstratione.

Dem. ad a) In missione distinguitur persona missa a mittente, nemo enim a se mittitur.

Unde non est missio, quatenus consideratur effectus Dei ut Deus unus est, vel per appropriationem, ut est Dei P.

Porro missio proprie dicta in creatis semper dicit aliquam relationem superioris ad inferiorem, s. autoritatem mittentis in missum

Eadem vox in div. intelligitur

neque aequivoce, secus nihil intelligeremus (Th)

neque univoce, quia div. ens eminet super omnia

sed analogice, quia in creatis inest quaedam similitudo cum div.

Autoritas (superioritas) autem in div. non est nisi prioritas secundum originem (a quo)

atqui Sp. S. aeque a F. atque a P. missus exhibetur

ergo Sp. S. aeque a F. atque a P. procedit (s. non seorsum ab utroque, sed quatenus unum sunt)

s. missio ad extra est manifestatio processionis ad intra.

Eadem dicunt S. Aug. Trin. IV. n. 29. 32. apud Frz. 459.

et Bessarion de process. Sp. S. apud Frz. ib.

cujus verba in hanc fere formam redigi possunt:

M. Vis mittendi Sp. S. quam omnes fatentur inesse in P. et F. vel in utroque eadem est vel alia et alia

m atqui non potest esse alia atque alia (esset enim major et minor, unde diversae missiones et sublata unitas div. potentiae atque operationis)

ergo virtus mittendi in utroque eadem est

atqui in P. virtus mittendi Sp. = virtus spirandi (semper enim spirat Sp. S. et spirans mittit eum)

ergo et F. cum virtute mittendi habet virtutem quoque spirandi s. producendi

s. F. quoque est productor Sp. S.

Conclusio PP. dicunt Sp. S. profundi, scaturire, prodire, effulgere, apparere ex F. vel per F. Photiani contendentes his verbis designari missionem ad extra, nihil proficiunt. Processio enim ad extra includit processionem ad intra

s. Missio = ipsamet processio cum adsignificatione supernaturalis efficientiae ad extra.

Sed PP. multis in locis etiam tali modo loquuntur, ut verba illa necessario intelligenda sint de immanente aeterna processione Sp. S. a F. Docent enim Sp. S. a F. procedere physice, essentialiter, secundum naturam –

ergo sec. PP. missio Sp. S. ad extra nihil aliud est, nisi (immanens) processio a F. aeterna cum respectu ad extra. –

4

Th. XXXIV

Explicatur dogma, Sp. a P. procedere

Ex superioribus sequitur

1° in verbis Chr. apud Jo. 15, 26: Sp. veritatis, qui a P. procedit – non excludi F. ut unum cum P. principium Sp. S.

2° quod hoc ipso loco expressius indicatur, dum F. dicitur mittere Paracletum a P.

I. In verbis Chr. apud Jo. 15, 26. Sp. veritatis qui a P. procedit – non excluditur F. ut unus cum P. principium Sp. S.

Dem. Verba „qui a P. procedit" affirmant P. esse principium Sp. S.
non tamen declarant, sub qua formali ratione P. sit principium
utrum sit spirator quatenus unum est cum F.
an quatenus ab eo distinguitur –

atqui ~~et quidquid intrinsecum~~
spiratio non est in P. formalis ratio sub qua distinguitur a F.

ergo P. intelligitur principium Sp. S. quatenus P. et F. unum sunt virtute spiratrice s. dilectione productrice amoris subsistentis

quidquid enim intrinsecum est uni personae, intelligitur commune omnibus (propter unitatem et simplicitatem div. essentiae) excepta formali ratione relativa, sub qua una persona est principium alterius –

ergo verba „qui a P. procedit" includunt F. ut commune principium Sp. S. eodem modo quo P. creator includit F. et Sp. quatenus unum sunt eadem creatrice potentia.

Scholion. Neque excluderetur F. si dictum esset (quod nusquam fit) „a solo P."

Hujusmodi enim particulae excludentes non unam div. personam alteri, sed Deum opponunt creaturis.

„Multa dicuntur inesse soli P. tametsi F. iis omnibus" non careat, siquidem scriptum est: solus verax Deus P." S. Cyrill. Thesaur. 142 — cf. Bessarion apud Frz. p. 461.

II. In verbis Chr: quem ego mittam vobis a P. exhibetur F. ut unum cum P. quatenus P. est principium Sp. S. procedentis ab ipso.

In antecedenti th. demonstravimus, missionem personae div. unius ab altera esse manifestationem processionis personae missae a mittente.

Verba ego mittam vobis a P. exprimunt missionem Sp. S. ad extra hujusque missionis principium enunciatur P. et F. ita ut F. spectetur in recto, P. in obliquo.

Alibi ponitur P. in recto, F. in obliquo: quem mittet P. in nomine meo. Jo. 14, 26.

alibi solus P. alibi solus F. exprimitur: P. alium Paracletum dabit vobis; Jo. 14, 16. si abiero, mittam eum ad vos; Jo. 16, 7.

Quae omnes propositiones: P. mittit, F. mittit, P. mittit in nomine F., F. mittit a P. contrahuntur in hanc unam: Deus dedit Sp. suum S. in nobis. 1 Thess. 4, 8. 2 Cor. 1, 22.

Sicuti Sp. P. Sp. F = Sp. Dei

F. igitur a P. mittit Sp. S. una virtute, una missione communi —

s. P. et F. sunt unum principium missionis.

Jam verba qui a P. procedit declarant, cur haec missio sit a P.

Non enim potest esse, nisi procedat a P.

atqui una est missio Sp. S. a F. et P.

ergo fundamentum missionis unum est in F. mittente sicut in P.

Aliter: verba: quem ego mittam a P. exprimunt actum missionis, a P. communicatum F.
verba qui a P. procedit declarant rationem missionis sc. Sp. procedere a P. ut communicante F. sicut missionem ita virtutem actumque spirationis
ergo Sp. procedit a P. formaliter ut ab habente F. i.e. ut ab communicante F. actum spirationis.

Scholion Eodem modo quo hic missio Sp. S. a F. connectitur cum processione a P.
alibi inverso ordine missio a P. conjungitur cum processione a F.
Misit Deus (sc. P.) Sp. Filii sui in corda vestra. Gal. IV. 6.
ubi subjectum Deus (P.) includit F. et praedicatum Sp. Filii sui includit relationem Sp. ad P. ita ut plenus verborum apostoli sensus hic sit:
Deus P. et ideo F. cum P. misit Sp. Filii sui eoque ipso Sp. suum.
Sic in verbis illis Chr. primum enunciatur F. cum P. unum missionis principium s. missio per F. a P.
tum explicite refertur Sp. ad P. Filii et includitur relatio ad F.
Aliud est nec dissimile dictum Chr. quamvis in re diversa:
ut cognoscant te Solum Deum verum et quem misisti F. Chr.
Hic verbis „solus Deus verus" includitur F. ut solus Deus verus, tamen ad majorem claritatem in eodem ordine F. cum P. conjungitur. Sic his verbis
Sp. a P. procedit includitur F. cum P. ut principium Sp. idque expressius significatur verbis: ego mittam a P. ubi F. cum P. conjungitur in eadem relatione ad Sp.

Objectio: Revelatio affirmativa Sp. procedere a P. aequivalet exclusivae, eum a nullo alio procedere.

Dist. M. affirmatio illa est exclusio omnium, qui non sunt unum cum P. – C.
est exclusio alterius div. personae a principio Sp. S. – subdist.
est exclusio personae quae per spirationem procedit (sc. Sp. S.) – C.
est exclusio personae praeintellectae quae spiratione non distinguitur a P. (sc. F.) – N.

Quae: Cur F. processionem Sp. S. explicite referat ad P.?

Resp: Est causa eadem, propter quam omnia sua solet ad P. referre.
sc. ut intelligatur P. principium sine principio, originalis fons Trinitatis, a quo etiam F. sicut essentiam cum omnibus perfectionibus, ita et vim spiratricem (s. essentiam div. sub formali ratione producendi amorem) generatione habet communicatam.

Th. XXXV

Constans fides et praedicatio antiquitatis christianae de processione Sp. S. a P. et F. tamquam ab uno principio demonstratur ex diserta doctrina PP. 1° occidentalium 2° orientalium

Usque ad medium saec. IV oppugnatio haereticorum et defensio PP. atque industrior expositio circa mysterium Trin. ad personam P. et F. restricta erat, non autem agebatur diserta controversia de persona Sp. S. Persuasum enim erat tam catholicis quam haereticis, fide in F. distinctionem personalem, generationem ex substantia P. et consubstantialitatem expugnata

simul subverti doctrinam de Trin. et de Sp. S., vicissim confirmata fide tradita de P. et F., tutam fore fidem in Sp. Patris et Filii.

In symbolo Nic. post distinctam expositionem doctrinae de P. et F. subnectitur simpliciter professio fidei in Sp. S. πιστεύομεν — καὶ εἰς πνεῦμα τὸ ἅγιον — absque alia declaratione, quod sic explicat S. Basil. ep. 125 (al. 78) „doctrina de Sp. S. transeunter posita est (ἐν παραδρομῇ κεῖσθαι) ... eo quod tunc nondum haec mota esset quaestio, sed sine insidiis insita esset credentium animis de eo (Sp. S.) sententia.

Gregor. Naz. ep. 2 ad Cledon. quae illic obiter (ἐλλιπῶς) dicta sunt de Sp. S. eo, quod tunc haec nondum orta esset quaestio."
Cf. S. Athan. ep. ad Jovin. Imp. n. 4.
Gregor. Naz. or. 31 (al. 37)

Nihilominus saec. jam III in doctrina de distinctione personarum div. explicite declaratur processio Sp. S. a P. per F.

Orig. in Jo. n. 6. videtur mihi minus apte a cl. auctore afferri, quum dicat, sicut omnia a Deo P. per V. facta sint, ita et Sp. S. non esse ἀγέννητον, sed esse γενόμενον et γεννητόν per V. licet emineat supra ordinem omnium quae facta sunt. — Equidem assentior PP. qui damnaverint Orig. quasi Sp. S. creaturam doceret esse productam a F.
De Euseb. praep. evang. VII, 15 et Theol. eccl. III, 6 auctor concedit, ejus doctrinam de Sp. S. plane ad haeresim arianam accedere.

Dionys. Alex. apud S. Athan. de sentent. Dionys. n. 17. „Filius non separatur a P.... in manibus autem illorum est Sp. qui neque a mittente neque a ferente separari potest".

Quod idem suis verbis ita exprimit S. Athan. (expos. fidei n. 4): Sp. S. qui est emanatio (ἐκπόρευμα) P. semper est in manibus P. mittentis et F. ferentis.

Attamen luculentior fidei Ecclesiae circa hoc caput doctrinae demonstratio petenda est ex aetate subsequente, quando „multa ad fidem cath. pertinentia, dum haereticorum callida inquietudine exagitabantur, ut adversus eos defendi possent, et considerabantur diligentius et intelligebantur clarius et instantius praedicabantur" Aug. Civ. Dei XVI. 2.

I. Dogma illud explicite praedicari a PP. latinis constat abunde ex monumentis, quae supersunt saec. IV et V.

Tertull. (saec. II et ineunte III) contr. Prax. c. 8. Tertius enim est Sp. a Deo et F. sicut tertius a radice fructus ex frutice, et tertius a fonte rivus ex flumine, et tertius a sole apex a radio.

ib. c. 4. Filium non aliunde deduco, sed de substantia P... Hoc mihi et in tertium gradum dictum sit, quia Sp. non aliunde puto, quam a P. per F.

Hilar. (post med. saec. IV) in suis libb. de Trin. fere unice de consubstantialitate F. sollicitus, de Sp. S. brevissime et non nisi per incidens agit; nihilominus diserte praedicat, cum divinitate Sp. S. pari modo processionem a P. et F. in Scr. doceri et credendam esse.

Lib. II. n. 29. Cum dicunt (sc. Ariani) per quem sit et ob quid sit vel qualis sit (Sp.)? si

responsio nostra displicebit dicentium: per quem omnia (F.) et ex quo omnia sunt (P.) et quia Sp. est Dei (qualis sit), donum fidelium (ob quid - ad extra), displiceant et Apostoli et Prophetae" -

Nota S. Hilar. dicit P. ex quo, F. per quem Cf. II. n. 1. Unus est enim Deus P. ex quo omnia, et unus unigenitus Dom. N. J. Chr. per quem omnia et unus Sp. donum in omnibus.

Lib. XII n. 57 (cf. 55) P. te nostrum, F. tuum una tecum adorem, S. Sp. tuum, qui ex te per unigenitum tuum est, promerear -

Tota opera ostendit processionem Sp. a P. et F. ut inde demonstret consubstantialitatem P. ac F. lib. VIII n. 19 et 20.

Alios PP. qui eodem modo ex verbis Chr. de meo accipiet docent communicationem naturae sicut a P. ita a F. in Sp. S. vide apud Frz. p. 473.

S. Aug. „F. enim solius P. est F., P. solius F. est P.; Sp. autem S. non est unius eorum Sp. sed amborum." Plura de eadem re prosequitur ~~apud~~ in Jo. tract. 99 n. 6-9 - apud Frz. 474.

S. Fulgent. in regula fidei ad Petrum diac. „firmissime tene et nullatenus dubites, eundem Sp. S. qui P. et F. unus Sp. est, de P. et F. procedere etc. (de fide ad Pet. c. 11. n. 52)

Idem declaraverant verbotenus episcopi Africani in professione fidei ad Hunericum regem.

Eadem declaratio legitur in ep. 15 (c. 1) S. Leonis M. quo jubente celebratum est a. 447 Conc. Toletanum II contra Priscillianistas (qui inter ceteros profitebantur errorem

Sabellii de unica div. persona)
nec non in regula fidei edita ab eodem Concilio.
nec non in professione fidei contra haeresim Arianam, proposita a rege Reccaredo in Concilio Toletano III, quae laetis acclamationibus suscepta est ab omnibus PP.
Cf. Frz. p. 475 sq.
Denique habemus disertam professionem symboli Athanasiani, quod saec. jam VII publico in usu fuisse constat ex canonibus Augustodunensibus, editis sub S. Leodegario a. 676 vel 677 et saec. VI ineunte jam extitisse certis argumentis probatur:
Sp. S. a P. et F. non factus nec creatus nec genitus sed procedens. - Frz. 477.
PP. alios latinos v. ib.
Consensus talis in diserta professione doctrinae non aliunde quam ex revelatione scripta vel tradita et ex legitima explicatione revelationis derivari potuit. Fieri igitur non potuit, ut PP orientis sequerentur doctrinam oppositam, quae nisi esset explicita aut modus loquendi ambiguus vel subobscurus, explicanda esset ex diserta, clara et communi doctrina occidentalium sicque ad intellectum catholicum redigenda. At PP. Graecorum doctrina de processione Sp. S. non minus diserta et constans est quam occidentalium.
Epiphanius in Ancorato (scripto potissimum ad declarandam fidem cath. de Sp. S.) n. 7. 8.
„P. ingenitus ... F. genitus ... Sp. S. aeternus, non genitus, non creatus, non frater, non patruus, non avus, non nepos, sed ex eadem essentia P. ac F. Spiritus Sanctus. etc.
Ib. n. 70 sq. Si lux est Deus et P., lux de luce est F.... Sp. vero ab ambobus, Sp. ex spiritu ... cf. Haeres. 74 n. 7. 8. 10. 62, n. 4

S. Cyrillus frequenter eandem doctrinam tradit. Thesaur. p. 345. Cum Sp. S. procedat ex P. et F. (πρόεισι δὲ καὶ ἐκ πατρὸς καὶ υἱοῦ), manifestum est, quod div. est essentiae, essentialiter in ipsa et ex ipsa procedens.
Alios locos v. apud Frz. 480 sq.

S. Basil. contr. Eunom. III n. 1. Dignitate (ἀξιώματι) enim secundum eum esse (sc. Sp.) a F., ut qui ab ipso esse habet, et ab ipso accipit et annuntiat nobis, atque omnino ab illa causa (sc. F.) pendet, tradit doctrina pietatis etc. Ubi genuinam lectionem contra obtruncationem schismaticorum restitutam et propugnatam fuisse a Becco, Bessarione, aliisque, edocemur a Frz. 482.

Gregor. Nyss. serm. III in orat. domin: Nam unigenitus F. ex P. a S. Scr. nominatur et in hoc doctrina fidei sistit ejus proprietatem. Sp. S. vero et ex P. dicitur et ex F. esse testimonio confirmatur (καὶ ἐκ τοῦ πατρὸς λέγεται καὶ ἐκ τοῦ υἱοῦ εἶναι προσμαρτυρεῖται) — ubi alterum ἐκ deletum a schismaticis restituerunt secundum vetustissima exemplaria Beccus, Bessarion, al. — v. Frz. 484.

Appendix In II can. synodi Seleuciensis in Mesopotamia, celebratae circa a. 410, cujus olim exstabat versio latina, nunc etiam textus syriacus, legitur: confitemur in Sp. vivum et S., Paracletum vivum de P. et F.

In officio Chald. ab Assemanio prolato (Bibl. Orient. T. III. P. 2. n. 235) ad Matut. Domin. Annuntiationis legitur: P. aeternus qui P. non habet ex illo F. qui F. non habet, et Sp. S. qui ab illis procedit. —

Ex Jacobitis Patriarcha Dionysius III (medio saec. X adeoque tempore, quod

lapsum est inter Photium et Caerularium) in epistola synodica ad Mennam Patr. Coptorum profitetur:

„P. a nullo habet existentiam sed existit ingenitus, et F. est genitus a P. ab aeterno, et Sp. S. procedit ex P. et F." Assem. bibl. Orient. Tom. II p. 131. 132.

Conclusio. Latini PP clarissime et disertissime docent Sp. S. procedere ex F. et F. sicut P. esse ejus principium. Deinde orientales quoque non secus ac occidentales hoc ipsum dicere demonstravimus, cum alii Sp. ex P. per F. procedere, alii ex P. et F. atque ex ambobus esse ajunt, sicque aperte docent esse etiam ex F. Ita vero docentes latinis PP consentiunt et eadem omnes dicunt, utpote loquentes in uno et eodem Sp." Bessarion (ap. Hard. IX. 368)

Th. XXXVI

Formula catholica, apud PP graecos frequentior, qua dicitur Sp. S. procedere a P. per F. idem dicit atque: a P. et F. neque repugnant dogmati catholico S. Maximus et S. Damascenus, qui asserentes processionem Sp. per F. videntur negasse processionem a F.

P. Communi consensu PP graeci docent, Sp. S. procedere ex P. per F. quod idem est atque a P. et F.

1° Locutio per se spectata indicat P. ut principium aeternae processionis, Sp. S. ut terminum procedentem. At in enuntiatione, quae directa est causalis, illud quoque quod interponitur in obliquo sub particula διά per, semper habet

rationem principii vel causae s. formalis s. efficientis.

a) Si subjecta quae reguntur particulis a et per, non sunt hypostases distinctae, per indicabit formalem rationem causae vel quae ad rationem formalem reduci queat: e. gr. ab homine per intellectum intelligitur verum.

b) Si hypostases distinctae sint et terminus sit effectus, per designat causam efficientem sed

α) in creatis subordinatam causae principaliori: e. gr. ab operante per instrumentum efficitur etc.

β) in divinis quum subordinatio non possit esse nisi originis, particulae a et per unam eandemque causalitatem significant, sed simul adsignificant ἰδίωμα principii in persona a qua velut a fonte primordiali est operatio, et originem in persona per quam illa dicitur operari.

S. Basil. „quod P. per F. creat id neque imperfectam exhibet P. operationem neque infirmam ostendit F. virtutem, sed declarat unitatem voluntatis, adeo ut particula per confessionem habeat causae primordialis. — de Sp. S. 8, 21.

S. Chrysost. hom. V (al. IV) in Jo. n. 2, 3.: si hic per ipsum dicatur (sc. omnia per ipsum facta sunt), id ob nullam aliam causam positum est, quam ne quis F. ingenitum esse suspicetur —

Apparet utramque sententiam non re, sed modo rem eandem significandi differre. In locutione: a P. et F. directe declaratur unitas principii, ordo autem originis inter P. et F. quamvis nominibus continéatur, non tamen explicite exprimitur quoad ipsam spirationem, quae sit F. communicata a P.

In priori autem formula (a P. per F.) directe significatur ordo originis inter duas personas spirantes, quod P. est fons primordialis (προκαταρτικὴ αἰτία) a quo sicut essentia ita vis spiratrix est communicata F. — unitas vero principii non explicite ipsis particulis a P. per F. sed potius in significatione subjecti (Deus P. et Deus F.) continetur.

PP. occidentales declarantes processionem ex P. et F. enuntiant directe adv. Arianos unitatem essentiae ac spirationis et includunt distinctionem personarum adv. Sabell.

PP. orientales in formula ex P. per F. directe enuntiant distinctionem et ordinem personarum spirantium ad exclusionem Sabell. et ad repellendam calumniam ab Arian. intentam confusionis personarum, simulque includunt unitatem principii adv. Arian.

Ceterum etiam orientales amplectuntur formulam ex P. et F. nec desunt Latini qui suscipiant alteram: ex P. per F.

2° Si contextus PP. graecorum inspiciuntur, de eorum consensu cum PP. occidentalibus nullus relinquitur dubitandi locus.

α) Non solum simpliciter processionem dicunt a P. per F. sed directe declarant, sibi sermonem esse de immanente, aeterna processione personae Sp. S. quae sit per F. adeoque non solum de missione ad extra. Ajunt Sp. S. procedere per F. essentialiter, natura, naturaliter — v. Frz. 460

b) Describunt ipsam processionem, quid sit – communicari naturam a P. per F. Sp. Sancto.

Athan. ep. 3 ad Serap. n. 1.

Basil. de Sp. S. c. 18. n. 47. Naturalis bonitas et essentialis sanctitas et regalis dignitas a P. per Unigenitum in Sp. permanat.

c) Declarantes processionem Sp. a P. per F. dicunt secundum ordinem originis inter div. personas F. esse medium inter P. et Sp. S. ita ut solus F. sit a solo P. – Sp. vero non a solo P. sed a P. per F. atque ideo F. sit proxime ex P. – Sp. per ipsum qui est proxime ex P.

d) Comparationes quibus SS. Doctores processionem Sp. ex P. per F. frequenter illustrant exhibent Sp. S. procedentem aeque ex F. ita ut simul ostendant virtutem spiratricem esse in F. communicatam a P. – Ex. gr. P. est sol, F. radius, Sp. splendor. P. scaturigo, F. fons, Sp. aqua – F. flos, Sp. odor ex flore; F. mel, Sp. dulcedo. Alia exempla apud Frz. 492.

II. Inde a saec. VII nonnulli putabant Graeci ex illo frequentiori loquendi modo PP. orientalium nomen causae s. principii (αιτία) et particulam ἐξ, ubi agatur de processionibus internis, determinatam esse ad solum P. designandum qui est principium primordiale, προκαταρκτική αιτία. Quo posito nec F. αιτία s. principium primordiale Sp. S. nec Sp. S. ex F. procedere sed tantummodo ex P. per F. procedere dici poterat. Modus hic intelligendi locutiones veterum PP quamvis nimis exclusivus, errorem non continet, potest tamen praebere occasionem errandi.

Duo sunt scriptt. graeci, unus VII, alter VIII saec. qui ea, qua supra diximus, significatione nomine αιτίας et particula ἐξ usi sunt.

a) In Conc. Flor. a Graecis productum est frgm. ex epistola S. Maximi ad Marinum presb. Cypri (Opp. S. Max. tom. II p. 69 sq. – ex interpretatione Anastasii Bibl. apud Galland. XIII p. 38).

S. Maximus refert, Constantinopolitanas monotheletas reprehendisse in litteris synodicis Martini I

(1° circa div. Incarnationem, quod scripserit, Dominum, ut est homo, esse atque peccato primi parentis)

2° quoniam dixit, Sp. S. procedere etiam ex F.

Responsio Rom. quod ad 2° refertur a S. Max. „Et primo quidem consonantia latinorum PP testimonia protulerunt (sc. Romani), praeterea etiam Cyrilli Alex. ex ejus sacra lucubratione quam scripsit in S. Jo. Evang. ex quibus ostenderunt se F. non facere causam (αἰτίαν) Sp. S.; unam enim F. ac Sp. S. causam P. noverunt, alterius quidem per generationem, alterius vero per processionem (κατὰ τὴν ἐκπόρευσιν); sed ut per eum prodire significarent, atque hac ratione essentiae unitatem et omnimodam aequalitatem demonstrarent"

Sic igitur Maximus, ut ait Anast. Bibl. (ep. ad Joan. diac.) „et nos et Graecos docet, secundum quiddam procedere et secundum quiddam non procedere Sp. S. ex F.

sc. non procedere ex F. tamquam ex persona 1ª per virtutem spiratricem non communicatam, procedere vero ex F. ut ex persona 2ª quae virtute spiratrice communicata a P. unum est cum P. principium Sp. S.

Caeterum ubi S. Maximus sententiam suam directe exponit, diserte docet, Sp. S. ita esse naturaliter Sp. F. sicut est naturaliter Sp. P. atque adeo eandem esse relationem Sp. S. ad F. quae est ad P. „quia essentialiter ex P. per F. genitum procedit". – Quaest. 63. in Script. Opp. T. I. p. 238.

6) Ex iisdem principiis intelligendus est S. Jo. Damascenus - saec. VIII, negans processionem dici ex F. sed constanter simul affirmans, esse ex P. per F. V. Frz. 495.

Th. XXXVII

Consensus PP graec. cum latinis clarissime elucet ex comparatione, quam instituunt relationis Sp. S. ad F. cum relatione F. ad P. nam

1° docent, F. solum ex solo P. et proxime ex P. - Sp. S. vero non ex solo P. sed interposito F. ac per F. originem habere docent

2° iisdem locutionibus quibus exprimunt relationem originis F. ad P. describunt etiam relationem Sp. S. ad F. excepta fere sola appellatione Filii, geniti, generationis.

I. Personalis character F. secundum PP in eo est, quod ipse solus est ex solo - sc. ab uno P. procedens - Sp. S. autem hoc ipso a F. distinguitur quod non ex solo P. sed ex P. per F. procedit Talis est sensus S. Basil. ep. 38 (al. 43) 4. 7 ubi dicit notionalem characterem proprietatis hypostaticae Sp. S. in eo esse, quod post F. et cum ipso manifestetur, F. autem solum unigenite ex ingenita luce effulgere P. denique illam praecipuam suae hypostaseos habere notam, quod sit P. et a nulla causa subsistere solus habeat - cf. Frz. 497.

Conferenda sunt cum his quae dicit Basil. fr. S. Greg. Nyss. tum lib 1 c. Eunom. tum ep. ad Ablab. (apud Frz. 455) ubi diserte docetur, nullam aliam esse distinctionem inter personas div. nisi rationem principii, quod una originem habeat ab altera Sp. que S. pendere a F. eo sensu

quo F. esse habeat a P. – denique differentiam inter processionem F. et Sp. S. a P. eam esse, quod F. sit ex prima persona <u>proxime</u>, nulla alia persona interposita et ideo esse unigenitum – contra Sp. S. et ipsum quidem esse ex prima persona sed non <u>proxime</u> verum per secundam ex prima s. interposita secunda persona (= „post F." Basil.)

Hinc fit secundum S. Basil. et Nyss. ut
1° solus F. sit ex unica persona (unigenitus) Sp. S. vero ex duabus
2° persona 3ª sit etiam ex 1ª sed ex 1ª per 2ªm mediam.

Idem dixerat Athan.: „Sp. ex P. procedere dicitur quia effulget ex Verbo, quod ex P. esse in confesso est" apud Frz. 298.

Omnibus his locis nihil aliud docetur, quam quod iidem PP. alias simpliciter declarant, Sp. S. procedere ex P. et F., habere esse ex F. sicut ex P.

Remanet declarandum quid sit et quo sensu intelligi debeat illa interpositio (μεσιτεία) F. inter P. et Sp. S. ac processio velut mediata ex P.

Si diceretur mediata eo sensu quod ex P. sit F. et ex solo F. deinde Sp. S., esset error gravissimus subvertens intrinsecam oeconomiam SS. Trin. coincidens cum haeresi Pneumatom.

Sensus genuinus illius locutionis non est obscurus.
Sicut natura ita operatio omnis ad extra una est indistincta et communis tribus personis, nihilominus P. dicitur causa primordialis, F. operans, Sp. S. perficiens – P. dicitur per F. in Sp. S. operari.

Quae locutiones supponunt indistinctam unitatem operationis et solam distinctionem inter personas, quod natura et proinde potentia atque operatio in P. est non communicata, in F. communicata a P. in Sp. S. communicata ab utroque.

Sic etiam spiratio ad intra una est communis P. et F. sed a P. communicata F.

Unde sicut tres personae non creant quatenus distinctae, sed quatenus unus sunt Deus et unus creator neque sine errore vel Gnostico vel Ariano dici ponet P. mediatus tantum creator per F. ita etiam

P. et F. non quatenus distincti sed quatenus unum sunt natura sub formali ratione spirationis, spirant Sp. S. et ideo unus sunt spirator nec proinde minus immediate P. quam F. est principium Sp. S.

—

Sin autem non communis illa spiratio, sed distinctio et ordo personarum attendatur, quarum est spiratio, P. non spirat Sp. S. nisi supposita generatione F. Est enim Sp. S. ordine ontologico 3^a non autem simul cum F. 2^a persona et ideo F. aeternaliter generatus praeintelligitur aeternae processioni Sp. S.

Ordine igitur originis prius intelligitur generatio F. ex solo P. unde recte dicitur F. proximus ex primo —

quumque P. non spiret Sp. S. nisi supposita communicatione vis spirativis in 2^{am} personam genitam, ideo rursus

ratione ejusdem ordinis recte dicitur Sp. S. procedere per illum, qui est proxime ex primo. — Cf. Frz. 373 sq. 400 sq. S. Thom. I dist. 12. q. 1. a. 3.

—

Hinc intelligitur quo sensu a PP. F. dicatur medius inter P et Sp. S. quove Sp. S. medius inter P et F.

a) Si spectetur ordo personarum F. medius est inter 1^{am} ex qua generatur et 3^{am} quae nonnisi supposito F. et ex P. per F. procedit. "non Verbum per Sp. sed Sp. per V. Patri conjungitur, quia a F. accipit" Athan. or. c. Arian. III. 24.

b) Si consideretur una spiratio communis P. et F. s. una P. ad F. et F. ad P. mutua dilectio, cujus terminus intrinsecus productus est Sp. S. amor subsistens ac Sp. S. potest dici medius inter P. et F. vel „unitas amborum" (Aug. – Frz. 391) osculum commune P. et F. imperturbabilis pax, gluten firmum (Bern. – Frz. 388) „quod ab utroque procedat indissolubile vinculum Trin." S. Bern. in Pentec. serm. 3 n. 2.

II In Scr. et PP multiplicia sunt nomina F. Dei relativa ad P. quibus

1° vel directe significatur ejus origo a P. et adsignificatur modus originis per generationem: Verbum, Sapientia, figura (χαρακτήρ), imago, virtus, splendor –

2° vel directe et expresse significatur modus processionis per generationem: Filius, generatio –

Priora illa transferuntur a PP ad significandam relationem Sp. S. ad F. ita ut retineatur solum significatio directa originis seposita significatione modi originis

Altera manent propria solius 2ae personae, ita ut nunquam usurpentur ad exprimendam relationem Sp. S.

1° Principium generale a PP. traditur tale: talem ordinem et talem naturam habet Sp. ad F. qualem habet F. ad P." Athan. ep. 1 ad Serap. n. 21

2° speciatim exceptis nominibus Filii, geniti, unigeniti, quae propria sunt 2ae personae ex peculiari modo processionis per generationem – reliqua adhibentur omnia ad designandam quoque relationem Sp. S. ad F.

Locos v. apud Frz. 502.

De F. consubstantialis relatione ad P. ut ad suum principium a plurimis PP. intelligitur illud Christi: P. major me est – Athan. c. Arian. or. 1 n. 58 – idem ib. n. 50 declarat F. majorem Sp. S.

quum autem dubitari non possit quin verba illa quum de F. adhibentur, designent relationem originis ex P. neque in Sp.-S. aliud quid significare possunt nisi processionem ex F.

Quae omnia si ita non haberent, absurda esset objectio illa Eunomiana atque a PP. saepius ventilata quaestio, cur Sp.-S. non sit F. Filii?
Respondent PP. – apud Frz. 454 – nullam aliam hujus rei dandam esse responsionem, quam quod in Scr. et universa revelatione Sp. non dicatur F.
vel etiam praeter generationem extare alium processionis modum, quo quum procedat Sp.-S. ideo neque esse neque dici Filium Filii

---

Luce clarius continetur in Scr: ~~doctrina~~ explicita e diserta SS. Trini: professio. E de prima quidē persona nunquā dubitatū ē neq ab hæreticis, ~~nisi~~ quamvis diverse sentirent tū de ~~2a tū~~ de 3a persona.

Itaq primū agendū ē ut ē 2a ē 3a personā veras personas div: esse demonstremus, postea demonstrabimus eas cū 1a simul unū tū numerica tū substantiali unitate Deū esse. De Filio quidē vix credibile q. tot extiterint hæreses qui eū negarent unū cū Patre Deū verū, nā omnis fere pagina N. T. eū h. esse diserte proclamat. Cujus rei sensū aliquē neq hæretici potuerunt in propria conscientiā delere, nisi ultimos tempos rationalistas excipias, cū oēs in h. saltē conveniant J. Chr. fuisse fuisse aliquid humanitate excellentius. Quē sensū si voluissent perficere neq suas: Scripturæ ~~obturare~~ recusare aures, profecto intellexissent, talē prædicari eminentiā ut et angelos ē homines superet ita ut nō possit nisi Deus esse. Nā ē in Scr: ~~se~~ ipsū ē Apost: prædicatione tanta ejus exhibetur excellentia, ut nisi div: sit prorsus intelligi nequeat: oīa enī quæ ~~au~~ soli Deo conveniunt ipsi adscribuntur: ipse auctor ē hujus universi; ipse major Salomone ē prophetis, ipse prior Abraham, ipse sa adorand: proponitur eodē m° quo Patre dicit honorificand: ipse se fidei spei caritatis objectū prædicat, ipse oīū gratiarum auctore ē principiū. Quid q. ipse ē Deū se prædicat Deus filiū. Cujus argumenti acies ne obtundatur, hæc monenda esse censeo: Quamvis sæpe in Scr: ē hoēs ~~prædic~~ appellentur Dii, testante ipso Salvatore ē filiū Dei, nā ē obs nobis contigit ut filiū Dei ē simus ē appellemur, tamē dū hæ voces nunquā eodē m° adhibentur de Salvatore ē de reliquis mortalibus, ita ut statū primo infinita differentia eluceat. Nunquā enī in Scr: simpliciter, atq ulla determinatione, homo quis v. angelus Deus appellatur, nisi in theophaniis ubi sæpius Angelus Dni etiā Deus appellatur quæ tamē appellatio nihil contra nostrā

assertionē demonstret, cū in theophaniis, testante Gregorio M. appellatio tū ad creaturā possit dirigi, quæ repræsentat, tū ad Deū, qui per eā repræsentatur.

Neq filius Dei unquā appellatus est quis in Scr: eodē m° quo Salvator cujus assertionis egregiū patronū habemus ipsū Apo: gentiū dicente: cui enī angelorum dixit unquā: Filius meus es tu, ego hodie genui te. E re quidē vera nunquā ~~de~~ angelis in numero sing: hæc appellatio tribuitur, hominibus vero nō aliter nisi aut in plurali, aut si numero sing: adē semper hæc 3 inveniatur: v: collective v: typice v. indeterminate - nunquā personæ determinatæ alicui Filius Dei appellatur in Scr: Cujus rei ministros testes habemus Judæos qui propter hanc appellationē, quā sibi eā Salv: vindicasset eū lapidare volebant, q. quon° fieri potuisset si esset appellatio communis aut ut nonnulli rationalistæ fabulantur, tū temporis usitatissima ad Messiā designand. Probe eā intellexerant, e tamē bene callebant Scr: h: scrsu qui se Filiū Dei dixit, vere Deū esse, e propterea quærebant eū ad mortē quoniā cū homo esset, Deū se faceret.

Hic Salv: cujus divinitatē demonstravimus, e Deū se dixit e Filiū Dei e cū P: unū affirmat, ut dixit: ego e P. unū sumus. Quo quid dixerit, quid insinuaverit? Habes 2as personas quæ dicuntur unū: jā vero si 2æ personæ unū dicuntur, unū esse nō possunt nisi unitate morali v. juridica v. essentiali. primū e alterū inter mortales commune e, nō tamē in Salv: cadit. Nā cum jā demonstratū e eū Deū esse, haberemus duos Deos conjunctos vinculo moralis, quod ratioui repugnat. Qui enī se Deū dixit totā se dixit esse plenitudinē perfectionis, totā infinitā substantiā. At duæ infinitæ substantiæ existere nequeant q. ex philosophia supponimus, quū igitur Deus Pater sit plena jā perfectio e infinita substantia ille qui se unū dixit cū hac substantia se eandē esse substantiā declarat, ḡvis personalitas remaneat distincta.

Nunc restat ut divinitatem quoq Sp. S. evincamus. q. ne longiores simus uno

præ multis argumento perficere conamur.

Salvator qui ante ~~[illegible]~~ mirabilem ascensionem discipulis plenitudinem tribueret apost: potestatis tanquam formula, quæ esset tenenda totius doctrinæ christianæ hæc illis demandavit: euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine P. et F. et Sp. S.

~~[illegible]~~ Propositio enim hæc, nisi velis contra communem sensum loq: ire, tres distinctos dicit et æquales una connumeratione: jam vero quum ex anteced: constet et P. et F: distinctos esse personas in uno Deo, profecto 3um membrum connumerationis non potest nisi una esse persona, quæ prioribus connumeratur et simul iis uno et eadem unitate qua P. et F: unum esse prædicatur.

Q. ut magis appareat h. subjungimus Sp: non pot significare in div: nisi attributum Dei aut realiter subsistentem personam. Atqui 1um repugnat, nam sec: leges loq: hortus terminus fieri non pot ut Deus et attributum aliquod in recto connumerentur, maxime cum non Deus in confusio, sed duæ distinctæ personæ enunciantur. Quapropter ut ~~[illegible]~~ dicere fas non est: Deus et sapientia, Deus et caritas, eodem non neq: dici pot: Deus et Sp: quin intelligi nequeat hujusm. connumeratio. Præterea tria illi distincti unitate nominis conjunguntur, atqui absurd: est, ut attributum habeat idem nomen q. persona, cujus est attributum, ergo h. unum restat, ut in formula illa baptismali tres illas personas et distinctas prædicemus et unum unitate nominis.

Unitas vero nominis non pot intelligi absque unitate essentiae. Quid enim nomen sibi vult nisi exprimat adæquate rei natura: q. quamquam ap: homines non semper obtineri pot, ~~aliter~~ ~~tamen~~ semper verum esse debet, quoties a Deo ipso tum de se tum de creaturis nomen prædicatur. Sæpissime est in V. et N. T: mutata alicujus rei v. hominis non quidem natura, nam hominis natura mutari nequit quin plane cesset esse, nomen etiam ~~[illegible]~~ aliud imponitur ad novum habitum exprimendum cujus rei exempla præter multa alia habes in patre Hebræor, in uxore ejus, tandem in principe Apo:

Si h. verū ē de creaturis, magis adhuc ī Deū cadit, unde si Deq de se ipsū appellat: ergo sī qui sū dicendq ē nomē quū maxime adæquatū sibi ī. didisse. ~~unde~~ significat igitur totā ejq essentiā unde si idē nomē de Deo ē aliā quādā persona prædicatur, hæc unitas nominis etiā essentiā unitatē postulat. H. ē q: ī forma de qua agimq, ivenitur: dicitur unū nomē P. ē F. ē Sp S. atqui unitas nominis dicitur unitas essentiæ, ergo tres hi nō solū unū sunt unitate nominis verū etiā unitate substantiæ.

Th. XXXII

Processio Sp. S. a F. aeque ac a P. demonstratur

I.° ex diserta doctrina ipsius F. apud Jo. XVI. 13 sq. 2.° ex indicata multis in locis relatione Spiritus Filii non secus ac est Sp. Patris.

I. Ex diserta doctrina ipsius F. apud Jo. XVI. 13 sq.

Praemittitur Jo. XVI. 13 – 15.

„Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem; non enim loquetur „a semet ipso: sed quaecumque audiet, loquetur, et quae ventura sunt annuntiabit vobis." – „Ille me clarificabit: quia de meo accipiet et annuntiabit vobis. „Omnia quaecumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi: quia de meo accipiet et annuntiabit vobis." –

Declaratur his verbis

1° relatio Sp. S. ad F.

2° ratio hujus relationis.

Ad 1°. Spiritus veritatis est ipsamet absoluta veritas s. tertia div. persona (vide Th. anteriores)

Hic Sp. non loquetur a semetipso, sed quaecunque audiet

Ergo non est absoluta veritas quatenus incommunicata, sed quatenus communicata ab alia persona.

at F. ipse dicit se esse hanc personam et Sp. de suo accipere

ergo Sp. accipit veritatem ~~ea~~ a F. quam annuntiat

~~Obj.~~ at communicatio sapientiae (veritatis) in div. idem est ac communicatio essentiae

ergo Sp. S. procedit essentialiter a F.

Obj. a) „De meo accipiet" ~~[illegible]~~ graece ut putant haeretici, significat „a P. meo"

Resp. Omnes PP. graeci intelligunt verba illa ita, ut in genere neutro significetur id, quod inest in F. non autem ut referantur ad P. tanquam genus masc.

Athan. Apollinaris, Chrysost.

Quod idem Bessarion gramatice demonstravit.

ergo: de meo accipiet = accipere de iis quae sunt F.

Obj. b) Accipit de iis quatenus sunt in P.

Resp. 1.a Accipere de meo – solummodo significat: accipere de eo quatenus meum est

ergo Sp. accipit de iis quae F. sunt, quatenus sunt in F.

Resp. 2.a verba: „~~Ille me clarificabit~~" indicant

2. Resp. 2a Verba: quia accipiet de meo " indicant immediatam rationem, cur clarificat
atqui Sp. S. clarificabit F. quia de eo accipiet
ergo Sp. S. accipit immediate a F.

Resp. 3a: Praemitto
Sp. S. procedit a P. ut constat ex Jo. XV. 26
P. habet virtutem spirandi Sp.

Chr. dicit: omnia quaecumque habet P. mea sunt — propterea (Sp.) de meo accipiet (Sp.)
h. e. omnes perfectiones P. sunt in F. (excepta paternitate)
atqui P. habet virtutem spirandi Sp.
ergo eadem virtus est in F. ut Sp. accipiat de eo quod in F. est.

Objectio Hoc loco non est sermo de processione immanente et aeterna Sp. S. sed de operatione in tempore et ad extra.

Resp. 1a Operatio Sp. S. enuntiatur ut communicata, tum locutione negativa: non loquetur a semet ipso — tum affirmativa quaecumque audiet, loquetur — de meo accipiet et annuntiabit
Atqui actio in div. non est aliud quam div. essentia (cum respectu ad extra)
ergo communicatio operationis ab una persona ad alteram non est nisi communicatio essentiae.

Scholion: Filius etiam suam processionem a P. demonstrat a unitate actionis, quae a P. in F. communicatur: a me ipso facio nihil, sed sicut docuit me P. haec loquor — et similia.
v. Franz. p. 440.

Resp. 2a Quaeritur quid sit illud meum 1° formaliter et secundum distinctionem rationis
2° identice ac realiter —

Distinguo signif. formalem a) ut est intrinsecum ac communicatum ipsi personae div.
b) prout inde est aliquid transiens in creatura

In significatione formali sub b) (prout est aliquid transiens in creatura) meum est doctrinae annuntiatio et ipsa doctrina

In significatione formali sub a) est absoluta sapientia cum respectu ad extra
Atqui: absoluta sapientia = ipsa div. essentia
Ergo: de meo = de mea essentia

Scholion. Filius suam processionem declarat per communicatam sapientiam a Pa secundum S. ling. verba Chr: docuit me P. = scientem me genuit P. — Franz. 444.

Resp. 3a Verba audiet, accipiet significant temporarium effectum immanentis aeternae acceptionis. Acceptio (auditio) ut immanens, aeterna, sine successione existit, sed cum respectu ad effectum in tempore futurum potest pronunciari in tempore fut.

Thesis XXIII

Hypostasis vel persona est individua substantia, quatuor notis determinata, nam ~~et singularis~~

et singularis est, non autem universalis

et integra non autem pars alterius personae

et totam in se, contradistincta a substantia, quae quamvis singularis et integra, tamen facta sit per modum partis natura alterius personae

et tota in se incommunicabilis .. quatenus non communicatur seu identificatur cum pluribus realiter inter se distinctis.

Apparet etiam ex lumine rationis divinam essentiam tribus prioribus modis esse substantiam individuam, qui tamen modi non constituunt personae notionem completam. Quum autem constet ex revelatione divinam substantiam absolutam simul esse tres inter se distinctos, patet illam non esse individuam, quatenus identificetur cum tribus seu quatenus spectetur sub formali ratione absoluti. Non potest ergo substantia divina dici individua sensu hypostaseos nisi quatenus est incommunicabilis vel quatenus est hic Pater hic Filius hic Sp. S. vel quod idem est quatenus spectatur sub formali ratione relativi. Haec incommunicabilitas, hoc esse totum in se, haec totietas in se, est formalis ratio, qua substantia singularis et integra intelligitur in se subsistere sive quod idem est, intelligitur esse persona.

Dicimus igitur: persona divina est ipsamet divina essentia sub formali ratione relativi ad intra, sub qua ratione sunt tres inter se distincti; non autem sub formali ratione absoluti, sub qua ratione est una indistincta essentia seu natura. Quae nostra declaratio nititur luculenta argumentatione S. Aug.

Quibus praemissis possumus divinam personam ejusque constitutionem dupliciter concipere: aut complexius sub notione compositionis aut simplicius, recedendo ab illa compositione in conceptu.

II. Quum in persona divina duplex sit ratio formalis, virtualiter distincta, utraque respondens duplici nostro inadaequato conceptui, ratio sc. absolutae essentiae et ratio relativi: sequitur ut persona dupliciter concipi possit, vel ut hic unus sub ratione relativi, distinctus ab aliis ejusdem naturae, qui habeat naturam tamquam formam metaphysicam — tum relativum in recto concipitur, absolutum in obliquo — Vel etiam concipimus essentiam velut affectam relatione, quae efficit ut hic

unus distinctus est ab aliis sive (subsistat) distinctus. Tum essentia in recto spectatur, relatio in obliquo. —

Liquet utramque concipiendi modum eodem redire, et, ut verbis utar Ita. theologi, essentiam et personam esse idem re, differre autem nostro modo intelligendi, ita ut persona constet ex essentia et proprietatibus. — Quamvis autem persona ita intelligatur, non est tantummodo relatio abstracta, cum distinctione rationis ab essentia, sed formaliter persona est, quatenus hic unus subsistit incommunicabiliter totus in se et distinctus ab aliis ejusdem naturae; atqui hoc modo subsistit tantum sub formali ratione relativi, nam essentia absoluta tribus communis est, non autem eos distinguens. ergo persona divina formaliter constituitur relatione.

Quod etiam Bessarion affirmat, cujus verba hoc fere dicunt: Quum divinae personae non distinguantur essentia, in ea enim conveniunt, quumque in Deo praeter essentiam atque relationes et origines nihil prorsus aliud intelligatur necesse est personae divinae distinguantur ab invicem vel origine vel relatione vel utraque atqui relatio et origo re non differunt, ergo ~~dicitur~~ dicitur, personas divinas constitui per relationes. (N: relatio spectatur per modum formae, ut paternitas — origo per modum actus, ut generatio). —

III. Distinctio nostra inter essentiam et relationem div. est compositio hypostaseos div. ex utraque ratione fit solummodo secundum imperfectum nostrum modum intelligendi, licet cum fundamento in re, res autem ipsa in se simplicissima est. Quamvis enim relationem concipiamus non exprese ut substantiam, tamen res concepta sub notione relationis divinae essentialiter est substantia neque relatio divina concipi potest cum praecisione objectiva ab essentia. Secundo intentionaliter sane rem illam simplicem, quae respondet personae divinae, concipimus modo per aenigma essentiae creatae modo per aenigma relationis creatae spectata, at primo intentionaliter relatio est simul substantia divina, relatio substantialis vel substantia relativa. Haec fere Pall.

Potest ergo constitutio divinae personae paullo aliter concipi. ~~Dicimus~~ personam div. non esse aliud quid quam realem relationem div. Relatio div. non est quid abstractum a div. essentia sed ipsamet illa div. essentia sub formali ratione relativi. quod idem est atque illud principium fidei definitum: essentia (sub formali ratione absoluti) non est generans neque genita neque procedens, sed (sub formali ratione relativi) est P. qui generat, F. qui gignitur, Sp. S. qui procedit. Est igitur persona div. non aliud quam div. relatio substantialis, ergo persona div. recte dicitur constitui relatione.

IV. Quaeritur utrum personae div. sicut relationibus ita et originibus constitui dici queant.

Resp. Si spectetur identitas originis et relationis in Deo, nihil interest, utrovis modo loquamur. Sin autem spectetur noster modus intelligendi, personae div. potius relationibus quam originibus constituuntur.

a) Origo et relatio in Deo plane idem est.

Demonstr. α) Div. intellectus non est potentia distincta ab actu, sed purus actus, substantialis intellectio.

(unde) div. intellectus quatenus producens Verbum (suum terminum intrinsecum) non est

potentia exiens in actum productionis Verbi

sed purus actus substantialis intellectionis, ex intrinseca sua natura productivus Verbi

(unde) aeternum necessarium producere s. generare (cujus terminus intrinsecus necessarius est Verbum)

non est actio labens

sed substantialis aeterna immutabiliter subsistens intellectio relativa ad suum Verbum

s. substantiale intelligere productivum Verbi –

atqui hoc idem est atque origo activa

ergo origo activa est aeterna incommutabiliter permanens relatio paternitatis ad Verbum

β) Aeternum produci s. generari (origo passiva) non est quid labens sed necessario et aeternaliter permanens produci intrinseci termini intellectionis paternae

atqui hoc produci (origo passiva) idem est ac productum esse (relatio filiationis)

ergo origo passiva est aeterna incommutabiliter permanens relatio filiationis ad Patrem.

Scholion

~~Substantiale intelligere div. absol. spectatum est una indistincta essentia div.~~

Substantiale intelligere div. absol. spect. est una indistincta essentia div.

~~Substantiale intelligendo exprimere relative spectatum (active) est Pater exprimens suum Verbum, distinctus a Verbo expresso~~

relat. spectat. 1° active

a) est intelligendo exprimere Verbum

b) est Pater exprimens Verbum distinctus a Verbo expresso.

relat. spectat. 2° passive

a)

Confirmat nostram doctrinam D. Th: in creatis omnis relatio realis praeter respectum ad aliud est etiam aliquid absolutum, quatenus inest substantiae. In Deo relationes sunt reales, ergo sunt res aliquae cum respectu ad terminum. At non possunt esse neque accidens neque res aliqua superaddita essentiae, ergo secundum rem sunt ipsamet essentia div. Atqui essentia sub formali ratione absoluti non dicit respectum realem ad terminum intrinsecum, ergo illa res, quae habet rationem essentiae, ex intrinseca sua natura habet etiam rationem relativi. „ Patet ergo, quod in Deo non est aliud esse relationis et essentiae, sed unum et idem "

Non sunt igitur absolutum et relativum in divinis duae res vel duae rationes cum praecisione objectiva distinctae, quae concurrant ad unam rem componendam, sed una summa res, quae concepta sub ratione relativi est simul essentia absoluta, et vicissim concepta sub ratione absolutae essentiae est simul tres relativi et quilibet eorumdem. Quae duplex ratio, quam summa res habet secundum functionem tum absoluti tum relativi a nobis duplici inadaequata notione exprimitur (quoniam noster conceptus relativi non exprimit simul absolutum, neque conceptus absoluti simul relativum), a parte rei tamen simul et relatio est et absolutum esse — et verus Deus subsistens in natura absoluta.

Jam in relatione div. haec duo considerantur (secundum D. Th.): quod et substantia est et quod relatio ad alterum. Respondendum est: quatenus relatio = essentia, est relatio substantialis s. substantia relativa

Quatenus relatio refertur ad alterum terminum relationum — est hic unus distinctus ab aliis relativis ejusdem essentiae.

unde div. relatio identificata cum essentia et sub utraque ratione absoluti et relativi una res simplicissima — est persona div. subsistens.

Duplex igitur ratio requiritur ad hypostasin, substantialitas et distinctio
atqui nisi relationes essent simul substantia, deesset fundamentum hypostaseos
nisi essent formaliter relationes, deesset formalis ratio hypostaseos
ergo relationes sunt et substantia div. et formaliter relationes

Ex doctrina igitur D. Th. relatio div. intelligitur esse persona div. sive quod idem est: personae div. constituuntur div. relationibus.

Explico: nomen constitutionis sumitur sensu metaphysico, non physico.

Probo alio modo:

Distinctio inter originem et relationem a creatis ad divina transfertur.

Atqui in creatis relatio quamvis non constituat personam, tamen sine ea non concipitur neque incommunicabilitas neque realis distinctio unius personae ab altera. Origo vero nec constitutionem nec conceptum incommunicabilitatis personae creatae ingreditur

ergo si jam originem et relationem in persona div. secundum analogiam personae creatae distinguimus, aptius relatione quam origine persona div. constituta concipitur.

Corollarium Quid sentiendum sit de prioritate rationis inter actus notionales (origines) et inter personas (proprietates personales)

Quaeritur: 1° de re ipsa, ut in se est

2° de ordine inter notiones velut partiales, quibus nos nostro modo imperfecto eandem rem concipimus per multiplices distinctiones.

Respondeo ad 1° nulla est prioritas ne rationis quidem inter actum notionalem et proprietatem personalem —

Sequitur ex iis quae dicta sunt de identitate originis et relationis in div.

Scholion. Quoad primam personam: Pater non est prius persona constituta, quae deinde generet eam ipsamet generatio substantialis, habens Verbum productum immanens, Pater est. Ipse Pater, sub formali ratione ut P. est, generat et per hunc aeternum necessarium actum est persona distincta – paternitas et generatio simul sunt, ita ut neutra intelligi possit quasi prior ratione quam altera.

Obj. 1a Actiones sunt suppositorum

atqui generatio est actus patris

ergo pater ratione prius intelligi debet quam generatio.

Resp. conceptus Patris hic assumitur inadaequatus et in confuso secundum analogiam in personis creatis.

Sed Intellectio producens Verbum (actus notionalis) non est actio elicita alicujus suppositi (ut in creatis), sed actus purus substantialis qui est Deus Pater. Actus ille relativus non inhaeret alicui personae praeintellectae, sed est haec ipsa persona Patris distincta a F. et Spr S. Persona div. non est suppositum eliciens actum a se distinctum, sed actus ipse relativus substantialis est persona. –

3/

Scholion 2

Substantiale intelligere div.

absol. spectat.

est una indistincta essentia div.

relat. spectat.

a) est intelligendo exprimere Verbum [origo activa]

b) est Pater producens Verbum distinctus a Verbo producto. [relatio paternitatis]

idem

Substantiale intellectum Deo

absol. spectat.

est una indistincta essentia div.

relat. spectat

a) est intelligendo produci [origo passiva]

b) est Verbum productum distinctum a Patre producente [relatio filiationis]

idem

Scholion 1.

origo in divinis

est activa

1) generare — generatio

2) spirare [~~actus~~ notionales] — (spiratio non constituit personam.

est passiva

1) gigni — nativitas

2) spirari — processio

constituit personam

b) Si spectetur noster modus apprehendendi personae div. aptius dicuntur constitui relationibus quam originibus.

Probo: Relatio concipitur per modum ~~formae~~ rei permanentis (in facto esse, in esse producto) ut forma permanens, habens esse fixum

Origo concipitur per modum viae tendentis ad esse (velut fieri) (or. passiva) vel ad aliquem terminum constituendum (origo activa)

atqui persona constituitur per formam fixam et permanentem

ergo non origo, sed relatio formaliter et intrinsece constituit personam —

Th. XXXVII.

De comparatione relationis Sp. S. ad F. cum relatione F. ad P.

PP. tum graeci tum latini docent

1° F. solum ex solo P. et proxime ex P., Sp. S. vero non ex solo P. sed interposito F. al. per F. originem habere docent.

2° iisdem locutionibus quibus exprimunt relationem F. ad P. describunt etiam relationem Sp. S. ad F. excepta sola appellatione Filii, geniti et generationis.

I. Apud PP. veluti nota distinguens personam F. traditur, quod solus est ex solo characteter autem personalis Sp. S. in eo distinguitur a proprietate F. quod non ex solo P. sed ex P. per F. procedit.

S. Basil. ep. 38 (al. 43) n. 4: Sp. S. – a F. quidem pendet, quocum immediate simul concipitur, a P. vero ut a causa pendens esse (subsistere) habet, unde et procedit; hic est notionalis character ejus proprietatis hypostaticae, quod post F. et cum ipso manifestatur ...

S. Gregor. Nyss. contra Eunom. lib. I. p. 164 et ad Ablab. T. II. p. 459 – apud Frz. 455 – diserte docet, distinctionem inter div. personas nullam esse nisi ratione principii pendere itaque Sp. S. a F. eo sensu, quo F. esse habet a P. – differentiam autem inter processionem F. et Sp. S. a P. eam esse, quod persona secunda F. est ex prima persona proxime (ideoque est unigenitus), contra Sp. S. et ipse quidem est ex prima persona sed non proxime h. e. non ex sola prima persona verum per secundam ex prima s. interposita persona secunda

Uterque in eodem convenit

1° solum F. esse ex unica persona

2° Sp. S. etiam ex prima persona esse sed per mediam secundam –

Idem dixerat Athan: Sp. ex P. procedere dicitur, quia effulget ex V. quod ex P. esse in confesso est –

Hac comparatione PP. inter relationem F. ad solum P. ut ad principium et inter pendentiam Sp. S. non ex solo P. sed ex P. interposito F.

eodem modo P. et F. ut unum Sp. S. principium proponuntur

quo ab iisdem aliisque PP. supra commemoratis Sp. S. docetur ex P. et F. procedere s. habere esse ex F. sicuti ex P.

I. Saec. IV et V atque deinde dogma illud explicite praedicabatur a PP latinis, ut constat ex monumentis quae supersunt.

Tertull. (saec. II et ineunte III) Tertius enim est Sp. a Deo et F. sicut tertius a radice fructus ex frutice, et tertius a fonte rivus ex flumine, et tertius a sole apex a radio. Contr. Prax. c. 8. — Filium non aliunde deduco, sed de substantia P... Hoc mihi et in tertium gradum dictum sit, quia Sp. non aliunde puto, quam a P. per F. ib. 4.

unde?
qualis?
ad quem finem
(cui extra)
non é propositu demonstrare processionem Spa F. quod minime accedebant vocatur, adhibent hoc dogma ut principium
ed
ad munus ad demonstrandum consubstantialitatem P et F. atque Sp. cum utroque

Hilar. (post medium saec. IV). De Sp. autem S. nec tacere oportet nec loqui necesse est qui P. et F. auctoribus confitendus est ... Cum dicunt, per quem sit et ob quid sit vel qualis sit (sc. Sp.)? si responsio nostra displicebit dicentium: per quem omnia (sc. per P.) et ex quo omnia sunt (sc. ex P.) et quia Sp. est Dei, donum fidelium, displiceant et Apostoli et Prophetae — de Trin. II. 29. P. te nostrum, F. tuum una tecum adorem, S. Sp. tuum, qui ex te per unigenitum tuum est, promerear — ib. XII. sq. (cf. n. 55)

Alios locos ex S. Hilar. et aliis Ecclesiae dd vide apud Frz. Uft 19.

S. Aug. — Filius enim solius P. est F., P. solius F. est P. Sp. autem S. non est unius eorum Sp. sed amborum — — —. si ergo et de P. et de F. procedit Sp. S., cur F. dixit: de P. procedit? Cur putas, nisi quemadmodum ad eum solet referre et quod ipsius est, de quo et ipse est? — in Jo. tract. 99. n. 6-9.

Post Aug. in symbolis — S. V. VI. VII in quibus symb. hoc dogma explicite continetur

1° Hilar. 2. Cyrill.

Q. I.

De Prædestinatione B. Virginis

(Th. 1-7.)

Th. 1.

B. Virgo recte dicitur praedestinata.

Praedestinatio largo sensu dicit animi praeordinatione circa re futura; sensu strictiori e proprio significat divina praeordinatione de his, quae per gratia fienda sunt in tempore, ut loquitur D. Th. 3.q.24.a.1.

I. Plures in Script. locis ex universali e constanti totius Eccl: usu ac sensu intelliguntur de praedestinatione B. Virginis.

Prov. VIII. 22. Dominus possedit me in initio viarum suar, antequa quidqua faceret a principio. Quocu conjungenda sunt ea quae sequuntur maxime v. 25: ante colles ego parturiebar — ubi per colles intelliguntur sancti e prophetae

Item: Eccles. XXIV. 5. Ego ex ore Altissimi prodivi primogenita ante omne creatura, ubi ex ore intelligitur de mente Dei praedestinantis.

Magis hic sensus illustratur v. 12, qui creavit me, requievit in tabernaculo meo — Virgo enim per nove menses Altissimum in utero gestavit purissimo — item v. 14: ab initio e ante saecula creata sum — nam nulla in hoc v. e ambiguitas illa, quae in loco cit. Prov. VIII. 22 redundat, ubi verba aptissime etiam de Sapientia ponunt aeterna e increata intelligi. hic ante vox creata aptius accommodatur B. V. quam J. Chr. cu ponit simpliciter dici creatus. —

II. Probatur SS. Patrum auctoritate, quae semper habita e fidelissima interpretandi Scr. norma. S. Aug. in Jo. tr. VIII. Antequa de illa natus esset, in praedestinatione noverat matre.

S. Dam. or. 1 de nativ. Mar: te ille rex omnium deus digna praenoveas amavit, amata praedestinavit.

S. Cypr: or. de nativ. B. V: vas totius electionis

Andr. Hieros: Scopus excogitatus ante saecula.

III. Ex natura praedestinationis.

Praedestinatio proprie dicitur quaedā divina praeordinatio circa ea, quae per gratiā Dei facienda sunt in tempore — S. Th. 3. q. 24. a. 1.

atqui de B. V. Deus ab aeterno res singularissimas, quae per gratiā fiunt, praeordinavit ut facienda in tempore, ergo datur circa illā div. praedestinatio. —

Obj. 1. cū Luthero: Salomon in Prov. loq. de Sapientia increata quae ē Xtus, ergo nequit accomodari B. V.

Resp: Scr: loq. solū de Xto N. — loq. etiā de matre — C.

Expl: Juxta S. Th. de potent. q. 4. a. 1. omnis veritas quae salva litterae substantia pō divinae Scripturae aptari, ejus sensus est, quia h. ad dignitatē divinae Scr. pertinet, ut sub una littera multos sensus contineat —

Idē S. Aug. docet lib. III, 27 de doctr. Xt: sacrā Scr: tot sensus habere ab ipso etiā Sp. S. intentos quot litterae congruent sec. rectā charitate.

Obj. 2. Deipara nequit facta dici ab aeterno, ergo neq. praedestinata, nā idē ē factū esse ē praedestinatū esse, saltē juxta S. Aug. de praedest. sanctor. 15.

Resp: Factū esse ē praedestinatū esse quā maxime differunt, nā factū esse affirit rē in se ipsa, praedestinatū esse affirit rē in apprehensione praeordinantis. Inde repugnat dicere B. V. extitisse ab aeterno, nō repugnat fuisse ab aeterno praedestinatā, quia rei apprehensio in Deo ab aeterno ē. S. Th. 3. q. 24. a. 1. ad 3.

S. vero Aug. h. solū vult, Xtū, sec. q. homo ē, in tempore factus, praedestinatū esse Filiū Dei ab aeterno. Inde quemadmodū Xtus ab aeterno praedestinatur ad filiationē naturalē Dei, ita beata V. praedestinatur ab aeterno ad maternitatē naturalē Dei. —

Th. 2.

B. Maria V. vere prædestinata fuit
ante omnē creaturā.

—

Atqui eremita Theoctistus ap. Baron. ad a. 824 somniavit B. Virginē exstitisse ante omnē creaturā ē productione ē tempore. –
Hic solū quæstio esse pō de præcedentia in mente Dei prædestinantis. –
Putant nonnulli voluntatē creandi Mar. in Deo posteriorē esse natura, quā voluntate creandi Adamū.
Alii communius tenent contrariū.

I. Verba Eccles. XXIV, 14: ab initio ē ante sæcula creata sū, Eccl: B. Virgini adaptat in Officio suo, magisq proprie de ea quā de Salvatore intelliguntur – cf. Th. 1.
Ctus, qui ē Sapientia increata, nō pō absolute ē simpliciter creatura vocari; ergo B. Virgo recte dicitur ante sæcula creata, primogenita ante omnē creaturā (Eccles. XXIV. 25) ante omnes angelos ē homines (Prov. VIII. 25: ante omnes colles ego parturiebar)
S. Aug. de Trin. I. 12. Ante omnes colles genuit me i.e. ante omnes altitudines creaturaꝝ concepit me ē parturiit prædestinando nō solū ut esse sancta, sed etiā, ut essē Mater sanctoꝝ, sicut Ctus ē Pater, Princeps ē Caput sanctoꝝ. –

II. Idē docent SS. PP.
S. Aug. (præter l. c.) ~~serm.~~ 30 ad fratres in Eremo: Quēadmodū noverat f. ipsā ut matrē suā, ita elegit ipsā in matrē totius mundi.
Id. in Jo. VIII. Antequā filius de ea natus ē, in prædestinatione noverat matrē."
Atqui mater præcedit filios in ordine rer. ; ergo omniū mater esse debuit in mente Dei prædestinantis per h. ipsū q. Salvatoris mater eset, tunc etiā in prædestinatione omnes debuit præcedere.
Similia habent alii PP.

Andr. Cret: praedestinata esse in matre vitae omnium (Can. exaltationis S. Crucis)

Petr. Dam: in exordium totius hum. salutis (hom. in nativ. B.V.)

Alb. M: „in causam finalem totius nostrae reparationis, in cujus gloriam post Deum totum Redemptionis opus ordinatur" (c. 184 super Missus)

Atqui causa finalis simpliciter praecedit effectum; ergo.

Henr. Suso appellat eam „Finem nostrum post Filium suum" Dial. Sap. 20.

Quemadmodum ergo de Christo dicit Apost: „propter quem omnia" (ad Hebr. II. 10) ita de illa: „propter quam post Christum omnia" (S. Bern. in Salve sem. 3)

Itaque ex mente SS. PP. B.V. omnia in divinorum serie decretorum praecedit. –

II. Deus eo ordine creaturas diligit de iisque decernit quo se excedunt invicem in bonitate et magis inserviunt gloriae Dei manifestandae atqui B.V.

Ergo Deus B.V. plus ceteris creaturis diligit etiam ad seriem praedestinationis de ea ante ceteras creaturas disponit.

Cf. Petr. Dam. serm. 1 de Nativ. B.V.: H. unum de Maria dicere quod Mater Dei est, superat omnia quae ab angelo v. ab homine dici possunt.

S. Antonin.: Ipsa primogenita est ante omnem creaturam: nobilior enim est et perfectior gratia et gloria omni pura creatura: quod ante sum est in aliquo genere, est quasi causa aliorum –

– et sic praecedit in mente Dei praedestinantis omnes alias puras creaturas.

Obj. 1 Prius ordine causalitatis Providentiae respicit naturam, quam gratiam, nam natura sit gratiae subjectum ejusque causa materialis. – Atqui maternitas Dei inter gratiae dona annumeratur, ergo ordine causalitatis posterior est quam natura, ergo mater Dei non est ante omnem puram creaturam.

Resp: natura prior est in genere causae materialis tanquam gratiae subjectum – C

natura prior est etiam in genere causae finalis – N

Natura enim ad gratiam tanquam ad finem ordinatur. Ideo videlicet Deus B.V. talem naturam taliaque dona naturalia impertitus est, quia eam in Matrem elegit

Quia igitur causa finalis simpliciter prior est omnibus aliis causis – cf. Aug. Civ. D. V. 21. S. Th. opusc. 81, 2 – ergo maternitas Dei s. B.V. qua mater Dei, prima est in ordine decreti intentionis

Th. 2 (seq.)

Obj. 2. Prius ē hominē esse quā matrē, prius ē substantiale esse quā accidentale – ergo B. V. prius praedestinatur ad esse substantiale quā ad maternitatē Dei.

Resp. Absolute ē simpliciter prior ē causa finalis quā materialis; porro esse substantiale se habet ad maternitatē Dei ut causa materialis, maternitas vero ad esse substantiale se habet ut causa finalis

Theol

Deq
abs
vide

B.
inte

1

2

3

Th. 2:
B. Virgo apparet statim in primo signo decreti intentivi qua Mater Red.

Deus nō facit, nisi ea quae meliora sunt, nō quidē absolute, sed relate ad finē a Deo libere praefixū; videlicet ad se suaeq gloriā manifestandā.

Prov. XVI. 4. Universa propter semet ipsū operatus ē Dominus.

PP. Francof: ad epp. Hispal: Credamus Deū omnia velle, quae meliora sunt

S. Aug. (de quant. anim. 33): Justitia summi Dei facta ē, ut nō modo sint omnia, sed ita sint, ut omnino melius esse nō possint.

B. V. apparet etiā in 1° signo decreti intentivi inter puras creaturas tanquā Redemptoris Mater.

Ita Salmanticenses cū multis Thomistis aliisq.

1° Scr: Cto quā Redemptorē expresse vocat Primogenitū omnis creaturae – Coloss. I. 15 sq. Per consequens mater etiā apparet in 1° signo decreti intentivi qua Mater Red. quia „mater nō fuit a Filio sejuncta in electione divina" Suar. in III p. disp. 1 sect. 3.

2° auctoritate PP: Iren. III. 32: quid ē q. sine consensu Mariae nō perficitur mysteriū Incarnationis? – respondet: „Quia nempe vult illā Deus omniū bonorū esse principiū."

Sicut ergo Ctus in 1° signo intentus ē qua Red. ita etiā B. V. in 1° signo intenta ē qua Mater Red. cū sine ipsa nō fuerit ~~intentū~~ intentū opus redemptionis

S. Isid. Thessal. de annuntiatione: Propter ipsā initio creatus ē homo ē quidquid productū ē propter hominē. –

3° Deus pro 1° signo decreti intentivi voluit ea quae meliora sunt in ordine ad manifestandā div. gloriā in justitia praesertī ē misericordia – atqui ad finē hunc nihil melius ē quā Ctus qua Red. ē B. V. qua Mater Red.

ē sunt hi longe meliores ad hunc finē quā statꝰ naturæ v. innocentiæ etiā sumptꝰ cū Chto præcise quoad substantiā, ergo Deꝰ pro 1° signo decreti intentivi voluit Chtū qua Red. ē B.V. quā Matrē Red.

4° Statꝰ naturæ per Chtū reparatæ longe melior ē quā erat statꝰ innocentiæ, unde Jo. X. 10. Veni ut vitā habeant ē abundantiꝰ habeant – ē Eccl: in Sabb. S: o felix Adæ peccatū

Sed quā Deꝰ de facto h. ipsū fecit q. meliꝰ ē, ergo in 1° signo decreti intentivi habuit præ oculis Chtū quā Red. ē B.V. qua Matrē Red. –

Videlicet diviniꝰ series decretoꝝ 2ᵉᵃ fuit: 1ᵃ intentiva juxta ordinē causæ finalis, 2ᵃ executiva juxta ordinē causæ materialis.

Vi decreti intentivi pro 1° signo: Volo mittere Chtū qua Red. ē B.V. tanquā redemptionis cooperatricē, utpote 2 media præstantissima ad gloriā meā manifestandā.

Pro 2° autē: Volo Adamū cū his posteris ē volo permittere eos labi, ut feliciꝰ resurgant per Red. Chti ē Matrē ejꝰ.

Pro 3°: Chto Reparatori addo omnes electos ē homines ō angelos.

Pro 4°: Reliqua omnia condā propter electos unde B. Paul: Omnia vestra sunt, vos autē Chti, Chtꝰ vero Dei (1 Cor. III. 23)

Decretū vero executivū hunc ordinē servat:
In 1° signo: Homo ē in statu innocentiæ
in 2°: lapsꝰ Adami
in 3°: lapsꝰ reparatiō
in 4°: aeternæ gloriæ consecutiō pro electis

Obj. 1. Chtꝰ qua Red. æquiparatur medicinæ (Cf. 1 Petr. II. 24: Cujꝰ livore sanati estis) – atqui medicina supponit morbū s. peccatū – ergo Chtꝰ tanquā medicina supponit peccatū, ergo priꝰ permittitur peccatū quā mittitur Chtꝰ. (Cf. etiā S. Ambr. De Incarn. II. 5: Quæ enī ē causa Incarnationis, nisi ut caro, quæ peccaverat, redimeretur ?)

Resp: Peccatū priꝰ ē in genere causæ materialis, habentis se per modū materiæ destruendæ – C.

† Statꝰ innocentiæ neq permanens erat neq aliud ~~quā~~ Adamū caput requirebat, qui tamē secundario tantū intentꝰ erat quatenꝰ in executione debuit præcedere permissionē peccati, cū quo nō poterat homo creari. – Habuit tamē Chtꝰ in statu innocentiæ influxū causæ finalis quatenꝰ debuit præcedere per modū medii. Et Angeloꝝ vere Chtꝰ ē caput – Coloss. II. 10. Ipse ē caput omnis principatꝰ – ē quāvis carent ~~[illegible]~~ in eos influxu effectivo ē morali, nō præcessit enī eos in executione, habet tamē influxū finalē, quatenꝰ angeli quoq propter eū sunt, tanquā Primogenitū omnis creaturæ – ad Coloss. I. 15. – deniq per modū objecti credibilis habuit Chtꝰ influxū in fidē angeloꝝ pro statu viæ

etiā in ordine executivo – C. – peccatū priꝰ ē simpliciter ē in genere causæ finalis relate ad Chtū – N.

Obj. 2. Si Chtꝰ causa ē finalis peccati destruendi, permissio peccati facta ē propter Chtū – Atqui h. ē absurdū, repugnat enī bonitati div.; ē crudele etiā – ergo Chtꝰ nō ē in 1° signo decreti intentivi.

Resp. H. repugnat bonitati div. ē speciē præ se fert crudelitatis – N. omnino – Deꝰ enī permittit peccata propter bonū majꝰ, uti lapsū Petri ad majorē ejꝰ firmitatē, incredulitatē Thomæ ad fidē ardentiorē – maxime vero in peccato Adæ, quia plurimi forsitā, qui nunc salvantur, salvi nō fuissent, si Adā nō peccasset – potuissent enī æque atq Adā peccare, carentes tamē illis resurgendi auxiliis, quibꝰ nunc abundamꝰ (S. Th. 1. q. 100. a. 2.

Obj. 3. Chtꝰ qua Red. nequit caput esse vel influxū habere in statu innocentiæ ē in angelos – ergo nequit esse in 1° signo decreti.

Resp. Chtꝰ nō pō proprie dici caput innocentiæ, quia statꝰ Chti qua capitis debet esse permanens, nō enī finē habet regnū ejꝰ (Luc. I. 33). †

Th. 4.

B. V. fuit prius destinata ad maternitatē Dei quā ad gratiā tantā ē gloriā.

—

Nō de maternitatē generice sumpta, sed de specifica, prout ē Dei, quæritur, utrū B. V. prius adtanquā ad gloriā fuerit prædestinata.

Q. affirmant omnes melioris notæ theologi, Suar. Vega, alii

—

1° PP. maternitatē Dei pro causa finali habent, omnis gratiæ ē gloriæ V. collatæ, ita ut illa prius intenta sit quā hæ.

Aug.: Inde novimus tantā gratiā illi esse collatā quia Deū concipere meruit ac parere. (De nat. ē gr. 26)

S. Sophon.: „ob h. q. Dei g. electa ē prælecta fuit, jure ab angelo salutatur gratia plena" (serm. de Assump.)

Cypr.: Matri plenitudo gratiæ debebatur (serm. de nativ. Chti)

Itē plurimi alii

S. Th.: B. V. propinquissima Chto fuit sec. humanitatē quā hic ab ea accepit hum. naturā ē ideo præ ceteris majorē debuit a Chto gratiæ plenitudinē obtinere.

—

2° Immunitas a peccato originali tantoq donorū tū naturaliū tū supranaturaliū splendidus apparatus nō fuerunt ipsi præ ceteris destinati alius ratione ē causa – atqui alia causa finalis ex parte V. nec fuit nec esse potuit præter maternitatē Dei, – ergo B. V. prius fuit prædestinata ad maternitatē Dei quā ad gloriā.

—

3° Chtus D. fuit prius prædestinatus ad filiationē naturalē Dei quā ad beatitudinē; quia plus ē esse Filiū naturalē Dei propter majorē cū Deo unionē quā esse beatū. Ergo B. V. quoq prius fuit prædestinata ad maternitatē Dei quā ad beatitudinē, quia illud plus ē quā h. propter causā simile. –

Th. 5.

Praedestinatio primitus intentiva B.V. tū ad maternitatē Dei tū ad gloriā, ē pure gratuita ē a meritis independens.

Duae sunt sententiae principales:
Vasquez cū aliis: B.V. ex meritis tū ad maternitatē Dei tū ad gloriae celsitudinē electā fuisse, quamvis electa fuerit prius in Matrē Dei quā ad gloriā tantā (in III p. disp. 23 c. 4)
Contra Suarez cū plurimis: Certū ē B.V. fuisse ab aeterno electā ē praedestinatā tū ad gratiā ē gloriā tū etiā ad dignitatē Matris Dei, ante omnia illius merita praevisa" (in III p. disp. 1 sect. 3)

Nos sequimur Suar: ē probamus
1° ex Scr: Apost: ē rit omnē electionē per gratiā fieri nō per meritū & debitū – unde ad Eph. I.11: sorte vocati sumus. – Unde angelus dixit ap. Luc. I.28: Ave, gratiā plena h.e. maternitatē alicuius doni verē esse gratiā. Ipsaque Virgo ap. Luc. I.48 id fatetur: Respexit humilitatē ancillae meae; i.e. nihilitatē, nō vero meritū.
2° auctoritate S. Aug: de dono persev. 9.
3° ex S. Th. 1. q. 23. a. 4. Ordinate volens prius vult finē quā media: ergo quia Deus ordinatissima voluntate vult, ē quia taliter volens B. Virgini gratiose decrevit specialissima auxilia gratiae dare, quibus posset prae aliis feminis mereri maternitatē Dei ē gloriā super omnes angelos ē homines .... ideo etiā nō nisi gratuito primitus intendit B. Virgini maternitatē ē gloriā. –

Obj. 1. SS. PP. attribuunt Virgini meritū ad maternitatē Dei –
S. Aug: Talis eligitur V. de toto mundo, quae tantū haberet meritū, ut Filiū Dei in semetipsā susciperet. – (serm. de nativ. Dom.)
De merito vero ad gloriā Chr. ap. Matth. V.12. Gaudete ē exultate quia merces vestra copiosa

ē in coelis – ergo praedestinatio B.V. tū ad maternitatē Dei tū ad gloriā dependet ab meritis ejq.

Resp: nō negamq meritū illud duplex in executione sed negamq in primā ē efficaci intentionē Dei. Deq voluerit specialissima dedit gratiae auxilia, quibq posset B.V. mereri ut Mater Dei fieret, quae tamē auxilia ipsa ad maternitatē ē gloriā promerendā gratuito fuerunt ē intenta ē collata.

Th. 6.

B. V. nō fuisset mater Dei neq cū Cto venisset, si Adā nō peccanet.

—

Schola Scoti saltē a frequentiori affirmat Ctū ventum fuisse, etiamsi Adā nō peccanet. communis vero sententia maxime in schola Th. negat.

q. probatur

1° auctoritate PP quos inter S. Aug.

„Etsi homo nō peccanet, Filius hominis nō venisset." (de verb. Apost. serm. 8 c. 2)

Nulla causa veniendi fuit Cto D. nisi peccatores salvos facere; tolle morbos, tolle vulnera, ē nulla ē medicinae causa.

S. Iren: Si nō haberet caro salvari, nequaquā Verbū caro factū enet (V. 14)

S. Athan: ut Verbū fieret homo, nunquā destinatū fuinet, nisi hominū necessitas id postulanet (serm. 3 contr. Arian)

Greg. M: Nisi Adā peccanet, Red. Ctū carnē suscipere nō oporteret (in IV Reg. c. 1)

S. Ambr: Quae enī causa Incarnationis, nisi ut caro quae perierat, redimeretur?

(de incarn. 6)

2° ex Scr: ex qua sola desumenda sunt, quae dependent ex sola Dei voluntate, ut ē illud: an Ctū Deq mittere velit Adamo nō peccante, vel nō? Circa quā ne clare Scr: negativā ponit:

Venit Filius hominis quaerere ē salvū facere q. perierat – Matth. XVIII. 11 –

Ctq J. venit in mundū peccatores salvos facere (1 Tim. I. 15)

In h. apparuit Filius Dei, ut dissolvat opera diaboli (1 Jo. III. 8) – cf. Gal. IV. 5 –

Nō veni vocare justos, sed peccatores – Luc. V. 32)

quibq in locis unica adventq Cti causa assignatur redemptio a peccato, q. confirmatur

in symbolo
concilio Nicae: qui propter nos homines ē propter nostrā salutē descendit de coelis.

Eccl: in Sabb. S: o certe necessariū Adae peccatū q. Chri morte deletū ē –

9. si necessariū fuit peccatū ad ut veniret Chrus, nō veniret profecto absq peccato. –

Obj. 1. Matrimoniū fuit etiā in statu innocentiae sacramentū ē signū unionis Chri cū Eccl. ergo pro tunc venisset, si Adā in illo statu mansisset.

Resp: in statu innocentiae qui tamē nō erat permansurus, C. – in statu innocentiae permanente, N.

Obj. 2. Adamo in statu innocentiae revelata fuit incarnatio (S. Th. 2. 2. q. 2. a. 7), tamē absq notitia futuri lapsus, cū haec tristitiā creasset illi statui repugnantē – ergo alia fuit Adamo manifestata incarnationis causa –

Resp: N. consequentiā, nā inde q. revelata fuit Incarnatio, nō seq. revelatā etiā fuisse causā ipsius; erat enī notitia nō debita, sed gratuita.

Obj. 3: Causa Incarnationis ē gloria Dei, per Incarnationē manifestanda, quae de se majus bonū ē quā generis hum. redemptio.

Atqui primario intendebatur bonū per se nō bonū occasionatū, quale redundaret ex deletione peccati – ergo alia erat Incarnationis causa, quae effectū produxisset in-ū etiā in statu innocentiae.

Resp: Gloria Dei pō per Incarn. manifestari praecisive a peccato – N.

Ē enī Incarn. summa Dei humiliatio usq ad exinanitionē juxta Philipp. II. 6: Semetipsū exinanivit – nō videtur igitur fieri posse ad majorē Dei gloriā, nisi fiat ad reparationē divinae ejus per peccatū laesi.

Neq. ex Scr. constat, Deū voluisse pro statu innocentiae manifestare gloriā suā mediante Incarn. unde S. Th: „In canone Scr: ē in dictis sanctorū expositos haec sola assignatur causa Incarnationis Redemptio sc. hominis a servitute peccati." in III Dist. 1. q. 1. a. 3.

Neq Iuram: bonū ē occasionatū, quia nō ē casuale aliquid ē fortuitū, fuit enī primario intenta, neq verū ē Ctū per se majorē esse quā Ctū quatenꝰ ad. quū ordinetur ad tales operationes, quibꝰ gloria Dei de facto maxime manifestatur, nempe justitia div. in condigna satisfactione ē Dei misericordia in erigendo homine lapso. —

II. B. V. nō futura fuisset mater Dei, si Adā nō peccasset. — quæ assertio

1° seq. ex praecedenti

2° probatur specialiter ex antiquo Eccl. hymno ap. Vasquez in III. disp. 10. c. 4: peccatores nō abhorres, sine quibꝰ nunquā fores, Tanto digna Filio.

Idē docent S. Aug. in Io. tr. VIII. S. Anselm. de excellentia Virg. 1.

Obj. Maria a Jesu in Mystica Civitate Dei p. I. lib. 1. c. 6: revelationē divinitꝰ factā refert, q. Ctꝰ cū sua Matre venisset, si Adā nō peccasset, quia unionis mysteriū hypostaticæ propter excellentiā suā primario sit intentū — ergo fuisset B. V. Mater Dei, etiamsi nō peccante Adamo.

Resp.: revelatio ē privata, enervatur praeterea revelatione publica S. Scrip. quā pro nobis stare testantur duo lumina Eccl.:

S. Th.: in III Dist. 1. q. 1. a. 3 quē vide supra ē S. Bonav. in III Dist. 1. a. 2. q. 2: Sententia quæ Ctū Adamo nō peccante venturū fuisse negat, ē fidei ē pietati, S. Scripturæ ē SS. Patrū testimoniis magis consona magisq devotionē accendit ac Deū plꝰ honorat. —

Coroll.

Inde efficitur, ut B. V. absolute nō potuerit existere, nisi qua Mater Dei; h. e. si Adā nō peccasset ē Ctꝰ nō venisset, neq. B. V. inter Adæ posteros fuisset. — Cf. S. Ephr. serm. de transfig. Cti: Si nō erat Deꝰ caro, quorsū Maria foret in mediū producta?

Idiota, Contemplat. Deiparæ 2: Ad h. solū effecta ē, ut templū Dei esset Altissimi

Concil. Basil. sess. 36: Ipsā fabricavit Filiꝰ

Dei Patris, ut esset Mater ejus in terris.

Cf. S. Dam. or. 1 de Nativ. V.: neq enim dui ipsiq causa progenita es, quoniam Deum habebis, ob quem in vitam prodiisti.

S. Andr. Cret: or. de Cruce: „si Crux non esset Ctus in terra non fuisset, non V. non 2ª Cti generatio".

Th. 7.

Praedestinatio B. V. ē causa praedestinationi electoꝝ tu indeterminate tu comparative sumptoꝝ.

Nō datur causa realis divini actꝰ, quū totū ens divinū sit a se; at datur libera in Deo terminatio ad objectū volitū ē aliqua hujꝰ determinationis ratio, quo sensu Xti praedestinatio se habet ut ratio praedestinandi alios. Hinc

I. Praedestinatio B. V. ē causa praedestinationis alioꝝ electoꝝ saltē vage, in confuso sumptoꝝ. Ita communiter PP ē theol.

Iren. III, 33 appellat Mariā „Causā salutis sibi ē universo generi humano

ē S. Greg. Nicom: causā nostrae laetitiae praesentis ē futurae (3 or. de Concept. Deip.)

S. Jo. Dam: causā bonoꝝ omniū (or. 1. de assum.)

S. Albert. M: causa beatitudinis beatoꝝ; Causā omnibꝰ salvandi; Matrē angeloꝝ in ene gloriae

---

B. V. praeterea Mater Xti ē ē proinde causa mediata omnis boni q. per Xtū ē, Quū vero certū sit, neminē salvū esse nisi per Xtū (Act. IV. 12), neque quisp. mediate saltē salvꝰ ē, nisi per Matrē V. Neq. immediate, quià de ipsa dictū ē: Dominꝰ possedit me ab initio viaꝝ suaꝝ etc. ergo statī ab initio Deꝰ merita ejꝰ respexit in ordine ad reliqua. –

Eadē B. V. dicitur primogenita ante omnē creaturā (Eccl. 24, 5), sed talis ē nō solū dignitate aut gloriae magnitudine, verū etiā causalitate, quià q. primū ē in genere aliquo, solet regulariter causa esse caeteros (ut de Xto: primogenitꝰ omnis creaturae Coloss. I. 15)

II. Praedestinatio B. V. ē etiā causa praedestinationis comparativae uniꝰ prae alio, praecisive tamē sumptoꝝ. Nā

1° i. pro Xto statuunt communiter theologi

cū dictū sit ap. Jo. XV. 16: Nō vos me elegistis, sed ego elegi vos: h. e. nō solū ad apostolatū, sed etiā ad gloriā ē gratiā. – Cf. S. Aug. de praedest. SS. 1. De corrept. ē gratia 7.

Idē patet ex Jo. XVII. 9: nō pro mundo rogo, sed pro eis, quos dedisti mihi –, ubi Chrs dissimulanter se habet ad derelictos, positive autē aliquos elegit; per h. vero ē omniū elector. Parcas. – cf. Act. IV. 12.

Unde quidquid conducit ad salutē, a Chto ē multo magis ipsa salus comparative ad nō salvos accepta. Unde meritū Chti nō tantū ē meritū electionis vagae, sed etiā electionis meritū determinatae. – .

2º Quidquid nobis Chrs meruit de condigno, h. Mater ejs ~~meruit~~ de congruo
atqui Chrs meruit nobis nostrā de condigno salutē nostrā etiā comparative ~~redemptam~~.
Ergo B. V. eandē nobis meruit de congruo.

Confirmatur ex SS PP:

S. Germanus Cp, de zona B. V: Nullus ē qui salvus fiat, nisi per te Virgo sanctissima.
S. Bern: Sicut a te despectus ē aversus, o Virgo, necesse ē ut pereat, ita ad te conversus necesse ē, ut salvetur. (hom. super Missus)
S. Bonav: Quē tu vis, o Virgo, salvus erit, ē a quo avertis faciē tuā, ibit in interitū.

– Coroll. 1.

Obj: q. B. V. nō pō merita sua offerre pro angelis ē justis qui ante eā decesserunt.
Respō: pō offerre merita obsequii s. actionū. C.
nō pō offerre meritū dignitatis, respectu cujus jā in primo signo decreti intentivi electa ē regina omnis creaturae. N:

Schol:

Quū reprobatio dupliciē possit sensū habere: tū gloriae negatiōē, tū positivū, h. e. ad poenā aeternā deputatiōnē (q. duplex discrimē in infantibus patet ante baptismū decedentibus), ipsa vero exclusio ō negativa dupliciter possit accipi; dū positive, ut voluntas excludens positive velit exclusionē

a gloria – tū præcisive ē negative, ut nihil velit ob. Sa- ordinationē – apparet B.V. neq reprobationē negativā ullo modo causare positive.

Nā si h. de Chto valet sec. comunē theologos opinionē, magis adhuc de V. B. sentiendū ē. Si aū Chtq sua merita nō obtulit pro exclusione cujq̄uis a gloriā, minq id fecisse B.V. credenda ē, quæ sec. D. Th: Deipara dimidiā parte regni Dei impetravit, ut ipsa sit Regina misericordiæ, cujq Filiq ē Rex justitiæ". (in ~~Præfat.~~ Exposit: Epist canon.) – cf. Id: in Sitt. VII. n.3. –

Ergo nullq ruinæ B.V. causa extitit. –

Quoniā Chtq genit mediatoris ē advocati munq sec. illud 1 Jo. II. 1. "Advocatū habemq apud Dū D.N.J.Chr." nō conveniebat, ut merita sua positive ad peccator ruinā dirigeret 1. per exclusionē a gloria 2. per deputationē ad ignē æternū. Sed pariter B.V. Mediatrix ē Patrona ē Advocata Materq misericordiæ, nō potuit igitur merita offerre sua ad cujqcunq ruinā salutisq perniciē.

D. Th. in Hebr. XII: Chti sanguis meliq loquitur, quā sanguis Abel, quia iste clamat vindictā, sed sanguis Chti clamat veniā. –

Obj: 1. B.V. cooperatur ad electionē comparativā atqui h. idē ē atq causare reprobationē saltē negativā quæ fit per exclusionē a gloria ergo nō pō B. cooperari electioni comparativæ nisi cooperetur etiā reprobationi saltē negativæ.

Resp: cooperatur ad electionē comparativā positive pro utraq parte tū eligenda tū damnanda – N. habet se positive ad solā partē electa, negative vero ē præcisive ad partē relicta C.

Obj: 2. In S. Scr: inveniuntur sanctoq imprecationes contra peccatores – Apoc. VI. 10. Gen. IV. Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra – ergo neq repugnat, si B.V. cooperetur vindictæ in reprobos –

Resp: Vindicta ex motivis justis ē actq bonq C. – propterea omnibq competit N – B.V. nō competit, quia nō posset esse simul ē Vindex ē Advocata generis humani. –

Damnata ē Jansen. prop. V: Christus tantū pro praedestinatis mortuus ē.

B. V. nedū causat reproborum damnationē, ut sit potius benefactrix eorum, suppeditans ipsis media ad salutē. Dicit enim Apost. Christū omnes homines velle salvos fieri, ē pro omnibus mortuū esse (ad Tim. II. 4). Eodē igitur modo, quo Christus etiā reprobis paravit per mortē suā media ad salutē necessaria, B. V. quoque eadē promeruit.

Obj: Juxta S. Th. 1. q. 23. a. 2. reprobatio malorum ipsius bonorum praedestinationis effectus ē — atque B. V. merita sua positive applicat pro bonorum praedestinatione, ergo etiā pro malorum reprobatione.

Resp: reprobatio effectus ē praedestinationis bonorum directe ē in se i. e. prout respicit reprobos N — indirecte in effectu suo prout magis glorificat electos ē justitiā div. exaltat — C.

unde B. V. appetit malorum reprobationē ad modū quo Eccl. gaudet nō de peccato, sed de effectu ejus, cū canat Sabb. Maj: o felix culpa peccatum q. talē ac tantū meruit habere Redemptorē.

Q. II.

De origine et dotibus Corporis Mariani.
(Th. 8-10)

Th. 8.

B. Virgo per Joachim ē Annā parentes descendit ex genere nobilissima Davidica per lineā paternā ē per Salomonē. –

I. Parentes proximi B.V. fuere Joachim ē Anna: ī h. conveniunt vetustissima SS PP monumenta ē totiq Eccl: universa traditio. Confirmat eandē sententiā Rom. Ecclesia quæ ī Officio S. Joach. allegat orationē S. Epiphanii: de radice Jesse ortq ē rex David ē de tribu regis David S. Virgo: sancta, inquit, ē sanctor viror filia, cujq parentes fuerunt Joachī ē Anna.

Eadē ī festo S. Annæ usurpat lectiones S. Jo. Dam. qui ī or. 2 de nativ. B.V. sanctā Annā expressē matrē vocat ē Deiparā filiā ejq. –

Coroll. 1.

Objici possunt varia. Hyacinth. Serry (Exercitationes crit. 18 n. 4) adducit S. Hiero. adv. Helvid. 7 qui Deiparā appellat sororē Mariæ Cleophæ, unde patrē infert vocatā esse Cleophā, nō Joachim. –

At constat ex Scr: consanguineos quoslibet masculos vocari fratres, feminas itē sorores – ita Gen. 19 Laban Jacobi socer vocatur frater ib. 20 Abrahā Sarā sororē appellat. – Illatio ergo Serriana nihil valet contra manifestā Eccl. traditionē. –

Neq. majorē habet valorē q. objicitur ex S. Aug. carpente Faustū Manich. (XXIII. 9) q. sacerdotē Joachī patrē Mariæ asserent – nā ex Scr: liquet B.V. descendisse ex tribu Juda, nō vero ex tribu Levi, unde pater ejq nō potuit sacerdos esse. –

Coroll. 2.

Qui apud Luc. c. 3 ī Christi genealogia patrē ~~Heli~~ Deiparæ putant Heli esse: Jesq qui putabatur filiq Joseph, qui fuit Heli, videlicet genealogiā illā existimantes per Mariæ progenitores ductā esse, habent Heli pro uno cū Joachī q. nō repugnat.

II. Si generis nobilitas definiatur cū Aristot: "claritas majorum" (Rhetor. 15) vel cū Boetio: laus veniens ex meritis majorum" (De cons. ph. III. pr. 6, nullo modo hujusmodi nobilitas B. Virgini abjudicanda ē. Quū enī res fide certa sit, J. Chr. esse de stirpe regia David neq mater ejus nō potuit ex ea nō esse, quū per eā totā carnē illius stirpis assumpserat. Unde Suar: hujusmodi B.V. originē de fide esse dicit (in III. p. disp. 2 sect. 3.

cf. Matth. I. Liber generationis Neq generationis notio cū promissione identificari pō (Paracelsus), tanquā Libr. promissus fuerit Davidi ē Abrahæ, nō antē q. ab ipsis procederet obstat ratio ea q. Scr. nunquā pro promissione generationis voce utatur, ē ergo assertio fundamento carens. –

Cf. præterea Apost. ad Rom. I. 3. Libr. factus ē ex semine David sec. carnē. cf. 2 Tim. II. 8 Jo. VII. 42. Mich. V. 2. Ps. 131, 11

—

Coroll. 3.

Nuptiæ B.V. cū Joseph fabro pauperrimo minime demonstrant eā nō descendisse ex stirpe regiā, ut præpostere ratiocinatur Celsus ap. Orig. II lib. nā paupertas nō officit nobili prosapiæ.

Neq. obstat q. Jos. nō fuerit nisi Libri pater adoptivus, ita ut genealogia Jos. neq. Libr. neq matrē ejus probet ex regiā esse familiā. Nā respondet S. Th. huic objectioni Fausti Manich. III. q. 31. a. 2 ad 1 ex Scr: constare, ē Libr. debere ex stirpe Dav. sec. carnē oriri ē Matrē ejus esse ejusdē familiæ, quæ absq viro eū pepererit. – Hiero. vero (ad Matth.) ex una dicit tribu fuisse Jos. ē Mariā ē ideo legē illā cogebatur eā ut propinquā accipere.

ex eadē familia – cf. Num. 36.

Matth. igitur geneal. Jos. recensens virtualiter ē illative etiā Virginis genealogiā expressit quippe quæ quū esset unigenita filia ē unica bonorū hæres paternorū, nubere viro ex debuit

Coroll. 4.

Ad objectionē vero, quā fecit Jul. Apost. apud Cyrill. lib. I adv. Jul. tanquā nō posset Chti genealogiā ~~per Joseph~~ ex Juda tribu deduci per Joseph, qui nō fuerit nisi pater putativus, facilis responsio patet: nā Chtus quamvis nō sit ex patre homine, ē tamē ex matre homine, recte igitur matris genealogia filio appropriatur. Dicit enī B. Paul. ad Rom. I. 3. Chtus factus ē ex semine David sec. carnē - quā a nemine habet nisi e Virg. Matre.

III. Determinate praeterea dicendū ē, B. Virginē ex Juda ē David per lineā paternā Joachimi descendere. Suar. in III disp. 2 sect. 3. D. Th. in IV. d. 30. q. 2. a. 1. ē communiter theol:

Dicit enī Apost. ad Hebr. VII. 14. Manifestū ē q. ex Juda ortus sit Dominus, in qua tribu nihil de sacerdotio Moyses locutus ē

atqui nō aliunde Chtus tribū acquirit quā ex linea Matris paterna ē quando absolute quis ē simpliciter denominatur, ex genere paterno utpote potiori putandus ē denominari, ergo B. Virgo dicenda ē ex Juda ē David sec. lineā paternā Joach. patris descendere.

Praeterea distinctio tribuū conservatur in linea paterna, nō autē in linea materna, unde nō putabantur tribū mutare qui accipiebant in matrimoniū filias alterius tribus. Feminae enī seq. tribū viri sui.

Coroll. 5.

Obiici pō auctoritas tū Aug. tū D. Tho: quorū alter in lib. 23, c. 9 c. Faust. alter in 3. q. 31. a. 2. ad 2. concedant ad retinendū Scr. sensū satis esse, ut B. V. saltē sec. lineā maternā ab illis descendat -- ergo inferri pō nō esse necesse, ut determinate dicatur B. V. ex stirpe David descendere.

Chtus uterque S. Doct: loquitur in sensu hypoth: adversariorū nempe q. Scr. apocrypha, a Fausto haeretico allegata verū dicat, Joachī de stirpe Aarō descendere, tū enī credendū esset vel mater ejus v. uxor ejus quae ē B. Anna, esse de stirpē David ut salva sit veritas Scr.

Praeterea uterq D. determinate pro nostra quā defendimꝰ sententia stetit: S. quidē Aug. in Retract. I. 26. D. vero Th. in IV d. 30. q. 2. a. 5.

Coroll. 6.

Menaeū Graecor determinate D. Annā dicit de stirpe David esse, vocat enī filiā Mathan, qui in Salomonis linea genuit Jacob patrē B. Joach. hic ergo nō fuit de stirpe David, quia mater jā fuit de illa, alteruter autē debet de tribu Levi esse, ut in B. Virg. utraq consanguinitas ē regalis ē sacerdotalis conjungantur. –

At Mathā ille in Menaeis Graecor pater D. Annae ē de stirpe sacerdotali aliꝰq ab illo quē evangelista Matth. ponit patrē Jacobi avūq Josephi. S. enī Hippol: M. ap. Nicephor. in Antiq. Judaic. II. 20 ita scribit: Tres fuere sorores Bethleemiticae filiae Mathan sacerdotis ē Mariae conjugis ejꝰ, 1a Mariae 2a Solee 3a Annae nomē habuit, quae nupsit postremo in terra Galilaeae ē protulit Mariā Dei Genitr. Unde apparet D. Annā esse de tribu Levi, ejꝰ vero maritū de tribu Juda esse, cū filiā ejꝰ cū Salvatore simpliciter dicatur de tribu Juda esse. –

IV. Genealogia Davidis divisa fuit in duas lineas (2 Reg. VII), unā quae ē per Salomonē ē quae propriè regia dicitur, alterā quae dicitur per Nathā ē posteros ejꝰ, ex quibꝰ nullꝰ unquā sceptrū tenuit regale. Prima recensetur ap. Matth. I altera ap. Luc. VIII.

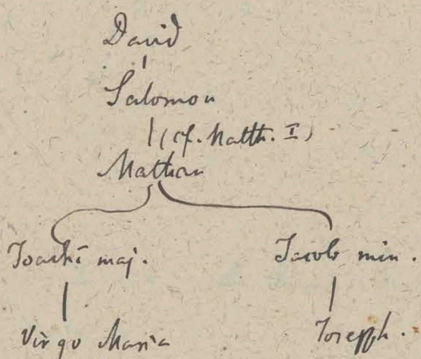
B. vero V. in linea paterna per Salomonē ex David descendit.

Franciscꝰ quidē Lucas ē Cornelius a Lap. (in Luc. III. 17) existimant Mathā fuisse commune avū tū Josephi tū B. V.ᵗᶦˢ ita ut Jacob ~~vero~~ pater Josephi ē Joach. pater Mariae fratres extiterint germani, Joach. quidē natu major cū jure regnandi, Jacob vero minor.×

Efficitur h. primo

1° Ex Scr: Dicit enī Deꝰ 2 Reg. VII. 12. Suscitabo semē tuū pō te .. ē firmabo regnū ejꝰ ... stabiliā thronū regni ejꝰ in sempiternū – ubi manifeste sermonē esse de Salom. intelligitur ex 3 Reg IX 5

×

Th. 8 (seq.)

ubi Deus eadē promissa repetit Salom. Nō esse ante promissa illa conditionata, apparet ex 2 Reg VII. 14. unde Chr̄s D. in quo erat jus hæreditarium regni Davidici, nō potuit mediante B. V. descendere nisi ex linea Salomonis.

2° Eadē ē PP constans opinio – cf. Ambr. in Luc. III. 27 – S. Hiero. in Jerem. XXII, ēt XXXVIII, in Zach. IV. Theodoret. i Jerem. XXII.
Bernard. serm. super Magnif: Quid videris emicat in generatione Mariæ, plane q. ē regibus orta, generose ex stirpe David.
Atqui assertio PP. absoluta, B.V. esse de semine Jechoniæ ē Salom. nō pō esse vera nisi V. descendat sec. lineā paternā. Nō enī mater, sed pater familiæ dat nomē. –

3° Linea Salom. ē paterna pro S. Jos. filio Jacob, ergo etiā pro B.V. filia Joach. Nā filia hæres debebat matrimonio copulari proximo cognato – cf. Tob. VII. Deuter. XXV – Ruth. III ē IV – Num. c. ult. Ducant uxores de tribu ē cognatione sua ē hæreditas permaneat in familiis.
Siē autē S. Joach. fuisset de linea Nathā, transisset hæreditas ad aliā familiā; debuit ergo S. Joach. esse de linea Salom. utq proxime attingeret S. Jos. patruus ejus esse debuit s. frater natu Jacobi; ut vero hæres esset juris regalis, debuit Joach. esse primogenitus, ut ab eo jus in filiā, ab illa vero in Chr̄m transiret.

4° Chr̄o competit regnū jure hæreditario, v. jus ut pertineret ad eū jure successionis, debuit pater Virginis esse ex linea Salom. ē quidē primogenitus. Q. autē Chr̄s habuerit jus hæreditariū in regnū Israël, constat ex Scr.
Matth. II. Ubi ē qui natus ē rex Judæorū
cf. Jo. I. 49. XVIII. 33. XIX, 19.
Cf. etiā Dei promissiones de continuando jugiter regno Davidico – 2 Reg. VII – v. 12 Ps. 88
Gen. 49. 10.

Schol. 1.

Quæri pōt utrumne supra regiæ originis nobilitatē accenserit B.V. etiā sacerdotalis nec ne? Respondemq affirmative cū Suar. in III. p. disp. 2 Sect. 5. ē cū Salmant. De incarn. disp. 31 n. 9. Liquet antē ex Scr: Luc. I. 5. ē 36 ubi Elisabeth dicitur de filiabq Aaron h. e. de suñor genere sacerdotū, eadē vero appellatur cognata Virginis. Neq. obstant verba Pauli dicentis ad Hebr. VII. 14 Manifestū ē q. ex Juda ortq sit Dom. noster, in qua tribu nihil de sacerdotio Moyses locutq ē — nā propter maternā a sacerdotibq originē nō dicitur simpliciter Dom. de stirpe Aaron. neq tenetur fungi sacerdotio. De genere regali ē ad regnū appellatq tenetur aliud sacerdotiū introducere, quapropter idē Apost. paullo ante: Necessariū fuit sec. ordinē Melchisedech aliū surgere sacerdotē ē nō sec. Aarō dici.

Quæ vero objicitur Scr: lex de nō miscendis tribubq, minime tanto cū rigore imposita erat tribui sacerdotali, ut fieri nullo modo possent exceptiones, maxime cū sacerdotes nullas haberent possessionē, ita ut sine præjudicio tribuū poterant feminis aliaz tribuū copulari, nullos bonoz hæredibq. Ita Aaron habebat uxorē Elisabeth de tribu Juda (Exod. VI.) rex Ozias sec. patrē ex tribu Judæ erat, sec. matrē vero ex genere sacerdotali (Matth. I. 8. 2 Paral. 26. 3). Philo vero Jud. has res optime pensbq II lib. de Monarch. licit in usu fuisse tribui sacerdotali, ut ex aliis etiā tribubq ducerent uxores, excepto solo Summo Pontif.

Denique si objicitur auctoritas S. Th. 3. q. 22. a. 1 negantis Chrī natū esse de tribu sacerdotali, quia sacerdotiū veteris legis erat figura sacerdotii Chri, noluit Chrq nasci de stirpe figuralium sacerdotū — ib. vero q. 31. a. 3. ad 3: genealogiā Lucæ ascendente ad Deū fieri symbolice per repræsentationē stirpis sacerdotalis, quia sacerdotis

ē perducere hominē ad Deū. — Ad q. resp: S. Th. nihil aliud dixisse, nisi q. Chtq noluerit de stirpe sacerdotali nasci sec. lineā paternā Matris, tūm enī absolute de genere h. diceretur, q. tamē nō excludit aaronicā originē Matris sec. lineā maternā. Argumenta vero symbol. nō demonstrat nisi unū, Chtū nō esse vere propriēq de sanguine sacerdotū.

At vero D. Th. sententia patet ex 3. q. 3. a. 2 ad 2 ubi ex S. Greg. Naz. ita habet: nutu superno contigit, ut regiū genq sacerdotali jungeretur, ut Chtq qui Rex ē ē Sacerdos, ab utroq nasceretur sec. carnē: unde ē Aarō qui fuit 1q sacerdos sec. legē, duxit ex tribu Judæ Elisabeth filiā Aminadab.

Præterea cf. eundē in IV d. 30. q. 2. ad 3: B.V.M. erat de stirpe sacerdotali, ex parte matris, ut patet ex h. q. Elisabeth quæ erat de filiabq Aarō, dicitur cognata ejq."

Schol. 2.

Facile patet, B.V. esse inter omnes homines tū sanguinis claritate tū generis antiquitate longe nobilissimā, in q. consentiunt SS. PP. e DD.

Ildeph. serm. 3 in Assump: de progenie carnis nemo nobilior Dei Matre refulsit.

S. Bernardin. Sen. serm. 61 a. 1. c. 1: Quia igitur omnes præclaritates, ingenuitates, præfecturas, dignitates e nobilitates, quæ possunt esse in aliquo hum. individuo sec. originē sanguinis, describunt evangelistæ in hac puella, oportet nos eos testimonio eā præferre omnibq principibq, regibq, imperatoribq, reginis, imperatricibq, omnibq potestatibq totiq universi: —

S. Albert. M: Beata V. sec. omnē dignitatis e nobilitatis modū fuit nobilissima e dignissima in summo (de laud. V.)

S. Bonav. in 1. d. 44: Si omnes creaturæ quantumcumq ascendant in gradibq nobilitatis, essent præsentes omnes deberent reverentiā Matri Dei. —

Si vero objiciantur alii ejusdē temporis Hebræi, eandē habentes majorū seriē, ut ap. Matth. 13 filii Cleophæ (fratres Domini), qui ex eodē Salomonis stemmate descendunt, tanquā generis masculini, uno saltē gradu antiquiores sunt, ideō a B. V. superari possunt.
resp: multos Hebræos tū temporis potuisse eandē proavorū catalogū recensere sub tā proxima cognatione ad Deū — N.
sub remota cognatione ad Deū, C e N co.
Nā Virginis nobilitas nō ex sola materiali proavorū serie deducitur sed quia cū Deo ipso proximā cognationē participat in quantū per modū principii generantis se ad ipsū habeat.
Quāquā B. Joach. ē D. Anna appellentur avi immediati Chti Dom. nō tamē proximā cognationē cū nepote habent, quia sensu latiori eos titulus accipiendus. V. delicet vocantur avi immediati relate ad progenitores remotiores nō vero relate ad Chtū, quā avus in sensu strictiori ille [illegible], qui mediante vi seminali participet nepotis originē. Q. cū locū nō habeat in Chto proscripta ē a Congr. Ind. appellatio D. Annæ tanquā Aviæ J. Chti;
S. vero Th. III. q. 31. a. 6. docet affinitatē Chti ad progenitores in eo esse, q. corpus ejus, ex sanguine B. V. virtute Sp. S. formatū ē concretū. derivetur sec. originē ab Adā. Fuit nimirū originaliter in Adā ē reliquis progenitoribus suis sec. corporeā substantiā, nō autē sec. rationē seminalē

Theol. Mariana.

Th. 9.

B. V. unica D. Annae proles, ex sterili utero progenita, fuit concepta modo naturali & communi, non tamen contraxit peccatum originale.

—

I. Q. fuerit B. V. unica D. Annae filia contra cavillationes Serrii statuunt Suar. tom. 2. in III. p. disp. 5 Sect. 4. Medina in 3. p. q. 38. a 3. Baronius 1 tom Annal. p. XV. Ipse Jansenius Gand. Ep. (Concord. evgg. 173) dixit contrariam sententiam non verisimilem esse, quia Deiparae matrem tam sanctam & continentem repraesentat male castam, quae ad secundas & tertias nuptias transierit. Genere in V. quoque L. praeferebatur continentia viduales repetito matrimonio, testantur Hiero. c. Jovin. I. II. 26. Damasc. O. F. IV. 25. Ignat. ad Philad. Joseph. Flav. A. XIII. 8. B. J. II. 7. Verba denique ex Cant. Cant. VI. 8. Una est columba mea, una est matri suae, electa est genitrici suae, de B. V. explicantur a nonnullis interprett. (Cf. Vega, Theol. Mar. n. 922). Petr. Canis: Haec igitur, ut Sp. S. unica est matri suae Annae (de B. V. I. c. 10)

Coroll. 1.

Neque obstat appellatio sororis, qua Maria Cleophae ap. Jo XIX. 25 exornatur, non enim cognita neque unquam ex PP. qui Mariam illam vocarunt sororem Deiparae, declararunt, quo modo soror fuerit. Constat autem ex Scr: diversimode vocem illam usitari - cf. Deut. XV Rom. IX. 3. Gen. XII. Gal. I. 19. - Neque mos erat ap. Israelitas ut duo filii filiaeve eodem appellarentur nomine.

Coroll. 2.

Nomen materterae, quod eidem uxori Cleophae tribuunt nonnulli PP. majore videtur difficultate premere, quum matertera non possit esse nisi ex natura. Sed respondendum est eodem modo quo Joseph habitus est pater Domini putatitius etiam frater Josephi Cleophas habebatur

patrum, tum vero fieri non potuit quin Cleophae uxor matertera Dom. haberetur et appellaretur.

II. Contra Hyacinthum Serry (Exercitationes crit. 18) affirmandum est, V. Deiparam fuisse ex utero sterili conceptam. Quod haeretici profecto, imprimis Centuriatores pro fabula habent. cf. tamen Baron. Annal tom. 1º in apparatu.

Affirmant sterilitatem D. Annae PP: Damasc. F.O. IV. 15 Gregor. Nyss. homil. de nativ. Chti.

Confirmatur haec constans traditio per revelationes D. Brigittae, pluries revisas et ab Eccl. approbatas, sec. quas Deiparae genitores per 20 annos steriles fuerunt, deniq per continuas preces prolem a Deo obtinuerunt.

Non est ergo B. V. simplex naturae, sed etiam gratiae did: partus.

III Collyridiani haeretici (Epiph. haer. 79 n. 5 somniabant B. V. absq viri copula fuisse conceptam quamq conceptionem D. Joach. in deserto absenti per angelum annuntiatam fuisse. At non alio nisi naturali modo est procreata et concepta est nisi per actum conjugalem viriq consortium.

cf. Epiph. haer: l. c.: quamvis ex Mariae historia ac traditione illud habeatur, Joachim ejus patri divinitus h. in deserto nuntiatum fuisse: Uxor tua concepit, non ita tamen accipiendum est quasi h. citra nuptialem consociationem et virilem satum acciderit.

Idem S. Greg. Nyss. in diem natalem Chti or.

2º Si absq viri consortio nata fuisset V. Deipara, sicuti Chtus, et ipsa nullum ex vi generationis habuisset debitum ad peccatum orig: neq opus habuisset et ipsa redemptione. Atqui h. verum non esse, ex certiss.mo sit et de fide, Chtum pro omnibus mortuum esse (II. Cor. V. 15) eumq dedisse redemptionem semet ipsum pro omnibus (1. Tim. II. 6)

3º Specialissimum fuit Chti privilegium absq patre carnali nasci - uti patet ex Luc. I. 34 - atqui h. privilegium certissime non habuit Deipara quia de ea nihil constet neq ex Scr. neq ex Eccl. traditione -

Coroll. 3.

Verba S. Dam. or. 1 de nativ. Virg: eā nō ex carnis concupiscentia, sed ex Divinæ gratiæ mirabiliter operantis esse ortā " nullā possunt difficultatē exhibere, si legantur attente quæ leguntur statī pō orationis initiū: O beatos Joach. lumbos, ex quibus prorsus īmaculatū semē profluxit! o præclarā Annæ vulvā, in qua tacitis incrementis ex ea auctus atq formatus fuit fetus sanctus!.

Quibus verbis aperte tū naturalis Virg. conceptio exprimitur, cū viri consortio peracta tū nihil aliud ostenditur, nisi conceptionē fuisse quoad modū (nō vero quoad substantiā) nō ex concupiscentiā h.e. nō ex inordinato libidinis impulsu, verū ex caritate, ex sancta scilicet obedientiā.

IV. Peccatū orig. in effectu primario privat gratiā sanctificante ē sola in anima invenitur, quæ sola hujus effectus capax ē — D. Th. 1-2. q. 83. a. 1. De malo q. 4. a. 3. De h. effectu nunc nō quærimus. Sed alii præterea sunt, qui in corpus cadunt. Nō enī pō peccatū Adami īmediate in animā transfundi, sed mediante tantū corpore.

B.V. in corpore peccatū orig. nō contraxit quemnis ex damnatione inflicta propositiōni Baj. 73: Nemo præter Chrī ē absq peccato orig: hinc B.V. mortua ē propter peccatū ex Adamo contractū.

2° B.V. etiā in corpore debuit esse dignū Filii divini habitaculū, ut orat Eccl: debuit ergo corpus ejus exceptū esse a peccato.

3° constat idē ex P.P. auctoritate.

S. Dam: O beatos Joach. lumbos, ex quibus īmaculatū semē profluxit (or. de nativ. V.)

S. Petr. Dami. Caro B.V. ex Adā sumpta maculē Adæ nō admisit (serm. de Assum.)

S. Leo: Incommutabile Dei Verbū, de incontaminato corpore habitū sibi humanæ carnis abrumpsit (serm. de nativ. Dom.)

S. Aug: Excepta B.V. de qua propter honorē Domini nullā prorsus, cū de peccato agitur, volo habere quæstionē (de nat. ē gr. 36

S. Anselm: Decuit V. tanta puritate nitere, quanta sub Deo major intelligi nō pō (de concepta virgi. 32)

Unde liquet B.V. ex opinione nō contraxisse in corpore peccatū orig:

4° De fide ē B.V. esse sine labe concepta quoad animā - Ergo etiā quoad corp9, quia nō inficitur anima nisi mediante corpore - Si ergo imunis fuit a labe orig: in anima, fuit ab eadē imunis in corpore. - Aqua pura nō pō pura conservari, si infundatur vasi impuro.

Coroll. 4.

S. Th. 3. q. 17. a. 3 ad 1. contrariū videtur docere - carnē V. conceptā fuisse in orig. peccato - alius tamē locis aliter docuit - cf. ib. q. 27. a. 2.

Coroll. 5.

Si objiceretur, carnis corruptionē per peccatū orig. esse solū debitū proximū ipsiusq peccati quoad esse materiale, hq. nō posse negari - resp. ē: carnis corruptionē nō esse debitū ad peccatū contrahendū sed effectū peccati orig: in se contracti, parti in corpore, parti vero in anima. Hi vero peccati effectus in Deipara nō convenient, quia indecens fuisset, ut ej9 corp9 inanimatū ante copulatione cum anima, ~~detineretur~~ remaneret, etiā per exiguū temporis spatiū, sub potestate maligni Sp: fuisset q objectū odii div:

Coroll. 6

Greg. N. XI. cap. ult. de Xto: sol9 in carne sua mund9 extitit - S. Leo, serm. 5. de nativ. Sol9 inter filios hominū Dom. Jes9 innocens nat9 ē quia sol9 sine concupiscentiae pollutione concept9 ē. - ita sunt accipienda, ut „sol9" nō intelligatur de exclusio alio subj: (ut ex. gr. ps. 82, ult: „Tu sol9 altissim9" de Deo) sed de excellentia praedicati (ut Judith. XI. 6: Quoniā tu sol9 bon9 - quamvis praeter Deū ē angel9 ē homo boni possint appellari.)

Praeterea recordemur, inordinatā concupiscentiā ac libidinis pruritū adfuisse in parentib9 B.V. in potentia ē transituros fuisse in actū, nisi div. miraculū id impedisset - atqui in Xto procreando nihil ejusmodi extitit nec in potentiā. -

Th. 10.

Corpus Deiparae fuit perfectissimum numerisque omnibus absolutum, exemptum a morbis, impassibile, immortale; excellenter pulchrum

I. Exclusio Valentinianorum errore, tribuentium Deiparae corpus coeleste, impassibile, immortale itemque Apti Dicomarianitar, induentium eam natura aliqua angelica, dicimus corpus B.V. substantialiter idem esse ac nostrum, perfectissimum tamen in genere suo numerisque omnibus absolutum. Quae assertio tam certa esse Suarezio videtur, ut ejus contrarium habeat et rectae rationi adversum et maxime temerarium (tom. II in 3 p. disp. 2. sect. 2)

1° Auctoritas scholae: D. Th. in IV. dist. 30. q. 2. a. 1: In B.V. debuit apparere omne illud quod perfectionis fuit.

S. Antonin. IV p. tit. 15. c. 10 § 2: B.V. optima naturalia habuit et perfectissimam corporis complexionem et dispositionem.

Alb. M. ap. Dionys. Carthus.: de laud. Deip.: Corpus illud quod Deus supernaturaliter per se ipsum formavit, et perfectissimum atque pulcherrimum in natura quod fieri potuit pro statu viae. Sic etiam corpus Virginis ad hoc immediate ordinatum fuit pulcherrimum pro statu viae, quod natura per se operans facere potest. –

Concil. VII act. 3: „V. Deipara fuit omnis intelligibilis ac sensibilis naturae gloria et claritate creata superior" quod non tantum de anima, sed etiam de corpore intelligendum est.

Dionys. Carth.: de laud. V. 34: A planta pedis usque ad verticem capitis nihil penitus fuit in V. neque in corpore neque in anima indecens, reprehensibile, indecorum; imo totum fuit div. sapientiae circulo efformatum, pulcherrime circumcisum et sine omni superfluitate plenissime ac speciosissime operatum". –

S. Mechtildis: O Mirocosmus, cui Deus plus curae impendit, quam condendo universo (Revel. III. 32.

II. B. V. fuisse exemptā ab omni morbo aegritudineque corporis, ita probatur: Morbi sunt effectus peccati atqui B. V. supponitur non peccavisse, ergo nullis obnoxia fuit infirmitatibus – cf. D. Th. 3. q. 14. a. 3. ad 2. Praeterea constat hominē pro statu innocentiae caruisse a morbis, atqui B. V. innocens fuit, immo majore gratia praedita, quā 1 homo, ergo ejus quoque corpus excludebat quemcunque morbum. Neque aliter res se habuit in Chto Dom. quē D. Th. docet humanā naturā accepisse in puritate illa, in qua erat pro statu innocentiae. Atqui corpus suū habuit a Deipara, ergo eā quae dedit corpus a morbis immune, ē ipsa immune ab iis esse debebat.

Indirecte etiā probatur sic: morbus ē destructio temperamenti, hoc vero causat mortē, quae sane consequens ē peccati. Debuisset igitur mori B. V. ex peccato. Atqui damnata ē prop. Baj: 73 quae sic habet: B. V. mortua ē propter peccatū ex Adamo contractū.

Accedit auctoritas scholae, imprimis Cajetani; fuisse rē ab ratione sana alienā, si V. Mater aegrotare potuisset (de spasmo Virginis) itemque Gerson: debemus sacratissimae V. concedere oē sanitatē, harmoniā ē temperantiā complexionis. Idē Suar: to. 2 in III p. disp. 2. sect. 2.

III. Fuit idē corpus impassibile ē immortale. Quae in re duplex distinguenda ē ē impassibilitas ē immortalitas: altera quae nec pati nec mori quis pō, altera, qua quidē pō, nō tamē cogitur aut debet. Prior quae major ē, dona ē beatos, altera minor quondā convenit ē Adamo. Erat enī impassibilis ē in anima ē in corpore; unde, si permansisset sine peccato, potuisset semper a se arcere ē passionē ē mortē (D. Th. 1. q. 97. a. 2. –

Cum vero constet de B. V. ē penā fuisse multa in via sua tantusque in passione Domini sensisse dolorē, quantus capax erat admirandi vitā ūniusque creaturae, cum praeterea certū sit, eā se vera mortuā esse postea vero a morte resurrexisse, quaestio esse nō pō de primo tū impassibilitatis tū immortalitatis genere, verū de secundo. Hoc vero ipsi adscribenda ē plene ē perfecte.

Quū enī hoc fuisset privilegiū Adami – D. Th. 1. q. 97. a. 2 ad. 4: ipsa ante VV concepta sit absq labe ulla, conveniens ē, ut ipsa quoq eodē gavisa sit privilegio

Coroll. 1.

Ea quæ homini ī præmiū promittitur immortalitas (Apoc. c. 4: mors ultra nō erit) nō ē intelligenda de secundo immortalitatis genere, quē habens aliquis nō cogitur mori, sed de priore, quo nō pōt mori.

Si vero objiciatur, hominē etiā pro statu innocentiæ igne potuisse urere, ergo B. quoq V. respondemus cū D. Th. 1. q. 97. a. 2 ad 4 hominē in statu innocentiæ itemq B. V. fuisse præditā ea cognitione, qua sciens perfecte ōia noxia, ad ea nō fuisset eventura ~~propter~~ ratione q diu. propter innocentiā ita eā custoditurā fuisse ab omnib. improvisis quæ lædere possent, ut nō fuisset coacta ad patiendū.

IV. Nonnulli, ī quorū numero sunt Medina (de recta ī Deū fide c. 7.) ē Iac. Serry (Exercit. crit. 47) ē Chrō ē Matrē ejs negant habuisse eminentē corporis formā.

Et contra ē Cantic. Cantic: ī quo toto continetur pulchritudinis Marianæ descriptio – cf. præsert. I. 7. II. 13. 14. IV. 1. 7. VI. 1. 6. quæ loca omnia vulgo de B. V. dicta intelliguntur.

Præterea multæ præcellentis formæ feminæ nobiles, Rebecca (Gen. 24. 16) Rachel (29, 17) Iudith, (8, 7) Esther (2, 15) portabant præ se typū ē figurā B. V. atqui credi fas nō ē, prototypon minoris esse venustatis deterioris formæ quā typū.

Conspirant ī idē PP: Andr. Cret: „pulchritudinē excellentissimā" (or. 3 de Dormit.) Greg. Naz: „V. beata nitore formæ cæteros præit" (Trag. de Chto patiente). – S. Anselm: O V. pulchra ad videndū! o admirabilis ad contemplandū! (de orat.) Rich. a S. Vict: „Pulchrā facie, pulchrā mente, pulchra corpore" (L. XXVI in Cant. §. prædita „vultu angelico" (ib.)

Coroll. 2

Nihil ē q. objicitur ex D. Th. (in Is. 53), quī Chto nō magnificū aspectū sed humilē tribuit–

hæc enī nō de statura corporis, sed de agendi modo intelligenda esse apparet ex PP: Hiero: divinitatis majestas relucebat ex facie ejꝰ (in Matth. 21) D. Chrys: Nō enī miracula duntaxat faciens admirabilis erat, sed etiā cū simpliciter aspiceretur (hom. 27 in Matth)

Coroll. 3.

Quæ habet D. Aug: ante Nō novimꝰ faciē V. Mariæ (Trinit. VIII. 4) possunt intelligi de accurata lineamentorū descriptione, quæ sane ad nos nō pervenit, minime vero probant, neq pervenisse ad eos generalē ejꝰ pulchritudinis notionē – præsertī cū ipse Aug. alloquatur V: Si formā Dei te appellē, digna existis (con. Manich. II. 44) – E contrario constans ē inde ab ævo apostol: traditio de persona Deiparæ omni majestate plena, omniq tū corporis tū animi pulchritudine exornata – Ita D. Areop: in ep. ad D. Paul. ita Iren. Cypr. Epiph. Io. Chry: Andr. Cret; Ildeph; Io. Dam; Theophanꝰ Nicænꝰ, S. Ericꝰ, Petr. Dam; S. Anselm., Bonav. Birgitta, Bernard. Sen. Thom. Villan.

Th. 11.

B.V. fuit quidē gratiā plena, quæ pro primo Conceptionis instanti superabat omniū sanctor. simul sanctor. gratiā, nō tamē consummata fuit ante vitæ terminū.

I. Q. fuit gratiā plena B.V. constat ex salutatione angelica (Luc. I. 28). Hæretici frustra conati sunt, hor. verbor. sensū manifestū e apertū miserabiliter detorquere. Luth: ave graciosa; Calvin: Gratiā consecuta; Beza: Gratis dilecta. at contra habetur e Vulg: versio e PP. continua traditio, qui omnes versioni Vul. suffragantur. S. Ambr. in Luc. I. Aug. Enchirid. 36. Hiero. ad Eustochiū virg. Sophron. de Assumpt. B.V. Euseb. Emiss. in hæc verb.

Angelq nō dixit V. esse gratiā consecutā vel gratis dilectā aliorū hominū modo vulgari; nō salutat eā, ut Raph. Tobiā (c. 15) aut Gabr. Zachariā (Luc. I) sed modo tā singulari, tā insolito, ut V. turbata fuerit propter salutatiōnē ejq, i.e.: pavebat cū prudentia, quia benedictiōnis novā formā mirabatur, quæ nusquā ante lecta ē, nusquā ante comperta (Beda).

Coroll. 1.

Objici ponunt ~~verba~~ Oziæ ad Judith (XIII. 23: Benedicta du.. præ omnibq mulieribq super terrā itemq quæ Debora cecinit de Jahel (Judic. V. 24): Benedicta inter mulieres Jahel.

at 1° hæ salutationes ab hominibq sunt, qui humano modo loquuntur 2° conveniunt prædictis feminis illis quatenq erant typi V. Matris. 3° illæ benedictæ a fortitudine vocantur, ut V.B. a maternitate Dei.

II. Communis ē theologor. sententia, B.V. gratiā saltē in vitæ termino tantā fuisse, ut superaret ē angelicæ ē hum. naturæ gratiā simul sumptā. Ita Suar. to. I in 3. p. disp. 18 sect. 4. A. lapide in Prov. 31, 29. Henriquez, de ultimo fin. hom. c. 10. n. 7. Nos idē affirmamq jā pro primo conceptiōnis Marianæ instanti, videlicet habebat jā tū gratiā quæ superaret consummatā gratiā

omnis ē angelor ē hominū. Ita Suar. to. 2 in 3. p. disp. 3 sect. 1.

1° Dignitas Matris Dei, ad quā censetur electa stati pro primo conceptionis conceptu, major ē quā omniū hominū angelorq dignitas simul sumpta – atqui gratiā semper respondet dignitati: ut apparet ex D. Th. 3 q. 7. a. 10. D. Aug. de natu. ē grat. 36.–

2° B. V. ē a SS PP ē ab Ecclesia appellatur mediatrix, advocata nostra, atqui ut Deo pro nobis intercedere, requiritur ut Deo magis placeat et magis sit ab eo dilecta, quā reliqui homines. Sicut enī Chrs, utpote mediator, plus Deo placebat reliquis, etiā Mater ejq Mediatrix plq placet.

3° Communis theol: sententia ē ea omnia cadere sub V. merito de congruo, quae cadunt sub Chri merito de condigno – ergo B. V. dona sua ē gratias omnibq electis promeruit, ergo majorē quā ipsi gratiā habuit.

4° Potentiā V. in rebq a Deo impetrandis multo majorē esse quā angelor hominumq omnium, etiā si simul conferantur, unde quoq patet, q. PP. per IV annos millia orantes flebiliter: rorate coeli desuper ē nubes pluant justum (Isa. 45, 8) nihil obtinuerunt, donec B. V. suas efficaciores preces admiscuerit.

Coroll. 2.

Neq obstat B. V. pro primo Conceptionis instanti nondū habuisse Dei maternitatē in actu, ita ut nō videatur tū temporis requisivisse gratiā respondentē. Monet enī D. Th. 3 q. 27. a. 5 angelū jā ante Incarnationē salutasse eā: Ave, gratiā plena; ergo habuit actualē gratiae plenitudinē antequā Dei Mater exstiterit. Debuit autē haec gratiā dispositiva praecedere, ut fieret idonea Dei mater.

Coroll. 3.

Obj.: Cajetanq 3. q. 27. a. 5: gratiā viatoris nunquā posse intensione aequari gratiae comprehensoris – atqui pro primo Conceptionis instante nondū B. V. erat in statu comprehensoris. –

Si vera sit major, gratiā B. V. pro primo Conceptionis instante nō fuisset tanta quanta servati statū jā beatitudinē decedentis. Po autē gratiā viatoris

nonnquā major esse gratiæ comprehensoris, quia nō omnes viatores in gratia decedentes æqualē occupant locū.

III. Plenitudo gratiæ v. absoluta ē v. respectiva. absoluta, quā subjectū ampliorē gradū habere nō pō eaq consummata dicenda ē; respectiva, quæ sufficit pro aliquo munere v. dignitate, augeri tamē pō. Chr. D. statū pro primo conceptionis suæ momento absolute ac consummata possedit gratiæ plenitudinē, quæ amplius augeri nō poterat. Virgo nō itē; quā igitur dicatur ab angelo gratiā plena, nō absoluta, sed respectiva intelligenda gratia ē, quæ sufficienter disponebat ad maternitatē Dei, augeri tamē poterat de cætero. Hæc ē communis theologorū sententia — Suar. to. 2 in 3. p. disp. 4 sect. 1.

1° Ex Scr: Justorū semita quasi lux splendens procedit ē crescit usq ad perfectū diē i. e. usq. ad statū gloriæ (Prov. IV. 18) Atqui B.V. æque ac reliqui mortales in hac vita viatrix fuit, ergo semper crescere poterat ea quā jā habebat gratiā. Unde etiā angelus, postquā gratiā plenā prædicaverat, subjungit: Sp. S. superveniet in te — h. e. ut superimpleret eā ē abundantiori gratiā cumularet, explicante Bernardo.

S. Rupert: "V. in sua prima sanctificatione fuit ut aurora, in Filii Conceptione ut lux, in morte ut sol" — (L. VI. in Cant)

~~S. Thom~~. 2° Concil. Trid. (sess. VI. c. 24) a. indixit: quicunq assereret justitiā aliquando acceptā nō augeri corā Deo per bonas operationes in viatoribus — atqui B. V. fuit in viatorū numero

3° B. V. priusquā viatoris statū gerebat, tendebat ad comprehensoris statū, cui soli gloria ē connaturalis, ergo nō potuit ante vitæ mortalis terminū habere gratiā consummatā.

4° q. diximus sub 3° etiā h. modo illustrari pō: Si V. B. statū pro primo conceptionis instante habuisset ad modū Salvatoris gratiā consummatā, evenisset ut anima ejus aut ante animā ipsius Chi aut ante Salvatoris obitū expiatoriū Deū videret — q. sane indecens erat ante oblatā a Chro pro nobis satisfactionē. Cf. etiā S. Th. 3 q. 27 a. 5. ad 2.

Schol. 1.

Cū ignorantia 2ex esse posit, privativa aut negativa, excluditur ab intellectu B.V. omnis ignorantia privativa, quae foret carentia scientiae statui suo debitae, nō vero excluditur negativa quae ē simplex nescientia rer ad se nō pertinentiū. Ignorantia aute privativa aut ē cū firma credulitate falsi aut cū pura existimatione falsi sine firma credulitate - illa fit cū errore qui propriē dicitur, haec cū errore late sumpto; habetur pura existimatio absq firmo assensu v. judicio (D. Th. 1. q. 94. a. 4). Jam vero communis theologor sententia ē, intellectu B.V. pro 1o Conceptionis instante ita fuisse illuminatū in reb tū naturalib tū supranaturalib, ut etiā abfuerit ignorantiā privativā cū pura existimatione falsi. - Suar. to. 2 in 3 p. Disp. 19 Sect. 6. - Ubi enī nō ē culpa, nec poena adē, atqui ignorantia privativa quaecumq poena ē peccati orig. - cf. D. Th. 1. q. 94 a. 2. - 1-2. q. 85. a. 3. - Praeterea in B.V. major fuit immunitas ab errore ē ignorantia quā in angelis - atqui in angelis nulla fuit ignorantia privativa - D. Th. 1 q. 12. a. 4. ad 2. Intellectus angeli nō habet defectū, si defectus accipiatur privative ut, si careat eo q habere debet; si vero accipiatur negative, sic quaelibet creatura invenitur deficiens Deo comparata, dū nō habet illā excellentiā quae invenitur in Deo. -

Schol. 2

Fidē habuit B.V. statim a 1o conceptionis momento, fides enī viatorib fundamentū sanctitatis ē - Hebr. 2,6: accedente ad Deū oportet credere. - Lutheros quidē ē Erasmus fidē B.V. detrahunt, alter extollens super eā fidē centurionis, alter dicens, nō stati, postquā peperit, adoravisse Filiū, nō enī constat tū jā cognovisse eū Deū esse. - At merito Suar. hanc sententiā ē haereticā vocat ē universae Eccl: sensui repugnantē - to 2 in 3 p. disp. 19 Sect. 1. dub. 1. Si enī Elisabeth ante partū eā matrē Domini appellat, angelus ante litū Filiū

Altissimi, quomodo si nō credidit, cū tamē eadē loco beata praedicetur quia credidit (Luc. I. 45) Haec sufficiant pro fide ex parte subjecti. At nō minus perfectā habuit fidē ex parte objecti. †

† Stati a principio debuit per fidē explicite cognoscere mysteria Trin. ē Incarn. tū q. pertineant ad primariā fidei perfectionē quā habuerant angeli ē Adā in 1a sua sanctificatione, tū q. per illā merita fuerit sanctificata adeoq etiā per fidē in illā. Denique si S. Io. Bap. in utero cognovit illū cujus tantū erat praecursor, magis adhuc B.V. eū cognovit cujus Mater erat futura.

Objectio quae fit ex Matth. VIII. 10: nō inveni tantā fidē in Israël - quanta videlicet erat fides centurionis, ita dissolvenda ē ut nō intelligatur comparatio cū omnib ē singulis, sed cū illis quib ille praedicavit, ita ut centurio inter illos proportione quadā, maxime cū gentilis esset, praecelleret.

Th. 11 (seq)

Schol. 3.

Praeter fidē B.V. a primo Conceptionis instanti habuit etiā scientiā per se īfusā tū supernaturalē tū naturalē.

I Qu. habuerit primā constat ex auctoritate PP: B. Anselm: Ergo Dei virtg ē Dei sapientia ē omnes sapientiae ē scientiae in Maria (hom: super illud Luc. x. 38: intravit Jesg in quoddā castellū) Richard. a S. Laurentiō. Vere quidquid antiqui dixerunt de Sapientiā div. moderni exponunt de Matre Sapientiae. (prol. 1.)

2º ex D. Th. 3 q 27. a. 5 ad 3.

3º quo magis aliquis excellit in gratia sanctificante, eo magis a Deo illustratur scientia salutis in supernaturalibg quae ad salutē spectant. Atqui B.V. plg reliquis gratiā sanctificante instructa erat, ergo etiā plus aliis habebat scientiae quae ē ad salutē. –

Haec autē infusa fuit circa supernaturalia, fuit enī B.V. justificata in utero per actg a phantasmate independentes, instar angelor.

4º Scientia per se infusa erat B.V. necessaria, utpote viatrici, nō igitur ea carere potuit.

II. Neq caruit altera i.e. naturali per se infusa, ut communiter opinantur theologi.

1º Ē quaedā scientia naturalis per se infusa per quā cognoscuntur substantiae a corpore separatae, modo naturali substantiis separatis proprio independenter a phantasmatibg: hunc cognoscendi modū circa objecta naturalia habent angeli, habent animae a corporibg suis separatae. Hanc autē fuisse in B.V. ita probari pō.

„A principio suae creationis anima in se naturaliter cognoscitiva ē, nec ē cognitata per aliā naturā, sed per semetipsā apta ē cognoscere omnia –

Atqui impedimentū oē quominq cognosceret, fuit in animā B.V. sublatū ergo ē reipsā vidit ē angelos omniaq ~~creat~~ creata.

Scientia infusa, quae a Deo nobis inditur, acquisita quae nostris obtinetur viribg: utraq v. naturalis esse pō, per quā objecta cognoscuntur naturalia, aut supernaturalia medio naturali; vel etiā supernaturalis quae ē de mysteriis gratiae aliisq rebg tū naturalibg tū supernaturalibg ex motivo medioq supernaturali. Infusa porro aut per se dicitur quae nō pō nisi a Deo causari, ut dona Sp. S. aut per accidens quae propriis etiā viribg acquiritur.

Th.
De augustissimo nomine V. Mariae
e de ejs significatione.

Lucas tradidit nomē Virginis fuisse Mariā, sed quid tandē significaverit nomē illud, aliā alia statuunt, prout diversā vocis etymologiā sequuntur. Sunt qui derivent a mara q. ē amarū ē jam qu sonat mare. Alii protrahentes a mor ē jam explicant per myrrham maris. Alii marjam pro marje habent, syr. morjô q. a. Domina.
Ita S. Dam. F. O. IV. Epiph. de laud. V. -
Beda ad loc. Chrysol. or. 146 -
Unde etiā "Domina maris", tanquā in mari hujs mundi dominiū teneat ipse portg.
Sec. alios deniq sonat ideo "stella maris" – ita S. Hiero. de nomin. Hebr., S. Bern. serm. 6 in Vig. Nativ. S. Ildeph. serm. 1 de Assumpt. qui ita habet: mare prorsg saeculū ē, stella autē B. V. M. de qua orts ē ille per quē illuminatur omnis mundg."
D. Th. op. VIII: Dicitur Maria stella, sicut navigantes ad portū diriguntur per stellā, ita Christiani diriguntur ad gloriā per Mariā -
S. Ambr: de virg. I: Maria maris Stella interpretatur, nautis eni mare transeuntibg adspirare opg ē maris stellā a supremo coeli ordine refulgentē.
Deniq universa s. Eccl: canit unisono ore: Ave maris stella – illa eni ē rolilis stella Jacob de qua legimg in Num. XXIV. 17 Orietur stella ex Jacob.

Cf. Ruth. I. 20: Ne vocatis me Noemi, sed vocate me Mara h. e. amarā, quia amaritudinibg replevit me Oipotens. = Ita re quidē vera Bā Maria appellari mare amarū, quū omnes afflictionū rationes, oēs dolendi causae in illā ita confluxerint. Profecto suis doloribg oēs hominū dolores longe superavits, ut recte potuerit sibi applicare illa prophetae: Magna ē velut mare contritio tua (Thr. II. 13)

De Relatione B. Virginis ad Deum Patrem, quatenus est Filii Ejus genitrix.

Ut bene intelligatur Virginis matris relatio ad Deum Patrem, necesse est perpendantur prius tres illae relationes, quae existunt inter B. Mariam ejusque Filium.

1ma est Matris ad Filium

2a Filiae ad Redemptorem, qua propter S. Bernardinus eam maximam natu filiam Redemptoris appellat.

3o Conjugis ad Conjugem, modo speciali, incommunicabili. Haec forsitan ratio est, cur S. Ignatius M. eam saepissime Mariam Jesu appellat, tamquam tota ad Jesum pertineat, nimirum ut mater, filia, conjux.

Inde triplex oritur Virginis relatio ad Deum Patrem, qui est Pater Filii Mariae.

1o identitatis. Deus secundum doctrinam B. Petri Damiani tribus modis in creaturis inest: per essentiam, per actionem, per praescientiam; quarto autem modo in Filii sui Matre quem appellat per identitatem — S. Thom. autem affinitatem dixit — cf. Petr. Dam. De nativ. B. Virg. Serm. — S. Bernard. homil. 3 in Missus — S. Basil. homil. de hum. Chti generatione — S. Thom. 2 II q. 103. a. 4 ad 2.

2o prosapiae quoniam filia Redemptoris neptis est Dei Patris.

3o filiationis quoniam conjux est Salvatoris, B. Virgo eo ipso fit filia Dei Patris — lex jubet socerum habere nurum pro filia — nec mirum, quum enim S. Aug. conjuges unum sint et caro una, filii uxor non aliter tractanda est patri atque propria ejus filia — c. Pelag. II. 6 [?]. Unde Maria recte dicitur filia dilecta aeterni Patris nataque quodammodo ex propria ejus substantia, ut habet devotus imperator Mathias Cantacuzenus (Comment. in Cantic. in illud: Equitatui meo assimilavi te etc.)

Amor, quem Deus Pater ab omni aeternitate amplectebatur dilectissimam suam et unicam Filiam, nec intelligi potest mortalibus nec facile exponi. Qua in re ardua et plena periculis necesse est eligatur dux certus, ab Ecclesia approbatus. Habemus talem ducem S. Brigittam, cujus revelationes approbatae fuere a Patribus Concilii Constantiensis, laudibus elatae a Cardinali Turrecremata, honorabiliter commemoratae a Bonifacio IX in Bulla Canon. et a Martino V in ejusdem bullae confirmatione. Habet sancta ordinatricem tractatum de amore supra commemorato (in sermone angelico c. 3) dicitque cum nulla re aptius comparari amorem illum nisi cum dilectione, quam Abraham habebat erga Isaac - quod multis modis explicat. -

239

Augustiniana

De Doctr. Chr.

In prologo

docet doctrinā de Scriptura tractanda haud superfluo tradi –

Velle se tradere praecepta quaedā Scripturarum studiosis, ut e legendo explicatores ē ipsi aliis explicantes proficerent.

Agit contra reprehensores operis suscepti

1ᵘ contra eos qui ipsū nō intelligunt

2ᵘ contra eos, qui istis praeceptis cognitis tamē nihil de Scr. potuerunt intelligere eaq frustra laboravisse existimabunt

3ᵘ contra eos qui sine ullis praeceptis aut libris divino munere ad quandā Scr. intelligentiā pervenerunt ē proinde hujusmodi praecepta superflua esse clamitant. –

ipsū Apost. Paulū, licet divina ē coelesti voce prostratū ē instructū, ad hominē tamē missū esse, ut sacramenta perciperet atq copularetur Eccl: etc. ...

poterant utiq omnia per angelū fieri, sed abjecta esset humana conditio, si per homines hominibus Deus verbū suū ministrare nolle videretur. –

Ea vero, quae sequuntur, verba, optime aptentur modernis protestantibus:

quisquis se nullis praeceptis instructū divino munere quaecunq in Script. obscura sunt, intelligere gloriatur, bene quidē credit, ē verū ē, nō esse illā suā facultatē quasi a seipso existentē, sed divinitus traditā; ita enī Dei gloriā quaerit ē nō suā: sed cū legit, ē nullo sibi hominū exponente intelligit, cur ipse aliis affectat exponere, ac nō potius eos remittit Deo, ut ipsi quoq nō per hominē, sed illo intus docente intelligant?

de fine hujus operis dicit auctor:

Quomodo ille qui legere novit, alio lectore nō indiget cū codicē invenerit, a quo audiat, quid ibi scriptū sit; sic iste qui praecepta, quae conamur tradere acceperit, cū in libris aliquid obscuritatis invenerit quasdā regulas veluti litteras tenens intellectorē aliū nō requirat, per quē sibi q. opertū ē, retegatur.

Paullo pō susceptū epatū libros de doctrina christiana inchoavit Aug. quumq pervenisset ad c. 36 libri III. impedire nō potuit, quin in publicū prodiret. Postea recognoscendis operibus suis intentus, cū illos imperfectos invenisset, prius absolutus quā alia retractaturus, ē librū 3ᵘ complevit ē 4ᵘ adjecit a. 426 aut 427 qui ē circiter 8ᵘ a sua in Mauritaniā Caesareensē profectione. –

sed quibqdā vestigiis indagatis, ad occultū sensū
sine ullo errore ipse perveniat, aut certe in ab-
surditatē pravæ sententiæ nō incidat.–

Lib. I. De rebq.

C. 1. Duæ sunt res quibq nititur omnis tractatio Scr: modq inveniendi quæ intelligenda sunt ē modq proferendi quæ intellecta sunt.

H. libro auctor vult de inventione agere, de enuntiatione acturq libro proximo.

2. Omnis doctrina v. rer ē v. signor, sed res per signa discuntur.

Omnē signū etiā res aliqua ē, q. enī nulla res ē omnino nihil ē: nō autē omnis res etiā signū ē..

i. nunc in rebq considerandū esse q. sunt, nō q. aliud etiā præter se ipsas significant.

3: Rer divisio.

Res aliæ sunt quibq fruendū ē, aliæ quibq utendū, aliæ quæ fruuntur ē utuntur

4: Frui ē uti.

Frui ē amore alicui rei inhærere propter se ipsā. Uti autē q. in usū venerit ad i. q. amas obtinendū referre, si tamē amandū ē.

5: Trinitas, res, quæ fruendū.

Res quibq fruendū ē, P. ē F. ē Sp. S. eademq Trin. una quædā summa res communisq omnibq fruentibq ea; si tamē res ē nō rer omniū causa sit, si tamē ē causa....

In P. unitas, in F. æqualitas, in Sp. S. unitatis æqualitatisq concordia: ē 3 hæc unū omnia propter P. æqualia omnia propter F. conexa omnia propter Sp. S. –

6: Deq ineffabilis

Fit nescio quæ pugna verbor, quoniā si illud ē ineffabile q. dici nō pō, nō ē ineffabile q. vel ineffabile dici pō....

sed tamē omnes latinæ linguæ scios, cū aures eor sonq iste tetigerit, movet ad cogitandā excellentissimā quandā immortalemq naturā. –

13: Verbū caro factū ē

Sicuti cū loquimur, ut i. q. animo gerimq, in audientis animū, per aures carneas illabatur, fit sonq verbū q. corde gestamq ē locutio vocatur; nec

Omnis res quæ dando nō deficit, dū habetur ē nō datur, nōdū habetur, quomodo habenda ē.

tamē in eundē sonū cogitatio nostra convertitur, sed apud se manens integra, formā vocis qua se insinuet auribꝰ, sine aliqua labe suæ mutationis assumit: ita Verbū Dei nō commutatū, caro tamē factū ē, ut habitaret in nobis. –

<u>22: Solo Deo fruendū.</u>

Magna quæstio ē, utrū frui se homines debeant, an uti an utrumq. – Præceptū ē enī nobis, ut diligemꝰ invicē, sed quæritur, utrū propter se homo ab homine diligendꝰ sit an propter aliud. Si enī propter se, fruimur eo; si propter aliud utimur eo. Videtur autē mihi propter aliud diligendꝰ. Q. enī propter se diligendū ē, in eo constituitur vita beata …

Sed nec se ipso quisquē frui debet, si liquido advertas; quia nec se ipsū debet propter se ipsū diligere, sed propter illū quo fruendū ē … –

Hæc enī regula dilectionis divinitꝰ constituta ē … ut omnes cogitationes tuas ē omnē vitā ē omnē intellectū in illū conferas, a quo habes ea ipsa quæ confers. Cū autē ait: toto corde, tota anima, tota mente, nullā vitæ nostræ partē reliquit, quæ vacare debeat ē quasi locū dare, ut aliē se velit frui; sed quidquid aliud diligendū venerit in animū, illuc rapiatur, quo totꝰ dilectionis impetꝰ currit. –

<u>24: Nemo carnē suā odit, ne quidē illi qui in eā insurgunt.</u>

Nemo ergo se odit … Sed neq corpꝰ suū quisquā odit: verū ē enī q. ait Apostolꝰ: Nemo unquā carnē suā odio habuit (Eph. V. 29). Ē q. nonnulli dicunt, malle se omnino esse sine corpore, omnino falluntur: nō enī corpꝰ suū, sed corruptiones ejꝰ ē pondꝰ oderunt. – … Q. autē continentiā quadā ē laboribꝰ quasi persequi videntur corpora sua; qui h. recte faciunt, nō i. agunt ut nō habeant corpꝰ, sed ut habeant subjugatū ē paratū ad opera necessaria … –

Qui autē perverse i. agunt, quasi naturaliter inimico suo corpori bellū ingerunt. In quo fallit eos q. legunt: Caro concupiscit adversꝰ spiritū ē spiritꝰ adversꝰ carnē, hæc enī sibi invicē adversantur (Gal. V. 17). Dictū ē enī h. propter indomitā carnalē consuetudinē, adversꝰ quā spiritꝰ concupiscit; nō ut interimat corpꝰ, sed ut concupiscentia ejꝰ i.e. consuetudine mala edomita, faciat spiritui subjugatū q. naturalis ordo desiderat.

De Gratia Pawlicki III K. 241

Brevissima synopsis historica de impeccantia et apathia Pelagiana.

I. Aug. semper inter errores haeresis pelag. mentionem facit impeccantiae. De haeres. n. 88. In id etiam progrediuntur, ut dicant vitam justorum in hoc saeculo nullum omnino habere peccatum etc. Cf. Contra Julian. III. 1. hominem in hac vita posse nullum habere peccatum – cf. ad Bonif. III. 8.

Dicebat n. Pelagius hominem [1] justum posse vivere sine peccato neque [2] ad hoc habere opus speciali aliqua gratia – qui error distinguendus est ab errore Joviniani, negantis fieri posse ut homo post baptismum receptum iterum peccet.

II. In quo consistat error Pelag.: discimus ex Hier. et Aug.

Hier. ep. ad Ctesiph. arguit Pelagg. vindicare sibi ~~non~~ quodammodo Dei non similitudinem quidem, sed prorsus aequalitatem asserentes idem quod olim docebant Pythagoras et Stoici, perturbationes animi (πάθη) posse extirpari plane de mentibus omnemque radicem vitiorum in homine funditus evelli, meditatione et assidua exercitatione virtutum.

Aug. cont. Julian. II. 8 eos accusat docentes hominem perfici posse, non Dei dono, sed libero propriae voluntatis arbitrio.

Unde constat Pelagg.: asseruisse

1° homini adesse potestatem resistendi semper concupiscentiae = impeccantia

2° extirpandi funditus omnes primos concupiscentiae motus, ita ut amplius non insurgant = apathia h. e. carere perturbationibus

Impeccantia et apathia (s. eadem sit atque impeccantia s. pars ejus) conjunguntur in una formula: posse hominem esse sine peccato

Demonstr. pelagg. (Caelestii) Apostolus Petrus testatur divinae nos esse consortes naturae

atqui si anima humana subjaceret peccato, neque Deus est sine peccato quod esset absurdum.

Ergo anima, pars div. naturae, ~~est~~ non subjacet peccato.

Quae eodem redeunt quo Stoicorum dogma, animam divinam esse ignem subtilissimum diffusum per omnes mundi partes, animasque hominum esse particulas animae universalis.

Pelag. impeccantia vocatur apud PP. <u>perfectio justitiae</u>

Patet ex Aug. de natura et gratia 62. de Perfectione justitiae c. 11.

ib. 3. perfecta justitia tamquam sanitas plena … tunc ergo erit plena justitia, quando plena sanitas, tunc plena sanitas, quando plena caritas. cf. epist. 167. 5.

IV. PP. reprobant Pelag. doctrinam ex duplici capite sc. quod assereret

1° perfectionem justitiae obtineri posse viribus naturae sine gratia Dei

dicebat enim Pelag. posse esse hominem sine peccato, si velit

quod autem addebat: non absque Dei gratia = liberum arbitrium –

V. Hier. epist. ad Ctesiph. et Dial. 1 contra Pelagg.

2° ipsum factum possibile esse in hac mortali vita.

De altera, quamvis negativa ei magis probaretur, sub initium disputationis statuebat Aug. non admodum esse cum haereticis pugnandum, dummodo concederent, perfectionem illam non nisi per Dei gratiam haberi posse – sitne autem talis perfectio plenissima jam in hac vita nonnunquam possibilis, de hoc sc potius inter catholicos disceptandum esse, sed post editos concilii Carthaginensis canones, quorum VI VII VIII hunc errorem damnant, eum aperte impugnavit et inter haereticas doctrinas rejecit. – ad Bonif. (III. 10)

V. Ad hunc errorem profligandum Hier. et Aug. petunt argumentum

1° ex motibus indeliberatis et necessariis concupiscentiae „quae non frenari, sed omnino esse non debet" Aug. de perf. just. 8 – cf. retract. I. 15.

2° ex ignorantia juris quoque positivi, qua plerumque laboramus, circa ea, quae agenda aut omittenda nobis sunt, ut juste vivatur

3° ex iis quae per ignorantiam admittimus quaeque et ipsa adversantur illi perfectioni justitiae

Quae omnia possunt peccata appellari quia

1° sunt effectus peccati originalis

2° ~~tum~~ ea voce a Pelagg. quoque appellantur, dicentes, hominem posse esse <u>sine peccato</u>, sc. sublatis ipsis perturbationibus evulsaque omni radice vitiorum.

Hier. et Aug. desumunt frequentius argumentum ex Rom. 7. 15 19.

De gratia

242-3

Bene intellecto controversiae illius statu, apparet

1° recte dictum esse ab Aug. esse quaedam peccata necessaria, quae evitari non possunt, posita in motibus indeliberatis concupiscentiae, in iis quae per ignorantiam fiunt, in ipsa ignorantia

quae omnia obstant perfectioni justitiae habentque quodam modo rationem peccati Aug. de perfect. just. 6 et 8.

Non dicit Aug. peccare homines peccato formali etiam in iis quae necessario agunt, sed esse peccatum improprie dictum et materiale, oppositum impeccantiae Pelagg.

2° recte dici ab eodem Aug. esse quaedam praecepta Dei impossibilia nobis in hac vita

Pelagg. contra: praeceptum esse, ut diligamus Deum ex toto corde etc. atque ut non concupiscamus – quibus praeceptis continetur perfectio justitiae atque exclusio omnis motus concupiscentiae –

atqui possibile esse quod Deus praecipiat

ergo posse hominem esse sine peccato

Aug. distinguit (M) duo genera praeceptorum: faciendae justitiae. et perficiendae justitiae

concedit illa praecepta esse perficiendae justitiae

negat ea implenda esse in tota sua amplitudine

vel gratiam praestari ut impleantur

implenda esse in altera vita

nunc imperfecte pro viribus implendo praecepta perveniemus ad eum statum in altera vita, ubi diligemus Deum ex toto corde etc, ubi nulla erit concupiscentia. De perf. justit. 8. de Nat. et Grat. 62.

Distinguit igitur Aug. perfectionem cursus quam Deus a nobis exigit in hac vita – a perfectione pacis s. quietis q. e. perficere justitiam. Praecepta illa non alterius valent quam praeceptum salvandae animae, quae tam salus non in hac vita, sed in futura obtinetur. Tractat. 42 in Joan. n. 12.

Discrimen inter facere justitiam et perficere justitiam est veluti specificum, cum illud pugna, hoc pace contineatur.

Errant Lutherus et Calvinus colligentes ex doctrina Aug. justum peccare formaliter in quovis opere, eo quod impossibile sit haec duo praecepta observare: Diliges Deum ex tota anima tua" et „non concupisces –

est enim praeceptum de perfectione justitiae prorsus diversum a praecepto de actione justi[illegible]

1. hujus quum sit unicum objectum, illud autem habeat duplex objectum

1° mediatum s. ultimum = extinctio omnis concupiscentiae

2° immediatum et proximum = conatus imminuendi per exercitium virtutis concupiscentiae vires.